

EDİRNE İLİ TABİAT TURİZMİ MASTER PLANI 2013-2023

Orman, Su Varsa Hayat Var

İÇİNDEKİLER TABLOSU

1. GİRİŞ.....	1
1.1.Sürdürülebilir Turizm, Ekoturizm, Tabiat Turizmi Kavramları.	2
1.2.Tabii Alanlar, Yöre İnsanın Geleneksel Hayatı, Kırsal Kalkınma, Sürdürülebilir Turizm Alternatifi Ve Edirne Vilayetinde Sürdürülebilir Tabiat Turizmi.....	4
1.3.Tabii Alanlar Ve Sürdürülebilir Kalkınma.....	5
1.4. Sürdürülebilir Tabiat Turizmi.....	7
1.5.Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme Stratejisi.....	10
1.6.Ürün Ve Tabiat Turizmi Ürünü Kavramları	12
1.6.1.Çekicilik.....	15
1.6.2. Ulaşılabilirlik	17
1.6.3. Turizm işletmeleri.....	18
1.7.Tabiat Turizmini Oluşturan Kaynaklar	21
1.8.Tabiat Turizminin Maksadı	23
1.9.Tabiat Turizminin İlkeleri	24
1.10.Tabiat Turizminin Faydaları	29
1.11.Tabiat Turizminin Etkileri.....	30
1.11.1.Tabiat Turizminin Ülke Ekonomisine Etkileri.....	30
1.11.2.Tabiat Turizminin Çevresel Etkileri	32
1.11.3.Tabiat Turizminin Yöre Halkına Etkileri	34
1.11.4.Tabiat Turizminin - Sosyo Kültürel Etkileri	35
1.11.5.Tabiat Turizminin Olumlu Etkileri.....	36
1.11.6.Tabiat Turizminin Olumsuz Etkileri.....	38
2.SÜRDÜRÜLEBİLİR TABİAT TURİZMİ GELİŞİMİNE İLİŞKİN ÇALIŞMALAR	40
2.1.Kaynak Analizi.....	40
2.1.1 Kaynak Analizinde Ele Alınacak Unsurlar	40
2.2.Tabiat Turizminin Hedef Kitlesi	44
2.3.Tabiat Turizmi Ve Geleneksel Turizm Karşılaştırılması.....	45
2.4. Turizm Potansiyeli	50
2.4.1.Turizm Talebi.....	53
2.4.2.Turizm Arzı.....	55
2.5. Taşıma Kapasitesi	56
2.6. Tabiat Turizminin Kırsal Kalkınmaya Etkisi	58
3. İLGİ GRUBU ANALİZİ VE YEREL ORGANİZASYONUN OLUŞTURULMASI.....	59

3.1 İlgili Grupları/ Paydaşlar	59
3.2 İlgili Grubu Kategorileri	59
3.3 İlgili Grubu Analizi.....	60
3.4.Toplum Temelli Yaklaşım.....	61
3.5.Yerel Organizasyonun Oluşturulması	60
3.6.Tarihçe	62
3.7. Edirne İli Tarihi Ve Kültürel Varlıkları.....	71
3.7.1.Edirne Konakları	71
3.7.2. Edirne Köprüleri	72
3.7.3. Edirne Çeşmeleri.....	77
3.7.4. Edirne Camileri	79
3.7.5. Edirne Mezarları	86
3.7.6. Edirne Kaleleri	88
3.7.7. Manastır ve Kiliseler	89
3.7.8. Türbeler ve Kümbetler	90
3.7.9. Edirne Hamamları.....	92
3.7.10. Şehitlikler.....	94
3.8. Edirne İlinin Genel Özellikleri	96
3.8.1. İlin Coğrafi Konumu	96
3.8.2. İlin Jeomorfolojik Özellikleri	97
3.8.3. Jeolojik Özellikler	97
3.8.4. İklim Özellikleri	98
3.8.5. Hidrografya	99
3.8.5.1. Akarsular.....	99
3.8.5.2. Göller	101
3.8.6. Toprak Özellikleri.....	102
3.8.7. Arazi ve Orman Varlığı.....	105
3.8.8. Flora-Fauna ve Hassas Yörelere.....	106
3.8.8.1. Flora.....	107
3.8.8.2. Fauna	111
3.8.9.Yerleşim Alanları ve Nüfus.....	120
3.8.10Tarım ve Hayvancılık	121
3.8.11. Sanayi ve Teknoloji	121
3.8.12. Altyapı, Ulaşım, Haberleşme ve Konaklama	121

3.8.13. Madencilik ve Enerji	122
3.9.Edirne'li İlçeleri.....	123
4. EDİRNETABİAT TURİZMİ ARZI	132
4.1.Edirne'nin Tabiat Turizmi Değerleri.....	132
4.2.Edirne İlinde Tabiat Turizmi Maksatlı Kullanılan Ve Koruma Statülü Alanlar.....	133
4.2.1.Milli Parklar	133
4.2.1.1. Gala Gölü Milli Parkı	133
4.2.2.Tabiat Parkları	136
4.2.2.1.Danişment Tabiat Parkı	137
4.2.2.2. Gökçetepe Tabiat Parkı	140
4.2.3. Avlaklar	146
4.2.3.1. Abalar Genel Avlağı	148
4.2.3.2. Alıç Devlet Avlağı	148
4.2.3.3.Balaban Balaban Avlağı	149
4.2.3.4.Beğendik Devlet Avlağı.....	149
4.2.3.5.Çöpköy Devlet Avlağı.....	150
4.2.3.6.Habiller Devlet Avlağı	150
4.2.3.7. İpsala Genel Avlağı	151
4.2.3.8. Karahamza Devlet Avlağı	151
4.2.3.9. K.Paşa Genel Avlağı	152
4.2.3.10. Lalapaşa Devlet Avlağı.....	152
4.2.3.11. Mecidiye Devlet Avlağı.....	153
4.2.3.12. Meşeli Devlet Avlağı.....	153
4.2.3.13. Mimarsinan Devlet Avlağı.....	154
4.2.3.14. Osmanlı Genel Avlağı.....	154
4.2.3.15. Ömeroba Devlet Avlağı.....	155
4.2.3.16. Paşayenice Devlet Avlağı.....	155
4.2.3.17. Subaşı Devlet Avlağı.....	156
4.2.3.18. Sultanîçe Devlet Avlağı.....	156
4.2.3.19. Suluca Devlet Avlağı.....	157
4.2.3.20 Süleymaniye DevletAvlağı.....	157
4.2.3.21. Şehitler Devlet Avlağı.....	158
4.2.3.22. Tahal Genel Avlağı.....	158
4.2.3.23. Tunca Devlet Avlağı.....	159
4.2.3.24. Türkmen Genel Avlağı.....	159

4.2.3.25.YenikarpuzluGenel Avlağı.....	160
4.2.4. Mesire Yerleri	161
4.2.5.Seçkin Özellikli Diğer Sahalar.....	162
4.2.6. Doğal Sit Alanları	163
4.3.Edirne İlinin Bilinirlik Değerlendirilmesi	163
4.4. Edirne İlinde Uygulanabilecek Tabiat Turizm Çeşitleri	164
4.4.1.Kültür Turizmi	166
4.4.1.1. Film ve Turizm	168
4.4.2.Gastronomi Turizmi	169
4.4.3.Tabiat-KırsalTurizm.....	170
4.4.3.1 Tabiat yürüyüşü.....	170
4.4.3.1.1.Trekking.....	170
4.4.3.1.2..Oryantiring	171
4.4.3.2.Çadırılı, oto-karavan Kamping	173
4.4.3.3.Yaban Hayatı (Fauna) Gözlemciliği	174
4.4.3.4.Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji)	175
4.4.3.5.Fotosafari	176
4.4.3.6.Kamp Karavan Turizmi.....	177
4.4.3.7.Açık Alan Aktiviteleri	178
4.4.3.7.1.Festival Turizmi	178
4.4.4.Spor Turizmi	179
4.4.4.1.Su Sporları	179
4.4.4.1.1.Sualtı Dalış Turizmi	179
4.4.4.2. Okçuluk.....	179
4.4.4.3. Paintball.....	179
4.4.5. Av Turizmi	179
4.4.6. İnanç Turizmi	180
4.5.Edirne ili ve ilçelerinin öne çıkan tabiat turizmi değerleri matrisi.....	181
5.SEÇKİN VE YÜKSEK DEĞER TAŞIYAN (X) YILDIZ ALANLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE POTANSİYELİNİ GELİŞTİRME İMKÂNLARININ ORTAYA KONULMASINA İLİŞKİN ANALİZLER.....	183
5.1. Gala Gölü Milli Parkı	183
5.1.1.Alanla İlgili Genel Bilgiler	183
5.1.2.Sahanın Tabiat Turizmi Potansiyelinin Öne Çıktığı ve Sunduğu Aktiviteler.....	183
5.1.3.Sahanın Tabiat Turizmi Yönetimi Maksatları.....	183
5.1.4.Önümüzdeki 3 Yıl İçin Turist Artış Öngörüsü.....	184

5.2. Edirne İli ve İlçelerinin Kıyas Yöntemi ile Kısa Değerlendirmesi	195
5.3. Edirne İli Tabiat Turizmi Swot Analizi	196
6.EDİRNE İLİ SÜRDÜRÜLEBİLİR TABİAT TURİZMİ STRATEJİLERİ.....	201
6.1.Gelişme Stratejileri	201
6.2.Koruma Stratejisi	201
6.3.Pazarlama Stratejisi	201
6.4.Ziyaretçi Yönetimi Stratejisi.....	201
7.SONUÇ VE ÖNERİLER	202
KAYNAKÇA	210

ŞEKİL DİZİNİ

Şekil 1	Turistik ürün	15
Şekil 2	Tabiat turizmin başlıca kaynakları	22
Şekil 3	Edirne İlinin Coğrafi Konumu	96
Şekil 4	Edirne İl Orman Durumu	106
Şekil 5	Türkiye Turizm Stratejisi Kavramsal Eylem Planı	132
Şekil 6	Danişment Tabiat Parkı	137
Şekil 7	Gökçetepe Tabiat Parkı Ulaşım KMZ	140
Şekil 8	Abalar Genel Avlağı	148
Şekil 9	Alıç Devlet Avlağı	148
Şekil 10	Balaban Devlet Avlağı	149
Şekil 11.	Beğendik Devlet Avlağı	149
Şekil 12	Çöpköy Devlet Avlağı	150
Şekil 13	Habiller Devlet Avlağı	150
Şekil 14	İpsala Genel Avlağı	151
Şekil 15	Karahamza Devlet Avlağı	151
Şekil 16	Kemalpaşa Devlet Avlağı	152
Şekil 17	Lalapasa-Danişment Devlet Avlağı	152
Şekil 18	Mecidiye Devlet I Avlağı	153
Şekil-19	Meşeli Devlet Avlağı	153
Şekil-20	Mimar Sinan Devlet Avlağı	154
Şekil-21	Osmanlı Genel Avlağı	54
Şekil-22	Ömeroba Devlet Avlağı	155
Şekil-23	Paşayenice Devlet Avlağı	155
Şekil-24	Subaşı Devlet Avlağı	156
Şekil-25	Sultaniçe Devlet Avlağı	156
Şekil-26	Suluca Devlet Avlağı	157
Şekil-27	Süleymaniye Devlet Avlağı	157
Şekil-28	Şehitler Devlet Avlağı	158
Şekil-29	Tahal Genel Avlağı	158
Şekil-30	Tunca Devlet Avlağı	159
Şekil-31	Türkmen Genel Avlağı	159
Şekil-32	Yenikarpuzlu Genel Avlağı	160
Şekil-33	Yerlisu Devlet Avlağı	160

Şekil-34	Oryantiring Malzemeleri	72
-----------------	--------------------------------------	-----------

TABLO DİZİNİ

Tablo 1	Kitle Turizmi ve Tabiat Turizmin Turist Profillerinin Karşılaştırılması	45
Tablo 2	Kitle Turizmi ve Tabiat Turizmin Genel Karakteristiklerinin Karşılaştırılması	47
Tablo 3	Kitle Turizmi ve Tabiat Turizmin Çevresel Etkilerinin Karşılaştırılması	48
Tablo 4	Kitle Turizmi ve Tabiat Turizmin Mimari Karakteristikler Bakımından Karşılaştırılması	49
Tablo 5	Edirne ili Tabiat Parkı İlan Edilen Yerler	136
Tablo 6	Edirne ili Devlet Avlakları	147
Tablo 7	Edirne İli Mesire Yerleri.....	161
Tablo 8	Edirne İli Kültürel Turizm Kaynakları.....	165
Tablo 9	Edirne ili Tabiat Turizmi Değerler Matrisi	182
Tablo 10	Sahanın Turizm Talebi Değerler Tablosu	185
Tablo 11	Edirne ili Ulaşılabilirlik Analizi Tablosu.....	185
Tablo 12	Edirne ili Altyapı Analizi Tablosu	186
Tablo 13	Edirne ili Yeme-İçme Konaklama Analizi Tablosu	187
Tablo 14	Sahanın Kendine Has Seçkin ve Diğer Özellikler Tablosu	188
Tablo 15	Edirne ili Yaban Hayatı İzleme Tablosu	188
Tablo 16	Taşıma Kapasitesi Analizi Tablosu.....	190
Tablo 17	Ekolojik Taşıma Kapasitesi Analizi Tablosu	191
Tablo 18	Ekolojik Taşıma Kapasitesinin Etkileri Tablosu	192
Tablo 19	Edirne İli Fiziki/İdari Taşıma Kapasitesi Tablosu	194
Tablo 20	Kıyas Yöntemi ile Tabiat turizmi Potansiyeli Yüksek Olan Bazı İlçelerin Değerlendirilmesi Tablosu	195

FOTOĞRAF DİZİNİ

Fotoğraf 1	Edirne İli Manzara.....	4
Fotoğraf 2	Edirne İli Manzara	7
Fotoğraf 3	Edirne Kakava Şenlik Ateşi	11
Fotoğraf 4	Edirne Meriç Nehri	14
Fotoğraf 5	Edirne Selimiye Camii.....	17
Fotoğraf 6	Edirne Gala Gölü Milli Parkı.....	19
Fotoğraf 7	Edirne Alipaşa Çarşısı	20
Fotoğraf 8	Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı.....	20
Fotoğraf 9	Edirne Danişment Tabiat Parkı.....	21
Fotoğraf 10	Edirne Ergene Köprüsü	23
Fotoğraf 11	Edirne Gala Gölü Milli Parkı.....	23
Fotoğraf 12	Edirne Saroz Körfezi	28
Fotoğraf 13	Edirne Gala Gölü Milli Parkı.....	28
Fotoğraf 14	Edirne Gala Gölü Milli Parkı.....	30
Fotoğraf 15	Edirne Aynalı Süpürge	31
Fotoğraf 16	Edirnekari	32
Fotoğraf 17	Edirne Bez Bebekleri.....	35
Fotoğraf 18	Edirne Kakava Şenlikleri	38
Fotoğraf 19	Edirne Meriç Köprüsü.....	44
Fotoğraf 20	Edirne Tabiat Turizmi	45
Fotoğraf 21	Edirne Gala Gölü Milli Parkı.....	50
Fotoğraf 22	Edirne Meriç Köprüsü.....	61
Fotoğraf 23	Edirne Saray Kalıntıları	62
Fotoğraf 24	Edirne Beyazıt Külliyesi.....	64
Fotoğraf 25	Edirne Üç Şerefeli Camii	67
Fotoğraf 26	Edirne Eski (Ulu) Camii	67
Fotoğraf 27	Edirne Selimiye Camii ve Meydanı	70
Fotoğraf 28	Edirne Evleri	71
Fotoğraf 29	Edirne İttihat ve Terakki Binası.....	72
Fotoğraf 30	Edirne Gazimihal Köprüsü	73
Fotoğraf 31	Edirne Beyazıt Köprüsü	73
Fotoğraf 32	Edirne Fatih (Bönce) Köprüsü.....	74
Fotoğraf 33	Edirne Uzunköprü	77

Fotoğraf 34	Edirne Tavanlı Çeşmesi.....	79
Fotoğraf 35	Edirne Selimiye Camii.....	80
Fotoğraf 36	Edirne Büyükkule Makedonya Kalesi	89
Fotoğraf 37	Edirne Hasan Sezai Türbesi	90
Fotoğraf 38	Edirne Jandarma Şehitliği.....	95
Fotoğraf 39	Edirne İli Flora Türleri.....	110
Fotoğraf 40	Edirne İli Memeli Hayvan Türleri.....	113
Fotoğraf 41	Edirne Kuş Türleri	117
Fotoğraf 42	Edirne İli Sürüngen Türleri.....	118
Fotoğraf 43	Edirne İli Çiftyaşar Türleri.....	119
Fotoğraf 44	Edirne İli Balık Türleri	120
Fotoğraf 45	Enez İlçesi	123
Fotoğraf 46	Havsa İlçesi	125
Fotoğraf 47	Edirne Gala Gölü Milli Parkı.....	134
Fotoğraf 48	Edirne Gala Gölü Milli Parkı.....	135
Fotoğraf 49	Edirne Gala Gölü Milli Parkı.....	135
Fotoğraf 50	Edirne Gala Gölü Milli Parkı.....	136
Fotoğraf 51	Edirne Danişment Tabiat Parkı.....	138
Fotoğraf 52	Edirne Danişment Tabiat Parkı.....	138
Fotoğraf 53	Edirne Danişment Tabiat Parkı.....	139
Fotoğraf 54	Edirne Danişment Tabiat Parkı.....	139
Fotoğraf 55	Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı.....	141
Fotoğraf 56	Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı.....	142
Fotoğraf 57	Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı.....	142
Fotoğraf 58	Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı.....	143
Fotoğraf 59	Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı.....	143
Fotoğraf 60	Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı.....	144
Fotoğraf 61	Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı.....	144
Fotoğraf 62	Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı.....	145
Fotoğraf 63	Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı.....	145
Fotoğraf 64	Karaca.....	146
Fotoğraf 65	Edirne Kent Ormanı.....	161
Fotoğraf 66	Edirne Mandaderesi Mesire Alanı.....	162
Fotoğraf 67	Edirne Meriç Köprüsü.....	166

Fotoğraf 68	Edirne Tarihi Tren İstasyona.....	166
Fotoğraf 69	Edirne Hıdırlık Tabyası.....	167
Fotoğraf 70	Edirne Saray Kalıntıları	167
Fotoğraf 71	Edirne Film Çekimi.....	168
Fotoğraf 72	Gala Gölü Milli Parkı.....	169
Fotoğraf 73	EdirneTava Ciğeri.....	169
Fotoğraf 74	Edirne Keşan Kalesi Yürüyüş Parkuru	170
Fotoğraf 75	Edirne Saroz Yürüyüş Parkuru	171
Fotoğraf 76	Edirne Danişment Tabiat Parkı.....	173
Fotoğraf 77	Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı.....	173
Fotoğraf 78	Edirne Yaban Hayatı Gözlemi	174
Fotoğraf 79	Edirne Yaban Hayatı	175
Fotoğraf 80	Edirne Kuş Gözlemciliği	176
Fotoğraf 81	Fotosafari	176
Fotoğraf 82	Türkoruma.....	177
Fotoğraf 83	Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı.....	177
Fotoğraf 84	Edirne Kakava Şenliği	178
Fotoğraf 85	Edirne Kakava Şenliği	178
Fotoğraf 86	Üç Şerefeli Camii	180
Fotoğraf 87	Bitki Örtüsü	200

KISALTMALAR

AFAD	: Afet ve Acil Durum
Aİ	: Avlak İşletmecileri
AK	: Alan Kılavuzları
B	: Belediyeler
ÇŞM	: Çevre ve Şehircilik Müdürlüğü
D	: Dernekler
DKMPGM	: Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü
DSİ	: Devlet Su İşleri
GÜ	: Edirne Üniversitesi
GÜDAK	: Edirne Dağcılık ve Doğa Sporları Klübü
GSİM	: Gençlik ve Spor İl Müdürlüğü
HEM	: Halk Eğitim Merkezleri
İGTHM	: İl Gıda Tarım ve Hayvancılık Müdürlüğü
İKTM	: İl Kültür ve Turizm Müdürlüğü
İŞM	: Edirne İl Şube Müdürlüğü
İÖİ	: İl Özel İdaresi
K	: Kaymakamlıklar
M	: Muhtarlıklar
MEM	: Milli Eğitim Müdürlüğü
OBM	: Orman Bölge Müdürlüğü
OGM	: Orman Genel Müdürlüğü
OSİ	: Orman ve Su İşleri Bakanlığı
ÖG	: Özel Girişimciler
PSİ	: Pansiyon İşletmeleri
STK	: Sivil Toplum Kuruluşları
TA	: Turizm Acentaları
THK	: Türk Hava Kurumu
Tİ	: Turizm İşletmeleri
TSİ	: Turizm ve Sanayi İşletmeleri
TVKK	: Tabiat Varlıklarını Koruma Kurulu

TSO	: Ticaret ve Sanayi Odası
TÜBİTAK	: Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu
TÜRSAB	: Türkiye Seyahat Acentası Bölge Müdürlüğü (Trabzon)
UB	: Ulaştırma Bakanlığı
Ü	: Üniversite
V	: Valilik
Vk	: Vakıflar
ASPIİM	: Aile ve Sosyal Politikalar İl Müdürlüğü
KOSGEB	: Küçük ve Orta Ölçekli İşletmeleri Geliştirme ve Destekleme İdaresi Başkanlığı

1. GİRİŞ

Dünyada değişen tatil anlayışı ile birlikte insanların deniz, kum ve güneş eksenli tatil anlayışlarından uzaklaşmaları, teknoloji ve bilginin hızlı yayılımı, seyahat edenlerin farklı tatil faaliyetlerine katılmak ve deneyim istekleri, büyük kentlerde betonlaşmanın ve kalabalıklaşmanın vermiş olduğu yorgunluğu daha sakin ve tabii ortamlarda atmak istemeleri, tabiat turizminin öncelikli olarak geliştirilmesini gerekli kılmakta ve öneminin daha da artacağına işaret etmektedir. Bu açıdan bakarak, turizmin çeşitlendirilmesi ve dört mevsime yayılması maksadıylaülke ekonomisine olumlu etki gösteren alternatif turizm türlerinden biri olan Tabiat turizm bölgelerinin tespit edilmesi,geliştirilmesi ve sürdürülebilirliğinin sağlanması gerekmektedir.

Türkiye’de Tabiat turizminin önemi son yıllarda giderek anlaşılmaya başlanmış ve turizm politikaları içerisinde sıklıkla adı geçen geliştirilmesi gerekli alternatif turizm türlerinden biri olarak karşımıza çıkmaktadır.

Türkiye, bu açıdan bakıldığında önemli turistik değerlere sahip bir ülkedir. Tabii, tarihsel, kültürel çevre değerleri ve kaynakları açısından, büyük bir potansiyele sahiptir. Turizm endüstrisinin günümüze kadar geçirdiği gelişim ve değişim evreleri açısından avantajlı bir ülkedir.

Globalleşendünyamız, turizm sektöründealternatif arayışlar içine girmiştir. Turizm ürünleri, deniz, kum, güneş üçgeninden dışarı çıkmıştır.Dünya genelinde insanların seyahat eğilimlerinde meydana gelen birtakım değişimler, kültür, tabiat, tarih, tabiat sporları gibi alternatif turizm faaliyetlerinin artmasına sebep olmuştur.

Master planda, sürdürülebilirlik kapsamında Tabiatın içerisindeki tarihi - kültürel mirasımızın kaynak değerlerimizin ortaya konulması, canlandırılması ve Tabiat turizmi ürünlerininzenginleştirilmesisağlanmaktadır.

Tabiat turizmi ayrıca, tabii ve sosyo-kültürel mirasın korunmasında, yöresel kalkınmaya destek vererek bölge halkının sosyal ve ekonomik açıdan yaşam kalitesinin yükselmesine katkıda bulunan bir turizm çeşididir.

Tabiat turizmine katılanların daha zengin, daha iyi eğitimli ve kalite arayanlardan oluştuğunu ve tatillerinde ortalamanın üzerinde harcama yaptıkları görülmektedir. Bu yaklaşımla; sürdürülebilir turizm anlayışıyla uyumlu olan kırsal turizmin hem mikro hem de makro açıdan ülke turizmine önemli katkılarının olduğu söylenebilir.

1.1. Sürdürülebilir Turizm, Ekoturizm, Tabiat Turizmi Kavramları

Sürdürülebilir turizm, tabiat turizmi ve ekoturizm arasındaki fark nedir? Tabiat turizmi ile ekoturizm arasındaki bağ nedir? Ekoturizm nasıl gelişti? Neden ekoturizm önemlidir? Tabiat turisti ve ekoturist kimdir? Neden ekoturizme dâhil olmak gerekir? Nerede daha fazla bilgi bulabilirim? gibi sorular sıkça sorulmaktadır. Bu kavramlara yönelik çok detaylı açıklama içeren kaynaklar olmasına rağmen hem ulusal hem de uluslararası platformda en çok tartışılan konulardan birisi olmaya devam etmektedir.

1.1.1. Sürdürülebilir Turizm

Sürdürülebilir turizm, tabii ve kültürel kaynakların, hem gelecek kuşakları düşünerek kullanılması hem de turizm sermayesinin, mevcut ziyaretçilerin ve yöre halkının maksatlarının maksimum düzeyde karşılanması şeklinde ifade edilmektedir. **Sürdürülebilir turizm bir turizm çeşidi değil, daha çok turizmin tüm türleri için geçerli olması öngörülen temel bir koruma yaklaşımıdır.** Sürdürülebilir turizmin başlıca ilkeleri şu şekilde özetleyebiliriz;

- Kaynakların sürdürülebilir kullanımı,
- Aşırı kullanım ve atıkların azaltılması,
- Çeşitliliğin muhafaza edilmesi,
- Yerel toplumu planlamaya dahil etme ve yerel ekonominin desteklenmesi,
- Turizm endüstrisi ve kamu arasında karşılıklı koordinasyon sağlanması,
- Personel eğitimi ve turistlerin bilgilendirilmesidir.

1.1.2. Tabiat Turizmi ve Ekoturizmi: Tanımlar

Tabiat turizmi, dünya çapında birçok yerde geniş ve büyüyen bir turizm sektörüdür. Turizm ürünleri ve deneyimleri için; tabii ve korunan alanların geliştirilmesi, yeterli ziyaretçi deneyimleri, ekolojik ve kültürel değerlerin korunması ve alanın uzun vadede

sürdürülebilirliği kapsamında aralarındaki hassas dengenin sağlanması gerekir.

Ekoturizm tabiat turizminin alt kategorisi olarak değerlendirilir.

Tabiat Turizmi; seyahat edilen tabii alanların, çevrenin korunması ve yöre halkının ekonomik standartlarının gelişmesini sağlayan bir turizm anlayışıdır.

Tabiat turizmi “ Tabii alanları tecrübe eden ekolojik sürdürülebilir turizm”dir. **Ekoturizm** ise “Çevresel ve kültürel anlayışı, takdiri ve korumayı teşvik ederek tabii alanları tecrübe eden ekolojik sürdürülebilir turizm” dir.

Tabiat Turizmi:Tabiata doğru, tabiatın içerisinde; Tabii ve kültürel değerlere duyarlı, yerel ekonomiye katkı sağlayan kaynak değerlerini anlayan, Orman Su ve Biyoçeşitliliği koruma kullanma dengesi içerisinde, çevreye uygun tesisleri ile kitle turizmine alternatif sürdürülebilir turizm çeşididir. (Hikmet Haberal)

Ekoturizm "Çevreyi koruyan ve yerel halkın refahını geliştiren tabii alanlara yönelik sorumlu bir seyahat" olarak da tanımlanmaktadır. **Tabiat temelli turizm** tabii yerlere seyahati açıklayan, daha sade bir tanımlama olmakla birlikte, ekoturizmin çevresel, yerel topluluklara yönelik hedefleri, kültürel ve ekonomik açıdan faydaları kapsamaktadır.

Sürdürülebilir turizm ekoturizmi de içine almaktadır ve tüm turizm tür ve faaliyetleri için uzun dönem yaşam ve süreklilik maksadıyla düşünülmüştür. Ekoturizm tabiat temelli bir turizm çeşididir. Ekoturizm ilkelere dayalı uygulandığında, sosyal yararları ve çevreye duyarlı bir turizm gelişimi örneğidir.

Tabii kaynakların uygun bir şekilde, zarar görmeden kullanımını hedeflerken ziyaretçilerin bu şekilde eğlenme-dinlenme ve yenilenmelerine olanak sağlar.

Bu gelişmelere paralel olarak kavramlarla beraber **ekoturist** ve **tabiat turisti** kavramları da gündeme gelmiştir. Tabiat temelli turist ve ekoturist, ziyaretleri sırasında en az bir tabiat temelli turizm faaliyetini üstlenen turisttir.(Erdoğan, N. 2013)

Fotoğraf 1-Edirne İli Manzara

1.2. Tabii Alanlar, Yöre İnsanın Geleneksel Hayatı, Kırsal Kalkınma, Sürdürülebilir Turizm Alternatifi Ve Kocaeli Vilayetinde Sürdürülebilir Tabiat Turizmi

Tabiatı korumanın geleceği kırsal alanların geleceğine, kırsal hayatın korunmasına ve sağlıklı yürüyen bir kırsal ekonomiye bağlıdır. Kırsal alanlardaki düşük ve dağınık nüfus ile beraber yetersiz gelir söz konusu olduğunda bu alanların turizm köyleri vb. faaliyetler için kullanılması söz konusu olacaktır. Bu tür girişimlerin önemli bir kısmı korunan alanlarda veya dışında yapılmaktadır. Bazı etkinliklerin korunan alanlara ve tabiata çok zarar verdiği de görülmektedir. Bu sebeple tabiatı korumakla görevli olan bizlerin çevremiz ile iyi bir proaktif ilişkiler içinde olmamız lüzumludur. Proaktif kişi; ilişkilerde ve faaliyetlerde inisiyatifi eline alan kişi demek olup tabiattaki faaliyetlerin kontrolü için Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü taşra kuruluşlarının kırsal sahalarda Tabiat turizminin geliştirilmesinde öncü olması doğru bir harekettir.

Son yıllarda sivil toplum kuruluşları ve diğer kuruluşlar korunan alanlar, tabii alanlar, kırsal kalkınma, kalkınma için işbirliği gibi konuları tamamıyla farklı bir bakış açısı ile algılamaya başlamışlardır. Tabiat ve geleneksel kültürler üzerinde turizmin yarattığı olumsuz tesirler ve bunların neticesinde duyulan korkular kitle turizmine karşı alternatif çevre duyarlı turizmi ve tabiatı korumayı öne çıkarmıştır. Sürdürülebilir Tabiat turizmi ve ekoturizm tabiatın korunması için bir umut olarak ortaya çıkmıştır.

Algılamadaki bu değişiklik, tabii alanlar, korunan alanlar ve çevresinin bölgesel planlamasında turizme ilişkin proje ve çalışmaların giderek artmasına yol açmıştır. Bu sayede turizm, zaman

içinde kırsal alanların kalkınmasında, yoksulluğun azaltılması ve yöresel kültürel zenginliğinin korunmasında anahtar bir kelime haline gelmiştir.

Sürdürülebilir Tabiat turizmi, kırsal ekonominin çeşitlendirilmesi, kırsal nüfus için yeni bir bakış açısı yaratılması, yoksulluğun ve kırsal göçün azaltılmasında en önemli seçeneklerden biri olarak görülmektedir. Ancak, turizmin yalnızca yerel ekonomi ile doğru şekilde bütünleştirildiği takdirde beklentileri karşılayabileceği ve yöre halkı ile diğer ilgi gruplarına fayda sağlayacağı unutulmamalıdır.

1.3. Tabii Alanlar Ve Sürdürülebilir Kalkınma

1980’li yıllardan itibaren Birleşmiş Milletler Çevre Programının (UNEP) çevre konularına ilişkin çalışmaları giderek artan bir etki yaratmıştır. Dünya Çevre Kalkınma Komisyonu’nun 1987 yılında tamamladığı çalışmalar sonunda “ortak geleceğimiz” adlı bir rapor hazırlanmıştır. Gelişmiş ve gelişmekte olan ülkelerde, çevre ve kalkınma konularına çok farklı yaklaşılması gerektiği bu raporda vurgulanmış olup, kalkınmanın ve insanlığın sahip olduğu kaynakların sürdürülebilir olduğuna değinilmiştir. Raporda ortaya konan “**sürdürülebilir kalkınma**” kavramı, insanların elinde bulundurduğu ve onlara muhtaç olduğu ekolojik, kültürel ve sosyo-ekonomik kaynakların nadir ve eşsiz olduğu görüşüne dayanmaktadır.

Bir sahanın sahip olduğu kaynaklar, çok farklı maksatlar için kullanılabilir. Örneğin, bir orman kereste imalatı için kullanılabilir, üzerindeki ağaçlar kesilerek tarım toprağı olarak kullanılabilir, korunan alan olarak kullanılabilir. Alanın ve alanda yaşayan yöre halkının özelliklerine bağlı olarak bu seçeneklerden bazıları uygulanabilirken, bazıları ise kesinlikle uygulanamaz. Yalnızca korumacı bir yaklaşım içine girildiğinde doğru görülen seçenek ormanın el değmemiş eski haline bırakılması olsa da yöre halkı ve diğer iş gruplarının bu kaynakların sürdürülebilir kullanımı yaşam kalitelerini yükseltmek için ormandan hak iddia etmeleri mevzu bahisdir. Bu sebeple yüzde yüz sürdürülebilir kalkınmaya her zaman ulaşılamasa da bu hedef üzerine yoğunlaşılmalıdır.

Tabii ve korunan kırsal alanlarda, geçmişten günümüze yerel topluluklar ile arazinin beraberliği çok önemli olmaktadır. Korunan alan ağı büyüdükçe korunan alan kavramının anlamı da değişmeye ve gelişme göstermeye başlamıştır. Bu gelişme içinde yöre insanların varlığı ve faydalanmalarının sürdürülebilirliği de öne çıkmaktadır.

Bir tabii alan ve korunan alanın ve içinde yer aldığı bölgenin sürdürülebilir kullanımı, turizm, ekolojik tarım, hayvancılık, yeni bölgesel ürünler, sürdürülebilir ormancılık, hatta enerji üretimindeki yatırımlarla birlikte düşünüldüğünde daha başarılı olacaktır.

Tabii alanlarda faaliyetlerin açıklanmasında Kırsal alan, Kırsal kalkınma ve Sürdürülebilir Kalkınma gibi kavramlar değerlendirilmelidir, bu kavramlar şu şekilde açıklanabilir;

Kırsal alan: Şehir diye tabir edilen yerleşme sahalarının dışında kalan tarımla ilgili etkinliklerin yapıldığı alanları da içeren köy, mezra, kom vb. adlarla anılan insan yerleşimlerinin var olduğu alanları “kırsal alan” olarak tanımlayabiliriz.

Kırsal kalkınma kavramı: Kırsal kalkınma, küçük toplulukların içinde bulundukları ekonomik, toplumsal ve kültürel koşulları iyileştirmek maksadıyla giriştikleri çabaların devletin bu konudaki çabalarıyla birleştirilmesi, bu toplulukların tüm ülke insanlarının tümüyle kaynaştırılması ve ulusal kalkınma çabalarına tam biçimde katkıda bulunmalarının sağlanma süreci şeklinde tanımlanmıştır.

Kırsal alan kalkınması: Hem bir eğitim hem de örgütlenme işi olup kırsal alan, toplumun ihtiyaçlarının göz önünde tutulması, kırsal alan kalkınma politikası ile ilgili planların alınması sırasında topluma zorla kabul ettirilmemesi gereken bir konudur. Toplum istediklerini elde etmedikçe kırsal alan çalışmalarına katılmayacaktır. Tarımsal çalışmalar, beslenme, eğitim, mesleki önderlik ve öğretim, kooperatifler, el sanatları, küçük sanayiler, sosyal güvenlik çalışmaları, planlama ve sağlık politikaları nitelikleri kırsal alan ve ülke planları ile bir bütünlük sağlamalıdır.

Sürdürülebilir kalkınma: Ekolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel kaynakların sürdürülebilir kullanımına dayanmaktadır. Burada ekolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel sürdürülebilirlik şartlarının tamamının sağlanması önemli olmaktadır.

Kırsal alanlar turizm ve boş zamanların değerlendirilmesinde önemli bir yer tutmaktadır. Kırsal alan, turistlere sakin ve huzurlu bir seçenek sunmaktadır.

2005 yılında Fransız vatandaşları tatillerinin %52'sini ya bir ailenin yanında ya da bir arkadaşının evinde,%26'sı evlerinde geçirdiklerini ve %9'luk bir kısmı ise kırsal alanda ikinci bir eve sahip olduklarını ifade etmişlerdir. Kırsal alanlar ayrıca tabiat için önemli role

sahiptirler. Tabii kaynakların korunması, biyolojik çeşitliliğin sürdürülmesi, tabii felaketlere karşı koruma, iyi hayat şartlarının korunması ve tabii manzaranın korunması tabii çevre ile ilgili hususlardır.

Fotoğraf -2 Edirne İli Manzara

1.4. Sürdürülebilir Tabiat Turizmi

Sürdürülebilirlik, belirli bir ekosistemin ya da sürekliliği olan herhangi bir sistemin, kesintisiz, bozulmadan, aşırı kullanımla tüketmeden ve ana kaynaklara aşırı yüklenmeden sürdürülebilmesi yetkinliği olarak bilinmektedir. Sürdürülebilir bir yapı için kaynaklar sürekli olarak değerlendirilmeli, bu değerlendirme çerçevesinde koruma sağlanmalı ve koruma bilinci ön planda tutulmalıdır.

Sürdürülebilir turizm ve Tabiat Turizmi tanımlarında; tabii ve kültürel kaynakların geleceğin düşünülerek kullanılması, turizm sermayesinin, mevcut ziyaretçilerin ve yöre halkının maksatlarının maksimum düzeyde karşılanması öne çıkarılmaktadır. Sürdürülebilir kalkınma, ekolojik, ekonomik ve sosyo-kültürel kaynakların sürdürülebilir kullanımına dayanmaktadır. Sürdürülebilir turizmin gelişimi de sürdürülebilir kalkınma ile bağlantılı bir yaklaşımdır. Sürdürülebilir turizmin gelişiminde turistlerin ve ziyaret edilen yerlerin bugünkü

ihtiyaçlarının, gelecekteki fırsatları koruyup genişleterek karşılanması maksatlanmaktadır. Bu yaklaşım, ekonomik, sosyal ve estetik ihtiyaçların, kültürel bütünlüğün, gerekli ekolojik süreçlerin, sosyal ve estetik ihtiyaçların, kültürel bütünlüğün, gerekli ekolojik süreçlerin, biyolojik çeşitliliğin ve kırsal hayatı destekleyen süreçlerin devamını içermektedir.

Birleşmiş Milletler Dünya Turizm Örgütü'nün tanımına göre sürdürülebilir bir turizm gelişimi;

- Çevresel kaynakların en iyi şekilde kullanılmasını sağlamalı,
- Ziyaret edilen toplulukların sosyo-kültürel yapısına, gelenekselliğine saygı göstermeli,
- Bütün ilgi gruplarına adil bir şekilde dağıtılan sosyo-ekonomik faydalar ile tutarlı ve uzun vadeli ekonomik faaliyetler ortaya koymalıdır.

Buna göre sürdürülebilir kırsal/Tabiat turizminin gelişme ölçütleri;

- a. Biyolojik çeşitliliğin korunması,
- b. Ekonomik tutarlılık,
- c. Kültürel zenginlik,
- d. Yöre halkının refahı,
- e. İstihdam kalitesi,
- f. Sosyal eşitlik,
- g. Ziyaretçi memnuniyeti,
- h. Yetkinin yerele doğru dağıtılması,
- i. Toplumun genelinin refah ve mutluluğu,
- j. Fiziki bütünlük,
- k. Kaynakların etkin kullanımı,
- l. Çevre temizliğidir.

Korunan alanlar açısından; tabiatın seçkin parçaları olan korunan alanlar ile turizm arasındaki bağ, korunan alanların tarihçesi kadar eskidir.

Korunan alanlar turizme, turizm korunan alanlara ihtiyaç duymaktadır. Turizm korunan alanların kurulması ve yönetiminde göz önüne alınması gereken önemli bir bileşendir.

Aynı şekilde koruma altında olmayan flora ve faunanın tutunduğu tabiat alanlarına ve insanın yaşadığı sahalardaki yöresel kültüre de turizm bağımlıdır. Bu bağımlılık Tabiat ve kültürün bozulmaması için tedbirler gerektirir. Bu tedbirlerin neler olacağının “sürdürülebilir kırsal kalkınma” ilkeleri çerçevesinde tespiti de lüzumludur.

Turizmin önemli bir ekonomik faaliyet olması ve tüm göstergelerin bu faaliyetin büyüme eğiliminde olacağı yönünde olması önemli bir husustur. Turizmdeki büyümeyle beraber sürdürülebilir turizm, ekoturizm gibi Tabiatla ilgili turizme olan talep artmış ve turizm ürünleri ile destinasyonlar çeşitlenmiştir. Turistlerin talepleri de değişmiş ve çeşitlenmiştir.

Turistlerin talepleri konaklamada konforun sağlanması yanında, yöreye özgü kültürel değerler hakkında bilgi edinme, yöre halkıyla iletişim, bölgenin flora ve faunası, özel ekosistemler, tabii hayat ve bunların korunması da dâhil olmak üzere daha sorumlu bir seyahat deneyimi kazanmak da söz konusudur.

Beklenen büyüme ve yeni eğilimler turizmi o kadar stratejik bir konuma taşımıştır ki, turizm eşsiz özellikli tabii veya korunan alanların sürdürülebilirliğinin yanı sıra bu alanların çevresinde yaşayan yöre halkının kalkınma potansiyeline de müspet etki sağlayabilmektedir. Bu durumda turizm, tabii alanların korunması ve yöre halkı ile ziyaretçilerin çevre bilincinin arttırılmasında kullanılabilecek çok önemli bir araç olabilmektedir.

Dolayısıyla turizm sayesinde koruma çalışmaları için gerekli mali kaynakların kazanılmasının yanı sıra ziyaretçiler ile yöre halkına yönelik bilinçlendirme ve eğitim programlarının oluşturulması ve uygulanması gibi hedeflere de ulaşılabilir.

En önemli husus; turizm faaliyetlerinin uzun dönemde sürdürülebilir olması için geniş kapsamlı, dikkatli, katılımcı ve paylaşımcı olarak planlaması, sürecin etkin yönetimi ve izlenmesi de gereklidir. Aksi takdirde, bu faaliyetlerin geri dönüşü mümkün olmayan olumsuz etkileri ortaya çıkacak ve turizm bu alanları tahrip eden bir faktör haline gelecektir. İşte bu nedenle bu çalışmaya “SÜRDÜRÜLEBİLİR TABİAT TURİZMİ GELİŞME (MASTER) PLANI” çalışmasına lüzum duyulmuştur.

1.5. Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme Stratejisi

Yukarıda da bahsedildiği üzere, insan kullanımı bakımından hassas olan sahalarda turizm söz konusu olduğunda turizmin iyi planlanması ve yönetilmesi önemli olmaktadır. Alışılmış turizm stratejileri ile Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme Stratejisi arasındaki fark şudur; Alışılmış yöntemler yukarıdan aşağıya bakış açısı ile uygulanmaktadır. Yani kararlar merkezden alınmakta ve uygulanması için yerele taşınmaktadır. Yöre halkı katılımcı olamamaktadır.

Sürdürülebilir turizm ise aşağıdan yukarıya bir yaklaşım için gayret göstermektedir. Bu yaklaşımda yöre halkının beklentileri ele alınır, yönetime katılmasını sağlayıcı yapı kurulur, yörenin kalkınma potansiyelini bünyesinde barındıran tabii değerlerin korunması için kararlar ortak alınır ve karar almanın yanında uygulama ve izleme aşamalarında da yöre halkının becerilerini, bilgisini, en uygun şekilde kullanmak esastır. Bu yaklaşım yöre halkının, yerel otorite ve organizasyonların yetkilendirilmesine dayanır.

Sürdürülebilir turizm gelişim aşamasında Tabiat ve çevresinin ortak çıkarları söz konusudur. Konaklama ve diğer turizm altyapıları mümkün olduğunca tabii alan dışında olmalıdır. Bu durum Tabiata ve kültüre zararı en aza indirdiği gibi ev pansiyonculuğu gibi faaliyetlerin yapılabileceği gibi yöreye faydayı arttırabilir.

Yöre halkı ve diğer bölgesel ilgi grupları turizm gelişiminde önemli ortaklardır, söz konusu gruplar turiste konaklama imkânı sunacaklar, sunacakları ürünün kalitesinin korunmasında da sorumluluk alacaklardır.

Günübirlik ziyaretçiler yerine uzun süreli konaklamaya lüzum duyan turistle hedefleniyorsa, tabii ve kültürel mirasa dayalı **çekim noktaları**, el sanatları gibi faaliyetler ortaya konmalıdır. Tabii alanlar genellikle çok hassastır, bu sebeple ekolojik değerler, belirli bir saha ile sınırlı olmayacaktır. Geleneksel hayat, yerel kültür, kırsal sosyal ekonomik yapılar da aynı zamanda turizmin temel kaynağı olmaktadır.

Fotoğraf -3EdirneKakava Şenlik Ateşi

Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme (Master) Planı'nın Edirne ilimizde Tabiat turizmine konu olacak sahaların tüm ilgi grupları için anlamlı ve cazip bir bakış açısına dayandırılmasına esas olmalıdır.

Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme (Master) Planı'nda turizm tabiatı koruma, kırsal kalkınma için bir araç olarak ele alındığından, *Tabiat turizmi yönetim planı* olarak ele alınmalıdır. Hâlihazırda olan turizm etkinlikleri de tartışılmalı, değerlendirilmelidir. İlde sürdürülemez olan turizm veya gelir getirici faaliyetler de tanımlanmalıdır. Ayrıca iyi bir yönetim için tehditler ve fırsatlar da ele alınarak bunlardan hareketle ortaya çıkacak fikirler ortaya konmalıdır. Tabiata dayalı turizm yönetiminin entegre bir anlayışla (alan ve çevresinin sahip olduğu tabii, tarihi ve sosyo-ekonomik kaynakların bütüncül ele alınması) değerlendirilmesi de önemlidir.

Turizm gelişimi genel olarak piyasa talebine göre yönlendirilir. Bir alanın turizm potansiyelinin değerlendirilmesi, rekabetçi ve özgün bir destinasyon oluşturması için gerçekçi beklentiler ortaya konulmalıdır. Yüksek ekolojik değerlere sahip olan sahalar yüksek turizm değeri içermeyebilir. Turizm, ancak doğru pazar ürünlerini hedeflediği zaman başarılı olabilir. Özellikle hassas tabiat alanlarında taşıma kapasitesi düşük iken, bu alanlardan beklenen faydalar yüksek olmaktadır. Taşıma kapasitesinin düşüklüğü sınırlı sayıda turist demektir. Bu sebeple taşıma kapasitesinin değerlendirilmesi de önemli olmaktadır.

Entegre tabii alan yönetimi, Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme (Master) Planı ile Tabiat ve turizm yönetimi için tüm ilgi gruplarının desteğini almayı hedefler. Tüm ilgi gruplarının etkin desteği önem taşır. Turizm gelişiminin karmaşık yapısı göz önüne alınırsa, ilgi gruplarının etkin işbirliği oldukça önemlidir, planın herkes tarafından sahiplenilmesi ayrıcalık olacaktır. Sürdürülebilir kırsal kalkınma için kapsamlı bir vizyon belirlenmesine de ihtiyaç vardır.

Pazarlama stratejisi de Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme (Master) Planı'nın bir parçası olup, kalkınma ve rekabete açık ürün-Pazar kombinasyonu için yaratıcı yaklaşımlar içermelidir. Pazarlar, hedef gruplar, turist sayısı, ürünler, hizmetler, yaratıcı yaklaşımlar bu stratejide yer almalıdır.

Turizm destinasyonu yönetimi; yaygın bir stratejik yaklaşım olup, destinasyonu rekabete açık hale getirir, bir turizm pazarını iyi bir şekilde yönetmek, pazarlamak, bir destinasyonu rekabetçi yapabilmek için gereken tüm unsurları içeren bir rekabetçi yaklaşımdır.

İyi tanımlanmış maksatlarla ve göstergelerle mantıksal bir çerçeve kurmak, ayrıntılı bütçe, mali portre ve ilgi gruplarının tümüne açık görev ve sorumluluklar veren bir iş planı hazırlamak gereklidir.

Ziyaretçinin izlenmesi ve ziyaretçi yönetim planı: Mademki Tabiat gibi hassas bir sistemde çalışılıyor bu durumda turist ziyaretinin ilkelerini belirleyen bir ziyaretçi yönetim planı lüzumludur. Aynı zamanda da hem geri bildirim temin etme, hem de taşıma kapasitesinin kontrolü için izleme programı da olmalıdır.

Geribildirimler kalitenin arttırılması, sunumların taleplere uygun hale getirilmesi (iyileştirilmesi) ve hizmetteki aksamaların tabiatındaki değişimlerin takibi için çok gereklidir. Şu unutulmamalıdır ki; turizm, tabiatın korunması için ortaya konan ana hedeflere ulaşmak garanti edildiği takdirde teşvik edilmelidir.

1.6. Ürün Ve Tabiat Turizmi Ürünü Kavramları

Ürün, “İhtiyaç ve isteği tatmin edebilecek olan ve ilgi uyandırma, sahip olma, kullanma ve tüketim maksadıyla pazara sunulan her şey” olarak tanımlanmaktadır.

Bu durumda ürün, sadece fiziksel nesnelerle sınırlandırılmamakta, somut ve soyut olan ve bir ihtiyacı tatmin edebilecek özelliğe sahip herhangi bir şey olarak düşünülmektedir. Böylece *“Pazarlamada ürün kavramı, belirli bir ihtiyacı ve isteği doyurma özelliği bulunan, değişime konu olan ve pazara sunulan her şeyi ifade etmektedir”*.

Turizm, dinlenmek, eğlenmek, görmek ve tanımak gibi maksatlarla yapılan geziler ve bir ülkeye veya bir bölgeye turist çekmek için alınan ekonomik, kültürel, teknik önlemlerin ve yapılan çalışmaların tümüdür.

Turistlerin çeşitli istek ve ihtiyaçları turizm ürünleri ile karşılanmaktadır.

Turistik Ürün; turistin seyahati boyunca yararlandığı konaklama, yeme-içme, ulaştırma, eğlence ve diğer bir çok hizmetlerin bileşimi şeklinde tanımlanmaktadır. Başka bir tanıma göre ise **turistik ürün;** turistin seyahat ve geçici konaklamalarından doğan gereksinimlerini karşılayabilecek nitelikte olan mal ve hizmet karışımından oluşan bir paket olarak tanımlanmaktadır.

Genel olarak Turistik Ürün; turistin, sürekli yaşadığı yerden ayrılıp tekrar aynı yere dönünceye kadar geçen süre içinde, satın aldığı mal ve hizmetlerin ve yaşadığı deneyimlerin bir bütünü oluşturur.

Turistik Ürün: *“Çağdaş insanın çok boyutlu gereksinimlerini karşılamak üzere turizm işletmelerince bir araya getirilmiş ve yeniden düzenlenmiş Tabii, toplumsal, siyasal ve psikolojik verilerden oluşan karmaşık mallar ve hizmetler bütünüdür”*.

Turizm ürünü, endüstrideki bulunduğu konuma göre farklı kurumlar ya da kişiler tarafından farklı şekilde tanımlanmaktadır.

Otel işletmecisi tarafından turizm ürünü; konaklama olarak tanımlanırken; **seyahat işletmecisi** tarafından tur; **havayolu işletmecisi** tarafından da hava ulaşımı olarak tanımlanmaktadır. Ekonomist M. Sinclair ve Mike Stobler **turizm ürününü**, seyahat (ulaşım), eğlence ve alışveriş, banka, seyahat acentesi ve tur operatörleri gibi çeşitli aktivite ve hizmetleri içeren bileşik bir ürün olarak tanımlanmaktadır. Turistik ürün bir hizmet endüstrisi olan turizmde hizmet ağırlıklı ve heterojen bir görünüm sergilemektedir.

Fotoğraf -4Edirne Meriç Nehri

Turizmde ürün iki şekilde ortaya çıkmaktadır. Birincisi, bir ülke veya bir yörenin, sahip olduğu tüm tabii, tarihi ve kültürel kaynakların oluşturduğu turizm ürünüdür.

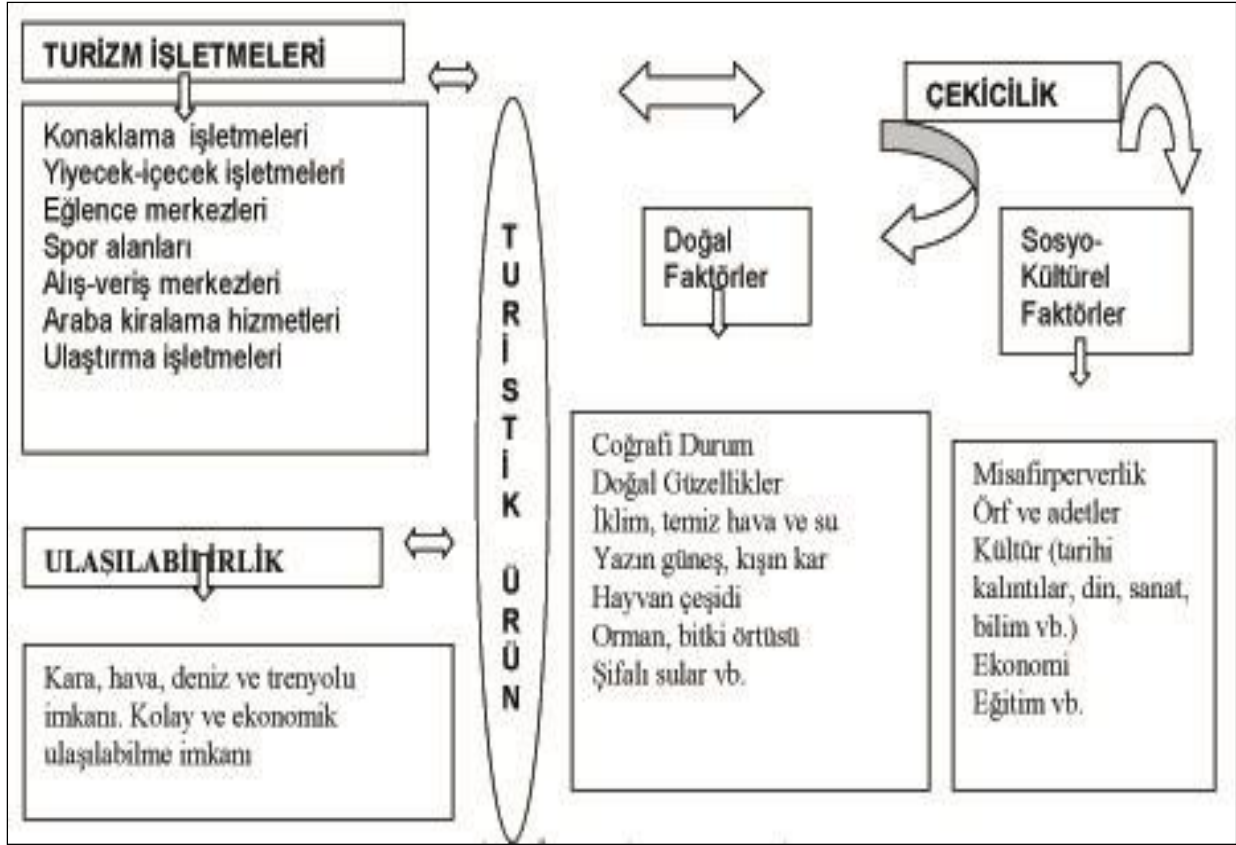
İkincisi ise tüketicilerin yer değiştirmelerini sağlayan ve tatil yapmalarına imkân veren tüm hizmetlerdir. Buna göre turistik ürünü oluşturan unsurlar;

- I. Turistleri çeken bir ülkenin veya bir bölgenin tabii, kültürel, tarihi, sanatsal, varlıkları ve değerleri,
- II. Turiste hizmet veren işletmeler, otel, motel, restoran, eğlence spor tesisleri ve seyahat acentaları,
- III. Turistin yer değiştirmesini, gidilecek yere ulaşımını sağlayan taşımacılık işletmeleri olarak sıralanabilir.

Bir ülkede veya bölgede çok zengin turistik değer ve kaynakların olması tek başına turist talebini oluşturmaz. Bu kaynakların bir turizm endüstrisinde işlenmesi ve turistin kullanıma sunulabilir olması gerekir. Bu noktada ihtiyacı karşılayabilme özelliği, diğer deyişle bunu sağlayacak olan turizm işletmeleri öne çıkmaktadır.

Turistik ürünü oluşturan çok sayıdaki unsurlar üç ana değişken altında toplanmaktadır:

Çekicilik, Ulaşılabilirlik ve Turizm İşletmeleri.

Şekil -1 Turistik ürün

Herhangi bir destinasyonun bir çekicilik özelliğine sahip olması, talep çekebilmesi açısından tek başına yeterli değildir. Çekiciliği yüksek olmasına karşın turistik merkezlere ulaşımın güç olması, ürünlerin pazarlanmasında bir takım güçlüklerin ortaya çıkmasına neden olur.

Ulaşılabilirlik; yüksek bir çekicilik özelliğine sahip destinasyonların, pazardaki hedef kitleye olan yakınlığı ve onlara düşük maliyetle ulaşılabilme olanağını ifade eder. Yoğun nüfuslu yerleşim merkezlerine yakın yerler, ulaşımı en kolay ve en çok turist çeken yerlerdir.

1.6.1. Çekicilik

Turistin bir çekim yerini diğerine tercih etmesini, o çekim yerine karar vermesini sağlayan turistik ürün unsurlarına **çekicilik** adı verilir. Çekicilik unsuru yöresel, ulusal olabildiği gibi uluslararası nitelikte de olabilir. Ayrıca, mekân-yerden başka, olay çekiciliği şeklinde de olabilir. **Yer çekiciliği**, Antalya, Kuşadası, Göreme veya dağ, deniz, kum, güneşli yerler vb. olabilmekte; **olay çekiciliği** ise, fuar, sergi, konferans, olimpiyatlar, sanat gösterileri vb. olabilmektedir.

Çekicilik; tabii çekicilikler ve kültürü de içine alan insan yapısı çekicilikler olmak üzere iki başlıkta toplanabilir.

“Tabii Çekicilikler: Su kaynakları başlı başına büyük bir rekreasyon çekiciliğidir. Her geçen gün suya dayalı rekreasyonel faaliyetler hızlı bir şekilde büyümektedir. Bunlar arasında; balık tutma, yüzmeye, kano yapma, su kayağı, su altı avcılığı, yelken ve kürek sporları vb. sayılabilir. Manzara güzelliği de birinci derecede önemli rekreasyon ve turizm kaynağıdır. En çok turist çeken coğrafi görünümümüz çoğu kez arazi yapısı ve su özelliklerinin birleştiği alanlardır.

Coğrafi konum turistik yöreye olan talep bakımından çok önemlidir. Manzara güzelliğine, İngiltere’nin göller bölgesi, İsviçre ve Kuzey İtalya’da insan yapısı göl ve baraj gölleri, Kaçkar dağlarının buzul gölleri, Isparta’nın göller bölgesi ve ülkemizin deniz kıyılarının büyük bölümü muhteşem manzaralara sahip olması örnek gösterilebilir.

Dağlar esas olarak manzara güzellikleri yanında dağcılık, kış sporları ve trekking yapmak için turistlere çekici görünürler...

İnsan yapısı çekicilikler; İnsan tarafından oluşturulan turistik değerler, bir yandan sanat şehirleri, tarihi eser ve anıtlar, müzeler, baraj ve köprüler, stadyumlar, üniversite binaları vb. gibi unsurlardan oluşurken, diğer taraftan uygarlık, gelenekler, kültür, folklor, din, sanat, festivaller, bayramlar, siyasi ve sportif oluşumlar, sergi ve fuarlar, turizm endüstrisini oluşturan konaklama, ulaşım, dinlendirici ve eğlendirici donanım, turizm organizasyonunun yapısı gibi unsurlardan oluşur”.

Turizm ürününde çekiciliği belirleyen hususlar, münhalsosyo-kültürel, ekonomik ve psikolojik etkenler olarak dört gruba da ayrılabilir. Buna göre; yerli halkın misafirperverliği, gelenek görenekleri, kültürü, siyasi yapısı, ekonomik yaşamı ve eğitim durumu sosyo-kültürel faktörler olarak turizmde önem kazandırmaktadır.

Çekiciliğe Dünya üzerinde çok sayıda izleyicisi olan otomobil yarışlarının en ilgi çeken bir türü olan Formula 1 yarışlarının bir ayağının Monaco’da yapılması, İspanya’nın turistik şehirlerinde yapılan boğa güreşleri, Cannes ’teki uluslararası film şenliği gibi faaliyetlerörnekolarak verilebilir.

Fotoğraf -5Selimiye Camii

1.6.2. Ulaşılabilirlik

Turistik ürünü oluşturan diğer bir unsur ise; turistik merkezlere ulaşılabilirliktir. Çekiciliği yüksek olmasına karşın turistik merkezlerine ulaşmak zor ise, havayolu, denizyolu ve karayolu bağlantısı yetersiz ise, turistik ürünlerin pazarlamasında güçlükler ortaya çıkacaktır.

Ulaşılabilirlik; çekiciliği yüksek olan turizm merkezlerinin pazardaki hedef kitleye olan yakınlığı ve onlara düşük maliyetle ulaşılabilme olanağını ifade etmektedir. Ancak, üst ve orta grup için ulaşılabilirliğin bir çekicilik faktörü olması ile düşük maliyet arasında çok fazla bir belirgin bir ilişki bulunmaktadır.

Bu grup için zaman maliyeti çok daha önemli bir çekicilik kriteridir. Bir turistik ürünün ulaşılabilirliği onun kolay ve ekonomik oluşuna bağlıdır. Büyük kentlere yakın çekici yerler, turist akışını hızlandırır. Özellikle günümüz ulaşım araçlarının gelişmiş teknolojileri, fiziksel uzaklığın öneminin oldukça azalmasına neden olmuştur. Dolayısıyla yetersiz ulaşım imkânları, turizmi olumsuz etkilemektedir. Yer ve olay çekiciliği, hizmet işletmeleri olan yerlerin kullanılan, tüketilen bir turistik ürün olmaları onlara ulaşımıyla doğru orantılıdır. Ulaşılabilirlik, fiziki mesafe, zaman ve ulaşım masrafları ile ölçülür ve değerlendirilir. Bir turistik ürünün ulaşılabilirliği onun kolay ve ekonomik oluşuna bağlıdır.

1.6.3. Turizm İşletmeleri

Bir ülkenin sahip olduğu ve ulaşılabilme özelliğine sahip turistik çekicilikler, onu destekleyen işletmelerce tamamlanmadıkça hak ettiği değeri ve ilgiyi bulamaz. Bu nedenle turizm endüstrisinde faydalılık ilkesi, turizm işletmelerince sağlanmaktadır. Turizmde başlıca işletmeler; ulaştırma, konaklama,yiyecek,seyahat, rekreasyon ve diğer turizm işletmeleri şeklinde ayrıma tabi tutulabilir.

Turizmde başarı için, ziyaret mahalline gelen yolcu talebini karşılamaya yetecek sayıda konaklama tesislerine ihtiyaç duyulur. Konaklama tesislerinin önemi hiçbir zaman ve hiçbir şekilde göz ardı edilemez.

“Birinci derecedeki turizm işletmeleri arasında ilk sırayı alan ve turistik mal ve hizmetlerin üretimini sağlayan, varlıkları turizm olayına bağlı olarak ortaya çıkan ve şekillenip çeşitlenen işletmelere **konaklama işletmeleri** denir” Genellikle konaklama tesisleri içinde hizmet veren yiyecek-içecek işletmeleri, çalışma alanı dışında, bağımsız ticari kuruluşlar olarak da hizmet sunmaktadırlar.

Üç yıldızlı otel statüsünden itibaren konaklama tesisleri içinde zorunlu olarak bulunan yiyecek içecek birimleri, konaklama işletmeleri içinde hizmet verirler.Ayrıca yeme-içme, konaklama ve eğlence tesisleri olmadan turizm ürünü olmayabilir.

Dünya turizm hareketlerinin gelişiminde, kuskusuz en büyük paylardan biri ulaştırma sektörüne aittir. Ulaşım araçlarının gelişimi, daha hızlı seyahat ve daha çok yer gezip görme şansını da beraberinde getirmiştir.

Ulaşım işletmeleri içinde demiryolu, denizyolu, karayolları, havayolları işletmeleri yer almaktadır.

Diğer bir turizm işletmeleri de rekreasyon işletmeleridir. **Rekreasyon işletmeleri** kişilerin boş zamanlarını değerlendirmek, eğlence-dinlence ve diğer ihtiyaçlarını karşılamak maksadıyla katıldıkları etkinlikleri sunan işletmelerdir.Rekreasyon işletmeleri çeşitli kaynakları kullanmaktadırlar. Bunlar;

- **Tabii kaynaklar:** Milli parklar, Tabiat alanları, hayvanat bahçeleri vb.
- **Sportif kaynaklar:** Kayak, atlı spor, golf, tenis, paraşüt, futbol, basketbol vb.
- **Kültürel kaynaklar:** Tiyatro, konserler, müze, sinema, folklor, festival vb.
- **Eğlenceye yönelik kaynaklar:** Oyun salonları, bale, tiyatro vb.

Turizm merkezlerinde faaliyet gösteren her işletme bir anlamda bir turizm işletmesi işlevi görmektedir.

Seyahat ve tatil sırasında giyilen özel giysileri, yolculuğa ve mevsim koşullarına uyum sağlayabilmek için gereken şapka, ayakkabı, gözlük vb. malları üreten işletmeler, sattıkları mallar yalnızca turistlerin gereksinimi olmadığı halde varlıkları büyük ölçüde turizme bağımlı olan tatil beldeleri, havayollarında çeşitli perakendeci işletmeler, çevirmenlik, rehberlik, yüzme, kayak, tenis, binicilik dallarında öğretmenlik yapan kişiler, hatıra eşyası satan kuruluşlar bu gruba örnek olarak verilebilir.

Fotoğraf -6Gala Gölü Milli Parkı

Fotoğraf -7Ali Paşa Çarşısı

Fotoğraf -8Gökçetepe Tabiat Parkı

Fotoğraf -9Danişment Tabiat Parkı

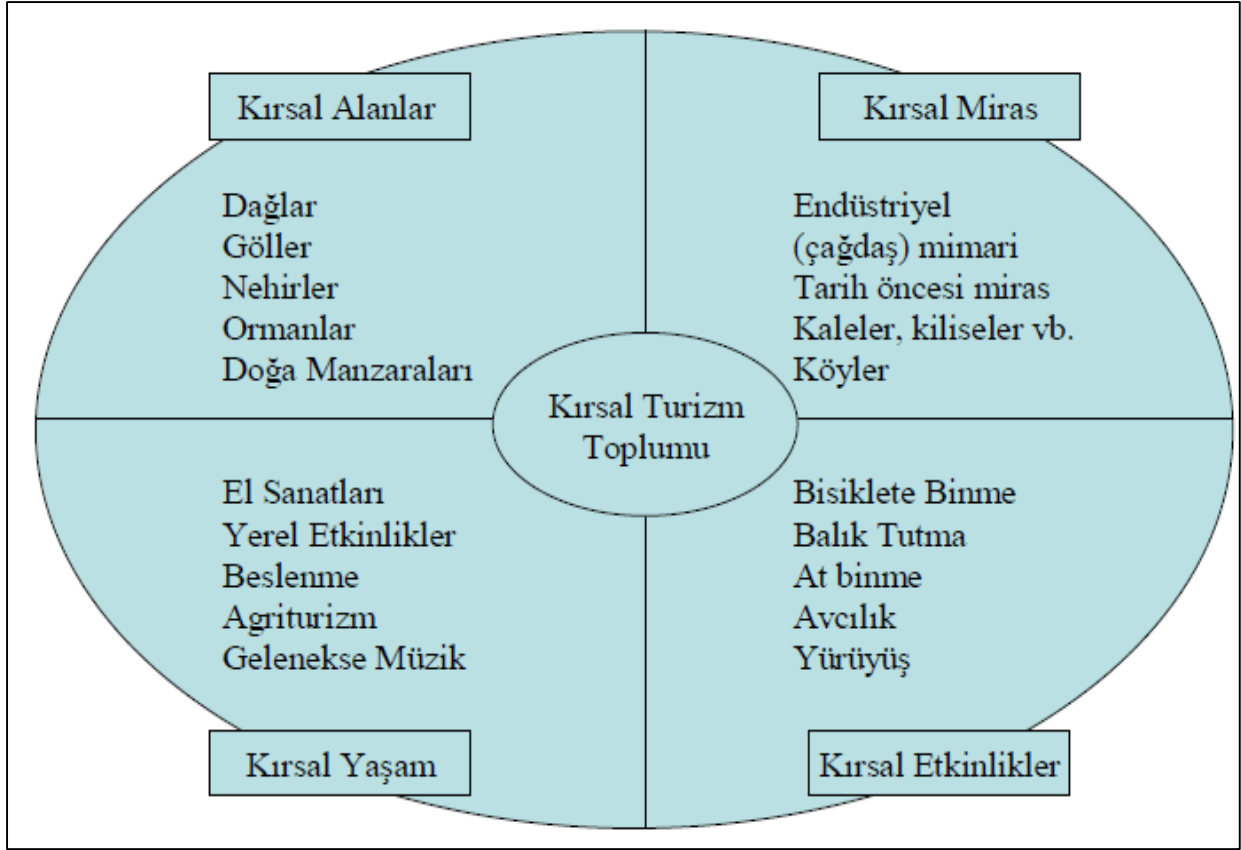
1.7. Tabiat Turizmini Oluşturan Kaynaklar

Tabiat turizmin en önemli özelliklerinden biri yerel kültürdür. Yerel kültür, özellikle yabancı turistlerin ve kent halkının ilgi odağıdır.

Bu nedenle turizm etkinliklerinde yerel halkın katılımı çok önemlidir. Ancak turizm etkinliklerinde gelenek göreneklerin zayıflaması, gençlerin turistlere özenmeye başlaması, hoşgörü ve misafirperverliğin yok olması gibi tehlikelerle karşı karşıya kalınabilmektedir. Ayrıca, turisti yadırgama, kırsal kültür içine kabul etmeme gibi sakıncalar oluşabilmektedir.

Bu nedenle yerel-kültürel mirasın turizm için önemli bir değer olduğu unutulmamalı, tüm bu yeniliklere açık olarak yerel kültür korunmalıdır. Folklorik değerlere önem verilerek halk oyunları, enstrümanlar, geleneksel giyim gibi folklorik zenginlikler araştırılmalı, geliştirilmelidir.

İtalyan mutfağı, Fransız mutfağı, Türk mutfağı gibi öne çıkan gastronomi ürünlerin varlığı turizm bölgesinin gelişiminde önemli yere sahiptir. Tabiat turizminin farklı boyutları bakımından ülkeler arasında farklılıklar vardır.

Şekil -2Tabiat Turizmin Başlıca Kaynakları

Tabiat turizmi faaliyetinde kullanılan tabii kaynaklar;

1. Tarihi ve kültürel yapılar
2. Güzel manzaralı yerler
3. Dağlar
4. Ormanlar
5. Kanyonlar
6. Çöller
7. Göller
8. Volkanik araziler
9. Mağaralar
10. Gastronomi

Fotoğraf -10Ergene Köprüsü

Fotoğraf -11Gala Gölü Milli Parkı

1.8. Tabiat Turizminin Maksadı

- Turizmin,tabii ve geleneksel çevreye verdiği tahribatın en alt düzeye indirilmesi,
- Turistlere ve yerel halka, tabiatın ve geleneksel sosyo-kültürel çevrenin korunmasına yönelik eğitim verilmesi,

- Turizmin, yerel halkın ihtiyaçlarını karşılayan, yerel yönetim ve halkla işbirliği içinde gelişen sorumlu bir ticaret olarak özendirilmesinin sağlanması,
- Koruma kapsamındaki tabii ve sosyo-kültürel alanların yönetimi için kaynak ayrılması,
- Turizmin negatif etkisinin en alt düzeye indirilmesi maksadıyla sosyokültürel ve tabii çevreye yönelik uzun vadeli takip ve değerlendirme programlarının desteklenmesi,
- Turizmin, yerel halkın geçimine katkı sağlayacak şekilde geliştirilmesi,
- Turizmin gelişiminin yörenin sosyal ve çevresel kapasitesini artıracak şekilde gelişmesinin temini,
- Çevreyle uyumlu, tabii ve geleneksel sosyo-kültürel yaşamla iç içe geçen, yöresel bitki ve yaban hayatını koruyan turizm şekline uygun altyapı yatırımlarının gerçekleştirilmesi,
- Ulusal ve uluslararası sermaye olarak ele alındığında ekoturizmin maksadı yeni kazanç alanları elde etmektir.

1.9. Tabiat Turizminin İlkeleri

Tabiat turizmi ilkeleri; yararlanma, gelişim, tasarım, kırsal ekonomi, koruma ve pazarlama olmak üzere 6 ana başlık altında özetlenebilir.

Koruma ve kullanma: Kırsaldaki turizmden faydalananlar, bu turizmin en değerli varlığı olan kırsal alanın korunmasına ve zenginleştirilmesine katkıda bulunmak için koruma ve canlandırma politikalarına ve programlarına destek sağlamalıdır.

Tasarım: Yeni turizm gelişim projelerinin planlanması, yerlerinin saptanması ve yönetilmesi, peyzaja uygun olmalı ve mümkün olan durumlarda ise peyzajı zenginleştirmeye çalışmalıdır.

Gelişim: Kırsaldaki turizm gelişimi, koruma ve ayağa kaldırma maksatlarına yardımcı olmalıdır. Örnek olarak, tarihi evlere yeni kullanımlar, çiftliklere ise ek kullanım ve gelir getirebilir; terkedilmiş arazilerin ıslahına yardımcı olabilir ve kırsala ulaşım için yeni fırsatların önünü açabilir.

Kırsal Ekonomi: Turizme yatırım, kırsal ekonomiyi desteklemeli, fakat hem yoğun kalabalıktan ve erozyon ile aşırı kullanma dolayısıyla turizm kaynaklarına hasar vermekten kaçınmak için, hem ekonomik ve hem de başka faydaları yaygınlaştırmak için,

coğrafi olarak daha geniş çapta yayılmanın ve ziyaretlerin en yoğun olduğu dönemlerin dışına daha çok kaydırılmasının peşinde olmalıdır.

Pazarlama: Turizm sanayisinin tanıtım, bilgilendirme ve pazarlama girişimlerinde insanların kırsala yönelik anlayışlarını ve ilgilerini derinleştirerek takdir etme ve yararlanma duygusuna ulaşmalarını sağlamaya çalışılmalıdır.

Söz konusu bu ilkeler kırsal alanların korunarak kullanımına rehber olma özelliği taşımaktadır. Bu rehberlik tüm dünyada kırsal alanlara yönelen ve her geçen gün artan ilginin getireceği olumsuzlukların giderilmesi açısından da son derece önemlidir.

Tabii çevrenin ve Yerel kültürlerin sürdürülebilirlik ilkesi;

Tabiat turlarında tabii çevrenin bozulmaması ve korunması gerekir. Bu tür turların, belli bir plan ve program çerçevesinde hayata geçirilmesi, seçilen rotanın ve uyulması gereken kuralların önceden belirlenmesi ve eğitilmiş uzman rehber kullanılması gerekmektedir.

Tur düzenleyen acentalar ve tur katılımcıları, korunan alanlarımızda: (milli park, tabiatı koruma alanı, tabiat anıtı, yaban hayatını geliştirme sahası vb.)

- İlgili kurumlarca konulmuş kurallara, kamp yapılması yasak olan ya da kısıtlanmalı bölgelerdeki yasaklara,
- Gezilen ve kamp yapılan yerlerde belirlenmiş gezi rotalarına,
- Tecrübeli tabiat rehberinin uyarılarına,
- Flora ve faunaya asgari zarar verecek şekilde hareket etmek,
- Gezi faaliyeti sırasında çevreye atık ve tabiatda silinemeyecek izler bırakmamak,
- Nesli tehlikede bulunan hayvanların bulunduğu bölgelerde gürültü, vb. kirlilik yaratmamak,
- Flora ve faunanın korunmasına özel önem verilen yerlerde tur rotalarını, koruma ilkelerini gözeterek sık sık değiştirmek,
- Yetkili resmi kurumlar tarafından mutlaka tabiat ve alan klavuzluğu sertifikasyonu kullanmak, eğer yoksa tabiat turları konusunda uzman kurum ve kişilerden eğitim almış tecrübeli rehberler bulundurmak zorundadırlar.

Turizm planları ve projeler uzun dönemli Çevresel kaliteyi sağlayıcı özellikte olmalıdırlar. Planlayıcılar, ekonomik bir sektör olarak sadece turizmi tek başına görmemeli, turizmle birlikte var olacak dengeli bir ekonomiyi hedeflemelidirler**(Kaynak. Ş,2010s.104).**

Tabiat turizm faaliyetinin yapıldığı bölgenin yerel halkının bu turizm faaliyetlerinden yarar sağlaması, maddi bir pay almasını ifade eder. Bunu sağlamak için; uluslararası büyük tur operatörlerinden ziyade, ülke ve bölge çapındaki daha küçük acentaların tabiat turizmi faaliyetinde yer alması gerekir.

Burada uzman acentecilik ön plana çıkmaktadır. Tabiat turizm, tabii ve yabanıl hayat gibi belli alan ve konularda uzmanlaşmış bu tür acentaların, tur programlarını yaparken, tur gereksinimlerini bölgeden sağlamaları, bölgeye maddi yarar sağlanmasının önkoşulu olmalıdır.

Bir bölgeye turizm aracılığıyla katkı sağlarken, maddi ve manevi kültür unsurlarının bozulmamasına da dikkat edilmelidir. Otantik kültürlerin, ahlaki değerlerin bozulmadan yaşadığı bölgelerde, turist gruplarının bu değerlere saygılı davranması beklenmektedir. Kılık-kıyafet konusuna özen göstermek, dini ve manevi değerlere saygılı davranmak, yerel yeme-içme-eğlenme vb. gelenek ve göreneklere uyumlu davranmak ve mümkün olduğunca katılmak önemlidir.

Ayrıca, maddi kültür eserlerine saygılı ve korumacı davranmak, gerek turizm profesyoneli, gerekse tüketici olarak, yerel dokuyla uyuşmayan modern mimari ürünler yerine; koruma altına alınmış otantik yapılarda hizmet veren konaklama tesislerini tercih etmek de gerekir.

(Kaynak. Ş,2010s.104)

Tabiat turizminde de kuşkusuz genel turizm ilkeleri, yönetmelikleri ve planları geçerlidir. Ancak, kitle turizmindeki hataların tekrarlanmaması maksadıyla:

- Tabii ve kültürel mirasın korunması,
- Kırsal alanlarda ve korunmuş alanlarda yerli halkın yaşam düzeyinin yükseltilmesi,
- Ekoturizmin özendirilmesi,
- Tabii, kültürel ve yerel özellikleri tanımak, tanıtmak, korumak, uzun vadede sürdürülebilirliği garanti etmek yöntem ve tekniklerin yaygınlaştırılması,

- Tabiat turizmi ürününün güvenilirliğinin ve rekabet gücünün ortaya çıkması için kalite sistemlerinin belgelendirilmesi,
- Toplumun, politikacıların, turizm ile ilgili kişi, kurum ve kuruluşların ekoturizm konusunda bilgilendirilmesi, turizmin sürdürülebilirliğin sağlanması açısından oldukça yararlı olacaktır.

Tabiat turizmde tabiat alanlarının korunması, geliştirilmesi, çevresiyle birlikte toplumun sürdürülebilir kalkınmasına katkıda bulunması önkoşul özelliği taşımaktadır. Tabiat turizmin geliştirileceği ülke, bölge ya da yerel alanda mutlaka özel politika ve stratejilerin belirlenmesi ve uygulanabilirliğinin tartışılması gerekir.

Ulusal parklar ve korunan alanlar ekoturizmin temel kaynağını oluşturmaktadır. Tabiat turizmi, sürdürülebilir turizmin etkin yönetim anlayışı ve tanıtımla kırsal kalkınmada önemli neticeler doğurabilir.

Tabiat turizm alanlarında konaklama-yeme-içme tesislerinin tabiata uygun, yapılması iletişim ve ulaşım araçlarının çevreyi en az kirletecek şekilde geliştirilmesi, gürültü ve kirlilik yaratan araçlardan ve sportif etkinliklerden kaçınılması ilke edinilmelidir. İnşaat malzemesi, mobilya ve dekorasyon yerel dokuya uygun olmalı, düşük kirlenme yaratabilecek enerji türlerinden yararlanılmalıdır.

Düzenlenecek tur güzergâhları, yürüyüş, bisiklet yolları tabiatın bir parçası olarak planlamalıdır. Yerel toplumun Tabiat turizmi etkinliklerinin her aşamasına katılması, planlama, yönetim ve denetim çalışmalarını izlemesi sağlanmalıdır. Bu alanların tabiat turizmi ilkeleri doğrultusunda yönetilmesi, ülkemizdeki sürdürülebilir Tabiat turizmi açısından da geçerlidir.

Fotoğraf -12 Saroz Körfezi

Fotoğraf -13 Gala Gölü Milli Parkı

Tabiat Turizminin Faydaları

Tabiat turizm aktivitelerinin bulunduğu destinasyonlarda çevre eğitimi imkânı sağlamakta ayrıca bunun yanında, tabiliğin yaşatılmasına olanak sağlayan tutum ve davranışları da teşvik etmektedir. Yine sürdürülebilir bir sanayi ve kalkınma için yöre halkını motive edici bir etkiye de sahiptir.

Tabiat turizmin yöre kalkınmasına sağlayacağı faydaları şunlardır;

- Kırsal alanlara götürülecek altyapı, sağlık ve eğitim gibi hizmetlerin kalite ve sayısındaartmasına,
- Tabiat turizminin gelişmesi ile kırsal yöredeki kadınların aile içerisindeki rollerinin değişmesi ve kadının çalışma yaşamına daha aktif olarak katılmasına,
- Restore çalışmaları ile geleneksel mimari tarz korunarak çevrenin peyzaj açısından planlanmasına,
- Kentte yaşayanların kırsal hayatı yerinde görmesi sonucu kırsal hane halkının problemlerinin fark edilmesi şeklinde çözüme kavuşturulmasına,
- Biyolojik çeşitliliğin korunmasına, Kentte yaşayan insanların kırsal alanları ziyareti sonucu her iki kesim arasında bilgi akışı olabilir.

Bunun sonucunda kırsal alandaki halk için yeni şeylerin öğrenilmesi, yeni insanlar tanıma ve dışa açılma; turistler için ise kırsal aile ile birlikte yaşama, yeni dost edinme ve farklı hayat görüşüne sahip olma gibi faydalar sağlanabilir.

- Kırsal halka yerinde istihdam sağlanması,
- Bölge ekonomisinde üretim çeşitliliğinin artırılarak ekonomik istikrarın sağlanmasına,
- Bölgede nitelikli, niteliksiz işgücüne önemli çalışma fırsatlarının oluşturulmasına,
- Bölgede yer alan küçük ve orta ölçekli işletmelerin gelişmesine,
- Yerel düzeyde sanayi ve ticareti uyarıcı altyapı yatırımlarının geliştirilmesine,
- Gençlerin ve toplumun eğitimi ile yerel düzeyde modernizasyon sürecinin sağlanmasına,
- Sosyo-ekonomik gelişme konusunda başka seçeneği olmayan bir yörede yerel halk ve turistler tarafından kullanılacak rekreasyonel ve turistik olanaklar sağlanmasına,
- Yerel düzeyde kişisel gelirlerin ve vergi vb. kamu gelirlerinin artmasına,
- Yerel düzeyde imajın geliştirilmesi ve yerel halkın çevreyi koruma ve geliştirme bilincinin artmasına,
- Bölge ve kırsal kalkınmaya imkân sağlamaktır.

Fotoğraf -14 Gala Gölü Milli Parkı

1.11 Tabiat Turizminin Etkileri

1.11.1 Tabiat Turizminin Ülke Ekonomisine Etkileri

Tabiat turizm faaliyetleri, gelişmekte olan ülkelerde toplumun gelir düzeyi yüksek olan kesiminin kırsal alanlarda inşa ettirdikleri ve daha çok yakın kullandıkları ikinci evler / tatil evlerinde, yalnızca denize ya da göle girmek, balık tutmak gibi küçük çaptaki faaliyetlerden oluştuğu halde, gelişmiş ülkelerde çok sayıda insanın katılabildiği ve çok çeşitli faaliyetlerden oluşan dev bir endüstri haline gelmiştir.

Yüksek ücret alan kentli nüfus her gün işe gidip gelme şekillerini kırsal yaşam şekline dönüştürmeye değişen sosyal değerler kent merkezlerini çevreleyen çiftlikler kentli nüfusu barındırmaya başlamıştır.

Türkiye’de son yıllarda turistik kıyı merkezleri ve büyük kentlerin çevresindeki köyler, yine antik kentlerin yakınlarındaki kırsal yerleşmeler, yol kenarlarındaki köyler, kasabalar, turizme artık yabancı değildir. Kır lokantaları, alışveriş sergileri, balık çiftlikleri ve kırsal yollar, turistlerle veya günübirlikçilerle tanışmışlardır. Bu tür yerlere ya da onların içinde bulunduğu kırsal alanlara günlük geziler düzenlenmektedir.

Bazı projelerle (Kaya köy/Fethiye gibi) eski köy kalıntılarının canlandırılmasına gidilmekte, bazı köylerde ise konaklama, kültür mirası evlerde gerçekleştirilmektedir (Şirince köyü-Selçuk/İzmir) Bütün bu gelişimler, ülkemizde kırsal turizmin son yıllarda talep görmeye başladığının işaretidir.

Son yıllarda daha çok gelişen Tabiat turizm, kırsal yörelerin kalkınmasına yardımcı olarak, ülke ekonomisine katkıda bulunur. Tarımsal ve turistik etkinlikler bir arada ve birbirinin tamamlayıcısı olarak, hem kırsal alan hem de ülke ekonomisine önemli olumlu etkileri olur.

Fotoğraf -15 Edirne Aynalı Süpürge

Ülkemizde kırsal alanda yaşayan nüfus kente göç nedeniyle giderek azalmaktadır. Turizm, turistik çekim gücü olan yörelerin canlılığı için zorunlu olan en uygun nüfus miktarının köyde tutulması ve göçün önlenmesi açısından önemli bir etmendir. Kırsal alandankente göçün önlenmesi, yaşam koşullarının iyileştirilmesi ve eşit gelir dağılımı ile sağlanır.

Kırsal turizm, kırsal yörelerde yaşayan insanlara yeni bir çalışma olanağı getirerek, kırsal yörelerin kalkınmasını ve iç göçü engeller.

Türkiye’de kırsal alanların kalkındırılması ve kırsal nüfusun yaşam koşullarının iyileştirilmesine yönelik çalışmalar, Cumhuriyet’in kuruluş yıllarına kadar gitmektedir.

Cumhuriyetin kuruluşu ile başlayan modernleşme hareketleri tarımda ve kırsal kesimde kalkınma çabalarında da etkisini göstermiştir.

Fotoğraf -16 Edirnekari

Nüfusun çok önemli bir bölümünün köylerde yaşadığı ve ekonominin ağırlıklı olarak tarıma dayandığı bu ortamda, tarımsal ve kırsal kalkınmanın ulusal kalkınmadaki rolü, kalkınma ve çağdaşlaşma çabalarında tarıma ve kırsal nüfusa özel bir önem verilmesini zorunlu hale getirmiştir.

1.11.2 Tabiat Turizminin Çevresel Etkileri

Kırsal alanlarda yaşayanların en önemli sorunlarından bir tanesi de işsizliktir. Bu yörelerde kırsal turizmin gelişmesi, yeni yatırımların yapılması (otel, motel, restoran) ve sonucunda çok sayıda kişinin iş sahibi olması anlamına gelmektedir. Bu durum hem kırsal bölgenin, hem ülkenin istihdamına olumlu katkıda bulunacaktır.

Bununla birlikte, kırsal alanlarda özellikle tarımın yoğun olduğu yerlerde gizli işsizlik oranı da en aza inmiş olacaktır. Kırsal alanlarda tarımla uğraşan kesimin, yani çiftçilerin gelirlerinin yetersiz ve istikrarsız oluşu, kırsal yoksulluğun daha geniş toplum kesimlerini etkilemesine neden olmaktadır.

Ancak, yörede turizmin gelişmesine paralel olarak, bölgede gelirlerin artması, tarım sektöründe üretim kapasitesinin artmasına, standardizasyon sağlanmasına ve kaliteli ürünün

gerçek fiyatını bulmasına katkı sağlar. Bunun sonucunda o yörede tarımla geçinen kesimin gelirinde reel bir artış olacaktır. Tarım ekonomisinin yaygın olduğu bölgelerde turizmin gelişmesiyle tarımla geçinenlerin hem refah düzeyi artmış olacak hem de gelire bağlı olarak yoksulluk da azalmış olacaktır.

Kırsal alanda turizmin gelişmesine bağlı olarak turizm işletmelerinin farklı departmanlarında (kat hizmetleri, temizlik gibi) istihdam edilmesiyle hem işsizlik oranı azalmış, hem de çalışanların gelirleri artmış olur.

Tabiat turizminin gelişmesiyle birlikte, Türkiye’de önemli bir kültürel zenginlik oluşturan yöreye ait ağaç işleri, halı, kilim, el işlemleri, süs malzemeleri gibi geleneksel el sanatları ve diğer hediyelik eşyalar pazarlanarak yöre halkına ek bir gelir sağlamakta ve gelir dağılımındaki dengesizliğin azalmasına katkı sağlamaktadır.

Tabiat alanlarında yerel kaynakların turizmin temel hammaddesini oluşturması, ekonomik faaliyetlerin çeşitlendirilmesinde, yerel işbirliği ve kalkınma taleplerinin güçlendirilmesine yol açmaktadır. Bu, aynı zamanda yerel girişimcilik ruhunun da gelişmesine ortam hazırlamaktadır.

Tabiat turizmin gelişmesiyle yöreye gelen yerli ve yabancı turistlerin konaklama taleplerinin karşılanması doğrultusunda ailelerin oturdukları evlerin bir bölümünü yada oturmadıkları evleri kiraya vererek ek gelir sağlamaktadırlar.

Kırsal alandaki turizm yatırımlarına (otel, motel, pansiyon, restoran) bağlı olarak inşaat sektörünün iş hacmi artar. Bu gelişme yörede inşaat sektörüne bağlı yan sektörlerin gelirlerinin artmasına neden olmaktadır.

Kırsal alanlarda turizmin tabiata dayalı olması, büyük kentlerde daha önceden kazanılmış gelirlerin talebe bağlı olarak bu yörelerde harcanması sonucunda kent ile kırsal alan arasındaki gelişmişlik düzeyi arasındaki farklılık biraz daha azalmış olacaktır.

Kırsal alanlarda turizmin gelişmesine bağlı olarak yörede fiziksel altyapı sorunu da ortadan kalkmaktadır.

Turizmin gelişmesi iyi hazırlanmış bir altyapıya bağlıdır. Başta, yörede yol, su, elektrik, kanalizasyon, otopark, iletişim ve telekomünikasyon gibi fiziksel altyapı yatırımları gelişecektir. Böylelikle yörenin sahip olduğu turistik arz potansiyeli sebebiyle, kırsal alanlarda yaşayanların yaşam kalitesiyükselecektir.

1.11.3 Tabiat Turizminin Yöre Halkına Etkileri

Tabiat alanlarında gerek tarımsal etkinliklerle uğraşan ve gerekse uğraşmayan ailelere kırsal turizm yoluyla ek gelir sağlamak mümkündür. Kırsal turizmde konaklama ve diğer hizmetler çoğunlukla küçük aile işletmelerinde ya da kırsal otellerde gerçekleştiğine göre, aile bireylerinin hepsine iş olanağı doğmaktadır.

Turizm, kırsal yöreler halkına, çok çeşitli kaynaklardan gelir kazanma olanakları yaratır. Bunlar:

- Tarım ürünlerine ek istem doğacağından, tarım ürünleri için ek piyasa oluşması demektir.
- Turistik mal ve hizmet sektörü ile kamu hizmetlerinin çoğalması, hem kişisel gelirleri hem de kamu gelirlerini arttırır.
- Kırsal yörelerde el ve ev sanatları gelişir, esnaf ve sanatkâr sayısı artar, ek gelirler çoğalır.
- Konaklama, yeme-içme vb. ilgili tesislerin artması, işlendirme ve ücret gelirlerini arttırır.
- İnşaat sektörü geliştiği için ona bağlı yan sektörler ve gelirler artar.

Tabiat turizminin başlatıldığı yörelerde eskiden var olan tarım, ormancılık ve el sanatları gibi etkinlikler sektörler arası işbirliği geliştir.

Bazı uygulamalarda tarım Tabiat turizm sayesinde canlanır verimli hale gelir.Kırsal el sanatları gibi geleneksel kültür mirasının öğelerinin geleceğe aktarılması büyük ölçüde Tabiat turizmine borçludur.

Fotoğraf -17 Edirne Bez Bebekleri

1.11.4 Tabiat Turizminin - Sosyo Kültürel Etkileri

Tabiat alanları, sahip oldukları turistik arz çekiciliklerinden dolayı şehirden kırsal alanlara doğru sürekli insan hareketliliğine neden olmakta ve bunun sonucunda zamanla şehir ve kırsal yöre arasındaki yaşam ve davranış farklılıkları ortadan kalkmaktadır.

- Turizmin kırsal yörede yarattığı ilave istihdamla ilişkili olarak kadının ve gençlerin toplumdaki statüsü güçlenmekte ve kırsal alandan kente ekonomik sebeplerle göç olayı en aza inmiş olmaktadır.
- Turizmin gelişmesi sonucunda yörede, kalkınma hızı ile nüfus artış hızı arasındaki dengesizliğin sebep olduğu iç göçler, turizm nedeniyle yer yer azalacak veya duracaktır. Bu süreç kentlerdeki gecekondulaşma ve çarpık kentleşme sorunlarının çözümüne olumlu katkı sağlayacaktır. Kırsal turizm, çözümü güç ve aşılması zor olan bu toplumsal sorunların çıkmasını önleyici ve azaltıcı bir fonksiyon üstlenerek, kentlerdeki görüntü kirliliğinin azalmasına ve düzenli yapılaşmaya katkı sağlayacaktır
- Tabiat alanlarında turizme bağlı olarak aile pansiyonculuğunun gelişmesi ile birlikte yöre halkının ve turistlerin kültür yapısında ve yaşam tarzında çift yönlü bir etkileşim olmakta, iki taraf arasında oluşan dostluğa bağlı olarak giyim kuşam, yemek kültürü, gelenek görenekler gibi kültürel bileşenlerin alışverişi sonucunda kültürlerin zenginleşmesi sonucu doğmaktadır.

- Tabiat turizminin gelişmesiyle, kırsal alanlardaki turizm arzını oluşturan tarihi ve kültürel değerlerin ortaya çıkarılması ve korunması sonucunda kültürel bütünlük sağlanacak ve kent insanı ile kırsal halk arasında bilgi akışının sağlanmasıyla kent ile kırsal alan arasındaki ilişki artmış, farklılıklar azalmış olacaktır.
- Tabiat alanlarında turizmin gelişmesiyle birlikte turizmde istihdam edilen kişilerin, mesleki bilgi ve becerilerinin gelişmesine yönelik mesleki eğitim de gelişir.
- Bu da kırsal işgücünün eğitim düzeyinin olumlu yönde etkilediği gibi aynı zamanda kırsal kalkınmayı hızlandıran önemli kıstaslardan birini oluşturmaktadır.

Diğer Etkiler:

- Tabiat turizmi geleneksel mimari tarzının korunmasını olumlu yönde etkilemektedir.
- Tabiat turizmi sektörler arası işbirliğini hızlandırmaktadır. Turizm her ne kadar hizmetler sektöründe yer alsada, taşıdığı özellikler nedeniyle 33 sektörle yakın ilişki içindedir. Kırsal turizmin gelişmesi, aynı zaman da 33 sektörün de gelişmesine olumlu katkı sağlamaktadır.
- Kırsal alanlarda turizmin gelişmesi aynı zamanda sağlık hizmetlerinin de gelişmesini olumlu yönde etkilemektedir.

1.11.5 Tabiat Turizminin Olumlu Etkileri

Dünyada birçok ülkenin ulusal turizm yönetimi kırsal turizmin önemli ve gelişen bir sektör olduğunu kabul etmesine karşın özellikle kırsal turizmle ilgili istatistikî bilgi toplayan ülkelerin sayısının azlığından dolayı rakamsal boyutları ile ilgili bilgilere ulaşmak oldukça zordur. Ancak durum böyle olsa da, kırsal turizmin hem çevre ve turist hem de ev sahibi ve turist arasında ilişki boyutunun olması ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel etkilerinin de oldukça fazla olması sonucunu doğurmaktadır.

Kamu kurum ve kuruluşları destek verdikleri durumda kırsal turizm ekonomik kalkınma için bir araç niteliğindedir. Batı ülkelerinde, kırsal turizmin kırsal alanların ekonomisindeki önemi 1990'lı yıllarda anlaşılmaya başlanmıştır. İngiltere'de yapılan bir araştırmada çiftçilerin çoğunluğunun gelirlerini arttırmak için turizm sektörüne katıldıkları belirtilmektedir.

- Tabiat turizm nüfus kaybına uğrama riskleri ile karşı karşıya bulunan yöreleri canlandırmak suretiyle, yöre halkının başka bölgelere göç etmesini önleyebilmektedir. Göçün önüne geçilmesinde, kırsal turizm yeni bir istidam alanı yaratıcısı olarak da üzerinde durulması gereken bir yaklaşım olarak görülmektedir.
- Şehir ve kırsal yöreler arasındaki ilişkilerin gelişmesi, zamanla şehir ve kırsal yöre arasındaki yaşam ve davranış farklılıklarını yumuşatmaktadır.
- Tabiat turizmi, kırsal yörelerin kalkınmasına yardımcı olarak ülke ekonomisine katkıda bulunur. Tarımsal ve turistik etkinlikler bir arada ve birbirinin tamamlayıcısı olarak yer alırsa, hem o yöre hem de ülke ekonomisine önemli olumlu etkilerde bulunmaktadır.
- Turizm, kırsal yöreler halkına çok çeşitli kaynaklardan gelir kazanma olanakları yaratmaktadır. Tarım ürünleri talebi artmakta, kırsal yörelerde ev ve el sanatları gelişerek ek gelirler çoğalmakta; konaklama, yeme-içme v.b. ilgili tesislerin artması ile istihdam ve ücret gelirleri artmakta; inşaat ve ona bağlı yan sektörler ve gelirleri ile turistik mal ve hizmet sektörü ile kamu hizmetlerinin çoğalması, hem kişisel hem de kamu gelirlerini arttırmaktadır.
- Turistlerin her türlü hizmette belirli bir kalite aramaları yerli halkın da hayat standartlarının yükselmesine yol açmaktadır.
- Turizm, altyapı, konut ve çalışma şartlarının iyileştirilmesine neden olduğundan bu olumlu gelişmeler halkın yararına olmaktadır.
- Kırsal yöreler, turizmin doyum noktasına geldiği ve bu nedenle dinlendiricilik özelliklerini büyük ölçüde yitirmiş bulunan geleneksel tatil istasyonlarının yükünü hafifletir.
- Kırsal alanların büyük yer tuttuğu bir ülkede turizmi kıyı turizminin egemenliğinden kurtararak tatillerikırsal alanlar içinde yaymaktadır.
- Tabiat turizm, iç turizmi canlandırmaktadır.

Fotoğraf -18Edirne Kakava Şenlikleri

1.11.6 Tabiat Turizminin Olumsuz Etkileri

Tabiat turizm her ne kadar çevre dostu hedeflere sahip olsa da doğru yönetilmediğinde olumsuz etkileri olabilir. Ekoturizm hareketi zamanla kitle turizmine yönelme durumunda olduğu gibi, bölgelerin taşıma kapasitesinin aşılması durumu da söz konusu olabilmektedir.

Ekoturizm faaliyetleri iyi planlanmadığı durumlarda, kitle turizmi kadar çevresel tahribata sebebiyet verebilmektedir. Bunun nedeni, tabiat turizm hedeflerinin hassas ekosistemler olması ve bu bölgelerde yapılacak herhangi bir turizm hareketinin tabii kaynakların yok edilmesini beraberinde getirebileceğidir.

Hatta bu durum çevre kirliliğinden, gürültü kirliliğine, trafik sıkışıklığından, fiyatların artmasına ve güvenlik sorunlarına kadar turizmin bildik olumsuzluklarının ortaya çıkmasına neden olabilmektedir. Bu olumsuzlukları ortadan kaldıracak politikalara yönlenebilir.

- Tabiat turizmi; tarımdan gelir sağlayan halkın, tarım sektörü dışına kaymasına neden olmaktadır. Kırsal turizmin plansız gelişimi, tarımsal alanların azalmasına yol açmaktadır.
- Arazi ve diğer gayri menkul fiyatlarında spekülasyon artışları olmaktadır. Kiralama bedelleri aşırı yükselerek, tarım üreticisi tarımdan gelir sağlamak yerine, arazisini münhalbırakarak rantı bekler duruma yönelebilmektedir.

- Tabiat alanların aşırı ve yoğun kullanımı, tarımsal alanları, tabii ve kültürel sit alanlarının tahribine yol açarak ekolojik dengeyi bozabilmektedir.
- Tabiat turizminden sağlanan gelir, yerli halka bu geliri tarım dışı hatta o yöre dışında değerlendirme şansı yaratır o da başka sektörlerle sermaye akımını kuvvetlendirir ve kırsal turizmi yöreyi kalkındırma maksadından uzaklaştırabilmektedir.
- Tabiat alanların aşırı kalabalık olması, çekiciliklerin azalmasına ve otantikliğini kaybetmesine neden olmaktadır.

2. SÜRDÜRÜLEBİLİR TABİAT TURİZMİ GELİŞİMİNE İLİŞKİN ÇALIŞMALAR

2.1.Kaynak Analizi

Gelişme planı ve stratejisi için öncelikle kaynak analizi yapılması zorunludur. Bir alanın sahip olduğu kaynaklar, o alanın kalkınması için bir sermaye veya potansiyel oluşturmaktadır. Bu kaynakların analizi de önemli veri ve bilgi oluşturulmasını temin etmektedir.

Ekolojik ve kültürel kaynakların yanında sosyo-ekonomik özellikler de turizm gelişimi için önemli bir temel oluşturmaktadır. Örneğin kırsal turizmin tarımsal faaliyetleri desteklemediği durumlarda kırsal turizmin gerçekleştirildiği bölge hem kendi sermayesini hem de kırsal olma özelliğini kaybedecektir.

Gerek turizm potansiyeli gerekse taşıma kapasitesi turizm kaynaklarının mevcut durumuna bağlı olduğundan kaynak envanterinin mutlaka yapılması gerekir.

2.1.1 Kaynak Analizinde Ele Alınacak Unsurlar

a. Tabii Kaynaklar: Turizmin gelişimi için önemli olan yöreye özgü tabii kaynaklardır. Bu kaynakların hâlihazırdaki ekonomik kullanımları, korunma durumları, statüleri, iklim gibi turizm gelişimi için potansiyel kaynakların envanterini içermektedir.

Seçkin Tabii Kaynaklar: Turizm yalnızca korunan tabiat parçaları ile ilgili değildir. Eşsiz manzaralar, dağlar ve nehirler gibi ve korunmayan türler de turizm için ilgi çekici olmaktadır. Örneğin; ormandaki ağaçların üzerinde gezinen sincapları konakladığımız evin penceresinden gözlemlemek son derece çekicidir. Bir orman öncelikli olarak odunculuk maksadıyla kullanılsa da dağ bisikleti gibi bir aktivite ortamı çekici hale getirebilmektedir.

Seçkin Tabii Kaynakların Hâlihazırdaki Ekonomik Kullanımlarının Tanımlanması Tabii kaynakların çok çeşitli kullanımları söz konusudur, ormanların odunculuk maksatlı kullanımı, nehirler ve göllerin sportif balıkçılık, su sporları ve enerji üretmek için kullanımları gibi. Bu kullanımlardan bazıları geleneksel ve düşük etkilere sahiptir. Bazıları ise sürdürülebilir değildir. Bu sebeple bunlar turizm gelişimi için de uygun değildir.

Kaynağın Korunma Durumu ve Statüsü: Bazı tabii kaynaklar mevcut kanunlarla korunur. Bunların turizmde kullanımı da bu kanunlara uygun olmalıdır.

İklim; mevsimlerin dağılımı, ortalama sıcaklık, nem ve günlük ortalama optimal güneş ışığı saatlerine bağlı olarak iklim analizi yapılmaktadır. Burada önemli olan iklimin farklı mevsimlerde turizm için elverişli olup olmadığıdır.

Turizm Gelişimi İçin Potansiyel Tabii Kaynaklar: Potansiyel kaynakların tespiti turizm planlaması için önemli ve özellikle yönlendirici olmaktadır. Tüm bu kaynakların envanter çalışmalarının haritaya aktarılması, turizm ürünleri ve hizmetlerinin gelişmesi ve altyapı ile tesislerin fiziksel planlaması için önemli olmaktadır.

b. Kültürel Kaynaklar: Kültürel kaynakların envanteri tabii kaynaklara ilişkin çalışmalara benzerlik göstermektedir. Özellikle tabii ve kültürel kaynaklardan oluşan kombinasyonlar, turistler tarafından yüksek ilgi ile karşılanmaktadır. Kültürel mirasın korunmasının önemi konusunda farkındalık meydana getirilebilirse, sürdürülebilir turizm gelişimine ve Tabiat korumaya verilen destek artacaktır.

c. Sosyo-Ekonomik Kaynaklar: Altyapı, insan kaynakları ve farklı ekonomik sektörlerin bileşimini içermektedir. Bu konuda yapılacak envanter çalışması, birbiri ile bağlantılı birçok farklı unsurlar içermesi ve bu unsurların turizm gelişimi için ilk bakışta kavranamaması mümkündür.

Bölgenin kalkınma potansiyelinde, sosyal ve ekonomik rekabet edebilirlik unsurları büyük öneme sahiptir. Yerel nüfusun turizme yaklaşımı, turizm sektöründe çalışma isteği gibi bazı unsurların turizm ile doğrudan ilişkisi bulunmaktadır.

Altyapı: Bir bölgenin turizmde rekabet edebilirliği ve kalkınma seviyesinin tespiti için altyapı kalitesi önemli bir göstergedir. Altyapının kalitesi, yerel nüfusun hayat kalitesini ortaya koymanın yanı sıra turizm gelişimi için de zorunlu bir şarttır.

Alan, güvenli içme suyu, donanımlı sağlık tesisleri gibi temel unsurları içermiyorsa turizm gelişimi asla başarılı olamayacaktır.

Altyapının farklı unsurları için şartlar, kalite ve gelecekteki durum değerlendirilmelidir. Kaynak hâlihazırda turizm için mi kullanılmaktadır? Sorusu hem kaynağın turizm gelişimi için önemi konusunda hem de kaynak kalitesi hakkında göstergeleri ortaya koyabilmektedir.

- Su kaynaklarına yönelik etütler; kaliteli su kaynağının sağlanması, su kaynağının sürdürülebilir kullanımı ve su çıkarmanın çevresel etkisini de içerir.
- İletişim ağına yönelik etütler; turistlerin refahı ve turizm gelişimi için önemli olan cep telefonlarının da olmak üzere telefon ve internet ağlarının kalitesine yönelik etütleri içermektedir.
- Sağlık hizmetlerinin; kalite, miktar ve coğrafi dağılımı son derece önemlidir.
- Güç kaynaklarına yönelik etütler; elektrik şebekesi, ısınma ve yemek pişirme için enerji kaynaklarının varlığı önemlidir. Her ne kadar resmi standartlara göre planlansa ve tehlike içermese de turistler nükleer santrallerin yakınında konaklamamaktadır.
- Su ve toprak kirliliği etkisi olan atık su sistemleri önemli olup, bölgeye gelen turistlerin sayısı ile meydana gelecek atık su miktarı da dikkate alınmalıdır.
- Katı atıkların düzenli depolaması toplum için olduğu kadar çevre için de önemlidir. Katı atıkların görüntü kirliliğine de yol açması ayrı bir menfi etkisidir.
- Yol ağlarının durumu; çoğu turist tercihlerini yaparken en önemli etkidir.
- Güvenlik; kamu güvenliğini ve asayişini sağlamak turist güvenliği gibi unsurlar önemli olmaktadır. Aşırı kar yağışı, kanyon veya dağ kurtarma timlerinin olup olmaması da çok önemlidir.
- Politik istikrarsızlık ve suçlar; turist için caydırıcı etki yapmaktadır.

d. İnsan Kaynakları; Bir bölgenin insan sermayesini ifade eden bu unsur, turizm gelişiminde anahtar etmenlerden biridir. İnsan kaynakları hem hizmeti hem de manevi nitelikteki kültür ve kimliği oluşturmaktadır.

İnsan kaynaklarına ilişkin etütler aşağıdaki unsurları içermelidir;

- Yöre halkının nüfusu,
- Göç vb. eğilimler,
- Demografik yapı,
- Aktif nüfus ve yapısı, eğitim seviyesi, potansiyel bilgi ve beceriler, açık fikirlilik, geleceğe odaklanma, çalışma ahlakı,

- Yöreye özgü geleneksel ekonomik faaliyetleri ve yöresel sanatları yapabilme,
- Turizm gelişimine ilişkin tutum, misafir severlik duygusu, hizmete yönelim,
- Sosyal tutarlılık, esneklik, mevcut sosyal ilişkilerin kalitesi ve aralarındaki işbirliğini içeren sosyal yapı,
- Yerel kurumlar, idareler, yönetim, bürokrasiden kaçınma vb. hususlarla finansal kaynaklar ve yönetimleri,
- Alanın kültürü ve kimliği, alanda etkin görev alacak kişilerin ortak değerleri, ilgileri, yaklaşımları, algılama şekilleri, özel ilgi ve becerileri, özgün gelenekler, o topluma ait olma ve o toplumda yaşamaktan onur duyma gibi durumları içerir,
- Farklı ekonomik sektörler; söz konusu coğrafi bölgeye ve ile yoğunlaşma durumları, firma sayısı, ölçeği, ortalama karlılık, geleceğe yönelik bakış açısı, pazarları ve dış ilişkileri, sektörler arası işbirliği son derece önemlidir, tüm sektörler turizm sektörü ile ilişkili olabilmektedir.

Kaynak analizinin sonuçları; sürdürülebilir turizm yönetimi ve kalkınmada sermayeyi oluşturan kullanılabilir kaynaklara genel bir bakışı sağlamakla beraber, bölgenin mevcut kalkınma durumunu ve sürdürülebilirliğini değerlendiremeye yönelik bir resim sunmaktadır. Analiz aynı zamanda; bölgenin sürdürülebilir kalkınmasına yönelik bir vizyon oluşturulmasını ve turizm gelişiminin diğer sektörlerle bütünleştirilmesini sağlayacaktır.

Fotoğraf -19Meriç Köprüsü

2.2. Tabiat Turizminin Hedef Kitlesi

Uluslararası turizm pazarında, turistlerin turizm anlayışları ve beklentileri gittikçe değişmektedir. Günümüzde kıyı turizmiyle özdeşleşmiş kitle turizminin karsısında alternatifleri giderek çoğalmaya başlamıştır.

Avrupa'ya ait bazı istatistikler, denizle bütünleşmiş tatil tiplerinden daha aktif ve otantik tatillere yöneldiğini göstermektedir. 1990 yılı verilerine göre Avrupalıların% 10'u tatillerinde köyleri tercih etmiştir(Soykan,F. 2003 S.6)Ülke bazına inildiğinde ise kırsal alanların tercihi bazı ülkelerde geçmiş yıllarda bile çok daha yüksek oranlara ulaşmıştır.

Fransa bu ülkelerden biridir ve 1965'lerde tatillerinikırsal alanlarda geçirenlerin oranı % 17'dir. Son yıllara ait rakamlarda ise Fransızların % 53 ünün tatillerinde kırsal alanlara gittiği, bunların içinden % 19 unun büyük tatillerini buralarda geçirdiği % 34 ünün de kısa tatillerinde (hafta sonu 1-2 gün) kırsal alanları kullandığı görülmektedir.

Kırsal turizmin belirli bir müşteri profili vardır. Kırsal alanlarda birbirinden farklı yerleşmelerde herhangi bir etkinliğin ön plana çıkarılarak uzmanlaşmaya gidilmesiyle; atlı geziler, golf sporu, tabiat yürüyüşleri ve açık hava sporları, el sanatları, gibi konularda köyler veya çiftlikler ön plana çıkmıştır.

Avrupa'nın bazı ülkelerinde (İsviçre, Avusturya, Belçika vb.) yalnızca çocukların kabul edildiği sağlık turizmi alanında örnek olabilecek "pedagojik çiftlikler" bulunmaktadır. Bu takdirde turistler, kendi tercihlerine uygun bir yer seçimi yaparak, tatil yörelerini tesbit etmektedirler.

Fotoğraf -20Tabiat Turizmi

2.3. Tabiat Turizmi ve Geleneksel Turizm Karşılaştırılması

Turist profilleri bakımından Tablo 1'de karşılaştırılan turizm türleri; turistik maksat ve beklenti, çevre koruma bilinci ve kültürel etkileşim konularında farklı bakış açıları sergilemektedir.

	KİTLE TURİZMİ	TABİAT TURİZM
Turist Tutum ve Davranışları	•Kitle turisti	•Çevreci turist
	•Orta sınıf toplum katmanı	•Toplumsal her sınıfı
	•Bilinçsiz çıkarıcı turist profili	•Maceracı, çevreci turist profili
	•Boyun eğen	•Kendi yönlendiren
	•Konfor beklentisi var	•Konfor beklentisi öncelikli değil
	•Standart konaklama kalitesi istemi	•Halk içinde konaklama istemi
	•Belirli program	•Kendiliğinden oluşan program
	•Gözlem	•Deneyim
	•Turist yönlendirilir	•Turist karar verir
	•Zihinsel hazırlık düşük	•Zihinsel hazırlık yüksek
	•Tüketim odaklı	•Gezip, görüp tanımak odaklı
	•Gürültülü	•Sessiz, sakin

KİTLE TURİZMİ		TABİAT TURİZM
	•Kültürel etkileşim az	•Kültürel etkileşim hedefli
	•Genel tatil hatırası	•Denenmemiş öznel hatıra
	•Çevre bilinci az gelişmiş	•Çevre bilinci gelişmiş
	•Düşük maliyet beklentili	•Maliyet beklentisi geri planda

Tablo 1. Kitle Turizmi ve Tabiat Turizmin Turist Profillerinin Karşılaştırılması

Tablo 2’de genel karakteristikleri; planlama ilkeleri, stratejiler, politik bakış açıları ve gereksinimler başlıklarında karşılaştırılan turizm türlerinden kitle turizminin; yoğun kullanım dolayısıyla iyi planlanması gereken, ekonomik hedefler için ekolojiyi göz ardı eden çizgide, ekolojik turizmin ise; düşük kullanımlı, ekolojik süreklilik için ekonomiyi optimumda tutan, yerel girişimci ağırlıklı bakış açıları içinde geliştiği söylenebilir.

KİTLE TURİZMİ		TABİAT TURİZM
Turist Tutum Ve Davranışları	Hızlı gelişme	Yavaş gelişme
	Maksimum kar	Optimum kar
	Planlanmamış	Planlı
	Kısa Süreli	Uzun süreli
	Devamlı olmayan	Sürekli
	Fiyat bilinciyle yapılan	Değer bilinciyle yapılan
	Büyük ölçekli turistik işletme	Küçük ölçekli turistik işletmeler
	Ağır alt ve üst yapı gereksinimi	Optimum alt ve üst yapı gereksinimi
	Kaynak tüketimi kontrolsüz	Kaynak kullanımında faydacı, sürdürülebilir
	Organize kitle turisti	Çevreci, maceracı turist
	Atıl kapasite oranı yüksek	Atıl kapasite riski yok
	Sürdürülebilir kalkınma ile uyumsuz	Sürdürülebilir kalkınma hedeflerine paralel
	Taşıma kapasitelerini zorlayıcı	Taşıma kapasitelerine göre planlanmış
	Mimari ürünlerin benzerliği	Mimari ürünlerde çeşitlilik
	İç turizmin gelişimini engelleyen	İç turizmi destekleyen
	Yabancı turizm firması denetimli	Yerel turizm yatırımcıları denetimli

	KİTLE TURİZMİ	TABİAT TURİZM
Turist Tutum Ve Davranışları	Önce gelişme, sonra plan	Önce plan, sonra gelişme
	Tasarım merkezli	Kavram merkezli
	Proje-rehber tasarımlar	Bölgesel ve yerel planlama
	Yaygın tasarım	Alan için tanımlanan proje
	Yeni yapıların inşası öncelikli	Mevcut yapıların kullanımı öncelikli
	Ortak isteklerin sağlanması	İstek sınırlaması
	Her yerde turizm	Turizm bölgelemesi
	Uluslararası mimarlık	Geleneksel-bölgesel mimari
	Turist Tutum Ve Davranışları	Makro ölçekte ekolojik planlama
	Hassas alanlarda yoğun yapılaşma	Hassas alanların korunması
	Dış girişimci tarafından yatırım	Sadece yerli girişimci
	Dış girişimcinin yönlendirmesi	Yerel potansiyele göre iş
	Turizm için iş imkanı	Yöresel kalkınma için iş imkanı
	Ziraat ekonomisinin zayıflaması	Ziraat ekonomisinin güçlenmesi
	İleri teknoloji	Yöresel yapım teknolojisi

Tablo 2. Kitle Turizmi ve Tabiat Turizmin Genel Karakteristiklerinin Karşılaştırılması

	KİTLE TURİZMİ	TABİAT TURİZM
Turist Tutum Ve Davranışları	Tarım alanlarının yok olması	Tarım alanlarını koruyan
	Arazi kullanımlarının değişmesi	Arazi kullanım planlamasına uyan
	Toprak- su - hava kirliliği ve insan üzerindeki olumsuz etkileri	Toprak, su ve havayı koruyan
	Tabii morfolojinin bozulması (kıyı, dağ, göl vb.)	Tabii morfolojiye uyumlu
	Su, toprak ve havada yaşayan flora ve faunanın yaşam alanlarının daralması	Flora ve fauna habitatlarının korunarak, nitel ve nicel kalitelerinin arttırılması
	Denize bağlı rekreasyon eylemlerinin olumsuz etkilenmesi	Tabii çevreye bağlı rekreasyon eylemlerinin sınırlı kullanım hedefli
	Aşırı su kullanımı sonucu su kaynaklarının tükenmesi	Optimum su tüketimi ve yeraltı su kaynaklarının korunması
	Çevresel kirlilik ve yoğun yapılaşma nedeniyle tür kayıpları, ekolojik dengenin bozulması	Tür kayıplarını engelleyerek, yaşam alanlarını genişletme hedefli
	Hayvanların ticari mal olarak tüketilmesi	Hayvanların sadece gözlemlenmesi
	Rekreasyon olanaklarının azalması	Sınırsız Tabii eylem
	Kıyı alanlarının bozulması	Kıyılarının sınırlı kullanımı ve korunması
	Orman alanlarının tahrip olması	Orman alanlarında sınırlı eylem

KİTLE TURİZMİ		TABİAT TURİZMİ
Turist Tutum Ve Davranışları	Şerit halinde genişleme ve yayılma sonucu kesintisiz kıyı yerleşimi oluşması	Strateji planına bağlı arazilerde araziyle uyumlu gelişme
	Arazi kullanımlarının değişmesi (konutların otele dönüşmesi gibi)	Arazi kullanımlarının değişmemesi hedefli
	Turistik yerleşmenin ikincil konut alanlarıyla dolması.	İkincil konutların pansiyon olarak kullanımı
	Alt yapının aşırı yüklenmesi	Mevcut alt yapının kullanımı
	Yapılı alanın kontrolsüz çoğalması	Atıl yapı stoklarının değerlendirilmesi
	Yeni yerleşmeler oluşturma	Mevcut yerleşmelerde gelişim
	Yeni mimari stiller ve binalar	Tarihi binaların korunarak yeniden kullanımı
	Kimliksiz yapılaşmaya bağlı estetik bozulma	Geleneksel kimliği yansıtan binalar
	Yanlış yapılaşma ile erozyona sebep olunması	Yeni yapılaşmalarda ekolojik tasarım verileriyle kontrollü yapılaşma
	Turist trafiğinden kaynaklanan hava kirliliği	Çevreci turistin bulunduğu yere ve halka katkısı
	Tarihi zenginliklerin bilinçsizce pazarlanması sonucu oluşan kültürel kayıp	Tarihi zenginlikleri korunmasıyla oluşan kültürel zenginlik
	Dildeki kelimelerde değişim	Kültürler arası iletişim
	Genel anlamda geleneksel değerlerin zayıflaması	İthal kültürün tanınması yanında öz kültürün güçlenmesi ve tanıtılması
	Toplumsal katmanlar arası çatışmanın artması	Yerel girişimci katılımıyla toplumsal katmanlar arası çatışmanın azalması
	Yaşam biçiminin değişimi	Özgün yaşam şeklinin arz ögesi olması
	Sezonluk göçlerin artması	Sezonluk göçün ortadan kalkması
	Turizm sezonu içinde turistik bölgelerde aşırı yüklenme (kalabalıklaşma)	Yılın tümüne yayılan sezon süresi ile yığılmanın oluşmaması
	Tabii çevrenin bozulmasının insanlar üzerinde yarattığı psikolojik olumsuzluklar	Tabii çevrenin korunmasının insanlar üzerindeki olumlu etkisi

Tablo 3. Kitle Turizmi ve Tabiat Turizmin Çevresel Etkilerinin Karşılaştırılması

Tabiat turizmin uzun süreçte gerçekleştirilebilecek hedefleri Rio toplantısına katılan 182 ülke tarafından kabul edilmiş ve çalışmaları başlatılmış olsa da, halen bütüncül anlamda planlamaya aktarılmış değildir. Bu yüzden, kitle turizmi gibi çevresel etkilerini net bir biçimde görebilmek mümkün olmamaktadır.

KİTLE TURİZMİ		TABİAT TURİZMİ
Turist Tutum Ve Davranışları	Uluslararası standartlar	Yerel standartlar
	Sınırlı büyüklükte alan	Tüm çevre
	Otel, temalı otel ve tatil köyü gibi mega tesisler	Pansiyon, butik otel, hotel, oberj gibi
	Konforlu yatak kapasitesi	Küçük ölçekli tesisler
	Deniz-kum-güneşe yönelik sınırlı eylemler	Orta seviyede konfor
	Animasyonla rahatlama	Tabii çevreye dönük sınırsız eylemler
	Temelde kıyı şeridi (nehir-göl-deniz)	Ekolojik hassasiyeti olmayan yerlerde
	Belirli kıyı şeridinde yığılma	Tabiata dengeli yayılmış
	Sınırlı alanda yüksek yoğunluk	Düşük yoğunluk
	Yeni mekânlar oluşturma ağırlıklı	Atıl yapı stoklarının kullanımı öncelikli
	Sezon dışı atıl yatak kapasitesi	Atıl kalma riski yok
	Karmaşık tasarım	Basit tasarım
	Uluslararası üslup	Bölge mimarisi
	Endüstrileşmiş yapım teknolojisi	Yerel yapım metotları
	Yanlış imaj oluşumlarına açık biçimleniş	Doğru imaj aktarımına yönelen biçimleniş
	Doku içinde uyumsuz	Dokuyla uyumlu
	Aşırı yapılaşma ile görsel kirlilik	Sınırlı yapılaşmayla araziye uyum
	Temalı oteller	Kültürel kimliği yansıtan çağdaş yapılar
	Karmaşık dekorasyon	Yerel dekorasyon
	Yerel mimariyi dışlayan	Yerel mimariyle içi içe uyumlu
	Yerel malzemeyi kullanmayan	Yerel malzeme ağırlıklı
	Kültürel kimliği dejenere eden	Kültürel kimliğe saygılı
	Tasarıma göre düzenlenmiş arazi	Tabii arazi dokusuna göre oluşan tasarım
	Çevreyle uyumsuz bitkilendirme	Tabii bitki örtüsü
	Yerel doku içinde yabancı görünüm	Yerel doku içinde uyumlu görünüm
	Kıyı alanında uygunsuz doku oluşumları	Çevre ekolojisini bozmayan yapılaşma

Tablo 4. Kitle Turizmi ve Tabiat Turizmin Mimari Karakteristikler Bakımından Karşılaştırılması

Tablo 3’de belirtilen mimari karakteristikler kitle turizmi mimarisinin belirleyicisi olmaktadır. Kitle turizmi mimarisi, kıyı mekânlarını görsel ve mekânsal çeşitlilikten uzak, yerel kimlik ve niteliklerden yoksun, yöre mimarisini ve yapım sistemlerini göz ardı eden, yaygın karakterli ve yoğun nüfuslu, uluslararası standartlara uygun planlama ve tasarımlara yönelterek, görsel kirlilik yanında mimari kimliksizliğe de neden olmaktadır (Ovalı, P. K .s.65-76).

Fotoğraf -21 Gala Gölü Milli Parkı

2.4. Turizm Potansiyeli

Yüksek değerlere sahip tabii ekolojik sahalar her zaman yüksek turizm potansiyeli içermezler;

- Bazı Tabiat parçaları araştırma yapan uzmanlara, iyi eğitilmiş ekoturistlere hitap etmektedir. Bu alanlar sayıca az olduğu için de sınırlı bir turizm potansiyeli içerirler,
- Bazı tabii sahalar, erişim, güvenlik gibi nedenlerle turistler için elverişli olmayan yerlerde bulunurlar,
- Ekolojik kaynakların kullanımlar karşısındaki duyarlılığı (taşıma kapasitesi), ziyaretçi girişinde kısıtlamalara sebep olmaktadır,

Bir sahanın daha fazla turist çekebilmesi için ihtimalleri ortaya koyan **turizm potansiyeli** önemli bir konudur. Turizm potansiyelinin tespiti için arz ve talebin ortaya konması gerekir.

Bu potansiyel sınırlıysa başarılı bir turizm girişimini başlatmak imkânı olmayacaktır. Turizm ekonomik bir faaliyet olduğundan ancak turizm pazarında sürdürülebilirliği için bir talebi karşılaması lüzumludur.

Turizme ilişkin motivasyon ve istekler değişkendir, kaynakların değeri aynı kalırken değişen tüketici davranışları turizm potansiyelini etkilemektedir. Dolayısıyla turizm potansiyeli tüketicinin bakış açısı (talebi) ile değerlendirilmelidir. Turizm potansiyeline ilişkin veri

toplarken, istatistik veriler, anketler gibi yöntemlerle veri elde edilebilir, ayrıca derinlemesine görüşmeler, katılımcı gözlemleme, olaylar üzerinde çalışmalar ile veri elde etmek için kullanılan niteliksel araştırma metotları kullanılmaktadır.

Turizm potansiyeli için “turizm talebi” incelemesi aşağıdaki hususların tespiti ile yapılabilir;

- Halen yapılan turizm,
- Hâlihazırdaki turist miktarı,
- Her bir ziyaretçinin günde harcadığı miktar,
- Ortalama kalma zamanları,
- Turist profili,
- Dürtü analizi; hangi temel etmenlerin turistler için rol oynadığı,(Tabiat, kültür, sağlık, güneş, vb.)
- Benzer bir il veya saha ile kıyaslama yapılması, milli veya milletlerarası bir il ile kıyaslama yapılması ve neden o ilin tercih edildiği,
- Gelecekte rakip olacak iller hangileridir, nedeni,

“Turizm arzı” incelemesinde ise aşağıdaki hususlar öne çıkmaktadır;

- İlimizde bir uluslararası havaalanı var mıdır veya yakın bir ilden yararlanma imkânı makul müdür?
- Alan ulaşım hangi araçlarla olur?(demiryolu, özel taşıt, genel taşımacılık, vd.) Bunlara yaklaşım nasıl olmaktadır (kötü, yeterli, iyi gibi),
- Alana ulaşma durumu (kolay-rahat, çaba ile, zor ve tehlikeli)
- İle gelmek için yabancı turistler ülkemizden vize alıyor mu?
- Sahamızın istikrarlı bir yönetimi var mı?
- Güvenlik ve ulaşım açısından ne gibi problemler yaşanabilir?
- **Alt yapı incelemesi;** taşımacılık ağı, yerel yolun durumu(toprak, asfalt), anayolla bağlantısı, demiryolu ağı, yerel genel taşımacılığın yaygınlığı, program, ücretler, hat/duraklar, döngü patikaları, patikalar, yollar, işaret levhaları, genel enformasyon levhaları, araç-otobüs park kapasitesi, bilgi alma, tercüme kolaylıkları,
- **Yiyecek içecek ve barınma;** restoran sayısı, restoranların sınıflandırılması(iyi-sayısı, orta iyi-sayısı vb.)

- Hangi standartta yiyecek sunuluyor?(yüksek, yeterli, kötü)
- İl ve çevresinde ne tür barınma alanları var? (otel, hotel, yatak kapasitesi, rota üstü barınma kulüpleri, bungalov, parkları, kamp alanı, diğerleri),
- Hangi standartlarda barınma sunuluyor? (yüksek, yeterli, kötü),
- İlinizin seçkin özellikteki tabii alanlarının özellikleri (sundukları ile tek mi? biraz farklı mı? diğer seçkin özellikli yerlere benziyor mu?),
- Alan turist gezi rotasına girecek şekilde turistlerin ilgisini çekebilecek diğer sahalara yakın mı? (diğer çekici sahalara yakın, orta derecede potansiyel, düşük veya yakında böyle bir potansiyel bulunmamakta),
- İlin alanlarında yaban hayatı; (bayrak tür, ilginç diğer türler, temsil edici yaban hayatı, farklı yaban hayatı izleme aktiviteleri, yürüyerek, botla, gözlem noktası ile vb.),
- Yaban hayatı izleme de tatmin edicilik durumu (garanti etme, genellikle, şans veya mevsime bağlı),
- Bölgedeki önemli yaban hayatının tanımı,
- Yardımcı tesislerin durumu (rekreasyonel, spor, diğer; durumu: kötü-yeterli-iyi),

Kaynakların turizm potansiyelinin değerlendirilmesi;

- **Tabii değerler:** (sahiller, sahil kayalıkları, kumullar, dağlar, ormanlar, korunmuş izole olmuş alanlar, şelaleler, göller, nehirler, mağaralar, yaban hayatı, hayvan-kuş, deniz canlıları, iklim, diğerleri),
- **Kültürel değerler;** (tarihi binalar, tarihi yerler, anıtlar, arkeolojik yerler ve koleksiyonlar, folklor ve gelenekler, el işleri, müzeler, sahne sanatları, sanayi mirası vb.)
- **Toplumsal turizm potansiyeli;**(insan kaynakları; aktif nüfusun büyüklüğü ve yapısı, eğitim düzeyi ve profesyonel bilgi, beceriler, eğitimler, orijinal-karaktestik ve geleneksel özellikleri, ekonomik faaliyetler-sanatlar profesyonel olmayanlar dâhil, resmi olmayan bilgi ve beceriler, turizm gelişimine yaklaşımlar, misafir severlik anlayışı, hizmet eğilimleri, yerel kuruluş ve idareler ile yönetim, alanın kültürü ve kimliği,
- **Ekonomik kaynakların turizm potansiyeli;** (tarım, ormancılık, balıkçılık, sanayi ve diğer),

- **Altyapı;** (su sistemleri, ulaşım ağları, sağlık imkânları, ulaşım terminalleri, enerji kaynakları, kanalizasyon sistemleri, katı atık ve yok etme sistemi, caddeler/yollar, güvenlik sistemleri vd.)
- **İş ve hizmet altyapısı;** (fırımlar, kasaplar, bakkallar, süpermarketler, doğrudan satış yapan çiftlikler, kiralık araç, servis istasyonları, taksiler, otobüsler, kiralık bisiklet, kiralık spor malzemeleri ve bakımı, postaneler, bankacılık hizmetleri, doktorlar, dişçiler, eczaneler, kafe ve restoranlar, ATM'ler, bankalar, diğer iş ve hizmetler.)

2.4.1. Turizm Talebi

Turizm talebi turizm piyasasını oluşturan ikinci önemli faktördür. Tanım olarak turizm talebi, turistin belli bir fiyat seviyesi ya da döviz kuru dâhilinde elde etmek istediği ve fiilen elde etmeyi kabul ettiği turizm ürünü ile hizmetlerin bütünüdür. Turizm talebi turist gönderen merkezlerden turistik arz potansiyeline sahip bölgelere doğru olan bir akımdır. Bu akımın sürekliliği de turizm sektörünün hızlı bir şekilde gelişmesine neden olmaktadır. Turizm talebinin atmasına etki eden makro faktörlerin başında ekonomik faktörler, irrasyonel (ekonomi dışı) faktörler, sosyal faktörler, politik faktörler ve psikolojik faktörler gelmektedir.

Küreselleşme sürecinin hız kazanmasıyla birlikte ülkeler arasındaki coğrafi sınırların kalkması, yatırımların uluslararası boyut kazanması, farklı kültürlerle mensup milletlerin birbirini tanıması, ortak dillerin kullanılması, seyahat formalitelerinin azaltılması, ulaşımındaki hız ve konforun gelişmesi, çalışma koşullarının iyileştirilmesi sonucunda münhal zamanın artması, kişi başına düşen gelirin fazlalaşması, toplumda tatil bilincinin gelişmesi, uluslararası barışın hız kazanması, paket turların artması ve dünya genelinde birçok iktisadi ve siyasi birliklerin oluşması turizm talebine dünya genelinde büyük bir ivme kazandırmıştır.

Yukarıda bahsedilen değişkenlere bağlı olarak Tabiat turizm talebini etkileyen faktörler şu şekilde sıralanabilmektedir;

- Farklı tatil anlayışlarının ortaya çıkması,
- Kentsel yaşamın giderek daha stresli, baskıcı ve sınırlayıcı bir hale gelmesi,
- Deniz kıyılarının aşırı kullanım nedeniyle kirlenmesi, betonlaşması,
- Kentsel nüfusun %80-90'lara ulaştığı ülkelerde, kentlerden kırsal alanlara dönme eğiliminin giderek artması,

-Kentlerde veya büyük şehirlerde yaşayanların bir kısmının kırsal kökenli oluşu nedeniyle düzenli ve sürekli olarak aynı yerlere belirli dönemlerde farklı sebeplerle ziyaretler yapılması,

Turizmin mevcut durumunun incelenmesi;

Ziyaretçi; boş zamanlarını geçirmek için bir yere gelen kişi olarak tanımlanabilir, turist ise alanda bir veya daha fazla gece konaklamaktadır. *Her turist bir ziyaretçidir, ancak her ziyaretçi turist değildir.* Dolayısı ile turist ve ziyaretçi sayılarının ayrılması gerekmektedir.

Ziyaretçi ve turist ayrımı farklı talepleri sebebi ile yapılmak durumundadır, ayrıca her ikisinin de farklı etkileri bulunmaktadır. Bir turistin ortalama harcaması alanda daha fazla zaman geçirdiğinden, konaklamaya, ilave yiyecek ve içeceğe ödeme yaptığından genellikle daha yüksek olmaktadır.

Turizme ilişkin mevcut durumun ortaya konabilmesi için;

- Turist ve ziyaretçileri ayrı ayrı sayısı (yıllık, mevsimlik, aylık, haftalık, günlük),
- Son on yılda turistlerin/ziyaretçilerin değişimi,
- Ortalama kalış süreleri, konaklama ve ulaşım şekilleri önemlidir.

(Sürdürülebilir Tabiat turizm gelişme planımızda ana unsur turizm olduğundan;turizme ilişkin veri kullanılamaz olduğu hallerde ikinci en iyi seçenek olarak ziyaretçilere ait veriler üzerinden değerlendirme yapılması mecburiyeti doğmaktadır).

- Turist başına ortalama harcama,
- Grup hacmi ve düzeni,
- Turistlerin ağırlıklı yaş grubu,
- Yaptıkları faaliyetler,
- Ziyaret edecekleri-ettikleri yere ilişkin seçimleri,
- Memnuniyeti, deneyimleri ve para harcama şekilleri,
- İkinci ziyaretlerin yüzdesi ve sayısı,
- Kullanılabilir ilave veriler.

Talep incelemesinde ilimizi rakip olarak gördüğümüz veya bizimle rekabet eden benzer il veya illerle karşılaştırmak faydalı ve yerinde olacaktır.

2.4.2. Turizm Arzı

Konum Faktörü; Bir ilin başka turizm pazarları ile ilişkili olarak nasıl konumlandığını, bir turistin alana ulaşmak için harcadığı zamanı, parayı/enerjiyi belirtir.

Bir saha ne kadar güzel olursa olsun, hedef grup tarafından kolayca ulaşılabilir değilse asla başarılı bir turizm gelişimi sağlanamayacaktır. *Yerel nüfusun değil turistlerin algılama durumu dikkate alınmalıdır.* Örneğin bakir alanları ziyaret etmekten zevk alan ve ilkel patika yollarla ulaşılan yerleri ziyaret etmek isteyen turistler için düşünülen uzak mesafeler için alanın sınırlı sayıda turist potansiyeli olacaktır.

- Uzun mesafeden gelen turistler için hava alanına uzaklık çok önemlidir,
- Tur operatörlerinin çoğu havayolu ulaşımını zorunlu görmektedirler, bu sebeple bağımsız turistler veya tur operatörleri hedeflenebilir,
- Tren, otobüs veya özel araçlarla erişim de konum faktörleri içinde önemlidir,
- Alana ziyaret iklim şartları açısından da kısıtlı imkânlarla neden olabilir,
- İle özgü yapılan bürokratik işlemlerin biktırcılığı da önemlidir, sık sık güvenlik birimleri tarafından kimlik sorulmak, aranmak gibi,
- Turizm arzında; işaretlemeler, doğru yönlendirmeler, bilgiye ulaşma kolaylığı da önem arz etmektedir. Haritalar, broşürler, internet imkânı, kılavuz ve rehberler önemli bir arz faktörüdür.
- Yiyecek içecek sunumu ve konaklama arzı; Sunumun ürün ve hizmet kalitesi, hijyenik standartlar, özgünlük/otantik, yöresel olması, yer ve ürünlerin çeşitliliği, ortam ve konukseverlik önemlidir.
- Restoranların sınıflaması önceden yapılırsa turist için kolaylık olacaktır.
- Konaklama tüm türleri içerebilmelidir, ürün ve hizmetlerin kaliteli olması, özellikle hijyeniklik konaklamada çok önemlidir.

Tabii Alanın Kendine Has Özellikleri; Tabii alanların değer yaratması, kırsal kalkınmada rol oynaması beklentisi de son yıllarda öne çıkan bir görüştür. Tabii alanların alternatif kaynak kullanımına dönüştürülmesi için yapılan baskılar sonucu tehdit altında olduğu yerlerde devamlılığını sürdürebilmeleri, diğer alternatif kaynak kullanımları karşısında koruma ve kullanma dengesinin uzun dönemli ekonomik değerinin gösterilebilmesine bağlıdır.

Tabiat ve kültürel miras, yaban hayatının gözlemlenmesi, yöreye özgü özellikler ve korunması gereken öncelikli türler, Tabiat ile ilgili çalışan ve Tabiatın kıymetini bilen eko-turistler için son derece önemlidir.

2.5. Taşıma Kapasitesi

- Belirli bir sürede (yıl, ay, hafta, gün, saat) bir bölgenin alabileceği ziyaretçi sayısı veya bölgenin kaynakları üzerinde istenmeyen veya planlanmamış etkilere sahip olmayan ve sürdürülebilir kalkınmayı tehdit etmeyecek düzeyde bir alanda aynı anda bulunabilecek ziyaretçi sayısı,
- Bir bölgenin, hayati önemde olduğu düşünülen değerleri, ekolojik süreç ve koşulları tehlikeye atmadan ve sürdürülebilir kalkınma imkanlarını azaltmadan belirli bir süre boyunca destekleyebileceği insan faaliyetlerinin (ağaç kesimi, avlanma, tarım) ve diğer etmenlerin (ör: iklim değişikliği, kirlenme vb.) baskısı
- Ziyaret edilen bir alan veya tesisin sahip olduğu kaynaklar üzerinde koruma maksatlarını tehlikeye atmadan, istenmeyen ve planlanmayan etkilere neden olmadan belirli bir süre (yıl, ay, gün, an) boyunca alabileceği ziyaretçi sayısı şeklinde tanımlanmaktadır.

Taşıma kapasitesi, *Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme (Master) Planında* önemli bir planlama aracıdır. Turizmin gelişimi ve korunmasında önemli bir kavramdır. Taşıma kapasitesinin analizi ve izlenmesi, yönetim kararları yönünden girdi sağlayacaktır.

Taşıma kapasitesi sayesinde kullanımı sınırlamak, en elverişli ziyaretçi sayısını tamamlayarak müspet etkileri azamiye çıkartmak, olumsuz etkileri en aza indirmek mümkün olabilecektir. Kısaca *Tabiat Turizmi Gelişme (Master) Planındaki* “sürdürülebilirlik” taşıma kapasitesinin aşılmaması ile temin edilir.

Ziyaretçi sayısı ve etkinin büyüklüğü arasında doğrudan ilişki vardır. Ancak alan içinde tek tehdit unsuru ziyaretçiler değildir. Tabiat için önemli olan tehditlerin tümünün birleşik etkisidir.

Taşıma Kapasitesinin Elemanları

Sosyal Taşıma Kapasitesi; Turizm için yerel tolerans limitleri olarak tanımlanmakta olup yöre halkı üzerindeki olumsuz etkilerinden ve ziyaretçiler ile yöre halkı arasındaki çatışmalardan kaçınılmasını içerir. Bu unsurun turizm gelişimi içerisinde anahtar rolü vardır. Yöre halkı turizmi desteklemezse kalkınma asla olmaz. Yerel kabulü belirleyen temel etmenler, sosyal yapı ve kültürün hassaslığı, toplumun değişimin üstesinden gelebilme yeteneği, turizmin algılanışı, yöre halkı ile ziyaretçilerin ilişkileri, kullanıcı grupların davranışları, birbiri ile uyumu ve paydaş olmanın ekonomik ve toplumsal faydalarıdır.

Ekonomik Taşıma Kapasitesi; Sürdürülebilir bir turizm gelişiminde turizm, ekonomik yapı ile bütünleşmiştir ve diğer sektörleri de desteklemektedir.

Ekonomik taşıma kapasitesi; turizm gelişimini sağlayan bir yerel ekonomi ve yerel ekonominin sürdürülebilirliğini sağlayan bir turizm gelişimi anlamına gelmektedir.

Ekonomik taşıma önemli olan iki unsur; Beklenen faydaları temin etmek için asgari turist sayısı ve ekonominin üstesinden gelebileceği azami turist sayısıdır.

Ekolojik Taşıma Kapasitesi; Ekolojik taşıma kapasitesi, ziyaretçilerin/turistlerin ziyaret edilen alandaki ekosistemler, ikamet yerleri ve canlı türleri üzerinde ortaya koyduğu ekolojik zararlardır. Burada, ekolojik değerlerin, ziyaretçi akışlarının ve davranışlarının uzun süreli ve sistematik olarak izlenmesi ve veri toplanması önemli olmaktadır.

İdari/Fiziki Taşıma Kapasitesi; Fiziki taşıma kapasitesi aynı anda ve belirli bir zamanda müşteri olarak alınabilecek ziyaretçi sayısıdır. Bu kapasite, alana uygun insan sayısına, yani alanın büyüklüğü ve diğer fiziki şartlar (tabii, coğrafi koşullar ve hava şartları) ile turizm altyapısının kapasitesine dayanmaktadır. Burada temel göstergeler; kalabalık, kuyruklar ve trafik sıkışıklığıdır.

Fiziksel kapasite yönetiminin verimliliği ve etkinliği şu unsurlara bağlıdır;

- Organizasyon kaynaklarının kapasitesi (insan ve ekonomik kaynaklar vb. gibi),
- Ziyaretçi yönetiminin kapasitesi

NOT : (Fiziksel kapasiteyi değerlendirmek için aşağıdaki bilgiler gerekmektedir;)

Bir sahanın ziyaretçi kullanımına/ turizm gelişimine karşı hassas olan kaynakları: Kırmızı liste ve endemik türlerin habitatları, alanın savunmasız olan diğer kaynakları, göçe hassas türler,

Ziyaretçi yönetimi de dâhil olmak üzere yönetim maksatları ve hedefleri: Genel bir Tabiat koruma planı, maksatlar, hedefler ve Tabiat koruma politikası, tür koruma politikaları, bölgeleme sistemi, izleme sistemi, Ziyaretçiler/turistler, turizm gelişimi ve etkileri üzerine veriler; tüm güzergâhlar, tesisler, konaklama ve ziyaretçi/turist için olan etkinlikler ve detaylı haritalar, ziyaretçi sayısı, özellikleri, akımları, ziyaretçi modelleri, etkinlikler ve mevsime bağlı özelliklere ilişkin bilgiler vb. ziyaretçiler tarafından özel olarak gerçekleştirilen faaliyetler, ziyaretçi etkilerine ilişkin veriler, etkilerin izlenmesi ve değerlendirilmesine ilişkin yöntemler, ölçütler ve göstergeler. Coğrafi bilgi sistemleri (CBS) teknikleri ile bilgilerin gösterilmesi mümkündür.

Psikolojik Taşıma Kapasitesi; bir alanın belirli bir zaman diliminde ziyaretçi deneyimleri üzerinde olumsuz etkilenmeye sebep olmaksızın kaldırabileceği maksimum ziyaretçi sayısıdır.

2.6 Tabiat Turizminin Kırsal Kalkınmaya Etkisi

Kırsal turizm kırsal alanlardaki kırsal gelişim sürecine önemli bir katkı sağlamaktadır ve aşağıda belirtilen durumlarda bilhassa ortaya çıkmaktadır;

- Gelir getirici işler,
- Kırsal ve kentsel alanlardaki değişim,
- Nispi olarak küçük ölçekli doğrudan yatırımlar durumundaki çoklu etki,
- Ağlar oluşturarak yerel/bölgesel yapıları güçlendirme,
- Fiziksel altyapı alanlarındaki gelişmeleri teşvik etme ve
- Ekonomik aktivitelerin farklılığını artırmadır.

3. İLĞİ GRUBU ANALİZİ VE YEREL ORGANİZASYONUN OLUŞTURULMASI

3.1. İlgi Grupları/Paydaşlar

İlgi grupları, “belirli bir koruma ve sürdürülebilir kalkınma projesi ile ilgili olarak fayda sağlayan, projenin içinde yer alan veya söz konusu projeden olumlu ya da olumsuz etkilenen bireyler, gruplar veya organizasyonlar” olarak tanımlanabilirler.

Paydaşlar, bir problemi çözmek için sürdürülebilir Tabiat turizmi gelişimine ve maksatlarımıza ulaşmak için güvenebileceğimiz kişilerdir.

İlgi gruplarının hepsi sürdürülebilir Tabiat turizmi gelişimine ortak değildir veya olmaları gerekmez. Çünkü bir ortağın projeye olumlu bir bakışı, tutumu olmalıdır ve maksatlara ulaşmak için işbirliği yapmalıdır.

Bazen bir ilgi grubu projeye olumsuz bakabilir ve hatta aktif bir tehdit bile olabilir, ilgi gruplarını işbirliği yapılanlar haline getirmek onlara paydaş değeri verilmesi ile mümkün olur.

3.2. İlgi Grubu Kategorileri

Turizmde ilgi grupları;

- Yörehalkı, kişiler ve kurumlar,
- Alana dayalı ilin sorumlu yöneticileri,
- Bölgesel yetkililer,
- Ulusal yetkililer,
- Turizm ofisleri, yerel turizm organizasyonları, konaklama ve hizmet sunanlar, taşımacılar,
- Turizmle ilgili sektörler,
- Tarım, ormancılık ve balıkçılık gibi farklı ekonomik sektörlerin temsil edildiği ticaret ve sanayi odaları ve el sanatları ile ilgili birimler,
- İşçi sendikaları, dernekler, STK'lar,
- Eğitim ile ilgili birimler.

3.3. İlgi Grubu Analizi

İlgi grubu analizi sürdürülebilir Tabiat turizmi gelişme planının ortaya konması ve uygulamasında yer alan farklı taraflara ilişkin genel bir izlenim sahibi olabilmek, niyet okumak için kullanılan bir araçtır. Yalnızca bir envanter olarak ele alınmamalıdır, sürdürülebilir Tabiat turizmi gelişme planının planlanmasında potansiyel ortaklarımızın kimler olduğunu ve hangi tarafla ilişkiler yaşayacağımızı bize bildirmektedir. Ayrıca projenin farklı seviyelerinde destek temini için de son derece elverişli bir analizdir.

İlgi grupları analizine dayalı olarak sürdürülebilir Tabiat turizmi gelişme planının yönetiminden sorumlu bir organizasyon oluşturulmalıdır.

Sürdürülebilir Tabiat turizmi gelişimi için, detaylı bir ilgi grubu analizi ilgi gruplarının;

- Genel hedeflerini,
- Turizmden beklediği faydaları
- Turizmdeki rollerini tanımlamalıdır.

Bu süreç şu adımlardan oluşur;

1. İlgi gruplarının tanımlanması,
2. Her ilgi grubunun çıkarlarının, önceliklerinin ve değerlerinin belirlenmesi,
3. Her ilgi grubunun davranışlarının belirlenmesi,
4. İlgi grubunun gücünün ve ilgi grupları arasındaki muhtemel koalisyonlarının gücünün tahmin edilmesi,
5. İlgi gruplarının mevcut ihtiyaçlarının ne düzeyde karşılandığının değerlendirilmesi,
6. İlgi grupları ile birebir iletişimlerin başlatılması ve ilgi gruplarının güveninin kazanılması,
7. Ortak menfaatler, sinerji ve başarı unsurlarının tanımlanması,
8. Paydaşların bir araya getirilmesi,
9. Ortak hedef ve maksatların ve onlara ulaşmak için gerekli olan stratejinin ortaya konması,
10. Organizasyon çerçevesinin oluşturulması,
11. Uygulama (zaman çizelgesinin ve hedeflerin ortaya konması, iletişim organizasyonunun oluşturulması, ilgi gruplarına somut sorumlulukların verilmesi.)
12. İzleme ve geri bildirimin yapılması

3.4. Toplum Temelli Yaklaşım

Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme Planı'nın hazırlanmasında toplum temelli yaklaşım uygulanması neticesinde;

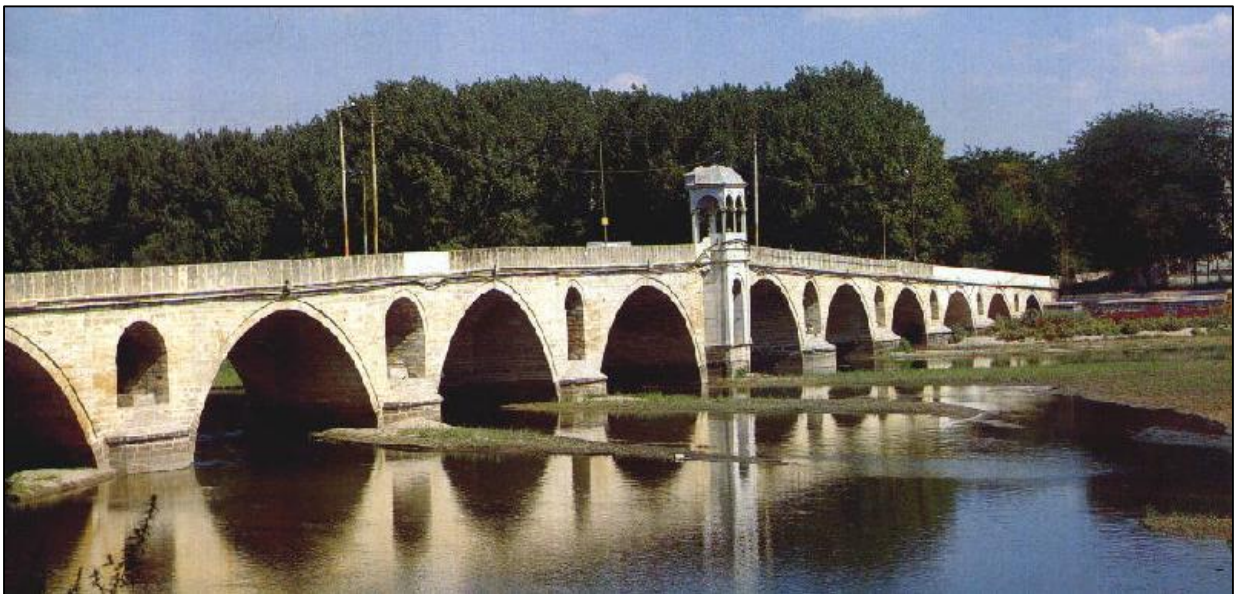
- Yöre halkı için sürdürülebilir geçim kaynakları ortaya koymak,
- Toplulukların kendi yapılarını korumalarını teşvik etmek ve
- Tabii alanların koruma hedeflerinde yerel faydayı oluşturmak mümkündür,

Toplum temelli turizmin en önemli özelliği, tabii kaynakların kalitesi ile alanın kültürel mirasının bozulmamış ve turizmle güçlendirilmiş olmasıdır. Tabii çevre üzerindeki olumsuz etkiler en aza indirilmeli ve yerel kültür korunmalıdır. Turizm, insanların kendi yerel kültürlerini yaşatma ve değerlendirmeye teşvik etmelidir.

3.5. Yerel Organizasyonun Oluşturulması

İlgi grubu analizine dayalı olarak, korunan alan ve çevresi için, Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme Planını izlemek veya biçimlendirmek maksadıyla, korunan alan yönetimi ve tüm ilgi gruplarının resmi işbirliğine dayalı bir organizasyon oluşturulmalıdır.

Sürdürülebilir Tabiat Turizmi Gelişme Planını uygulamak, desteklemek ve sorumluluklarını, karar verme gibi hususları düzenler.

Fotoğraf -22 Meriç Köprüsü

3.6. Tarihçe

Günümüzden 5-6 bin yıl öncesine giden Neolitik dönem sonrası Madenler Çağı başlangıcına tarihlendireceğimiz, yazıdan önceki; yani, tarih öncesi (Prehistorya) dönemine ışık tutan ilk kültür buluntularına ise, Edirne'nin 10 km. uzağındaki Avarız Köyü yolu ile Tunca arasında (Çardakaltı mevkiinde) rastlanmıştır.

Buradaki buluntular bu alanın bir çeşit köy diye niteleyebileceğimiz yerleşim noktası olduğuna işaret eder niteliktedir. Edirne çevresinde yaklaşık M.Ö. 5300 yıllarına dayandırılan bir başka Neolitik Çağ yerleşim yeri de güneyde Enez'de Hocaçeşme mevkiidir.

Kuzeyde Lalapaşa'da ise Edirne çevresini Son Tunç Çağı ile ilk Demir Çağı başlarına ve yaklaşık M.Ö. 1400 - 900 yıllarına götüren kalıntılar, yani Megalitik Anıtlar adı verilen ve yörede Dolmen veya Kapaklıkaya ve Menhir (Dikilitaş) denilen büyük mezarlar bulunur. Edirne sınırları içinde çok sayıda Tümülüs görülebilir. (Tümülüs; bir mezar odasını örten toprak yığınınır.)

Fotoğraf -23 Saray Kalıntıları

İlk Çağ'da Edirne'nin bugünkü yerinde ise bir Trak Köyü'nün bulunduğu ve adının Orestia (veya Orestias) olduğu kabul edilmektedir. Orestia'yı kuranların Traklar'ın en büyük kolu Odrisler olduğu bilinir.

M.Ö. 1400 - 1200 yılları arasında bu bölgede Akhalar yaşamıştır. M.Ö. V. yüzyıl ortalarına kadar Perslerin hakimiyetinde kalmıştır. M.Ö. IV. Yüzyılda Makedonya Kralı II.Filip tarafından Makedonya'ya katılmıştır. Orestia M.Ö. 280'de Galatlar, M.Ö. 168'de de Romalılar'ın nüfuzu altına girmiştir.

Romalılar Dönemi:

Romalılar Orestia'yı Hadrianopolis yaptılar.Trakya günümüzden 2170 yıl önce Romalılar'ın nüfuzu altına girince, Roma Orduları buraları istila etmeye başladılar.Trakya üzerindeki hakimiyetlerini, buralarda bazı krallıklar veya prenslikler kurarak, hatta varolanları koruyarak sürdürüyorlardı. Örneğin o dönemlerde Doğu Trakya Krallığı adıyla varolan ve merkezinin Vize olduğu bilinen Krallığı güdümleri altına alarak; bu Krallığı, Doğu Trakya'nın işbirlikçi bekçileri haline getirmişlerdi.

Ancak yerli halk, Roma'nın sadık bendesi haline gelen Krallarına karşı ayaklandı. Bu tür isyanlar, İmparator Cladius zamanında (M.S. 44-46) bastırıldı, Trakya bütünüyle Roma'ya katıldı ve Roma İmparatorluğu'nun bir eyaleti oldu. Romalılar buralarda yeni ve kendilerine uygun düşen idari düzenlemeler yaptılar. Trakya'da yeni şehirler kurmaya başladılar veya var olan eski kasabaları "Şehir Hukuku" altına alıp kendi kültürlerini iyice yerleştirdiler.

Edirne'nin Orestia'dan Hadrianopolis Adına Geçişi:

M.S. 123-124 yılında uzun bir seyahate çıkan İmparator Hadrianus o dönemde küçük bir yerleşim yeri olan ve bugünkü Edirne'nin yerinde bulunan Orestia Kasabasını stratejik konumuyla da çok beğendi ve buraya "Şehir Hukuku" armağan etti. Böylece Hadrianus'un Şehri anlamına gelen Hadrianopolis şehri kurulmuş oldu ki; Edirne İlk Çağ boyunca bu adla anılacaktır.

Fotoğraf -24 Beyazıt Külliyesi

Bizans Dönemi:

Hadrianopolis 4. yüzyıldan itibaren çevresinde yaşanan pek çok savaşa tanık olmuş, zaman zaman bu savaşların odak noktası haline gelmiş ve işgaller yaşanmıştır. Örneğin Castantinus ile Liciunus'un orduları bu şehir etrafında savaşmışlar, M.S. 314 yılında Liciunus mağlup olmuş ve Hadrianopolis'e sığınmıştır. İkinci savaşta ise, Liciunus, İstanbul'a çekilmiş ve kendisini Roma'da yine mağlup eden Constantinus Roma'yı bırakarak Constantinopolis adını verdiği İstanbul'u başşehir yapmıştır. İstanbul başkent olunca, burasını Orta Avrupa'ya ve Roma'ya bağlayan yol üzerindeki (Via Egnatia Yolu) Hadrianopolis daha da önem kazanmıştır.

4. yüzyılın ortalarında ise Trakya, Hunlar'ın ve Gotlar'ın istilasına uğrar .Ostrogotlar Trakya'yı istila ettiklerinde Hadrianopolis'te Got Askerlerinin başında bulunan iki komutan da bunlara katıldı. Fakat müstahkem bir şehir konumundaki Hadrianopolis'i zaptedemediler. Gotlar M.S. 378 de ikinci kez Hadrianopolis üzerine yürüyünce; Trakya topraklarında ve şehir yakınlarında İlkçağ'ın en büyük muhaberelerinden biri yaşandı.Roma İmparatorluğu M.S. 395 yılında ikiye bölünüp bütün Balkan Yarımadası gibi Hadrianopolis şehri de Bizans'ın (Doğu Roma İmparatorluğu) payına düştükten sonra, kent sıklıkla el değiştirdiği bir sürece girmiştir.

M.S 914'te Bulgar Kralı Simeon Hadrianopolis'i aldıysa da şehir bir süre sonra yine Bizanslılar'ın oldu. Bulgar saldırıları ve Hadrianopolis etrafındaki savaşlar değişik aralıklarla sürdü.

Örneğin; M.S. 1003'te Bulgar Kralı Samuel yortu törenleri sırasında Hadrianopolis'i aldı ve halk (adet olduğu üzere) kılıçtan geçirildi. Aynı savaşlarda bu kez Samuel'in askerleri yenildi ve 15 bin esirin gözleri oyuldu. Kral Samuel ordusunun bu vaziyetini görünce hastalanmış ve ölmüştür.

Sonraki yıllarda Hadrianopolis Peçeneklerin kuşatmalarıyla karşı karşıya kaldı. M.S. 1050'de Peçenekler Hadrianopolis önlerinde mağlup oldular. 1077'de yeniden kuşattılar. Neticede bütün bu savaş ve işgallere rağmen Hadrianopolis Bizans'ın elinde kalmıştır. M.S. 1361'de Osmanlı Türklerince fethedilene kadar.

Hadrianopolis Önce Edrine Oldu:

Bizans Dönemi Sonları

1361'e geline yıllarda Hadrianopolis bir yandan dış akınlara maruz kalırken diğer yandan da Bizans'ın iç mücadelelerine sahne oluyordu. Niteki 1072 yılında Bizanslılar bir isyanla karşı karşıya kalmış ve bu isyan Hadrianopolis'te yaşayan biri tarafından yönlendirilmiştir. Bir sonraki isyanda da yine Hadrianopolis'in rolü etkin olmuştur. Peçeneklerin de taraf olduğu bu kargaşa dolu yıllardan sonra Hadrianopolis Kumanlar'ın saldırılarıyla karşılaşmıştır.

Haçlı Seferleri ve Sonrası

Birinci Haçlı Seferinde bir dalga Hadrianopolis'e gelmiş, buradan İstanbul önüne gitmiştir. Diğer dalga ise İmparatorun "Aynı şehirde üç günden fazla kalınmaz" yönündeki emrine uyarak Hadrianopolis'te iki gün kalmış; İkinci Haçlı Seferinde Haçlı Ordusu M.S. 1189'da Hadrianopolis'te kışlamıştır.

Sonraki yıllarda Dimetoka'da başlayan bir ayaklanma, Hadrianopolis'e sıçrayacaktır. 1205 yılında ise İmparator Naibi Henri, Hadrianopolis önüne dayandı. Kuşatma oldu. Hatta ilk hendek geçilerek merdivenler, kuleler ve diğer aletler faaliyete geçirildiyse de Hadrianopolis halkı bir çıkış yaparak kuleleri yaktılar ve Henri kuşatmayı kaldırmaktan başka çare bulamadı.

Hadrianopolis, İznik Prensi'nin işgali ile de karşılaşmıştır. Ancak şehir bütün huzursuzluğuna rağmen bir ticaret merkezi olmayı sürdürdü. Burası o yıllarda kumaş ticareti merkezi idi ve burada birçok Avrupalı tüccar yaşamaktaydı.

1305'te Hadrianopolis'te kanlı Katalan - Bizans mücadelesi yaşandı. Bu olaydan yaklaşık 40 yıl sonra Hadrianopolis'te yaşanan bir isyan ve kanlı sınıf mücadelesi ise kendini 1341'de İmparator ilan eden Kantakuzenos'un Osmanlılardan yardım istemesine yol açtı. Söz konusu sınıf mücadelesinde o, eşraf ve asillerin başındaydı ve Zelotlar denilen zümreye karşı savaştı. Türkler'den yardım isteyip Umur Bey'le dostluk kurunca kuvvetlerimiz Kantakuzenos'un yanında savaştı. (Bu savaşın da anlatıldığı bir eserde Edirne sözcüğü kullanılmıştır.) Daha sonra Kantakuzenos, damadı konumuna gelen Orhan Gazi'den yardım istedi. Orhan Gazi'nin oğlu Süleyman Bey, idaresindeki 10 bin askerle 1352'de kazanılan zafer sonrasında, 1354'te bir gece Gelibolu Kalesini alıverdi. Böylece Trakya akınları da başladı.

Osmanlı Dönemine Kadar Kentsel Gelişim

Edirne, tarihi boyunca adım adım giderek büyüyen, gelişen tipik bir kentleşmeden çok, zaman zaman geriye dönümlü bir kentleşme süreci izlemiştir. Bu vaziyet esas olarak Edirne'nin coğrafi konumunun öneminden kaynaklanmıştır. Denebilir ki, hiç bir kent, coğrafi konumuna Edirne kadar bağlı bir kentleşme süreci izlememiştir. Öyle ki, elverişli coğrafi konumu, Edirne'nin hem kentleşmesinin en önemli itici nedeni olmuş, hem de tam tersi, zaman zaman gerilemesinin ve sönükleşmesinin kaynağı olmuştur.

Edirne'nin, son derece elverişli coğrafi konumu, onun tarihi, sosyal, siyasi ve ekonomik yaşamını derinden etkilemiş, hatta kenti bütün yönleriyle belirleyen ana etken olmuştur. Ancak, kentin bu geriye dönümlü gelişmesinde tabii olayların da payı olmuştur. Edirne, tarihi boyunca sayısız saldırı ve işgale uğradığı gibi, çeşitli zamanlarda yangın, yer sarsıntısı, su baskını, salgın hastalık gibi olaylarla da karşı karşıya kalmıştır. Kent, her saldırı, işgal, hastalık ve tabii afetle yıkıma uğramış, harap olmuş ve nüfusu azalmıştır. Edirne, kurulduğu ilk dönemden günümüze kadar benzeri olayları her zaman yaşamıştır.

Ancak şehir, bütün huzursuzluğuna rağmen bir ticaret merkezi olmayı sürdürmüştür. Osmanlılarca fethedilene kadar uzun bir dönem kumaş ticareti merkezi olmuştur. Bu nedenle burada birçok Avrupalı tüccar yaşamıştır. Fetihten sonra da sağlanan özgürlük ortamı nedeniyle bir ticaret merkezi olarak cazibesini sürdürmüştür. Adriyatik'ten başlayarak İstanbul'a uzanan tarihi Roma Yolu (Via Egnatia) üzerinde bir merkez olarak, her dönem Edirne pazarları yerli ve yabancı tüccarların odak noktası olmuştur.

Fotoğraf -25 Üç Şerefeli Cami

Fotoğraf -26Eski (Ulu) Cami

Padişahlar Dönemi

Osmanlı Dönemi Başlangıcı :

Edirne'nin Fethi:

1361'e doğru önce Dimetoka fethedildi. Sultan I.Murat Edirne'ye yönelik hareketine, İstanbul yolu üzerindeki Çorlu'yu alarak devam etti. Daha sonra Lala Şahin Paşa'yı Edirne'ye gönderdi. Kale dışına çıkan Bizans kuvvetleri ile yaşanan savaşta Bizanslılar yenilerek kaleye çekilmek zorunda kaldılar. Bundan sonra Sultan I.Murat, Hacı İlbey ve Evrenos Bey yönetimindeki uç akıncı kuvvetlerini de yanına çağırdı. Bunlar ordunun öncü birliklerini oluşturdular. Güçlü Osmanlı Ordusunu Kale kapılarında gören ve zaten yenilmiş olduğundan direnme güçleri kalmayan Bizanslılar da kenti Lala Şahin Paşa'ya teslim ettiler.

Sarı Saltuk Sultan Menkıbesinde bizzat Peygamberimiz Hz.Muhammet'in Edirne'ye Dar-ün Nasr (üstün şehir) adını verdiği Hikayet-i Beşir Çelebi'de anlatılmaktadır. Ayrıca tarihte kentin adı Dar-ül Karar (kıyamete kadar yaşanacak şehir), Dar-ül Mülk(Başkent), Dar-ül Meymene (Ordular Kenti) olarak geçmektedir.

Bir değerlendirmeye göre Padişah Sultan I.Murat; sevincini çevredeki Müslüman-Türk Beyliklerine mektupla bildirirken, Hadrianopolis adını Edrine olarak değiştirmiş; (Bu isim zaman içinde farklı biçimlerde söylenmiştir.) günümüzdeki Edirne adı ise, 18. yüzyılın ilk yıllarından itibaren kullanılmaya başlanmıştır.

Padişahlar Döneminde Edirne

Sırsındığı mevkiinde, Balkanlardaki Osmanlı ilerlemesine karşı oluşturulan ilk Haçlı Ordusunun yenilmesinden sonra (1364 - Sırsındığı Zaferi) Sultan I.Murat, 1365 yılında devlet merkezini Bursa'dan Edirne'ye taşıdı. Sultan I.Murat Döneminde şimdi Selimiye'nin de bulunduğu alanda bir saray yapıldı. Sultan Yıldırım Beyazıt zamanında saray büyütüldü. Yıldırım Beyazıt İstanbul'u kuşatma hareketini buradan yürüttü. Edirne ilk yıllarında Rumeli harekatı için bir üs olarak önemsenirken; 1402'den sonra, Süleyman Çelebi'nin hazineyi ve devlet arşivini de buraya taşımasıyla, siyasi merkez olma süreci tamamlandı. Bu dönemde Edirne, ünlü Şehzadeler mücadelesine sahne olmuştur.Edirne'nin Osmanlı İmparatorluğu'nun siyasi tarihinde önem kazanması da, tam bu şehzadeler mücadelesi sırasında olmuştur.

1402 yılındaki Ankara Savaşı, Sultan Yıldırım Beyazıt komutasındaki Osmanlı Ordusunun Timur'a yenilmesiyle neticelenince, Anadolu Beyleri eski topraklarını ele geçirdiler ve Sultan Beyazıt'ın oğulları arasındaki taht mücadelesi Devletin bir dönem karışıklık içinde kalmasına neden oldu. Bu dönem tarihimizde Fetret Devri (1402 - 1413) olarak anılır. 1403'te Süleyman Çelebi, 1410 yılında da Musa Çelebi Edirne'yi ele geçirdi. Edirne'de ilk kez para bastıran Osmanlı Hükümdarı Musa Çelebi'dir. Ankara bozgunu ile başlayan karışıklık dönemi, Çelebi Sultan Mehmet'in 1413'te Edirne'yi Musa Çelebi'den geri almasıyla noktalandı.

Çelebi Sultan Mehmet(I.Mehmet), saltanatının bundan sonraki bölümünü Edirne'de geçirdi ve 1421'de burada vefat etti. Sultan I.Mehmet'in vefatından sonra, taht kavgaları yeniden başladı. Tahta çıkan Sultan II.Murat'a karşı, önce Sultan Yıldırım Beyazıt'ın oğullarından Mustafa Çelebi, sonra da II.Murat'ın kardeşi Küçük Mustafa ayaklandı. Bu isyanları bastıran Sultan II.Murat, 1422 yılında Edirne'ye ayak bastı. Fiziki gelişim açısından Sultan II.Murat dönemi, Edirne için en verimli yıllar olarak kabul edilir. Onun zamanında kent, hızla gelişti.

1424 - 1439 yılları arasında Edirne, çeşitli yabancı elçi, heyet ve hükümdarlar tarafından ziyaret edildi. Bu dönemde cami, hamam, köprü, medrese, imaret gibi önemli yapılaşmalar yaşandı. Aynı yıllarda Edirne, ünlü Şehzade Düğünlerine sahne oldu(Oğulları Mehmet ve Aleaddin için yapılan Sünnet Düğünleri). Tunca Nehri boylarında ikinci sarayın yapımı da bu dönemde başladı. Sultan II. Murat, Edirne'yi aynı zamanda bir askeri üs olarak değerlendirmiş ve çeşitli seferleri buradan yönetmekle kentin ün kazanmasını sağlamıştır.

Fatih Sultan Mehmet Edirne'de dünyaya geldi ve İstanbul'un alınması planları burada oluştu. İkinci saray onun döneminde tamamlandı. Oğlu Sultan II. Beyazıt kendi adıyla anılan Külliye ve ünlü Darüşşifa'yı yaptırdı.16. yüzyıl muhteşem abidelerin inşa edildiği ve şehrin fiziki açıdan klasik formunu kazandığı bir dönemdir. Kanuni Sultan Süleyman batıya yaptığı seferler sırasında çoğu kez Edirne'de konakladı. Edirne'nin su yolları onun zamanında yapıldı.

Bu dönem Edirne'nin, özellikle yüzyılın son çeyreğinden itibaren, imparatorluğun sınırlarının genişlemesinin de etkisiyle askeri bir sınır merkezi olmaktan çıkarak padişahların bir dinlenme yerine dönüşmeye başladığı dönemdir. Selimiye Camisi bu dönemin ürünüdür.17. yüzyıl hanedan mensupları burasını çoğu zaman sürekli ikamet yeri olarak kullandılar. Edirne adeta ikinci payitaht özelliği kazandı.

İstanbul'un saray çekişmelerinden bunalan padişahlar Edirne'ye sığındı. Sultan I. Ahmet ile başlayan Edirne ilgisi giderek arttı. Sultan II.Osman ve IV. Murat döneminde geniş koruluk ve ormanlarıyla Edirne bir av sporu ve eğlenceleri merkezi oldu.

Ancak özellikle Sultan IV. Mehmet (Avcı Mehmet olarak ta bilinir.) döneminde Edirne gerçek anlamda bir siyasi merkez olarak İstanbul'a rağmen ağırlık kazandı. Padişah, vaktinin çoğunu Edirne'de geçirir ve elçileri de burada kabul ederdi. Sultan II. Süleyman Edirne'de vefat etti.

Yerine geçen Sultan II. Ahmet'in cülus töreni burada yapıldı. Edirne Vak'ası denilen ayaklanma sonrasında Sultan II. Mustafa tahtından oldu. O da Edirne'de yaşamayı çok seviyordu. Edirne'de dünyaya gelmiş, burada tahta çıkmıştı. Döneminde Edirne'ye Köşkler, Çeşmeler yapıldı. Bu yıllarda Edirne'nin nüfusu 200 binlere ulaşmıştır.

Fotoğraf -27 Edirne Selimiye Camii ve Meydanı

3.7. Edirne İli Tarihi ve Kültürel Varlıkları

3.7.1 Edirne Konakları

Fotoğraf -28 Edirne evleri

Geçmişin değerli hazineleri olan tarihi Edirne Evleri, farklı inanışlara sahip insanların yarattıkları ortak kültürün yansıması olan geleneksel konut anlayışının tüm özelliklerine sahiptir.

Önemli bir sivil mimari merkezi olan Kaleiçi'ndeki dar sokaklar, özel dekore edilmiş ahşap evler, konaklarla barındırdığı bu tarihi atmosferi bize yansıtır. Bunlar arasında Eski Vali Konağı, Hafızağa Konağı, Dr. Bahattin Ögütmen Konağı ve ünlü heykeltıraş İlhan KOMAN'ın evi göze çarpan yapıların birkaçıdır.

Ayrıca, Belediye Binası, Rum Kız Mektebi, İtalyan Kilisesi, Edirne Sinagogu, Kırkpınar Kültür Evi ve Devlet Türk Müziği Topluluğu binası, Rum, Bulgar ve Yahudi ustalar tarafından yapılmış olan iki katlı, bahçeli ahşap konutlar sivil mimarisinin en güzel örnekleridir.

Fotoğraf -29 İttihat ve Terakki Binası

3.7.2. Edirne Köprüleri

Edirne köprüleri; Osmanlı imparatorluğu Dönemi yapımıdır. Tarihi ipek Yolu güzergâhı üzerinde konumlanan, bol akarsu ile dere yataklarının mevcut olduğu Edirne’de, maziye günümüze bağlayan köprülere çok sıklıkta rastlarız.

Konumları ve mimarisi ile birbirinden farklı özellikler içeren köprüler yüzyıllardır insanlara yaya ya da araç ulaşımı maksadıyla hizmet vermektedir. Özgün mimarisi; kemer kısmı düzgün yontu taştan, diğer kısımları moloz taş işçiliği ile korkuluklu ya da korkuluksuz, yuvarlak ya da sivri kemerli olmak üzere bir, iki veya üç gözlü olarak inşa edilmiştir.

Edirne’de 41 adet tarihi köprü mevcuttur. Edirne’nin köprüleri de büyük bir tarihi ve mimari zenginliği arz etmektedir. Meriç, Arda ve Tunca gibi akarsuların üzerinde yapılmış bu ecdat yadigarı köprüler şunlardır.

Gazimihal Köprüsü

Köprülerin en eskisi Bizans İmparatoru Michael Palailogos (1261 - 1282) dönemindedir.

Fotoğraf -30 Gazimihal Köprüsü

Beyazid Köprüsü

Mimar Hayrettin'in Edirne'yi süsleyen eserlerinden biridir.

Fotoğraf -31 Beyazıt Köprüsü

Fatih (Bönce) Köprüsü

Fatih Sultan Mehmet devrinde 1452'de yaptırılmış taş bir köprüdür. TuncaAdasından bu köprüyle çıkılır. Tunca'nın Fatih Köprüsü yakınları ve Adalet, Bostancıbaşı ile İftar Kasırları arasından geçen kolu boyunca kesme taştan yapılmış rıhtımlar ilgi çekicidir. Tunca ve Meriç Nehri etrafına sıralanmış 450 kadar olduğu söylenen köşklere adına zevrak denilen büyüklü küçüklü sandallarla gidilir ve bu rıhtımlar kullanılırdı.

Fotoğraf -32 Fatih (Bönce) Köprüsü

Saraçhane (Şahabettin Paşa-Sultan Mustafa)Köprüsü

Sultan II. Murat zamanında büyük devlet adamı Şahabettin Paşa tarafından 1451 yılında inşa ettirilmiştir. 1702 yılında Sultan II. Mustafa tarafından onartılmış, onarımı yaptıranın adıyla anılsa da halk arasında Saraçhane Köprüsü olarak bilinmeye devam etmiştir. Sultan II. Abdülhamid döneminde de onarım görmüştür. 10 kemeri olup, pek güzel bir görünüşü vardır.

Saray Köprüsü (Kanuni Köprüsü)

Kanuni Sultan Süleyman devrinde inşa edilmiştir. Sarayıcı semtini Edirne'ye bağlayan güzel bir köprüdür. Kanuni Köprüsü 1553–1554 yıllarında yapılmıştır. 60 metre uzunluğunda olup, açıklıkları 9.75 metre, köprü yolu genişliği 4,5. metredir. Dört gözlüdür. Düzgün köşe planlı, başlık kısmı piramit şeklindedir. Köprü gözleri orta ayagın sağ ve solunda yer alır. Ayaklarda bosaltma gözleri yoktur. 1902 yılında selde zarar gören köprü o dönemde; son olarak ise 1990 yılında onarılmıştır.

Sarayıcı denilen bölgeyi ve Tunca Adasını şehre bağlayan bu köprüye halk arasında Saray Köprüsü denir. Bazı kitaplarda Sultan Süleyman Köprüsü olarak anılan yapı Mimar Sinan'ın şaheserleri arasında sayılır.

Tunca Köprüsü

Tunca nehri üzerindedir. 1608–1613 yılları arasında inşa edilmiştir. Mimarı,Sultan Ahmet Camisi’ni de inşa eden Mehmet Ağa’dır ve o yıllarda Edirne’de yaşayan Mimar Hacı Saban’ın da yapımına önemli katkılarda bulunduğu söylenir. Edirne’nin güzel köprülerindendir.Asıl adı Defterdar Ekmekçizade Ahmet Paşa köprüsüdür.

Halk arasındaTunca Köprüsü olarak anılır. Yapımında, nehri altın ve gümüşle doldurmacasınapara harcandığı söylenir. Mimari yorumcular on gözü olan köprü içinEşi Bulunmaz nitelemesini yaparlar. Üzerindeki parke granit taşlar Sultan Reşat’ın Edirne’yi ziyareti sırasında konulmuş orjinal taşlardır.

Yalnız Göz Köprüsü

Mimar Sinan’ın eseridir. Tek kemerli ve tek gözlü oluşundan ötürü bu adla anılmaktadır. Küçük olmasına rağmen enfes bir mimariye sahiptir.

Meriç (Abdülmecit - Yeni Köprü) Köprüsü

Bu köprünün yapımı 1832 yılında Edirne’yi ziyaret eden SultanII.Mahmut’un emriyle gündeme gelmiştir. O yıllarda burada ahşap bir köprübulunmaktaymış.Köprünün yapımı bütçe sıkıntıları nedeniyle ancak 1842 yılında Sultan Abdülmecit döneminde başlatılabilmiş ve beş yılda bitirilmiştir.

Bitiminde köprüye konulan kitabe, Yunan İşgali döneminde işgalciler tarafından söktürülmüştür.Edirne’nin en yeni Osmanlı yapısı köprüsüdür. 12 kemerli olup, güzel bir görünüşü vardır. Günbatımının dünyada en güzel izlenebildiği noktalardanoldugu söylenir.

Ergene Köprüsü

Edirne’nin Uzunköprü ilçesinde Ergene nehri üzerinde bulunmaktadır. MimarMuslihiddin tarafından yapılan Ergene Köprüsü 1200 metre uzunluktaolup, 170 adet kemer üzerinde yükselmektedir. İlçenin adına esin kaynağı olacak kadar uzun bir köprüdür.

Yeniimaret Köprüsü

İkinci Beyazıt Camisi ve imareti yapılırken inşa edilmiştir(1487). Kentten İmaret mahallesine geçiş sağlar.

Yıldırım Köprüsü

1535 yılına ait onarım kitabesi vardır. Karayolları tarafından 1987–89 yılları arasında onarılarak bugünkü haline getirilmiştir. Gazimihal Köprüsü’nden sonra Yıldırım Mahallesine geçiş sağlar. Yıldırım Cami’nin yanındadır.

Uzunköprü

II. Murad’ın, Ergene Nehri üzerine 1427-1443 yılları arasında Mimar Müslühiddin’e yaptırdığı Uzunköprü, 1.270,41 m. uzunluğu ve 174 kemeri ile dünyanın günümüze ulaşan en uzun taş köprüsü olma özelliğine sahiptir. Köprü’nün üç kemerinin, aradan geçen süre içerisinde bugünkü Uzunköprü ilçe merkezine bağlanan yolun altında kaldığı düşünülmektedir. Kireçtaşı ve traverten cinsi kesme taş blokları ile inşa edilen köprü’nün, alüvyon zemin üzerine oturtulan temelleri enerji sönmüleyici ahşap ızgara sistemi üzerine inşa edilmiştir.

Köprü’nün kemerleri çoğunlukla çift merkezli sivri kemer formundadır, ancak dairesel ve basık dairesel formlarda kemerleri de mevcuttur. Bu ihtişamlı köprü, Orta Asya’dan-Balkanlara kadar geniş bir coğrafyada farklı kültürleri bünyesinde toplayan Osmanlının, sanat ve estetik anlayışından motifler de taşımaktadır. Köprü’nün kemerlerinde, genellikle ise kilit taşı üzerinde yer alan bezeme ögelerinde, geometrik motifler, bitki ve hayvan figürleri, merkezi veya Rumi palmetler yer almaktadır.

Bu anıtsal su yapısı, kullanılan malzemenin seçimi, ayakların yerleştirilmesi, kemer açıklıklarının belirlenmesi, yükseklik eğimlerinin hesaplanmasındaki mühendislik bilgisi sayesinde, uzunluğuna rağmen, zorlu tabiat şartları altında 6 asıra yakın bir süre ayakta kalmıştır.

Fotoğraf -33 Uzunköprü

3.7.3.Edirne Çeşmeleri

Edirne Çeşmeleri; çoğu 500 yıllık tarihleriyle, çeşme denilip geçilmeyecek türden tarihi anıtlar olup; geçmişle günümüz arasında süreklilik duygusunu su içerken bile hissettirir. Bu topraklarda 500 yıl önce yaşayanlarla aynı çeşmeleri ve taşı paylaşmaya devam ettiğimizi Edirne Çeşmelerine bakarak anlayabilirsiniz.

Hastane (Harbiye) Çeşmesi

Barok stilinde olan çeşmenin haznesi kesme taştandır. Hazne örtüsü düzdür ve etrafı korkulukla çevrilidir. Tek yüzlü çeşmenin cephede yayvan sivri kemerli nişi ve içinde mermer ayna taşı, önünde de yalak bulunmaktadır.

Ticaret Lisesi Çeşmesi

Dört cepheli meydan çeşmesidir. Halk Eğitim Merkezi'nin inşa edildiği 1916–1917 yıllarında yapıldığı söylenebilir. Neo Klasik üslubundadır. Dr. Rifat Osman Çesmesi olarak da anılır. Alınlıklarındaki kitabelerde Su gibi aziz ol özdeyişi ile dua yazıları bulunmaktadır.

Merzifonlu Çesmesi

Merzifonlu Kara Mustafa Paşa tarafından 1666 yılında yaptırılmıştır. Kesme taştan üç cepheli meydan çeşmesidir. Çatısı ahşap ve üzeri alaturka kiremitlidir. Eski yıllarda çeşmenin sol yanında Gülsenî Dergahı bulunmaktaydı. Balkan Savaşı yıllarında bir ara bu çeşmeye Meriç Nehrinden su pompalanmıştır.

Yeniçeri Çesmesi

Yapılış tarihi bilinmemektedir. Cephe eni 3 metre, boyu 3 metre olup; tek cepheli bir köşe çeşmesidir. Cephesinde üç sıra dikdörtgen, silmeli çerçevelidir ve ayna taşı çıkıntılı taşlarla yapılmıştır. Önünde üç yalak bulunur. Suyu akmaktadır.

Umurbey Tavanlı Çeşmesi

Görünen durumuyla Edirne'deki tavanlı çeşmelerin son ve ilginç örneklerinden olan Umurbey yolundaki çeşme; kesme taştan, tek cepheli ve hazneli bir çeşmedir. Cephesinde, sivri kemerli niş içinde, üzerinde Maşallah yazılı bir mermer kitabe bulunur. Önünde tek parça yalağı vardır. Hazne örtüsü ahşap çatılı olup, ahşaptan iki konsola oturmaktadır. Tavan süslemeleri ahşaptan olup koruluğu kabartma motiflidir. Çeşmenin cephesi 2.38 metre, boyu 2.60 metredir. Ahşap tavan alaturka kiremitle örtülmüştür.

Sarı Cami Çeşmesi

Cami bitişiğinde olup, haznesi cami çatısıyla örtülmüş durumdadır. Kuzey cephesinin eni 3 metre, boyu 2.70 metredir. Kuzey cephesinde üç, doğu cephesinde bir sivri kemerli niş bulunmaktadır. Suyu akmamaktadır.

Fotoğraf -34Tavanlı Çeşmesi

3.7.4. Edirne Camileri

Edirne'ye en erken Osmanlı Döneminden itibaren Camiler damgasını vurmuştur. İstanbul ve Bursa ile birlikte, ülkemizin en güzel Camileri Edirne'de inşa edilmiştir ve yüzyıllardır ibadete açıktırlar. Camileri ele alırken, kentin simgesi durumunda olan ve Edirne'nin her yerinden görülebilen Dünya Mimarlık Tarihi'nin en muhteşem eserleri arasındaki Selimiye Camisiyle başlıyoruz.

Fotoğraf -35Selimiye Cami

Selimiye Camii

Mimar Sinan'ın 80 yaşında yaptığı ve ustalık eserim dediği anıtsal yapı Osmanlı-Türk sanatının ve dünya Mimarlık tarihinin baş yapıtlarındandır. Yapının mülkiyeti Sultan Selim Vakfındadır. Edirne-Merkez Yeni Mahallededir. Edirne'nin ve Osmanlı İmparatorluğu'nun simgesi olan cami,kentin merkezinde, eskiden Sarıbayır ve Kavak Meydanı denilen yerdedir. Burada daha önce Yıldırım Bayezid'in bir saray yaptırdığı bilinmektedir.

1569–1575'te Sultan II.Selim'in emriyle yaptırılmıştır.Çok uzaklardan dört minaresi ile göze çarpan yapı, kurulduğu yerin seçimiyle, Mimar Sinan'ın aynı zamanda usta bir şehircilik uzmanı olduğunu da göstermektedir. Kesme taştan yapılan cami iç bölümüyle 1.620 m²'lik,tümüyle 2.475 m²'lik bir alanı kaplar. Mimarlık tarihinde en geniş mekana kurulmuş yapı olarak nitelenen Selimiye Camisi, yerden yüksekliği 43.28 m. olan, 31.30m. çapındaki kubbesiyle ilgi çeker. Ayasofya'nınkinden daha büyük olan Kubbe, 6 m. genişliğindeki kemerlerle birbirine bağlanan 8 büyük payeye oturur. Köşelerde dört, Mihrap yerinde bir yarım kubbe merkezi kubbeyi destekler. Yapıyı, kubbe kasnağında 32 küçük pencereyle, yüzlerdeki üst üste 6 dizide çok sayıdaki pencere aydınlatmaktadır. Mimar Sinan'ın yaptığı 8 dayanaklı cami planının en başarılı örneğidir.

Yapının çini süslemelerinin, Osmanlı ve dünya sanatında ayrı bir yerivardır. XVI. yy çiniciliğinin en güzel örnekleri olan bu çiniler, sır altı tekniğinde olup İznik'te yapılmıştır. Mihrap duvarı, minber köşk duvarı, HünkarMahfili duvarlar, kadınlar mahfili, kemer köşelikleri, kible yönündeki pencere alınlıkları çinilerle bezenmiştir.

Yıldırım Beyazid Camisi

Edirne'nin XIV.yy'dan, en eski camisidir. Gerek planı gerekse sütun başlıklarıyapının haç planlı bir Bizans Kilisesi olduğunu göstermektedir. Yıldırım Bayezid adına camiye dönüştürülürken (1400) temel dışında yeniden yapılmıştır.Yapım tarihini 1396 ya da 1399 olarak gösterenler de vardır.Kilise üzerine yeniden yapılan Caminin kiblesi yapının eksenine uymadığından mihrap haç kollarından birisinin köşesine konmuş, eşimli bir görünüş almıştır. Son cemaat yerinin iki yanında tabhane odaları (gezici dervişlerin kaldığı) vardır. Günümüzdeki biçimiyle, dört Kemerli, kubbeli ve tek minarelibir camidir.

1877–78 Osmanlı - Rus Savaşı yıllarında Ruslar camiye erzak deposu olarak kullanmışlardır. Bahçesindeki mezarlarından birinin Fatih tahta geçtiğinde Edirne Sarayı Hamamında boğdurulan Sultan II.Murat'ın şehzadelerinden Ahmet'e ait olduğu söylenir. Yeri tam olarak bilinmeyen mermerden yapılmış ve birbirine geçme küpe şeklindeki asılı iki halka nedeniyle KúpeliCami diyenler de vardır.

Eski Cami (Cami-i Atik - Ulu Cami)

Edirne'de Osmanlılar'dan günümüze ulaşmış en eski anıtsal yapıdır. 15. Yüzyılda yapılmış cüsseli camilerin en önemlisidir. Edirne'de zamanımıza ulaşmış ilk orjinal abidevi yapı olarak da bilinir.

Bu aynı zamanda Devletin büyümesinde simgesidir. 1403'te Sultan I.Süleyman tarafından yapımına başlanmış,Çelebi Sultan Mehmet zamanında 1414'te bitirilmiştir. Mimarı Konyalı Hacı Alaaddin, kalfası Ömer İbn İbrahim'dir. Erken Dönem Camileri başlığı altında çok birimli veya çok kubbeli Camilergrubuna girer. Merkezi kubbeyi taşıyan dört Paye ile dört duvar üzerinedokuz Kubbelidir. Bir yanının dış ölçüsü 13 m. olan kare planlıdır. 13 m.çapında ve tümüyle yarım kubbe Biçiminde olan kubbeler, yan neflerle Pandantiflere, ortada çeşitli geçiş öğelerine oturur. Orta kubbenin Tromplarımukarnas dolgusudur.

Taç Kapı, son cemaat yeri girişi ve minber Ak mermerdendir. Kuzey ve batı Yüzleri daha süslüdür. Son cemaat yeri girişindeki kemer çevresinde bulunan rozetler ve siperalli Süsleme, onarımda yapılmıştır.

II. Murat döneminde Edirne'ye gelen ve Camiye girerek vaaz verdiği Söylenen Hacı Bayram Veli'nin anısına duyulan saygı nedeniyle vaaz Kürsüsü imamlarca kullanılmaz. Ayrıca Kabe'den getirildiği rivayet edilen ve mihrabın sağında bulunan Kabe Taşı, özel bir ziyaret noktasıdır. Bu taşın önünde iki rekat namaz kılanlarınduaları kabul edilir şeklinde bir inanç yaygındır. Eski Cami Edirne'de duaların kabul edildiği dört yerden biri olarak bilinir.

Beylerbeyi Camisi

Tek ve yarım kubbeden oluşan bu cami, içinde çok ilginç Türk-İslam Mezar taşı örneklerinin bulunduğu bir mezarlığa sahip olup, günümüzde de ibadete açıktır. Hükümet Konağından Sarayı'ya giden caddenin sağındadır. 1429'da, Sultan II. Murad döneminde Rumeli Beylerbeyi Sinaneddin Yusuf Paşa yaptırmıştır. Yan mekanlı, çokgen planlı tek kubbeli bir yapıdır.

Sivri kemerli mermer Taçkapı ilginçtir. İçte büyük kemerin alt yüzünde rumi ve hatayi motifli kalem işi süslemeler göze çarpar. Son yıllarda yeniden yapılarcasına onarılmıştır. Caminin karşısında Sinaneddin Yusuf Paşa için yapıldığı sanılan yıkık durumda bir türbe vardır. Sekizgen planlı taş yapıda sırlı tuğla dolgular tek süs öğeleridir. Mezarlık ortasında bulunan türbe önemli ölçüde tahrip edilmiştir. Halk arasında bu türbenin İncili Çavuş'a ait olduğu inancı yaygındır.

Gazimihal Camisi

Tunca Nehri'nin ve Gazi Mihal Beylerbeyi köprüsünün sağındadır. Mermerkapı üzerindeki yazıtta, 1422'de Mihal Bey'in yaptırdığı bildirilmektedir. Yan mekanlı (zaviyeli) camiler planındadır.

Kesme taştan yapının önünde ağır payeli, beş bölümlü bir son cemaat yeri vardır. Tek kubbeli, tek minarelidir. Alçı mihrabındaki yıldızlar ve geometrik bölmelerden oluşan süsleme özgündür. Ancak, mihrabın alt bölümü su basması yüzünden oldukça bozulmuştur. Caminin kible yönünde Gazi Mihal Bey'in mezarı bulunmaktadır. Yapılış tarzı pek latif, haremde beş kubbesi olan, ayrıca kurşun örtülü bir saçağı bulunan bir cami olarak anılır.

Mezit Bey (Yesilce) Camisi

1440/41'de Sancakbeyi Mezit Bey yaptırmıştır. Yan mekanlı (zaviyeli) Camilerdendir.1752 depreminden sonraki onarımda, minber eklenerek camiye dönüştürülmüştür. 1889'da yeniden onarılmıştır. Özgün mimarisi yeşil çinilerle kaplı olduğundan Yeşilce adını almıştır. Küfeki taşından Mihrabın üstbölümünde kabartma frizi (bordürü) vardır. Yine bu bölüm de kalem işisüsleme izleri de görülür.

Muradiye Camisi

Muradiye Mahallesinde, Sarayıçine egemen bir tepeye Sultan II.Murat yaptırmıştır.Yazıtında tarih yoktur. Vakfıyesine ve kaynaklara dayanarak 1436'da yapıldığı sanılmaktadır.Mimarı bilinmemektedir. Yan mekanlı(zaviyeli) camilerin en güzel örneğidir.Ama mekan, arka iki kubbeli mekan ve son cemaat yeri, avlusunda da şadırvan vardır. Cami, dış görünüşünün yalınlığına karşın, iç süslemesiyönünden XV.yy. Osmanlı Sanatının en önemli yapıtlarındandır. Mihrap veduvarları kaplayan çiniler, Türk çini sanatının en güzel örneklerindendir.Mihrap önü Kubbeli mekanın duvarları tabiatçı çiçek motifleri ile işlenmiş altıgen mavi, ak çini levhalarla, bunların arası da firuze renkli düz üçgenlevhalarla kaplıdır.

Üç Serefeli Cami

1443–1447 arasında, Sultan II.Murat yaptırmıştır. Cami Osmanlı sanatındaerken ile Klasikdönem uslûbu arasında yer alır. Burada,ilk kez uygulananbir planla karşılaşılmaktadır. 24 m. çapındaki büyük merkezi kubbe, ikisipaye, dördü duvar payesi olmak üzere altı dayanağa oturur. Yanlarda daha küçük ikişer kubbe ile örtülü kare bölümler vardır.

Yapı, bir yenilik olarak,enine dikdörtgen bir yapıdır.Böylece enine gelişen mekana ulaşılacak istenmiştir. Bu planı Mimar Sinan İstanbul camilerinde daha gelişmiş biçimiyle uygulamıştır. Ayrıca, Osmanlımimarisinde revaklı avlu ilk kez bu Camide kullanılmıştır. Avlunun dört köşelerine minareler yerleştirilmiştir.

Üç Serefeli Cami, bu özellikleriyle sonraki camilere öncü olan anıtsal bir yapıdır. Basamaklı üç kapıdan girilenavlunun Sütunları, serpantinli bres,granit ve mermerdendir. Avlu pencerelerindenikisinin alınlıkları çini süslemedir. Lacivert ve ak renkli çiniler,bitkisel kıvrık dal bordürü ile çevrilidir.

Burada Sultan II.Murat'ın adı geçmektedir.Revak kubbelerindeki özgün kalem işleri, Osmanlı Camileri'ndekien eski örneklerdir. Camiye adını veren üç şerefeli anıtsal minare, 67.62 m. yüksekliğindedir. Her şerefeye ayrı yollardan çıkılması ilginçtir. Minare gölgesikırmızı kastan zikzaklar ve ak karelerle devinim kazanmıştır. Kaidesinde Bursa Kemerli sağır nişler vardır.

Üç Şerefeli Cami'nin, süslemeleri de ilginçtir. Taçkapı, yankapılar, minareler, sütun başlıkları ve pencerelerde mermer, ak ve kiremit rengi taş kullanılmıştır. Taçkapıda mukarnaslar ve yan nişlerin üst bölümlerindekiyazıların arasında kıvrık dal ve rumiler göze çarpar.

Büyük kubbede, yan veavlu revaklarındaki lacivert, al, ak ve sarı renkte kalem işleri vardır. Süslemelerde yazı kuşakları, rumi,palmet, lotus motifleri görülür.Kubbe peteği vependantiflerde de Rokoko süslemeler vardır.

II.Beyazid Camisi ve Külliyesi (II.BeyazidKompleksi)

Tunca Nehri kıyısında bulunan külliye Edirne'nin en önemli yapıtlarındandır.Cami, tıp medresesi, imaret, darüşşifa, hamam, mutfak, erzak depoları ve öbür bölümleriyle geniş bir alana yayılmıştır.Sultan II.Beyazid'in 1484–1488 yılları arasında yaptırdığı külliyenin mimari Hayreddin'dir. Çok etkileyici birgörünümü olan külliye küçüklü büyüklü yüze yakın kubbeyle örtülüdür.

Yapıların en ilginç 20.55 m. çaplı, tek kubbeli, iki minareli anıtsal camidir.Ana kubbeli mekanın yanlarında dokuzar kubbeli tabhane vardır. Bu Bölümler doğrudan dışarı açılmaktadır. Kubbe geçisi pandantiflerle sağlanmıştır.Mermer mihrap ve minber yalın görünüştüdür. Somaki mermerden,son derece zarif hünkar mahfili, Edirne'deki ilk örnektir. İç mekandaki geç dönem Barok Süsleme caminin yalın güzelliğini bozmaktadır.

Öndeki revaklıavlunun ortasında mermer şadırvan vardır. Cami'nin batısında Darüşşifa ve Tıp Medresesi bulunmaktadır. Darüşşifabüyük kubbeli bir bölüm ve çevresindeki altı küçük kubbeli oda ve bes sedirlisofadan oluşmaktadır.

Ortası açık büyük kubbenin altında şadırvan vardır.Taban mermerdendir. Revaklarla çevrili ön avlunun yanlarında akıl hastalarının iyileştirildikleri kubbeli hücreler bulunmaktadır.

Avlunun köşesinde, mutfak ve çamaşırhane bölümleri vardır. Kuzeybatı köşesindeki tıp medresesinde, revaklı avlunun çevresinde kubbeli 18 öğrenci hücre, büyük kubbeli dersane ve ortada şadırvan yer alır.

Darülhadis Camisi

Set yolunun demiryolu köprüsü yakınından sola dönünce görülebilen DarülHadis Camisi; Sultan II.Murat döneminde medrese olarak 1434 yılında yapılmış Sultan eserlerindendir. (Bazı tarih kitapları, cami ve medresenin ayrı ayrı yapıldığını yazarlar.) Hz. Muhammed'in Edirne'de II.Murat'a rüyasındayken yapımı için emir verdiği söylenir. Bu nedenle duaların kabul gördüğü yerlerden biri olarak bilinmektedir. Sonradan camiye dönüştürülen Dar-ül Hadis'in yarısı 1913 yılındaki Bulgar İşgali döneminde isabet eden top mermileri nedeniyle yıkılmış, onarılmaktayken Birinci Dünya Savaşı'nda petrol ve benzin deposu olarak kullanılmıştır. Son yıllarda onarılan ve çevre düzenlemesi yapılan cami ibadete açıktır.

Evliya Kasım Paşa Camisi

Aynı isimle anılan mahallede Tunca Nehri kıyısındadır. Fatih Sultan Mehmet ve Sultan II.Beyazıt dönemlerinde Rumeli Beylerbeyi olan ve daha sonraları başvezirlik yapan Kasım Paşa tarafından 1478 yılında yaptırılmıştır. Cami tek kubbeli olup tek minarelidir. Cemaatin alınmasını sağlamak için nehre 14 basamak taş merdiven yapılmışsa da günümüzde sadece 2 basamak bulunmaktadır. Evliya Kasım Paşa'nın mezarı da cami'nin kabristanındadır.

Şahmelek (Paşa) Camisi

Gazi Mihal Köprüsü'nün Edirne yönündedir. 1429'da yapılmıştır. Mahallemescidi olup, kesme taştan, tek kubbeli bir yapıdır. Taçkapıdaki Taş işçilik ilginçtir. İçten duvarlar rumi bordürlü altıgen çini Panolarla kaplıdır. Yer yer çini alçı mihrap, sekizgen geçmeler, geometrelik bordürler ve rumi motiflerlesüslüdür. Bu caminin yerinde önceleri bir medresenin bulunduğu ve ünlü hukukçulardan Molla Hüsrev'in burada müderrislik yaptığı bilinir. Camiyi Musa Çelebi'nin Veziriazamı Kör Şah Melek Paşa yaptırmıştır. Minaresi Balkan Savaşında yıkılmış olup, yeniden yapılmıştır.

3.7.5. Edirne Mezarları

Mezar taşları ve kitabeler halk kültürümüzün ve tarihimizin en kıymetli eserlerindendir. Bu objelerin bizlere geçmişle ilgili tarih, sanat ve kültür yönünden belge niteliği taşıyan, kaynak teşkil eden özellikleri vardır. Mezar kültürü değişik din ve milletlerde farklı bir biçimde gelişmiştir.

Türklerde İslâmiyet öncesi mezarları, Orta Asya'da Göktürk ve Uygur mezarlıklarına, Türklerin mezar üzerine taş dikme geleneğine, kutsal sayılan at, koç, koyun gibi evcil hayvanların taştan yapılmış heykellerini mezar taşı olarak yaptırmaları ve göçtükleri yerlerde ölen ilk beylerinin mezarlarına koç heykelini mezar taşı olarak dikmeleri, atalarımızın nerelerde yaşadığını belgeleyen tarihî eserleridir.

Müslümanlığın ilk yıllarında mezarların kalıcı bir şekilde yapılması günah sayılmış, insanın topraktan gelip yine toprağa döneceği inancıyla mezar yapımı yasaklanmıştır. Sadece ölülerin gömüldükten sonra vahşi hayvanlar tarafından çıkartılmaması için mezarların üzerine taş koymaya müsaade edilmiştir. İslâmiyet'in yayılma döneminde Türklerce mezarla ilgili kurallar ilgi görmemiş ve alışla gelmiş mezar kültürleri devam etmiş ve mezar yapımlarına mezar taşları ile İslâm'ın ölüm sonrası ölüye karşı Allah'ın bağışlayıcı gücünden, dua ve rahmet beklentilerinin eklendiği gözlenmiştir.

Osmanlı'larda mezar taşı geleneği çok eski dönemlerden başlayıp diğer Müslüman ülkelerde benzeri görülmeyen bir sanat eseri kimliği kazanmıştır. Mezar taşları ölenin cinsiyetine göre yapılmış; erkek mezarlarında başlık ön plana çıkartılmış, kadın mezarlarında süslemeler İslâm öncesi Türk kültürünün izlerini taşımaktadır. Osmanlı mezarlarındaki bu etkileneşinin Orta Asya Türk Şaman kültüründen kaynaklandığı konusunda Osmanlı mezarları üzerine araştırma yapan uzmanlar müşterek görüş içindedirler.

Selimiye'nin doğu yönünde iki medrese binası arasında kalan alan mezarlık olarak kullanılmıştır. Burada Edirne'nin eski ünlü Belediye Başkanlarından Dilaver Bey'in mezarı görülebilir. Mezar buradaki yerine, şimdi 25 Kasım Stadyumu olarak kullanılan alandan; yani tarihi Tatarhaniler Mezarlığı'ndan nakledilmiştir.

Ayrıca burada Sultan III.Ahmet'in oğlu Şehzade Selim'in türbesi bulunmaktadır. Türk Bayrağı resminin bulunduğu mezar ise Edirne'ye 1913 yılında Bulgar işgalinden kurtaran öncü güçler arasında şehit olan Yüzbaşı Reşit'e aittir.

Zehrimar Mezarlığı

Selimiye'nin kuzeydoğusunda bulunan Zehrimar Mezarlığı küçük bir alan olarak düzenlemiş olup; içinde bazı Edirne Kadıları ve Şeyhülislamı'nın mezarları ve mezartaşlarının güzede örnekleri ile bir su terazisi temeli görülebilir. Zamanla bir mescidin de bulunduğu bu alanda, mescid haziresindeki sebilin orjinal kitabesi yerindedir.

Karamanoğlu Mehmet Beyin Mezarı

Dar-ül Hadis'in doğu yönünde Edirne Valilerinden (Beşinci Vali) 1471 yılında Çirmen'de vefat eden Karamanoğlu Mehmet Bey'in mezarı bulunmaktadır. Zamanla bulunan türbe ve türbe direkleri günümüze ulaşmamıştır. Mezar Taşı Edirne'deki en güzel mezar taşlarından olup, üzerindeki taş işlemler ayrıca görülmeye değerdir. Bu mezarı 1905 yılında Dr. Rifat Osman Bey onartmıştır.

Hadım Balaban Mezarı

Saray Hamamı'nın doğusunda bulunan bu mezar, burada daha önce var olan mescidi yaptıran kişiye; yani, Hadım Balaban'a aittir. Hadım Balaban Sultan II.Murat'ın rütbeli askerlerindendir.

Yeniimaret Mezarlığı

Saraçhane Köprüsünden Sultan II.Beyazid Külliyesi arasında, günümüze ancak bir parçacığı ulaşabilmiş Yeniimaret Mezarlığı bulunmaktadır.

Buraya Yeniimaret Semtinde oturanlarla İç Sarayda oturanlar gömülmekteydi. Bu mezarlık yakınında eskiden Hadım Firuz Mescidi ile Mesut Camisi bulunmaktaymış.

Bademlik Mezarlığı

Eski yıllarda badem ağaçlarının çokluğu nedeniyle bu adı aldığı söylenen Bademlik Mezarlığı Edirne'de hala gömü yapılan en büyük ve en eski mezarlıklardandır.

3.7.6.Edirne Kaleleri

Enez (Ainos) tarihi dönemlerde çok önemli bir liman kenti iken bugün kıyından 3,5 km. içerdedir. Tarih boyunca bir çok kereler restore edilmiş olan Enez Kalesi görülmeye değerdir. Aynı zamanda M.Ö. 6. yüzyıla dayanan bir kilise, bazı oyma mezarlar ve suları berrak bir de plajı bulunmaktadır.

Roma - Bizans Dönemi Kalıntıları

Bugün kent ve çevresinde, Roma ve Bizans Dönemi yapıtlarının ancak bir bölümünün kalıntıları vardır. Roma İmparatoru Hadrianus'un yaptırdığı Kalenin 400 bin metrekareye yakın bir alan kapladığı, oniki kulesinin ve dokuz kapısının olduğu bilimektedir. Dikdörtgen şeklindeki kalenin çevresi hendeklerle çevriliydi. Birer dizi tuğla ve kesme taştan olan Kale duvarlarının kalınlığı 3, yüksekliği 6 metreydi.

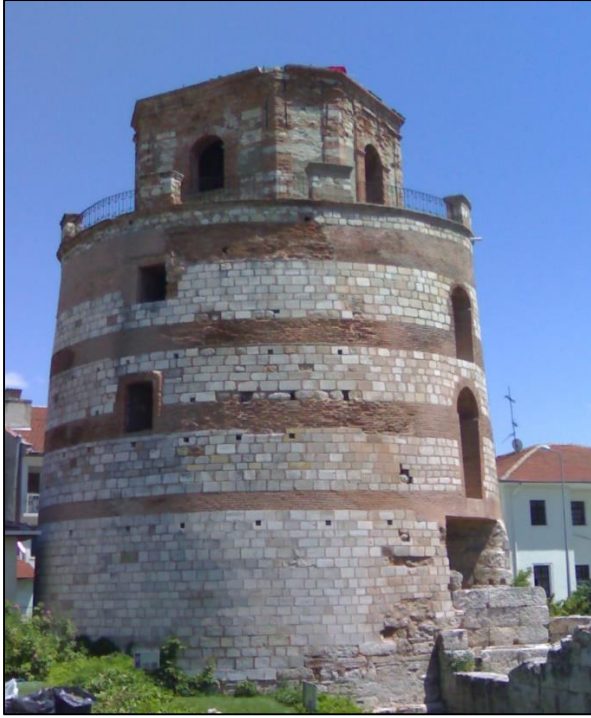
Bizans döneminde onarım gördüğüne dair duvarlarda yazıtlara rastlanılmıştır. Kentin fethi sırasında verilen söz üzerine kale içinde müslüman olmayan kesim oturmayı sürdürmüş, Türkler ise kale dışında yeni semtler oluşturmuşlardır. Kale duvarlarından günümüze saat kulesi, bugünkü Mumcular Sokağı'nın aşağısındaki Top Kapısı ve Gazi Mihal Köprüsü'ne dönen yol kavsagındaki Kafes Kapı yakınlarında bulunan bir kaç kalıntı ulaşabilmiştir.

Edirne Kalesi

Roma İmparatoru Hadrianus'un yaptırdığı ve XIX.yy. ortalarına değin sağlam olan Edirne Kalesi, Tunca Nehri kıyısındaydı. Eski kaynaklarda 360.000 km²'lik bir alanı kapladığı, köşelerde silindirik, aralarda on ikişer küçük kule bulunduğu bildirilmektedir. Dokuz kapılıydı, dikdörtgen planlı, hendekle çevriliydi. Bu görünümüyle savunmalı Roma ordugahı (Castrum) görünümündeydi. Bu Hadrianus sikkelerinde görülen kent surlarından anlaşılmaktadır. Duvarlar birer dizi tuğla ve kesme taştan yapılmış olup 3m.kalınlıkta, 6m. yükseklikteydi.

Büyük Kule - Makedonya (Saat) Kulesi

(Evliya Çelebi'ye göre Kaplı Kule) Kalenin kuzeydoğusundaydı. Uzun süre cephanelik olarak kullanılmıştır. 1866'da ahşap, 1894'te ise kagir bir kule eklenerek belediyenin saat ve yangın kulesi olmuştur. Günümüze ulaşan tek kuledir.

Fotoğraf -36Büyük Kule Makedonya Kulesi

3.7.7. Manastır ve Kiliseler

Kilise; maksat, anlam ve fonksiyon bakımından mezheplere göre farklılıklar gösterir. Katolik anlayışına göre kilise, Hz. İsâ tarafından kurulan, temeli Hz. İsâ olan ve O'na inananların oluşturduğu topluluktur. Bu vaziyette katolik düşüncesine göre kilise birlik, kutsallık, genellik ve hidâyete götüren bir emniyet (Apostolluk) yolu gibi bazı özelliklere sahiptir. Ortodoks mezhebine mensup olanlar da kilisenin hem bu dünyaya hem de görünmeyen öteki âleme ışık tuttuğuna inanmaktadırlar. Protestan ilâhiyatını tercih eden Hristiyanlar ise kiliseyi Allah'ın emirlerinin sunulduğu ve dinî ibadetlerin yapıldığı bir mekân ve mabed olarak kabul etmektedirler. Başlangıçta tek bir kurum olan kilise daha sonra tapınma biçimleri, inanç şekilleri ve yaşayış ilkeleri bakımından doğu ve batı kollarına ayrılmıştır. Kiliselerin disipline edilmiş ayin ve dua merasimleri vardır. Bu merasimler orada vazifeli din adamları tarafından icra edilir. Kiliseler bazı istisnalar dışında genelde haç planlıdır.

Manastır ise; din vazifelerinin ve kendini dine adayan kimselerin bir arada yaşadığı dinî yapıdır. Hristiyanlık'ta, Budizm'de ve Hinduizm'de önemli bir yer tutar. Genelde şehirden ve uygarlıktan uzakta, ulaşılması zor alanlara kurulurlar. Bunun maksadı, inzivaya çekilen kişilerin beşerî meselelerden olabilecek en az düzeyde tesirlenmesi ve şehirlere yapılacak olası askerî saldırıları en az zararla atlatmaktır.

İtalyan (Katolik) Kilisesi

Kaleiçi'nin azınlıklarını günümüze taşıyan bir başka yapı da Gazi Paşa Caddesindeki Katolik Kilisesi'dir. Halk arasında daha çok İtalyan Kilisesi olarak anılır.

Sweti George (Esweti Georgi) Ortodoks Kilisesi

Edirne'nin Kıyık Semtinde 1880 yılında inşa edilmiştir. 1889 da dekore edilen kilisedeki yazılar slav bulgarcası ile yazılmıştır. Daha önce aynı yerde bulunan kiliseden kalma bazı tablolar mevcuttur. Halk arasında Bulgar Kilisesi olarak da bilinir.

3.7.8. Türbeler ve Kümbetler

Selçuklularda eski Türk kurganlarının taştan yapılmış bir çeşidi olan piramit çatılı tuğla veya taştan iki katlı, üst katta mescit alt katta adına yapılan devlet büyüğü veya önemli şahsiyetin mezarının bulunduğu cenazelik kısmı olan kümbet diye adlandırılan türbe binaları yapılmıştır. Kümbetler 10. yüzyıldan 14. yüzyıla kadar yapılmıştır. 14. Yüzyıldan itibaren Osmanlı döneminde türbelerde cenazelik kısmı kaldırılmış, içinde sandukanın bulunduğu ve mescit kısmının yer almadığı türbe binalarının yapımına başlanılmıştır.

Fotoğraf -37 Hasan Sezai Türbesi

Şehzade Türbeleri

Dar-ül Hadis Camisi haziresi Edirne'de çok görülmeyen Şehzade Mezarlarının(Türbelerinin) en güzel örneklerini sergilemektedir. Bu mezarlarda Şu padisahların çocukları yatmaktadır:

Sultan III. Ahmet'in kızları; Zeynep ve Rukiye Sultan ile oğulları Sehzade Selim ve Mehmet. Sultan II. Mustafa'nın kızları Ümmüğülsüm ve Hatice Sultan ile oğlu Mehmet. Sultan II. Murat'ın oğlu Hüseyin ile Orhan Çelebi.

Vali Hacı İzzet Paşa Türbesi

Peykiler ve Saatli Medreseleri ile Üç Şerefeli Camisi arasında Edirne'nin en renkli ve eski valilerinden biri sayılan Hacı İzzet Paşa'nın küçük kabir türbesi bulunur. Beş penceresi ve kubbesi vardır. Türbenin içinde, İzzet Paşa tarafından yazılmış iki kitabe asılıdır.

Tütünsüz Ahmet Paşa (Ahmet Rıdvani) Türbesi

Edirneli olup (Ohri kökenli olduğu da söylenir.) halk arasında Tütünsüz Ahmet olarak tanınmıştır. Şairdi ve şiirlerinde Rıdvani Mahlasını (imzası) kullanıyordu. Sultan II. Beyazid, Yavuz Sultan Selim ve Kanuni Sultan Süleyman dönemlerinde yaşamıştır. Bazı kitaplar kendisinin Sultan II. Beyazid'e Defterdarlık yaptığını yazarlar.

Ayrıca Sancak Beyi olarak çeşitli yerlerde görev yaptığı; ancak Sultan II. Beyazid'in oğulları arasındaki taht mücadelesinde taraf olduğu için bu görevinden alındığı ve 1528 - 1538 tarihleri arasında Edirne'de vefat ettiği söylenir. Keramet sahibi olduğuna inanılan Tütünsüz için Tütünsüz adı da kullanılır. İnanışa göre, savaşa giden askerlere acil olarak yemek pisirmek gerektiğinde bu ismi dumanı tütmeyen bir ateşe gerçekleştirmiş ve askerlerini doyurulmalarını sağlamıştır.

Hıdırbaba Türbesi

Hıdırbaba bazılarının göre Fatih Sultan Mehmet'in komutan askerlerindendir. Bazı kaynaklarda ise Hıdırbaba'nın Sultan I. Murat'ın Edirne'yi almadan önce buraya gelip yerleşen Türkler'e ait olduğu ve fetihten sonra Şah Melek Paşa ile Sadrazam İbrahim Paşa'nın buraya bir zaviye yaptırdıkları yazmaktadır. Bir başka yaklaşıma göre de tekke; Bektaşî'lerin ziyaret noktası olmuş; Fatih Sultan Mehmet'in esir aldığı Uzun Hasan'ın oğlu Sultan Yakup buraya yaşamaya mecbur edilmiş ve burada vefat etmiştir.

3.7.9. Edirne Hamamları

Türklerin hayatında hamamlar sadece bir yıkanma yeri değil, daha ötesi sağlık, sosyal ve kültürel etkinliklerin yaşandığı merkezlerdir.

İnsanoğlunun yaşamsal ihtiyaçlarından biri olan suyun sağlık maksadıyla kullanımı, hamam ve kaplıca gibi su mekânlarının inşasına yol açmıştır. Bu yapı türlerinden biri olan hamamlar, özellikle insanların yıkanma ve temizlenme ihtiyaçlarına cevap vermektedir. Bunun yanı sıra, hamamlar her dönemde toplumların dini inançları doğrultusunda mimari değişim göstermiş ve sosyal yaşantıların bir parçası olmuştur.

Günümüze ulaşan Edirne hamamlarının çoğu Sultan II.Murat dönemine (1421–1451) aittir. Bu dönemden günümüze ulaşanlardan biri 1421–22 yıllarında Tunca Nehri kenarında yaptırılan Gazi Mihaî Hamamıdır. Aynı döneme ait bir başka Hamam da Yusuf Paşa adındaki Beylerbeyi tarafından 1428–1429 yıllarında inşa ettirilen Beylerbeyi Hamamıdır.

Bu hamamların bazı bölümleri yıkılmış olmakla beraber, günümüze ulaşan kalıntıları yerlerinde durmaktadır. Sultan II.Murat Döneminden kalan diğer dört hamam da Muradiye Küçükpazar semtindeki tek hamam olarak inşa edilen Yeniçeri Hamamı, 1434–1435 tarihli Tahtakale Çifte Hamamı ile Kaleiçinde 1440–41 tarihlerinde çifte hamam olarak inşa edilmiş, Topkapı Hamamı (Alaca Hamam) ve Selimiye Camisi önündeki alanda Yediyol Ağzında yer alan Mezit Bey Hamamıdır.

Bu yapılara ayrıca İbrahim Paşa Hamamı, Edirne Yeni Sarayının bir parçası olarak inşa edilen Kum Kasrı Hamamı, 16. yüzyıldan bugüne ulaşan Abdullah Hamamı ile Tahmis Hamamı da eklenir.

Bunlardan sadece Tahtakale ve Mezit Bey Hamamları kullanımdadır. 16. yüzyılda yapılmış hamamlar içinde özgün işlevini sürdüren ve boyutsal açıdan da en büyük ve önemlisi Mimar Sinan tarafından inşa edilen Sokullu Hamamıdır. 16. yüzyılın ikinci yarısında Sokullu Mehmet Paşa tarafından yaptırılmıştır. Çifte Hamam planında olması nedeniyle Çifte Hamam olarak da anılır. Günümüzde hizmet verir durumdadır.

Saray Hamamı

Edirne'nin fethinden sonra yapılan ilk Sarayı (Sarayı Atik) döneminden ayakta kalabilen tek yapı Saray Hamamıdır. Bu hamam önceleri yalnızca saray hizmet verirken sonra halka açılmış ve Selimiye'ye vakfedilmiştir. Bazı tarihçiler bu hamamın ayakta kalabilmesini Selimiye'nin yapımı yıllarındaki kullanılmış olmasına bağlarlar. Balkan Savaşı'ndan beri kapalı olup son yıllarda onarım görmektedir. Bazı kitaplar Süleyman Çelebi'nin bu hamamda eğlence halindeyken kardeşi Musa Çelebi tarafından baskına uğradığını ve Süleyman'ın buradan kaçtıktan sonra yolda öldürüldüğünü yazmaktadır.

Mezit Bey Hamamı

Eflak'ta şehit olan, hayır işleriyle ünlü Mezit Bey tarafından yaptırılmıştır. Küçüktür. Vakıf malı iken özel mülk durumuna gelmiştir. Yalnız erkekler için kullanılmaktadır.

Sokullu Hamamı

16. Yüzyılın ikinci yarısında buradaki Acemi Oğlanlar Kışlasında yetişip büyüdüğü için Edirne'yi çok sevdiği bilinen ünlü Osmanlı Sadrazamlarından Sokullu Mehmet Paşa tarafından Mimar Sinan'a yaptırılmış bir çifte hamamdır. Edirne'de kullanılabilir durumda, onarım görmüş üç tarihi hamamdan biri olup özel mülke dönüşmüştür. Kadınlar ve Erkekler bölümlerinin girişleri ayrı yönlerde dir.

Beylerbeyi Hamamı

Beylerbeyi Camisini yaptıran Beylerbeyi Yusuf Paşa tarafından 1428 -1429 yıllarında çifte hamam olarak yaptırılmıştır. Tunca Köprüsünü yaptıran Ekmekçioglu Ahmet Paşa tarafından da onartılan hamam günümüzde kullanılamaz durumdadır.

Yeniçeri Hamamı

Yeniçerilerin burada yıkanmaları nedeniyle bu adı almıştır. Hamama çok yakın olan ve Menzilahir denilen mevkiide Sultan I. Murat döneminde inşa edilen Rumeli Devşirme Acemi Oğlanları Ocağı ve dolayısıyla yeniçeriler bulunmaktadır. Günümüzde özel mülkiyettir.

3.7.10. Edirne Şehitlikleri

Edirne’de pek çok tarihi yapı anıtsal olarak nitelenebilir. Selimiye Camisi buna iyi bir örnektir. Ancak yapılış maksadı kentin tarihi olaylarını ve kişilerini anmak olan ve kelime anlamıyla Anıt niteliğinde eserler sunlardır:

Şükrüpaşa Anıtı

Tarihe Edirne Müdafii olarak geçen, merhum Mehmet Şükrü Paşa adına yapılan anıtın ilk temeli 22 Haziran 1984 yılında atılmış ancak yapı belli bir seviyeye geldiğinde, mühendislik hataları nedeniyle çökmüştür. 14 yıl bu durumda kalan anıt, dönemin askeri komutanları Çetin Erman ve Zafer Özer Paşalarca yeniden ele alınmış; yeni bir proje çerçevesinde 4 ay içinde tamamlanarak 27.07.1998 tarihinde açılışı yapılmıştır.

31 Temmuz 1998 tarihinde Mehmet Şükrü Paşa’nın naaşı İstanbul Merkez Efendi Mezarlığı’ndan alınarak anıt mezara nakledilmiştir. Anıt kompleksinin 16 bin m²’lik bölümü Anıt; 3 bin m²’si oturma grupları ve otopark, 10 bin m²’si ise yeşil alan durumundadır.

Sarayıcı Balkan Savaşı Şehitliği

Sarayıcı Balkan Savaşı Şehitliği, Balkan Savaşı’nda düşman işgaline karşılık verilen 300.000 şehit ve 1913 yılında Sarayıcı’nda aç ve susuz bırakılarak öldürülen 20 bin şehit anısına yaptırılan bir anıttır. Kültür Bakanlığı tarafından düzenlenen bu şehitlikte, Türkiye’nin her köşesinden isimler bulunmaktadır. Aynı alanda, 1939 yılında yapılan Balkan Şehitleri Anıtı da yer almaktadır.

Kapıkule Yolu Üzerindeki Şehitlik

Edirne’nin Bulgar işgalinden kurtulması (1913) ve Bulgar kuvvetlerinin kovalanması gününde öncü zabıtlardan Yüzbaşı Reşit şehit olmuş ve anısına bir şehitlik yapılmıştır. I. Dünya Savaşı’nda Bulgar sınırı ötesinde kalınca Bulgarlar tarafından yıkılmış, ancak Cumhuriyet döneminde aynı yerde yeniden inşa edilmiştir. İntikam anıtı olarak da bilinir. Yüzbaşı Reşit Bey’in Mezarı da Selimiye Camisi bahçesinde bulunmaktadır.

Jandarma Şehitliği

Uzun ve güzelliklerle dolu Karaağaç Yolu'nun (Lozan Caddesi) ortalarında ve sağ yönde durulduğunda görülen yapıdır. Burada, adı Kara Gün konulan 26 Mart 1913 tarihindeki Bulgar işgali sırasında gerçekleşen ibret dolu bir kahramanlık öyküsü yatar:

Edirne teslim olmuştur. Ama burada düşmanı bekleyen 9 jandarma (Bazılarına göre 12) bu haberi komutanlarından duyana ve yeni emir alana kadar savunma savaşı vermede kararlıdırlar.

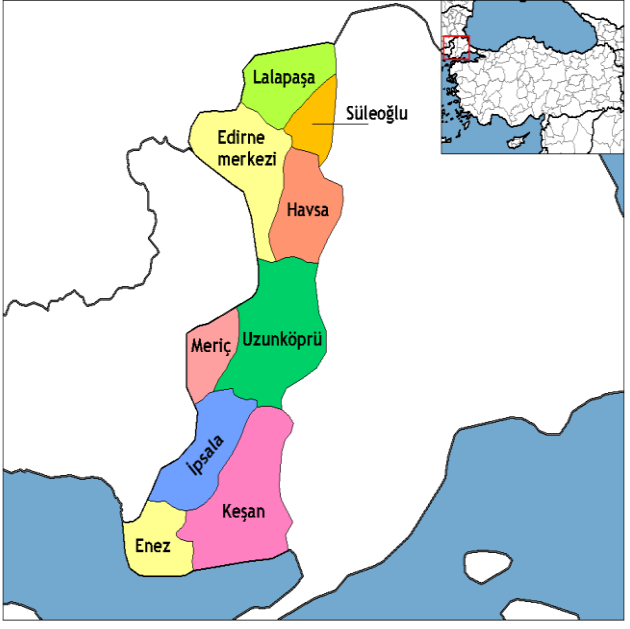
Teslim haberlerine aldırılmazlar ve tamamı kahramanca savaşılarak şehit olur. Kurtuluş Savaşı sırasında bu acı öyküyü dinleyen dönemin Valisi Hacı Adil Bey çok etkilenir ve bu kahramanlar için 1915'te bir anıt yapımına öncülük eder. Anıt'ın projesi mimar Talat Bey ve bir Fransız mühendis tarafından hazırlanmıştır.

Fotoğraf -38 Jandarma Şehitliği

3.8. Edirne İlinin Genel Özellikleri

3.8.1. İlin Coğrafi Konumu

Yüz Ölçümü	5.140 km ²	
Nüfusu	406.855	
Yıllık Ortalama Yağış	605 mm	
Ortalama Sıcaklık	13,8 °C	
Edirne İlinin 9 ilçesi		

Şekil 3:Edirne İlinin Coğrafi Konumu

Edirne İli 5140 kilometrekare yüzölçümüne sahiptir. Edirne Marmara Bölgesi'nin Trakya bölümünde bulunan bir ilimizdir. Doğusunda Kırklareli, Güneyinde Çanakkale ili ve Ege Denizi, Kuzeyinde Bulgaristan, Batısında Yunanistan yer almaktadır. Edirne ili Türkiye'nin Kuzeybatısında yer almakta olup 40 ° 35' ve 42° 00' kuzey enlemleri ile 26 °02' ve 27°00' doğu boylamları arasında yer almaktadır.

Kuzeyinde Istranca Dağları, orta bölümünde Ergene Havzası, güneyinde dağ ve platolar ile Meriç Deltası bulunur.Edirne'de bulunan nehirler içinde en büyüğü Meriç nehridir. Yunanistan ile sınır oluşturan nehrin Türk toprakları ve sınır boyunca uzunluğu 187 kilometredir.

Karaağaç üçgeni içinde Türk toprakları içinden geçen kısmı yaklaşık 13 kilometredir.Edirne'de Meriç nehri dışında Tunca, Arda ve Ergene nehirleri yer almaktadır. Bunlardan toplam uzunluğu 56 kilometre olan Tunca nehrinin 12 kilometrelik bölümü Bulgaristan ile sınır oluşturmaktadır.

3.8.2. İlin Jeomorfolojik Özellikleri

Edirne yeryüzü şekilleri bakımından Köse, Kelkit ve Şiran ilçelerinin yer aldığı güney kesimi yüksek bir plato özelliği gösterirken, Merkez, Torul ve Kürtün ilçelerini kapsayan kuzey kesimi oldukça engebelidir. Dar ve derin vadilerle birbirinden ayrılmış yüksek dağlar kuzeyin belirleyici özelliğidir. Edirne'nin ünlü yaylaları da bu kesimde yer almaktadır. İlin deniz seviyesinden yüksekliği ortalama 1210 metredir.

Dağlık alanlar genellikle il sınırları ile kuzey kesimlerini kaplamaktadır. Bu dağlar sıradağların uzantıları şeklinde olup, iç kesimlere doğru tek dağlar yer almaktadır. Oldukça engebeli bir arazi üzerinde yer alan ilin kuzeyini Zigana Dağları oluşturmaktadır. Yine kuzey yönünde derin yarılmış Karadeniz dağları ve Soğanlı dağları duvarı andıran sıralar halinde ili çevrelemektedir. Yükselteleri 1800 m ile 2700 m arasında değişen Kostan Dağı, Teslim Dağı, Vauk Dağı, Tersun Dağı, Pöske Dağı, Soğanlı dağları ile Gâvur dağları önemli yükseltiler arasında bulunmaktadır. İlin en yüksek noktası 3331 m ile Abdal Musa Tepesidir. (Doğu Karadeniz Turizm Master Planı)

3.8.3. Jeolojik Özellikler

Trakya Genel Jeoloji Kesiti; Yörenin jeolojik yapısını tersiyer kuvarterner yaşlı birimler oluşturmaktadır. Yaşlıdan gence doğru şöyle sıralanırlar; Tersiyere ait Oligosen devrini Yenimuhacir Formasyonu, Üst Oligosen devrine ait Danişment Formasyonu, Pliyosene ait Ergene Formasyonu ve Kuvarternere ait Genç Çökeller yani Alüvyonlar oluşturmaktadır.

Yenimuhacir Formasyonu: Keşan İlçesi'nin Kuzey kesiminde Yenimuhacir Köyü yakınlarında yüzlek verirler. Genellikle ince taneli elemanlardan (kil, silt, az kum taşı) oluşmuş sarı-kızıl kahve renktedir. Yer yer karbonatlı seviyelere rastlanır. Kil ağırlıklı olduğundan yörede yapılan su yapılarında (baraj, gölet vs.) geçirimsiz tabii yapı gereci olarak kullanılmaktadır. Ayrıca inşaat sanayisinde tuğla-kiremit ham maddesi olarak kullanılmakta olup, formasyonun kalınlığı tahminen 600 m'dir. Danişment Formasyonu: Yenimuhacir Formasyonu üzerinde geçişli olarak yer almaktadır. Kil- silt- kum ve çakıllı olan birim içerisinde, yer yer linyit oluşumlarına rastlanılmaktadır. Yer altı suyu bakımından zayıf akifer olarak bilinen bu formasyonun kalınlığı 300- 600 metre arasında değişmektedir.

Süloğlu Üyesi: Sarı, kahve renkli kum taşı, kil taşı, silt taşı ile yer yer kömür bantlarından oluşan birim Danişment Formasyonunun üyesi olarak kabul edilmiştir.

Ergene Formasyonu: Bu formasyon siltli, kumlu, çakıllı yer yer killi birimlerden oluşmaktadır. Formasyonun kalınlığı 100-500 metre arasında değişken olup, yapısı itibariyle Trakya'nın akifer özelliğindeki en önemli yer altı suyu bulunduran birimdir.

Alüvyon: Trakya yöresinde akarsu vadilerinde oluşmuş genç çökeller olup, kalınlıkları akarsu yatağının konumuna bağlı olarak değişir. 2 - 20 metre arasında kalınlık arz eden alüvyonlarda killi, siltli kum ve çakıl birimleri gözlenir.

3.8.4. İklim Özellikleri

Marmara Bölgesinin Trakya kesiminde bulunana ilimiz ve civarı karasal iklim özelliklerine sahiptir. Yazları sıcak ve kurak, kışlar çok soğuk ve sert geçmektedir. Marmara ve Meriç Havzalarında yer alan Edirne İli genel nemlilik indislerine göre de yarı nemli iklim tipine girmektedir.

İlin Güneyinde ve Ege Denizi Saroz Körfezinde yer alan Enez İlçesi ve sahil şeridinde Akdeniz iklimi hüküm sürmekte olup, yazlar sıcak ve kurak, kışlar ılık ve yağışlı geçer.

2008 Yılı içerisinde; 12 gün kar yağışı ve 42 gün sis olayı görülmüştür. Yıllık ortalama yağış miktarı 32,1 mm yıllık sıcaklık ortalaması 14,5 °C, nem oranı % 68,8'dir. Yıllık rüzgâr hızı ortalaması 2,0 m/s, yıllık basınç ortalaması 1011,2 mb/hg, hâkim rüzgâr "N" Kuzey yönündedir. Edirne ilinin denizden yüksekliği 51.19 m, enlem derecesi 41° 40', boylam derecesi 26°34'tür. Meteoroloji istasyonu çeşidi sinoptik ve büyük klima istasyonudur. Rüzgâr: 2008 yılı ölçümlerine göre hâkim rüzgâr "N" Kuzey yönünde olup, ortalama rüzgâr hızı 2,0 m/s'dir.

Basınç: 2008 yılı ölçümlerine göre yıllık basınç oranı 1011,2 mb/hg'dır. Basıncın en düşük olduğu Mart ayında 1003,7 mb/hg, en yüksek olduğu Şubat ayında ise 1020,9 mb/hg'dır.

Nem: 2008 yılı ölçümlerine göre yıllık ortalama nisbi nem; % 68,8'dir. Nemin en düşük olduğu ay Ağustos ayı % 49, en yüksek olduğu ay ise Ocak ayı olup, % 88'dir. 2008 yılı ölçümlerine göre Ocak ayı 13 gün ile sisin en yoğun olduğu ay olarak saptanmıştır.

Sıcaklık: Edirne, Akdeniz iklimi ve Orta Avrupa'ya özgü kara ikliminin etkisi altında kalan bir geçiş bölgesidir. Edirne toprakları, yılda ortalama olarak 20 gün karla örtülüdür. Sıcaklık ortalamaları, ilkbaharda 19,3 °C, yaz aylarında 25 °C, sonbahar aylarında 12 °C, kış aylarında ise 7,9 °C civarındadır.

İlin yıllık sıcaklık ortalaması 13,5 °C ve ortalama yıllık yağış miktarı da 600 mm. civarındadır. Buharlaştırma: Buharlaştırma oranı 2008 yılı ortalamasına göre 87,1 mm'dir. Buharlaştırmanın en yoğun olduğu ay 212,2 mm ile Ağustos ayı, 0,0 mm ile en düşük buharlaştırmanın Ocak, Şubat, Mart ve Aralık aylarında olduğu görülmektedir.

Yağmur: 2008 yılında Edirne ilindeki yağış türü genelde yağmur ve kar şeklindedir. Yıllık toplam yağış miktarı 385,2 mm'dir. Yağışın en fazla olduğu ay 71,6 mm ile Eylül ayı, en az olduğu ay ise 2,8 mm ile Şubat ayıdır. Kar, Dolu, Sis ve Kırğı: 2008 yılı ölçümlerine göre; Ocak ayında 4 gün, Şubat ve Kasım aylarında 2 gün, Mart ayında 1 gün, Aralık ayında 3 gün kar yağışı görülmüş olup, diğer aylarda kar yağışı görülmemiştir. 2008 yılı ölçümlerine göre Ocak ayı 17 gün ile en çok don olduğu aydır.

Seller: Edirne ili yükseltisinin fazla olmaması nedeniyle yüzyıllardan beri sel baskınlarına sahne olmaktadır. Kuraklık: 2008 yılı itibarıyla, Şubat ayı en kurak ay olmuştur. Bu ay içerisinde 2,8 mm yağış görülmüştür. Mikroklima: Edirne ilinde Meriç Nehri ve ormanlık alanları kısmi mikroklima bölgesi olarak kabul edebiliriz.

İl genelinde köyler üzerinden mikroklima arz eden rakım farkı dolayısıyla gerek ağaçlandırma gerekse yükseklik bakımından Uzunköprü İlçesinde Süleymaniye Köyü ile Meriç ve Ergene Nehirlerinin İlçe sınırları içerisinde bulunmasından ötürü bu yerlerde nem ve rutubet oranı değişikliği gözlenmekte olup, bu yerlerde nem ve rutubetten dolayı İlçe iklimi yer yer etkilenmektedir.

3.8.5. Hidrografi

3.8.5.1. Akarsular

Edirne ilinde yer alan akarsuların en önemlisi Meriç Nehri'dir. Meriç Nehri Bulgaristan'ın Rodop Dağları üzerinde Rila Tepesinden doğmaktadır. Kısa sürede genişleyen Meriç Nehri Bulgaristan'da sırası ile Pazarcık, Filibe, Dimitrovgrad, Mustafa Paşa gibi önemli yerleşim ve

sanayi bölgelerinin içinden geçer. Meriç Nehri Bulgaristan'da yaklaşık 200 km yol kat ederek Edirne yakınlarında Karaağaç istasyonu Kuzeyinde Türk Topraklarına girer. Meriç Nehri, Türk sınırları içinde ilk olarak Edirne Kuzeyinde Arda Nehri ile karışır. Bundan sonra Edirne Güneyinde Tunca Nehri, Meriç Nehri ile birleşir.

Uzun bir süre Türk Yunan sınırını çizerek akan Meriç Nehri'ne İpsala İlçesi yakınlarında Ergene Nehri karışır. Meriç Nehri İpsala Güneyinde başlıca iki kola ayrılır. Birinci kol Türk Sınırını terk ederek Yunanistan'a geçer ve Saros Körfezine dökülür, diğer kol ise bataklıklar oluşturarak Gala Gölü gibi göllenmeler yaparak Türk Topraklarından Enez yakınlarında Saros Körfezine (Ege Denizine) dökülür. Meriç Nehrinin Türk Topraklarındaki eğimi % 0.2 civarındadır. Genişliği yer yer 100 metre civarında olup, Meriç Nehri 150-300 km yol kat eder. Meriç Nehri'nin debisi mevsimlere göre değişir. Kışın daha fazla olan akıntı yazın çok azalır. Bu azalmaya Bulgaristan'ın Meriç Nehri üzerine inşaa ettiği bir barajın etkisi olduğu kesindir. 1998 yılında Meriç Nehrinin debisi ortalama 157 m³/sn olarak belirlenmiştir.

Meriç Nehri İpsala Köprüsü İstasyonunda 1979 yılından bu yana sürdürülmekte olan su kalitesi gözlem neticelerinden elde edilen ortalama değerlere göre, bu istasyonda nitrit azotu, toplam fosfor, demir ve bakır parametreleri açısından su kalitesi Su Kirliliği Kontrol Yönetmeliğinde verilen kriterlere göre III. sınıf yani kirlenmiş su özelliği taşımaktadır.

Edirne ilinde yer alan diğer önemli akarsu Ergene Nehri'dir Ergene Nehri'ni oluşturan havzanın yağış alanı 11.026 km² olup, Trakya'nın topraklarımızda kalan bölümünün % 46.5'ini ihtiva etmektedir. Ergene Havzasının Batısında Meriç Havzası, Kuzey ve Doğusunda Yıldız Dağları (Istiranca), Güneyinde Işıklar ve Kuru Dağları ile sıralanmıştır.

Ergene Havzasının büyük bir bölümü ziraate elverişli arazilerden oluşmaktadır. Ergene Nehri Edirne Saray İlçesi'nin Kuzeyinde Yıldız Dağlarının 312 rakımlı Taşpınar Tepesi civarındaki kaynaklardan Ergene Nehri Deresi adını alarak Güneye doğru iner, soldan Sara ve Makine Derelerini alarak Güneybatıya yönelir. İnanlı yakınlarında Çorlu suyunu alarak Ergene Nehri adı altında Kuzeybatıya döner.

Eski Bedir Köyü civarında Batıya dönen nehir Düğüncülü, Katrancı yakınlarında Lüleburgaz Deresi Karakavak civarında Hayrabolu Deresi ile birleşir. Katrancı yakınlarında Şeytan Deresi, Pehlivan köy yakınlarında da Ana Dereyi (Teke-Süloğlu) alan Ergene Nehri Güneybatıya yönelerek Uzunköprü'den geçer ve Balabancık Köyü Batı kısmında 6.00 metre kotlarında Meriç Nehri ile birleşir.

Meriç ve Ergene Havzasında kara iklimi sürmekte olup, kışlar soğuk ve yağışlı, yazlar sıcak ve kuraktır. Havzada çok sayıda DMI. ve DSI.'ye ait (HMI) hidrometeoroloji istasyonları ile EEİ. ve DSI.'ye ait (AGİ) Akım Gözlem İstasyonları mevcuttur. Ergene Havzasında bu güne kadar ölçülmüş en düşük sıcaklık -24.2 °C, en yüksek sıcaklık 42.8 °C ve yıllık ortalama sıcaklık miktarı 13 °C olup, yıllık ortalama yağış miktarı 606.3 mm'dir.

1998 yılı Ergene Nehrinin ortalama debisi 14 m³/sn'dir. Ergene Havzasında sanayi olarak, EDİRNE İli'nin Çerkezköy ve Çorlu İlçelerinde genellikle özel sektöre ait beyaz eşya ve tekstil sanayi, Kırklareli Alpullu'da şeker fabrikası, Pırnhisar'da çimento fabrikası, Lüleburgaz'da doğal gaz tesisleri, Büyükkarıştıran'da cam ve büyük yağ fabrikaları faaliyet göstermektedir.

Ayrıca, Ergene Havzasındaki İl, İlçe ve büyük yerleşim yerinde ziraate dayalı yağ, un, peynir fabrikaları, ziraat aletleri tesisleri ve özellikle Edirne İli Uzunköprü İlçesinde çeltik fabrikaları faaliyet göstermektedir.

3.8.5.2. Göller

Gölbaba: Edirne Merkez İlçesine bağlı Büyükdöllük Köyü ile Değirmenyeni Köyleri arasındadır.

Tekke Gölü: Enez İlçesinde bulunur.

Bücürmene Gölü: Tekke Gölü'nün Güneyindedir.

Harmanlı Gölü: Enez İlçesinin Güneyindedir.

Gala Gölü: Enez, İpsala, Keşan İlçeleri arasındadır.

Sığircılı Gölü: İpsala, Karpuzlu Gölünün Doğusundadır.

Pamuklu Gölü: İpsala, Karpuzlu Köyünün Güneydoğusundadır.

3.8.6. Toprak Özellikleri

Alüvyal Topraklar (A):Bu topraklar, akarsular tarafından taşınıp depolanan materyaller üzerinde oluşan (A) C profili genç topraklardır. Bulundukları iklime uyabilen her türlü kültür bitkisinin yetiştirilmesine elverişli ve üretken topraklardır. Alüvyal topraklar Edirne ilinde daha çok Meriç Nehri boyunca uzanmaktadır. Toplam alanları 87.570 hektardır. Bunun 51.653 hektarı I. sınıf, 13.750 hektarı yetersiz drenajlı ve II. sınıf; 11.939 hektarı III. sınıf, 5443 hektarı IV. sınıf, 165.000 hektarı V. sınıf ve 4620 hektarı VI. sınıf olup, fena drenajlı arazilerden oluşmaktadır.

Hidromorfik Alüvyal Topraklar (H):Alüvyal toprakların fena drenajlı kısımlarında bulunan bu topraklar şimdiki halleri ile ziraate uygun değildirler. Bu toprakların bazıları yılın büyük bir bölümünde yüzeyde veya yüzeye yakın taban suyuna sahiptir. Bazısında nemli serin mevsimlerde su yüzeye yakındır.

Fakat yazın sonlarında kısa bir süre için bir metrenin altına kadar düşer. Toprakların bir kısmı ise taşkınlara maruzdur. Halen çayır veya otlak olarak değerlendirilen bu topraklar ıslah edilse ziraatta kullanılabilir.

Hidromorfik Alüvyal topraklar Edirne’de daha çok Alüvyal toprakların fena drenajlı kısımlarında bulunmakta olup, toptan miktarları 14.120 hektardır. Bu miktarın 655 hektarı V. sınıf, 13.465 hektarı VII. sınıf araziler olup, tamamı fena drenajlı topraklardır.

Kahverengi Orman Toprakları (M):Kahverengi Orman Toprakları kireççe zengin ana madde üzerinde oluşur. Profilleri A (B) C şeklinde olup, horizonlar birbirine tedricen geçiş yapar. A horizonu çok gelişmiş olduğundan iyice belirgindir, koyu kahverengi ve dağılgandır. Gözenekli ve granüler bir yapıya sahiptir. Kahverengi orman toprakları genellikle geniş yapraklı orman örtüsü altında oluşur. Drenajları iyidir. Ziraate alınmış olanların verimi iyidir. Kahverengi Orman toprakları Edirne’de orta ve dik eğimlerde bulunmakta olup, toplam miktarları 10.268 hektardır.

Bunun 11.83 hektarı II. sınıf, 3235 hektarı III. sınıf, 4503 hektarı IV. sınıf, 610 hektarı VI. sınıf ve 737 hektarı VII. sınıf arazilerden oluşmaktadır. Bu toprakların % 38.1'ü işlemeli ziraate uygun II., III ve IV. sınıf arazilerden oluşmaktadır. % 7.7'si mera, % 48.3'ü orman, % 4.5'i fundalık ve % 1.2'si yerleşim yeri arazileridir.

Kireçsiz Kahverengi Orman Toprakları (N):A (B) C profili topraklardır. A horizonu iyi oluşmuştur ve gözenekli bir yapısı vardır. (B) horizonu zayıf oluşmuştur. Kahverengi veya koyu kahverengi, granüler veya yuvarlak köşeli blok yapıdadır. (B) horizonunda kil birikimi yok veya çok azdır. Horizon sınırları geçişli ve tedricidir. Kireçsiz kahverengi orman toprakları genellikle yaprağını döken orman örtüsü altında oluşur.

Kireçsiz kahverengi orman toprakları Edirne'de dik ve çok dik eğimlerde bulunmakta olup, derinlikleri çok sığ ve çok sığdır. Toplam miktarları 201.926 hektardır. Bunun 5124 hektarı I. sınıf, 52.865 hektarı II. sınıf, 72.275 hektarı III. sınıf 20.029 hektarı IV. Sınıf, 28.506 hektarı VI. sınıf ve 23.127 hektarı VII. sınıf araziden oluşmaktadır toprakların % 41.8'i işlemeli ziraate uygun I., II., III., IV., sınıf arazilerden oluşmaktadır. % 6.5'i mera % 30.1'i orman, % 19.9'u fundalık, % 1.7'si yerleşim alanından ibarettir.

Kireçsiz Kahverengi Topraklar (U): (B) C profilli topraklardır. A horizonu kahverengi, kırmızımsı kahverengi, grimsi kahverengi, yumuşak kıvamda veya biraz sıkidır. B horizonu daha ağır bünyeli, daha sert, kahverengi veya kırmızımsı kahverengidir.

B horizonunun normal olarak kireci yıkanmıştır. Fakat reaksiyon nötr veya kalevidir. A'dan B'ye geçiş tedricidir. Kireçsiz kahverengi topraklar asit ana madde üzerinde olduğu kadar kireç taşı üzerinde de oluşabilir. Tabii bitki örtüsü çalı ve otlar ile yaprağını döken ormandır. Tabii drenajları iyidir. Kireçsiz kahverengi topraklar Edirne ilinde genellikle dik ve çok dik eğimlerde yer alıp, derinlikleri sığ ve çok sığdır. Toplam miktarları 201.970 hektardır.

Bunun 12.315 hektarı I. sınıf, 86.162 hektarı II. sınıf, 77.318 hektarı III. sınıf, 16.444 hektarı IV. sınıf, 5001 hektarı VI. sınıf, 4730 hektarı VII. sınıf arazilerden ibarettir. Bu toprakların % 82.6'sı işlemeli ziraate uygun olan I., II., III., IV., sınıf arazilerden oluşmaktadır. % 10.5'i mera % 0.3'ü orman % 4.4'ü fundalık ve % 2.2'si yerleşim yeri arazilerinden ibarettir.

Rendzina Topraklar (R):İntrazonal toprakların ikinci üyesi olan rendzina topraklarında A1 katmanı koyu grimsi kahverengiden siyaha kadar değişen renklidir. İçinde bol miktarda kireç taşı, marn ve tebeşir parçaları mevcuttur. Rendzinaların çoğu ziraat altına alınmıştır. Çoğunlukla nadassız kuru ziraat uygulanan bu topraklarda tahıl yetiştirilmektedir. Rendzina topraklar Edirne’de çok az miktarda olup, toplam miktarları 17 hektardır. Tamamı II. sınıf araziler olup, olup kuru ziraatta kullanılmaktadır.

Vertisol Topraklar (V):Bu toprak kurak mevsiminde büzülen, yağışlı mevsimlerde genişleyen koyu renkli ve çok killi topraklardır. Bu topraklardan montmorillonit denen kil minerali fazla bulunur. Toprağın şişip büzülmesi bu minerallerden ileri gelir. Şişme ve büzülme sonucu bu toprakların yüzeyinde gevşek granüler yapı, kabarıklık ve çöküntüler meydana gelir. Üzerlerindeki tabii bitki örtüsü çoğunlukla kısa otlar ve az olarak ta karışık orman fundalıktır. Yetiştirilen ürünler daha çok buğday ve ayçiçeğidir. Bu toprak üzerinde az miktarda bağ ve bahçede bulunmaktadır.

Vertisoller Edirne’de Merkez, Havsa, Uzunköprü ve İpsala ilçelerinde yaygındır. Toplam miktarları 10.131 hektardır. Bunun 376 hektarı I. sınıf, 71.704 hektarı II. sınıf, 31.051 hektarı III. Sınıf arazilerden oluşmaktadır. % 93.8’i işlemeli ziraate uygun I.,II.,III., sınıf arazilerden oluşmaktadır. % 3.7’si mera, % 0.2’si orman, % 0.8’i fundalık ve % 1.4’ü yerleşim yeri arazilerinden ibarettir.

Çıplak Kaya ve Molozlar:Üzerinde toprak örtüsü bulunmayan, parçalanmış veya kısmen parçalanmış sert kaya ve taşlarla kaplı sahalardır. Genellikle bitki örtüsünden yoksundurlar. Edirne’de bu tür arazilerin toplamı 29 hektardır.

Irmak Taşkın Yatakları:Akarsuların normal yatak dışında feyezan halinde iken yayıldıkları alanlardır. Genellikle kumlu, çakıllı ve molozlu malzeme ile kaplıdırlar. Suları ile sık sık yıkanmaya maruz kaldıklarından toprak materyali ihtiva etmezler. Bu nedenle arazi tipi olarak nitelendirilirler. Ziraate elverişli olmadıkları gibi üzerlerinde tabii bitki örtüsü de yoktur. Bu tür arazilerin Edirne’deki miktarı 1081 hektardır.

Kıyı Kumulları:Akarsular tarafından kıyılarda biriktirilen kum yığınlarından oluşmaktadır. Ziraat kullanıma uygun değildir. Bitki örtüleri yoktur.

Edirne’de bu tür arazilerin toplamı 423 hektardır.

3.8.7. Arazi ve Orman Varlığı

Edirne İli Merkez İlçe, Lalapaşa, Süloğlu, Havsa, Uzunköprü, Meriç İlçeleri grubunda ormanlar daha çok ilimizin yüksek kısımlarında bulunmaktadır. Lalapaşa Muhittin Baba (601 m) sırtı ve civarı ile Uzunköprü B. Hacıdağ (359 m) silsilesi geniş orman alanlarıdır. Edirne İli Merkez İlçe, Lalapaşa, Süloğlu, Havsa, Uzunköprü ve Meriç İlçelerini ihtiva etmektedir.

Edirne İli orman alanları Kırklareli il sınırı ile Bulgaristan hududunun kesiştiği, kuzey ve kuzeydoğu bölgeleriyle Enez-Keşan hattının güneyinde yayılış göstermektedir. Edirne İli’nin genelinde sulak alan ekosistemi, antropojen step sahası ve kuru orman alanlarının dağınık yayılış göstermesi ve büyük ziraat alanlarının olması orman alanlarının yayılış ve bütünleşmesini etkilemektedir.

Edirne İl Merkezi’nden Uzunköprü yönünde bulunan köy yerleşimlerinin yakın çevresindeki orman alanları, büyük ziraat alanlarıyla iç içedir. Bu nedenle, orman alanlarının büyük bir kısmı parçalı dağınık gösteren meşe ormanlarıdır.

Uzunköprü-Meriç arasındaki, orman alanları Meriç yerleşiminin kuzeybatısı ve güneydoğusunda yayılış göstermektedir. Kuzeybatı kesimindeki asli türler meşe olup, kısmen bozuk meşelere ve ibrelili türlere de rastlanmaktadır.

Meriç yerleşiminin güneydoğusunda ise meşe türleri hakim meşcereleri oluştururken, Saatağacı, Paşayenice Köyleri çevresinde Karaçam ve Kızılçam plantasyonları yer almaktadır.

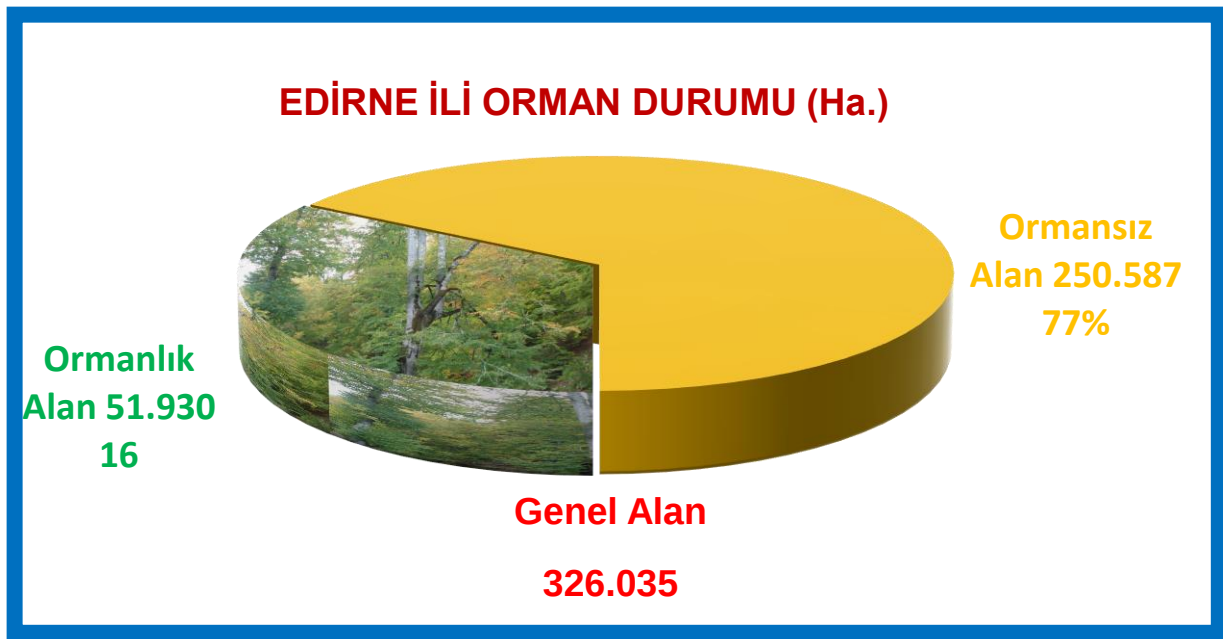
Uzunköprü İlçesi’nin güneydoğusunda kalan ormanlarda yapraklı türlerin, Ömerbeyli, Gazimehmet köylerinde meşe türlerinin, Dereköy ve Hasanpınar Köyleri’nin güneyinde ise karışık türlerin hakim olduğu meşcereler yer almaktadır.

Beykonağı yerleşmesinin güneyinde plantasyon sahaları bulunmaktadır. Süleymaniye, Karaburçak, Harmanlı, Kırköy yerleşmelerinin yakın çevresindeki orman alanları, yapraklı türlerin yayılış gösterdiği alanlardır ve meşe asli orman ağacıdır.

Keşan Orman İşletme Müdürlüğü’nün sorumluluğunda bulunan ormanlardaki ağaç türleri ve yayılım alanları:

Keşan, Enez, İpsala İlçeleri ile Gelibolu İlçesinin küçük bir kısmını ihtiva etmektedir. Bu sahalarda bulunan ibreli ağaç türleri kızılçam, karaçam, sahil çamı, fıstık çamı türlerinden oluşmaktadır. Ancak kızılçam çoğunluktadır.

Yapraklı ağaç türlerinden meşe, dişbudak, ıhlamur, akasya, gürgen, aylantus ve kavak bulunmakta olup ibreli türler genel olarak sahaların çoğunda yayılış gösterirken, yapraklı türler genellikle dere kenarları ile yangın emniyet yolları kenarlarında kavak ise Meriç Nehri kenarında yayılış göstermektedir.

Şekil -4 Edirne İl Orman Durumu

3.8.8. Flora-Fauna ve Hassas Yöreler

Türkiye biyolojik zenginlikler bakımından, bulunduğu coğrafyadaki hiçbir ülke ile kıyaslanamayacak düzeyde şanslı bir ülkedir. Tüm Avrupa'da 12.000 civarında bitki türü varken, Türkiye'deki bugüne kadar tespit edilen bitki taksonu sayısı 11.000'i geçmiştir. Bunların yaklaşık 3.500'ü endemiktir.

Türkiye bitki çeşitliliğinde olduğu üzere hayvan çeşitliliğinde de tüm Avrupa kıtasıyla yarışır durumdadır. Avrupa'da yaşayan 150 memeli hayvan türünün 120'si Türkiye'de bulunmaktadır.

Türkiye’de bilinen yerli ve göçmen 426 kuş türü bulunurken 93 sürüngen, 18 amfibi, 276 deniz balığı ve 192 tatlı su balığı türü bulunmaktadır. Böcek türlerinin sayısı ise 60-80 bin kadar olarak tahmin edilmektedir.

Orman ve Su İşleri Bakanlığı Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü tarafından “Ulusal Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme Projesi” ile ülke genelinde biyolojik çeşitlilik çalışmaları başlamıştır.

Bu proje ile “Edirne İlinin Karasal ve İç Su Ekosistemleri Biyolojik Çeşitlilik Envanter ve İzleme İşİ” kapsamında gerekli bütün arazi ve literatür çalışmaları tamamlanmış, Edirne İlinin bütün flora ve fauna zenginliği ortaya koyulmuştur. Edirne ilinde 1678 bitki türü (damarlı bitki 1481+tohumsuz bitki 197) ve 2134 hayvan türü (omurgalı türü 314, omurgasız türü 1820) olmak üzere toplam 3812 canlı türü bulunmaktadır.

3.8.8.1. Flora

Tespit edilen 1481 damarlı bitki taksonundan 23 tür endemik’tir, bu endemik bitkilerden birisi de Edirne’nin adıyla anılan *Bellevalia edirnenensis*’dir. Edirne ticareti yapılan ve ekonomik öneme sahip bitki türleri açısından da zengindir. Edirne’de ekonomik değeri olan bitkilerden 39 tür CITES eklerinde yer alıp ticareti kontrol altındadır.

IUCN koruma kategorilerine göre Edirne’de tespit edilen bitki türlerinden; 8 tür dünyada soyu tükenme tehlikesi had safhada olan (CR) kategorisinde, 17’si soyu tükenme tehlikesi çok büyük (EN), 47 tür soyu tükenme tehlikesi büyük olan (VU), 3 tür ise yakın gelecekte soyu tükenme tehlikesi altında olan türler (NT) kategorisindedir.

Edirne Sümbülü - *Bellevalia edirnensis*(Endemik CR)

Garip Lale - *Fritillaria stribnyi*(EN)

Sultan Papatyası-*Tripleurospermum baytopianum*
(Endemik -EN)

Şehit Karanfil – *Dianthus ingoldbyi*
(Endemik - CR)

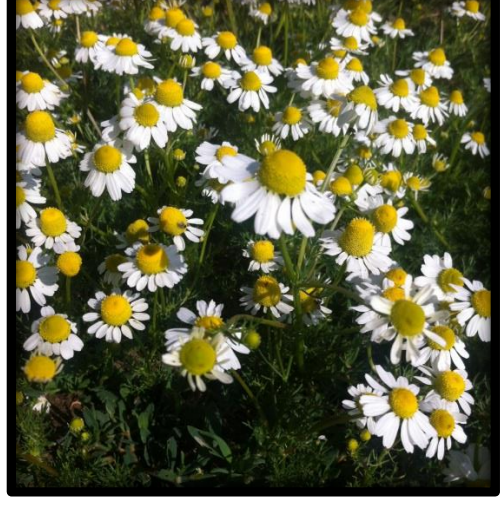
Boğaz keteni-*Linum tauricum* subsp. *tauricum*
(Endemik - CR)

Melez yemlik - *Geropogon hybridus*
(Endemik)

Rumeli Çançıçeği-*Campanula rumeliana* subsp.
rumeliana(CR)

Alman Papatyası -*Matricaria chamomilla*

Tarana Çiğdemi -*Colchicum turcicum*

Boğaz Kardeleni -*Galanthus plicatus* subsp.
byzantinus(Endemik - VU)

İkiz Çiğdem -*Crocus biflorus* subsp. *biflorus*

Sarı Çiğdem -*Crocus chrysanthus*

Su Eğreltisi -*Salvinia natans*(BERN-I - VU)

Batak süseni - *Iris pseudacorus*

Kum Boğadikeni -*Eryngium maritimum*

Kum Zambağı -*Pancratium maritimum*

Nilüfer - *Nymphaea alba*

Küçük Nilüfer -*Nymphoides peltata* (VU)

Fotoğraf- 39Edirne ili Flora Türleri

3.8.8.2. Fauna

Edirne’de literatür ve arazi çalışmaları sonucu omurgalı hayvanlara ait toplam 314 tür tespit edilmiştir. Kuş tür sayısı 204, memeli tür sayısı 51, kaplumbağa tür sayısı 5, kertenkele tür sayısı 10, yılan tür sayısı 9, iç su balık tür sayısı 26, çift yaşarlardan kuyruksuz kurbağa tür sayısı 7, semender tür sayısı ise 2 olarak belirlenmiştir. Kuş türlerinden 1 tür (EN), 3 tür (VU), ve 6 tür (NT) kategorisindedir. Memeliler, sürüngen ve iki yaşamlılardan 1 tür (EN), 4 tür (VU) ve 8 tür (NT) kategorisindedir. Balık türlerinden ise 1 tür, *Anguilla anguilla* (Yılan balığı) soyu tükenme tehlikesi had safhada olan (CR) kategorisinde, 2 tür ise (VU) kategorisindedir.

Omurgalılar Hayvanlar

İç su Balıkları

Edirne ili için Yılan balığı (*Anguilla anguilla*) koruma öncelikli takson olarak değerlendirilebilir. Çünkü Edirne ilinde belirlenen iç su balık türlerinden *Anguilla anguilla* IUCN Red List’e göre; Kritik olarak soyu tehlikede olan türler (Critically Endangered (CR)- Kritik düzeyde tehlikede) sınıfında ve CITES (The Convention on International Trade In Endangered Species of Wild Fauna and Flora – Nesli Tehlike Altında Olan Yabani Hayvan ve Bitki Türlerinin Uluslararası Ticaretine İlişkin Sözleşme) sözleşmesine göre EK-2 – Nesilleri mutlak olarak tükenme tehdidiyle karşı karşıya olmamakla birlikte, nesillerinin devamıyla bağdaşmayan kullanımları önlemek maksadıyla ticaretleri belirli esaslara bağlanan türler listesinde yer almaktadır. Bu durum *Anguilla anguilla* türünün koruma öncelikli tür olarak değerlendirilmesini zorunlu kılmaktadır.

Memeliler:

Yer yeduiyuru (*Myomimus roachi*) : Çok nadir olması, bulundukları yaşam alanlarının özel habitat içermesi.

Su maymunu (*Myocastor coypus*): Ülkemize sonradan nehir sistemiyle Avrupa’dan gelmesi. Edirne fauna envanterine yeni katılması. Trakya’da sadece Meriç ve Tunca nehir sistemlerinde dağılım göstermesi ve bu alanlara adapte olup üreyebilmesi ve varlığını devam ettirebilmesi.

Sürüngeçler:

Yaygın toşbağa (*Testudo graeca*): Tüm karasal habitatlarda sayılarının kayda değer şekilde azalması. Trakya kaplumbağası (*Testudo hermanni*): Tüm karasal habitatlarda sayılarının kayda değer şekilde azalması. Oluklu kertenkele (*Pseudopus apodus*): Yılan sanılarak öldürölmesi. Habitatlarının bozulması. Sarı yılan (*Elaphe sauromates*): Tüm karasal habitatlarda sayılarının kayda değer şekilde azalması.

Çift yaşarlar:

Ova kurbağası (*Pelophylax ridibundus*): Aşırı miktarda doğadan toplanması, yaşam alanlarının tarımsal çevre kirlenmesinden etkilenmesi

Kırmızı kurbağa (*Bombina bombina*): Yaşam alanlarının tarımsal çevre kirlenmesinden ilaçlardan etkilenmesi.

Kuşlar:

Koruma Öncelikli Taxonlar olarak *Pelecanus crispus*, *Ardea cinerea*, *Egretta garzetta*, *Nycticorax nycticorax*, *Cygnus cygnus*, *Glareola pratincola*, *Vanellus vanellus* belirlenmiştir.

Omurgasız Hayvanlar

Edirne’de literatür çalışmaları sonucu omurgasız hayvanlara ait toplam 1820 tür tespit edilmiştir. Edirne’imizde 1614 farklı böcek türü yaşamaktadır, 206 tür ise sucul omurgasızlara ait sayıdır. Bu verilerin ortaya konulduğu ilk doküman olarak çalışmamız önem arz etmektedir. İlimizde 460 farklı tür keşek yaşamaktadır, bu büyük bir zenginliktir. Bu keşeklerden 2 tür endemiktir (Trakya imparatoru *Apatura metis metis* ve *Zerynthia cerisyi ferdinandi*, 2 tür de (NT) kategorisindedir. Yusufçuk, kız böcekleri dediğimiz grupta da 1 tür (EN), 3 tür (VU), 2 tür (NT) kategorisindedir. Ülkemizde sadece Trakya Bölgesine özgü olan, Anadolu’da bulunmayan Avrupa kırmızı orman karıncalarının (*Formica pratensis*) 11 yuvası Edirne il sınırları içinde bulunmaktadır. Bu grup karıncalar kıta Avrupa’sında uzun yıllardır biyolojik mücadelede kullanılmaktadır. Trakya bölgesi için soyu tükenme tehlikesi çok büyük (EN) pozisyonunda olan bu tür Türkiye için soyu tükenme tehlikesi had safhada olan (CR) tür kategorisindedir.

Yer Yediuyuru-*Myomimus roachi*
(BERN-II - VU)

Gelengi - *Spermophilus citellus*
(BERN-III – VU)

Su Maymunu -*Myocastor coypus*(LC)

Avrupa/Kızıl Sincap -*Sciurus vulgaris*(BERN-III – LC)

Büyük Akşamcı Yarasa - *Nyctalus lasiopterus*
(BERN-II – NT)

Kirpi -*Erinaceus roumanicus*(LC)

Fotoğraf -40Edirne ili Memeli Hayvan Türleri

Bıyıklı Baştankara - *Panurus biarmicus*
(BERN-II – LC)

Mavi Baştankarası - *Cyanistes caeruleus*
(BERN-II – LC)

Karabaşlı iskete - *Spinus spinus*
(BERN-II – LC)

Bahçe Çintesi - *Emberiza cirrus*
(BERN-III – LC)

Maskeli çekirgekuşu - *Lanius nubicus*
(BERN-II – LC)

Kocabaş - *Coccothraustes coccothraustes*
(BERN-II – LC)

Küçük Kuğu -*Cygnus columbianus*(BERN-II – LC)

Kuğu-*Cygnus olor*(BERN-III – LC)

Flamingo -*Phonicopterus roseus*(BERN-II – LC)

Ak Leylek -*Ciconia ciconia* (BERN-II – LC)

Erguvani Balıkçıl -*Ardea purpurea*(BERN-II – LC)

Gri Balıkçıl -*Ardea cinerea*(BERN-III – LC)

Şahin - *Buteo buteo*(BERN-II – LC)

Bataklık Suyelvesi -*Porzana parva*(BERN-II – LC)

Üveyik -*Streptopelia turtur*(BERN-III – LC)

Saka - *Carduelis Carduelis* (BERN-II – LC)

Sığırcık - *Sturnus vulgaris*(BERN-III – LC)

Karabatak - *Phalacrocorax carbo*(BERN-III – LC)

Küçük Karabatak - *Microcarbo pygmeus*
(BERN-II – LC)

Küçük Batağan - *Tachybaptus ruficollis*
(BERN-II – LC)

Saz Kamışçını - *Acrocephalus scirpaceus*(BERN-II – LC)

Yalıçapkını - *Alcedo atthis*(BERN-II – LC)

Mahmuzlu Kızkuşu - *Vanellus spinosus*
(BERN-III – LC)

Uzunbacak - *Himantopus himantopus*
(BERN-II – LC)

Fotoğraf 41 Edirne ili Kuş Türleri

Oluklu Kertenkele -*Pseudopus apodus*
(BERN-III – NE)

İriyeşil Kertenkele -*Lacerta trilineata*
(BERN-II – LC)

Şeritli Engerek -*Montivipera xanthina*(BERN-II – LC)

Trakya Kertenkelesi -*Podarcis tauricus*(BERN-II – LC)

Yaygın Tosbağa -*Testudo graeca*
(CITES-II - BERN-II – VU)

Trakya tosbağası -*Testudo hermanni*
(CITES-II - BERN-II – NT)

Fotoğraf -42Edirne İli Sürüngen Türleri

Ova Kurbağası -*Pelophylax ridibundus*
(BERN-III – LC)

Ağaç Kurbağası -*Hyla orientalis*
(BERN-II – LC)

Siğilli Kurbağa -*Bufo bufo*(BERN-III – LC)

Gece Kurbağası -*Bufotes viridis*(BERN-II – LC)

Çevik Kurbağa -*Rana dalmatina*
(BERN-II – LC)

Kırmızı Kurbağa -*Bombina bombina*
(BERN-II – LC)

Fotoğraf -43Edirne İli Çiftyaşar Türleri

Yılan Balığı - *Anguilla Anguilla*
(CITES-II – CR)

Yayın Balığı - *Silurus glanis*
(BERN-III – LC)

Kızılkanat balığı - *Scardinius erythrophthalmus* (LC)

Sudak Balığı - *Sander lucioperca* (LC)

Güneş Levreği - *Lepomis gibbosus* (LC)

Tatlısu levreği - *Perca fluviatilis* (LC)

Fotoğraf -44Edirne ili Balık Türleri

3.8.9. Yerleşim Alanları ve Nüfus

2011 yılında Edirne'nin toplam nüfusu 2010 yılı nüfusuna göre 8.888 kişi artmıştır. Edirne merkez ilçenin nüfusu (köyler hariç) 2010 yılında 138.793 kişi iken 2011 yılında 5.936 kişi artarak 144.531 kişi olmuştur.

Edirne ilinde; Merkez, Enez, Keşan, Lalapaşa, Süloğlu ve Uzunköprü ilçelerinin toplam nüfusları artarken, diğer ilçelerin nüfusları azalmıştır. Edirne genelinde il ve ilçe merkezlerinde oturan kişi sayısı 10.374 kişi artarken, belde ve köylerde oturan kişi sayısında ise 1.486 kişilik azalma olmuştur.(Türkiye İstatistik Kurumu)

3.8.10 Tarım ve Hayvancılık

Tarım: Edirne’de çeşitli ziraat ürünleri yetişir. Ovaları çok bereketlidir. Tarla ziraati çok gelişmiştir. Tahılda buğday, sanâyi ürünlerinde şekerpancarı ve ayçiçeği ön sırayı alır. Meyvecilikte, kavun, karpuz yetiştiriciliği ve bağcılık ileridir.

Son 10 senede ziraat ürünleri bir kat artmıştır. Buğday, pirinç, ayçiçeği, şekerpancarı, fasulye, susam, kolza, domates, patlıcan, pırasa ve lahana ilde yetiştirilen başlıca ziraat ürünleridir. Meyve olarak kavun, üzüm, karpuz, elma, armut, erik, kıvılcık ve bâdem önemli yer tutar. Sulama, gübreleme ve modern ziraat araçları kullanma hususunda önde gelen iller arasındadır.

Hayvancılık: Çayır ve mer’aların gittikçe azalmasına rağmen hayvan potansiyeli yüksektir. Koyun, kıl keçisi, sığır ve manda beslenir. Koyunların çoğu kıvırcıktır. Eti yağsız, sütü bol ve yapagısı kalitelidir. Kışın Balkanlardan gelen yaban ördek sürüleri boldur. Beyaz peyniri meşhurdur.

3.8.11. Sanayi ve Teknoloji

Yakın zamana kadar Edirne’nin sanayii ziraate dayalı, yağ, un, beyaz peynir ve kaşar peyniri fabrika ve mandıralarından ibaretti. Son 10 senede sanayi hızla büyümüştür. Mühim kısmı imalat, gıda, ziraat, sıhhi tesisat malzemeleri, dokuma ve deri sanayiine aittir.

3.8.12. Altyapı, Ulaşım, Haberleşme ve Konaklama

Edirne Türkiye’nin Avrupa’daki sınır kapısıdır. Anadolu’yu, İstanbul’u, Ortadoğu’yu Avrupa’ya bağlayan kara ve demiryolları Edirne’den geçer.

Avrupa’dan Türkiye’ye giren 4 sınır kapısından 3’ü Yunanistan ve biri Bulgaristan sınırındadır. Kapıkule sınır kapısından başlayan E-5 Karayolu, Edirne-Havsa-Babaeski-Çorlu-Silivri-İstanbul güzergâhını takip eder.

İpsala sınır kapısından başlayan yol, İpsala-Keşan-Malkara-EDİRNE-Silivri güzergâhını takip eder ve E-5 Karayolu ile birleşip İstanbul istikâmetine devam eder. Edirne ile ilçeleri birbirine asfalt yollarla bağlanmıştır. Köy yolları düzgündür. Motorlu araç sayısı hızla artmıştır. Demiryolu bakımından da Edirne işlek bir yerdedir. Her gün İstanbul- Sofya-Venedik-Paris, İstanbul-Sofya-Belgrad-Zagreb-Viyana, İstanbul-Sofya-Bükreş- Moskova seferleri karşılıklı olarak Kapıkule'den yapılır.

Ayrıca İstanbul-Selanik-Atınatren seferleri Uzunköprü ve Eskiköy üzerinden yapılır. 230 km'lik düzgün bir yolla İstanbul'a bağlıdır.

İstanbul-Edirne güzergâhından karayolu ve demiryolu mevcut olup bu güzergâh dışında kalan çevre illerden Edirne'ye ulaşım da tek alternatif yol karayoludur.Karayolu-Havayolu ve demiryolları ile ulaşım mevcuttur. Edirne ilinde mevcut demiryolu ağı bulunmamaktadır.

Edirne'nin şehir Merkezlerine Uzaklığı: Kırklareli 62 km, Tekirdağ 140 km, Çanakkale 216 km, İstanbul 230 km, İzmir536 km, Ankara 682 km.

İl'den ilçelere Olan Ulaşım Olanakları: il "den ilçelere ulaşım karayoluyla sağlanmaktadır.

Edirne - Enez: 171 km.

Edirne - Havsa: 27 km

Edirne - İpsala: 122 km

Edirne - Keşan: 112 km

Edirne - Lalapaşa: 24 km

Edirne - Meriç: 87 km

Edirne - Süloğlu: 33 km

Edirne - Uzunköprü: 64 km

3.8.13. Madencilik ve Enerji

Edirne ilinin büyük bir bölümü Neojen yaşlı genç çökel kayalardan oluşmuştur. Bu nedenlemaden kaynakları açısından sınırlı çeşitliliğe sahiptir. Bölgede MTA tarafından 1960-1996'lı yıllar arasında yapılan arama çalışmalarıyla, Enez İlçesi doğusunda Çavuşköy, Yenice ve Hisarlı yörelerindebentonit (ağartma toprağı) yatakları belirlenmiştir. Halen işletilmekte olan bu yatakların toplam rezervi 50 milyon ton civarındadır.

Lalapaşa İlçesinin güneyinde ise 1990'lı yıllarda yapılan çalışmalarla çimento hammaddesi olarak kullanılabilecek kalitede 20,7 milyon ton kireçtaşı, 6,8 milyon ton kil rezervi ortaya çıkarılmıştır.

Yine Lalapaşa İlçesi'nde Veysel Köyü civarında kurşun cevherleşmeleri ile beraber florit oluşumları ile, Lalapaşa-Mezarlık Sırtı ve Domurcalı yörelerinde % 0.81-12 P2O5 içerikli 40-100 cm kalınlıklarında, ekonomik boyutlu olmayan fosfat zuhurları saptanmıştır. Bunların dışında, Edirne ilinin İpsala İlçesi kuzeyinde Sultan Köyü sahasında % 8.87 MnO tenörlü 2000 ton görünür rezerve sahip manganez zuhuru saptanmıştır.

Söz konusu edilen endüstriyel ve metalik madenler dışında, Edirne İli'nin büyük bir bölümünde yüzeyleyen genç çökel birimler içerisinde linyit yatakları ortaya çıkartılmıştır. Demirhanlı, Küçükdoğanca, Karayusuflu, Uzunköprü-Harmanlı sahalarında kaliteleri 2000-3500 Kcal/kg arasında değişen toplam 97 milyon ton dolayında linyit rezervi belirlenmiştir.

3.9. Edirne İli İlçeleri

3.9.1. ENEZ

Fotoğraf -45 Enez

Enez, Edirne'nin bir ilçesidir. Enez ilçesinin 21 km kuzeyinde İpsala, 60 km doğusunda Keşan ilçesi, güneyde ve batıda Ege Denizi ve Yunanistan ile mülki ve milli sınır ile çevrilmiş olup, toplam 30 km deniz, 44 km mülki sınırlara sahiptir. Enez bölgesinin toplam nüfusu 8356 olup, yüzölçümü 473 km²dir.

Enez, Kuzey Ege sahilinde Trakya'nın en önemli akarsuyu olan Meriç Nehrinin denize döküldüğü yerde günümüzden yaklaşık 7500 yıl önce küçük bir köy topluluğu biçiminde kurulmuştur. Kültürlerinden Anadolu kökenli oldukları anlaşılan bu topluluk, kendi kültürlerini yerel kültürler ile birleştirerek kendilerine özgü bir yaşam biçimini geliştirmişlerdir. Ayrıca bu topluluğun Anadolu kültürünü Balkanlara taşınmasında öncülük ettiği anlaşılmıştır.

Eski çağda Ainos adını taşıyan Enez de, önceleri Trak kabilelerinin birleşmeleri ile Poltyobria adını alan bir şehir devletin kurulduğu Antik çağ yazarları tarafından bahsedilmektedir. Ancak bu verimli ovada yurtlamak isteyen Kuzey Batı Anadolu bölgesinde yerleşmiş bulunan Aioller bu kenti ele geçirerek Ainos adını vermişler, bu günkü Enez'i kurmuş ve bağımsız bir devlet durumuna getirmişlerdir.

Enez Eski Çağda Taşoz Boğazından, Çanakkale Boğazına kadar olan Kuzey Ege kıyılarında korunmuş tek liman olduğundan bu bölge şehirleri arasında büyük bir önem taşıyordu. Ayrıca Meriç Nehri Enez'i zengin Trakya İnterlandına bağlamaktaydı. Bu tabii su yolu sayesinde Karadeniz'e ulaşmak mümkün olmuştur. Bundan dolayı ticaret merkezi durumuna gelen Enez Antik Çağda sanatı ve zenginliği ile üne kavuşmuştur. Enez M.Ö.VI.yüzyılın sonlarında Perslerin, daha sonra Büyük İskender'in ve Romalıların hakimiyetine girmiştir. Bizanslılar zamanında Enez, İmroz ve Semendirek adalarını içine alan bir Persliğin merkezi idi. Bizans'ın sonlarında Cenovalılar şehre hakim oldular.

Enez 1456 yılında Fatih Sultan Mehmet'in komutanı Has Yunus Bey tarafından deniz ve karadan kuşatılmak suretiyle zapt edilmiş ve Osmanlı Devletine katılmıştır. 19.YY'da önemini kaybetmeye başlayan Enez 1953 yılına kadar bucak olarak kalmış, 1953 yılında 6068 sayılı Kanunla ilçe olmuştur.

3.9.2. HAVSA

Havsa ilçesi Romalılar tarafından kurulmuştur. İlçenin Romalılar zamanındaki adı "NİKİ" idi. Roma İmparatorluğu ikiye ayrıldıktan sonra Bizanslıların elinde kalmıştır. 1356 yılında Rumeliye geçen Türkler burayı I.Murat vasıtasıyla Türk topraklarına katmışlar ve ilçeye "HOSA" adını vermişlerdir.

Edirne Osmanlı Devletinin Hükümet merkezi olduktan sonra Hosa'da bulunan Rumlar, Padişah I.Murat'ın ikamet ve din serbestisi ile ilgili fermanlarına aldırmadan burayı terk ederek İstanbul ve Selanik taraflarına göç etmişlerdir.

Fetihten sonra Anadolu'dan getirilen göçmenlerle kasabanın Türkleştirilmesi sağlanmış,Sokollu Mehmet Paşanın buraya önem vermesiyle gelişmiştir. Bugün Hacı isa, Hacı gazi ve Helvacı baba mahalleleri o dönemde getirilen göçmen ailelerin isimlerini taşımaktadır.

Tarihi eserler halen 1577 yılında Sokollu Mehmet Paşa tarafından oğlu Kazım Paşa adına Mimar Sinan'a yaptırılan Sokollu Camii,Fukaraya Bektaşilerinden olduğu söylenen Kurt bey Anıtı, sadece kemeri kalan kervansaray,Harap vaziyetteki Sokollu Hamamı ve bugün de kullanılmakta olup bütün tesisleri Mimar Sinan tarafından yapılan çeşmedir.

Tarihi eserlerden Hafsa Hatun ve Abdüselam Camiinden hiç bir iz kalmamıştır.Padişah II.Beyazıt'ın hanımlarından Hafize Sultan ilçeye yerleştikten sonra ilçeye bir müddet "HAFSE" denilmiş,daha sonra bu iki isim karışımından HAVSA ismi doğmuştur.

Fotoğraf -46 Havsa

3.9.3. İPSALA

İpsala, Marmara Bölgesi'nin Trakya kesiminde, Edirne İli'ne bağlı, yüzölçümü 753 km² olan bir ilçemizdir. Kuzeybatıda Meriç, Kuzeydoğuda Uzunköprü, Doğuda ve Güneyde Keşan, Güneybatıda Enez ilçeleri ile çevrilidir. İlin Güneybatısında yer alan İpsala, alçak tepelerle engebeleşmiş, dalgalı düzlüklerden oluşan bir tabii yapı gösterir. Kuzey ve Doğu kesimlerinin 100-300 metre arasında değişen yükseltiler, Batı kesimini ise aşağı Meriç ovasının bir parçasını oluşturan İpsala Ovası kaplar.

Meriç Irmağı ve kollarıyla sulanan ve sık sık su baskınına uğrayan ova, 1960'larda Meriç Irmağı boyunca yapılan setlerle ilin en büyük ve verimli tarım alanlarından biri durumuna getirilmiştir. Batıda Meriç kuzeybatıda da Ergene Irmakları ilçenin tabii sınırını çizer.

Ergene Irmağının kollarından Basamaklar Deresi üzerinde sulama ve taşkın önleme maksadıyla kurulan Altinyazı Barajı göl alanının bir bölümü, Yeni Karpuzlu Göleti ve Sultanköy Barajı da ilçe sınırları içindedir.

İklim yazla kış, gece ile gündüz arasındaki sıcaklık farkları ile dikkati çeker. Karasal iklim hüküm sürer. Yağışlar kış ve bahar aylarında toplanır. Çeltik ekimi nedeniyle yazın nem oranı fazladır. İpsala İlçe Merkezi, İpsala ovasının kuzeydoğusundaki bir tepenin yamacında kurulmuştur. İlçenin 2 km güneyinden geçerek Yunanistan sınırındaki İpsala Sınır Kapısına ulaşan E-25 karayolu, Keşan'da Eceabat'tan gelen E-24 karayoluyla kavşak yapar. Bu karayolu kasabadan geçen bir yolla Havsa ve Silivri yakınlarındaki iki yerden E-5 karayoluyla birleşir.

İpsala İlçesi İl Merkezi Edirne'ye 108 km uzaklıktadır. İlçenin komşu ilçelerle bağlantısı kara yoluyla olup, ilçenin bütün köyleriyle ulaşımında bir problem yoktur. İlçe merkezinden Edirne, İstanbul ve Ankara'ya düzenli olarak otobüs seferleri yapılmaktadır. İpsala ilçesine Keşan ilçesinden ulaşılır. Yollar asfalt olup, ilçe merkezi ve köyler arasındaki ulaşım yıl boyu yapılmaktadır.

3.9.4. KEŞAN

İlçemiz Keşan, çok eski bir yerleşim yeri olmasına rağmen, Keşan ismi ile anılmaya Osmanlılar'dan sonra başlamıştır. Zira, mevcut bilgi ve kaynaklar bu ismin şehrimize Osmanlılar tarafından verildiğini göstermektedir. "Keşan adı nereden geliyor" sorusuna

cevap vermeden önce kelime anlamı üzerinde durmak yerinde olacaktır. Keşan kelimesi Farsça bir kelime olup, “Keş” kelime kökünden türemiştir. Keş kelimesi sözlükte, çekmek olarak tanımlanıyor Sonuna gelen “-an” eki kelimeye çoğul anlamı katarak, çekenler anlamı vermektedir.

Anadolu'da halk arasında, işlev aynı olmak üzere, değişik nesnelere de bu ismin verildiğini görmekteyiz. Bazı yörelerde atların tüm deri koşumlarına “keşan” denmektedir. Ayrıca Keşan ismiyle, komşumuz İran'da iç kısımlarda bir şehir bulunmaktadır.

İlçemizin antik çağlardaki adı, pek çok kaynakta geçtiği gibi, "Zorlanis" dir. Bölgeye M.Ö. 30 yy'dan itibaren gelmeye başlayan LUVİLER'in bu ismi verdikleri en eski kaynaklardan anlaşılmaktadır. Zorlanis ismi Roma döneminde de kullanılmıştır. Kent 1359 tarihinde Osmanlılar tarafından fethedildikten sonra, buraya Anadolu'dan göçmen getirtip, yerleştirildi. "GACAL" tabir edilen eski yerlilerin bunların torunları olduğu söylenir. Trakya'nın güneyine yoğun olarak yerleştirilen bu Yörüklerle "Topkeşan Yörükleri" deniliyordu.

Bunlar yoğunluklu olarak ilçemizde toplandıkları için, şehir ismine de “Topkeşan” denilmeye başlandı. Zamanla kısaltılarak, “Keşan” olarak söylenir oldu ve öyle kaldı. Tarihsel olarak bakıldığında, yörede ilk yerleşimin M.Ö. 1200 yıllarında bölgeye gelen Traklarca gerçekleştirildiği sanılmaktadır.

Büyük İskender'in ölümünden sonra kurulan Trakya Krallığı içinde yer alan Keşan, daha sonra Perslerin, Helenlerin, Roma ve Bizanslıların egemenliğinde yaşadı. Trakya Krallığının başkenti, Enez'in Vakıf köyü yakınlarındaki "Lizimimakya" idi. 2. Trak Devletinin başkenti "Bizye" (Vize) oldu. M.S. 1. yüzyılda Doğu Trakya, Roma Donanmasının üssü olan "Perintos"ta (Marmara Ereğlisi) oturan bir Roma Valisi tarafından yönetiliyordu.

Keşan, Büyük Roma İmparatorluğu zamanında "Via Egnatia Yolu"(Egnata şehri yolu) üzerinde, küçük bir mola ve konaklama kasabasıydı. Bölgede en çok Trakların bir kolu olan "ODRİSLER"in etkisi olmuştur. Edirne'yi kuran Odrislerdir. Başkentleri "KYPSELA" (İpsala) idi.1354 yılında meydana gelen depremde, önemli ölçüde yıkıma uğrayan Keşan'ın nüfusu da azalmıştı.

İlk kez Gazi Süleyman Paşa zamanında Osmanlı yönetimine girdi. Fatih Sultan Mehmet devrinde Keşan'ın yönetimi, "HAS" olarak, Hersekzade Ahmet Paşa'ya verilmiştir. 1829 ve 1877'de iki kez Ruslarca işgal edildi. 20. yüzyıl başlarında önce Bulgarların, sonra Yunanlıların saldırısına uğrayan Keşan 19 Kasım 1922'de işgalden kurtuldu ve özgürlüğüne kavuştu.

1310 Edirne yılığına göre, 19. yüzyılda 10427 olan nüfusun 2140 kadarı Türktü. 1877 Türk - Rus savaşlarından sonra ilçe olmuştur. Gelibolu Livasına (Sancak) bağlı idi. İlçede Tasavvufçu Şeyh Süleyman Zati ve Rüstem Babanın türbeleri ile Hersekzade Ahmet Paşa Camii vardır.

3.9.5. LALAPAŞA

İlçemizin kuzeyinde ve batısında bulgaristan, doğusunda Süloğlu ilçesi, güneyinde Edirne ili yer almaktadır.İlçemizin yüzölçümü 536.788 dekar , rakımı ise 72 metre olup , edirne'ye uzaklığı 27 km. dir

İlçe arazisi genelde düz olmakla birlikte balkan (hudut) kesimleri engebelidir. Tepelerin üst kısımlarında aşınma ile oluşmuş sivri dişli granitler bulunmaktadır. Kış yağmurları ile beslenen dereler tunca nehrine dökülmektedir. İlçemizde bir çok derecik olmasına rağmen önemli bir akarsuyu yoktur.İlçe iklimi tipik karasaldir.ilçemize düşen yıllık yağış miktarı 350-450 mm. dir.İlçemiz aynı zamanda serhat bölge konumundadır. Türkiye'nin bulgaristan ile olan sınırının 55.455 metresi lalapaşa bölgesindedir.Edirne-lalapaşa-hamzabeyli hudut devlet yolu ise ilçemiz sınırları içerisinde geçmektedir.

3.9.6. MERİÇ

İlçe il' in güneyinde olup, kuzeyini ve doğusunu Uzunköprü ilçesi, batısını Türkiye -Yunanistan hududunu teşkil eden Meriç nehri, güneyini Uzunköprü ve İpsala İlçeleri çevrelemektedir. İlçe arazisi kuzeyde ve batıda Meriç, güneyde Ergene nehirleri arasında kalmaktadır. İlçede dağ ve yayla yoktur. Başlıca ovaları Meriç ve Ergene olup her türlü bitki yetiştirilmektedir. İlçenin yüzölçümü 448 km2 dir. Deniz seviyesinden yüksekliği 34 m. en yüksek noktası 133 m.dir. (Paşa yenice köyü ile Kavaklı Köyü hudutlarının birleştiği nokta.) İlçemizin yüzey şekli tepelerden,geniş düzlüklerden,yassı sırtlardan, küçük vadilerden ve dere ovalarından meydana gelmiştir.Bu yüzey şeklinin üzeri bozkırlar,fundalıklar ve yamaç ormanlarıyla kaplıdır.

İlçemizin dört bir yanı meşe ormanlarıyla kaplıdır. İlçemizin güney doğu yamaçlarına bakınca insanın ferahını arttıran meşe ve gürgen ormanlarıyla kaplıdır. Kuzeyi düz sırtlardan oluşmaktadır. Meriç Nehri, ilçenin kuzey batı kısmından akmaktadır. Aynı zamanda ülkemizin Yunanistan olan sınırını çizmektedir.

Güney Doğusunda ise Ergene Irmağı akmaktadır. Meriç Nehri boyunca ilçemize bağlı olan köyler şu şekilde sıralanmaktadır. Serem Köyü, Akçadam Köyü, Rahmanca Köyü, Hasırcıarnavut Köyü, Karayusuflu Köyü, Alibey Köyü, Nasuhbey Köyü, Umurca Köyü, Kadıondurma Köyü, Subaşı Beldesi, Küplü Beldesi ve Adasarhanlı köyleri Meriç Nehri yamaçlarına kurulmuşlardır.

İlçe merkezine en uzakta bulunan Akçadam ve Serem köyleridir. Umurca Köyü, Meriç Nehri ile Meriç deresinin birleştiği kuzey yamacında kurulmuş olup toprakları Meriç Nehrine doğru uzanmaktadır.

Meriç İlçesine bağlı Ergene Nehri yamaçlarındaki köylerimiz ise şu şekilde dizilmişlerdir. Ergene Nehri'ne 1 km uzaklıkta Yakupbey Köyü, Paşayenice Köyü, Akıncılar Köyü, Saatağacı Köyü, Yenicegörece Köyü, Küçükaltıgaç Köyü ve Büyükaltıgaç Köyü ile Adasarhanlı Köyü yer almaktadır. Küçükaltıgaç ve Büyükaltıgaç köyleri Ergene Nehri'ne bir kilometre uzaklıkta kurulmuşlardır. Diğerleri nehire bitişik olarak yer almaktadır.

3.9.7. SÜLOĞLU

Osmanlılar 14. yy'ın II. çeyreğinde Rumeli'ye geçtikten sonra, Türk akıncıları Şehzade Süleyman, Hacı İl Bey ve Lala Şahin Paşa komutasında fetih hareketlerine girişmişlerdir. Fethettikleri topraklara adaletli yönetim ve hürriyeti taşımaları, Süloğlu ve çevresinin de kolayca Türklerin eline geçmesini sağlamıştı. Anadolu'dan gelen Oğuz Türkleri boyundan Kocacık Yörük ve Türkmenleri Süloğlu çevresinde iskan edilmişti. Böylece geniş araziler üzerinde kasabalar, köyler, çiftlikler kurulmuştu. Yeni kurulan bu yerleşim yerlerine büyük ailelerin reislerinin adları verilmişti.

Süloğlu çiftliğinin 16. asırda kurulduğu tahmin edilmektedir. Edirne'nin Kirişhane Mahallesi'nin kurucusu Hacı Süle Çelebi'dir. Hacı Süle Çelebi 1559 Ekim ayında (Hicri 967 yılının Muharrem ayında) burada bir cami yaptırmıştı.

Hacı Süle Çelebi 1568 yılında (Hicri 976) yılında vefat etmiştir. Süle köyü tımarının Süle Çelebi'ye babası Hacı Sinan'dan kaldığı anlaşıyor. Bundan sonra oğluna kaldığı için bu yöre Süleoğlu adını almıştı.

Evliya Çelebi Kırım dönüşünde, Muhittin Baba ve Sarıdanışment Köyü üzerinden Hasköy'e geldiğini yazmaktadır. Yolculuğunda Süleoğlu çiftliğinin güzelliğinden bahsetmektedir. Süleoğlu ve yöresi 1828-1829 Osmanlı-Rus savaşında yıkıma uğrar. Binlerce insan savaş sırasında ve sonradan meydana gelen salgın hastalıklar sonucu ölür.

93 Harbi diye anılan 1878-1879 Osmanlı-Rus savaşı sonundaysa, göçmenler yerleştirilir. Böylece iskan günümüze kadar çeşitli ülkelerden gelenler ile devam etmektedir.

Yöre en acı günlerini Balkan savaşı'nda yaşar. 1913'te esaret sona erer. Birinci Dünya Savaşı'nda Osmanlı İmparatorluğu'nun mağlup olması üzerine, 1920'de bu defa Yunan işgaline uğrar. İşgal 22 Kasım 1922'de sona erer. Süleoğlu, Cumhuriyetin ilanından sonra 1934 yılına kadar Tatarlar nahiyesine bağlı köy; 1934 yılında Edirne'ye bağlı nahiye, 1967 yılında belediye, 1990 yılında da ilçe olmuştur. 1990 yılında T.B.M.M'de ilçe oluşu ile ilgili kanun tasarısı görüşülürken Süleoğlu adı Süleoğlu olarak değiştirildiği için, bundan sonra ismine Süleoğlu denilmiştir.

3.9.8. UZUNKÖPRÜ

Uzunköprü kenti Sultan II.Murat tarafından Ergene Şehri adı ile kuruldu. Uzunköprü ile ilgili, ilk yazılı metin, Sultan II. Murad'ın vakfiyesi "Vakfı Sultan Murat Der Ergene" başlığını taşır. Hoca Sadettin Tacü't Tevarih (C.II. S.164) adlı yapıtında "Orasını konaklanacak düzenli bir yer haline getirdi. 174 yüksek kemer üzerine uzatılmış eşsiz bir köprü yaptırdı ki, cihana örnek oldu. Köprünün bir başında Ergene adı ile anılan bir kasaba kondurup." diyerek bu kasabanın adını Ergene olduğunu belirtir. Kanuni Sultan Süleyman dönemine kadar bu adla anıldı.Kanuni'nin Sadrazamı Mustafa Paşa 1529'da Mimar Sinan'a Bulgaristan 'da Meriç üzerinde yirmi kemerli Cısr-i Mustafa Paşa Köprüsünü yaptırdı. Bu köprünün başındaki kasabaya da Cısr-i Mustafa Paşa kazası (Svilengrad) dendi.

Edirne Sancağına bağlı, köprülü olan bu iki kasabada, karışıklıkları önlemek amacı ile Ergene kentinin adı Cısr-i Ergene'ye çevrildi. Ancak halk bu değişikliği hiçbir zaman kabul etmeyerek, Uzunköprü adını benimsedi.Ünlü seyyahlardan A.Dela Motraye;Avrupa,Asya ve Afrika adlı

seyahatnamesinde (S. 396), 1727 yılında Cisir-i Ergene'ye geldiğini ve Türk'lerin bu kasabaya Usun Kupru (Uzunköprü) dediklerini yazar.

Keçeci Zade İzzet Molla da 1820 de Keşan sürgününden dönerken Uzunköprü'den geçer. Mihnet Keşan adlı yapıtında; Azimet edüp üzre heman göründü Uzunköprü çün ab-ı revan, diyerek halkın benimsediği Uzunköprü adını kullanmıştır.1873 yılında Uzunköprü'den demiryolu geçer. Kasabanın adı Cisir-i Ergene olduğu halde, yeni istasyon binasına "Uzunköprü" levhası asılmış ve tren tarifelerinde de Uzunköprü yazılmıştır.

Sonuçta 1917 yılında çıkan Devlet Salnamesinde, ilçenin resmi adı Cisir-i Ergene bırakılmış ve halkın benimsediği Uzunköprü adı kabul edilmiş oldu.

Ancak 1920 yılında Uzunköprü'yü işgal eden Yunanlar kentin adını Makrifere'ye çevirdi. İki yıldan fazla bu adla anıldı. 18 Kasım 1922 'de kurtuluştan sonra, ilçemiz Uzunköprü olan özgün adına kavuştu.

İLGİ GRUBU ve PAYDAŞ ANALİZİ

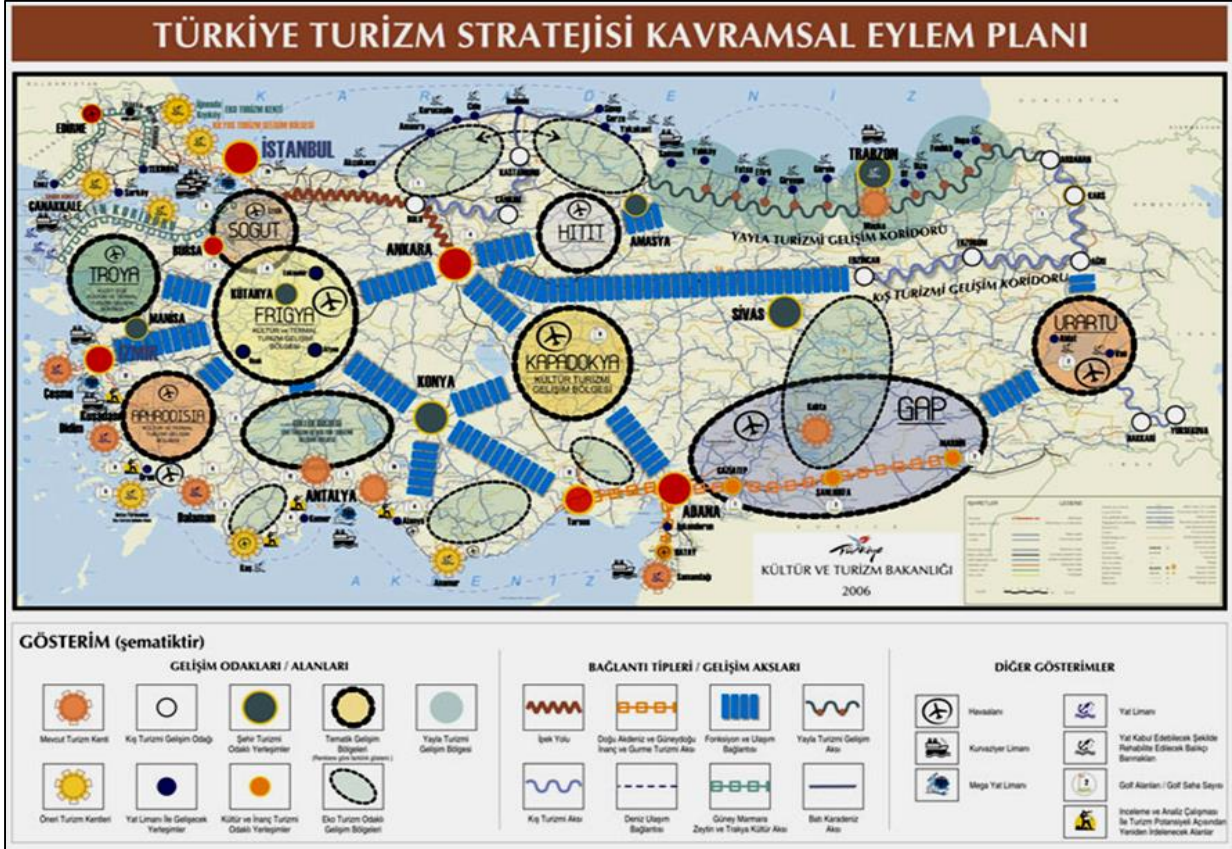
Edirne ilinde Tabiat turizmi ile ilgili faaliyet gösteren kuruluş ve Tabiat turizm firmaları bulunmamakla beraber;

- Edirne Kültür ve Turizm Müdürlüğü
- Edirne Gençlik Hizmetleri ve Spor İl Müdürlüğü
- Enez, Keşan, Süloğlu Belediyeleri
- Trakya Üniversitesi
- Trakya Kalkınma Ajansı
- Edirne Tabiat Sporları Kulübü Derneği
- Keşan Tabiat Çevre ve Kültür Derneği
- Avcı Dernekleri

4.EDİRNETABİAT TURİZMİ ARZI

4.1. Edirne'nin Tabiat Turizmi Değerleri

(Tabiat Turizmi Arzı)

Şekil 5: Türkiye Turizm Stratejisi Kavramsal Eylem Planı

Trakya Bölgesi'nde yer alan Tekirdağ ve Kırklareli ile komşu olan Edirne, Türkiye'nin Yunanistan ve Bulgaristan ile sınır noktasında yer alan kentimizdir. Edirne, stratejik önemi itibariyle ön plana çıkmaktadır. Edirne, bir dönem Osmanlı Devletine başkentliği yapmış ve bu dönem içerisinde birçok eser kente kazandırılmıştır.

En önemli ekonomik alan tarım olarak ilk sırada gözükmektedir. Ancak şehrin ticaret kollarıda son dönemlerde gelişerek, bu yönde atılımlar yapılmaktadır. Turizm alanı içerisinde ciddi bir yere sahip olan Edirne; yılın her döneminde içinde barındırdığı tarihi, kültürel ve Edirne tabii güzellikleriyle ziyaretçi akınına uğramaktadır. Türkiye'nin Avrupa'ya açılan kapısı olması yönüyle, Avrupa'dan karayoluyla gelen turistlerin ülkemizde ilk olarak gezdikleri bölge olmaktadır. Edirne yapılan tanıtım faaliyetleri ile birlikte turizm potansiyeli taşıyan noktalarını ön plana çıkartacak hafızalarda yer etmeye başlamıştır.

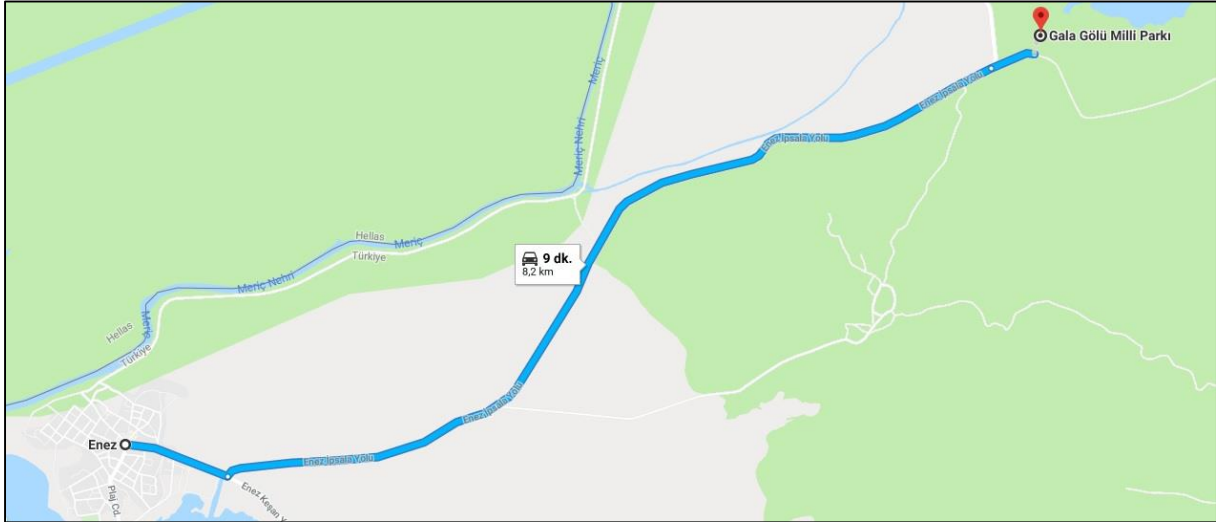
4.2. Edirne İlinde Tabiat Turizmi Maksatlı Kullanılan ve Koruma Statülü Alanlar

4.2.1. Milli Parkları

Milli Parklar; bilimsel ve estetik bakımından, milli ve milletlerarası ender bulunan tabii ve kültürel kaynak değeri ile koruma, dinlenme ve turizm alanlarına sahip tabiat parçalarını, ifade eder.

Adı	İlçesi
Gala Gölü Milli Parkı	Enez - İpsala

4.2.1.1 Gala Gölü Milli Parkı

05.03.2005 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 2005/8547 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla Türkiye’nin 36. Milli Parkı olarak ilan edilmiştir.

Türkiye’nin önemli sulak alanlarından olan Gala Gölü Milli Parkı; 3.087 ha sulak alan (Büyük Gala Gölü, Küçük Gala Gölü, Pamuklu Gölü) ve 3.000 hektar ormanlık alan (Hisarlı dağı etekleri) olmak üzere toplam 6.087 ha alandan oluşmaktadır.

Meriç Deltası Sulak Alanı’nın önemli bir parçası olan Gala Gölü Milli Parkı hem zengin flora ve faunası ile hem de eşsiz manzarası ile önemli bir rekreasyonel potansiyele sahiptir. Gala Gölü Milli Parkı’nda 511 bitki taksonu bulunmaktadır.

Bunlardan 3 tür endemik olup 36 bitki türü de ekonomik öneme sahiptir. Gala Gölü Milli Parkı'nda 217 tanesi kuş türü olmak üzere 517 hayvan türü yaşamaktadır. Milli Park alanına Edirne üzerinden Edirne-Enez Devlet Karayolu takip edilerek veya Edirne üzerinden Edirne-İpsala Bölünmüş Devlet Karayolu üzerinden ulaşılabilir. Milli Park alanına en yakın havalimanı ise 185 km uzaklıktaki Çorlu ilinde bulunan Çorlu Havalimanıdır.

Gala Gölü Milli Parkı Gelişme Planı kapsamında Milli Park alanı batısında öngörülen günübirlik kullanım alanları (GB) içerisinde önerilen kullanımlar günübirlik kullanıma yönelik sabit tesisler (giriş, kontrol ve danışma, kafeterya, sızdırmaz fosseptikli wc, büfe vb.) ile sayısı saha büyüklüğüne göre değişebilen tesislerdir (sağlık kabini, çeşmeler, piknik masası, çöp bidonu, uyarı, tanıtım ve bilgilendirme levhaları vb. ile alt yapı tesisleri).

Ayrıca günübirlik kullanım alanı içerisinde Gala Gölü Milli Parkı İdare ve Ziyaretçi Merkezi yapımı planlanmaktadır. Bununla birlikte Milli Park içerisinde 2 adet kuş gözlem kulesi yapımı ve günübirlik kullanım alanı içerisinde de seyir terasları yapımı gerçekleştirilecektir.

Gala Gölü Milli Parkında yapılabilecek Tabiat turizmi çeşitleri ve faaliyetleri;

Tabiat Yürüyüşü, Yaban Hayatı Gözlemciliği, Fotosafari, Botanik Turizmi, Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji), Dağ Bisikleti, Piknik, Bisiklet Turları.

Fotoğraf-47 Edirne Gala Gölü Milli Parkı

Fotoğraf 48- Edirne Gala Gölü Milli Parkı

Fotoğraf -49 Gala Gölü Milli Parkı

Fotoğraf -50 Edirne Gala Gölü Milli Parkı

4.2.2. Tabiat Parkları

Tabiat parkları; bitki örtüsü ve yaban hayatı özelliğine sahip, manzara bütünlüğü içinde halkın dinlenme ve eğlenmesine uygun tabiat parçalarını, ifade eder.

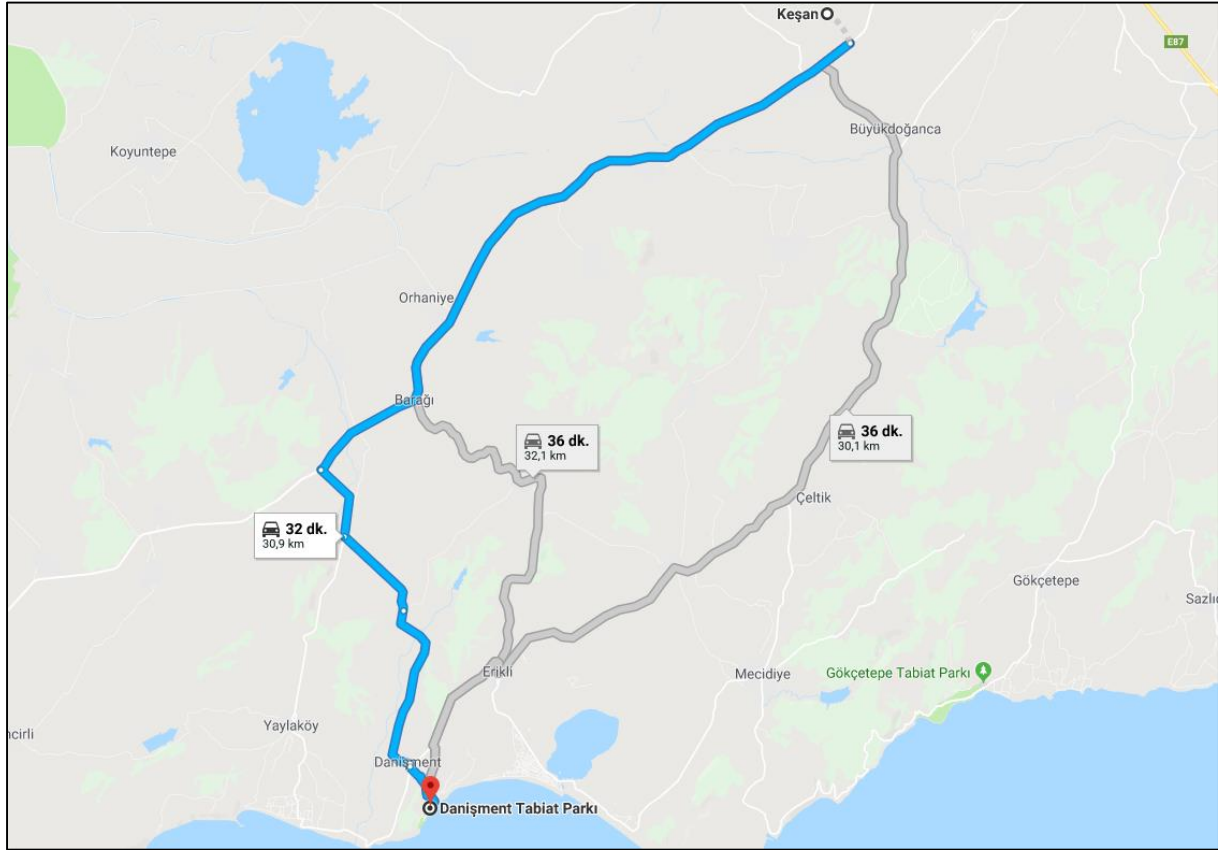
Tabiat Varlığı ise “jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli, yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan değerler” olarak tanımlanmıştır. Tarihi mağaralar, kaya sığınakları; özellik gösteren ağaç ve ağaç toplulukları ile benzerleri; taşınmaz tabiat varlığı örneklerindendir.

Edirne ili Tabiat Parkı ilan edilen yerler aşağıdaki tabloda verilmiştir.

Adı	İlçesi
Gökçetepe Tabiat Parkı	Keşan
Danışment Tabiat Parkı	Keşan

Tablo 5. Edirne İli Tabiat Parkı ilan edilen yerler

4.2.2.1 Danişment Tabiat Parkı

Şekil -6 Danişment Tabiat Parkı

11.07.2011 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiş olup, 13,19 ha alana sahiptir. Saros Körfezinde bulunan Danişment Tabiat Parkı meşe ormanlarıyla denizin buluştuğu önemli rekreasyonel değere sahip bir alandır.

Danişment Tabiat Parkı, Keşan ilçe merkezine 31 km mesafede olup, sahaya Edirne - Çanakkale ve İstanbul – Çanakkale ana karayolundan ayrılan 29,2 km si asfalt 1,8 km si orman yolu vasfındaki yol ile ulaşılmaktadır. İstanbul il merkezine 254 km, Edirne il merkezine 144 km, Malkara ilçe merkezine 54 km, Uzunköprü ilçe merkezine 75 km uzaklıkta bulunmaktadır. Ayrıca tabiat parkına denizden de ulaşmak mümkündür.

Danişment Tabiat Parkı'na giriş kontrol noktasına ulaşıldıktan sonra araç ulaşımı mevcut yollardan sağlanmaktadır. Mevsimin uygun olduğu dönemde çadırli kamp ve karavan alanı oluşturulmaktadır.

Saha rekreasyon gayeli günübirlik kullanım alanı olarak da kullanılmakta olup, içerisinde rekreasyonel kullanıma yönelik olarak, tuvalet, kır lokantası, büfe, kameryeler, alışveriş üniteleri, duşlar, soyunma kabinleri, çocuk oyun grupları, çeşmeler bulunmaktadır. Danışment Tabiat parkında yapılabilecek Tabiat turizmi çeşitleri ve faaliyetleri; Tabiat Yürüyüşü, Kamp-Karavan, Fotosafari, Piknik, Sportif Olta Balıkçılığı, Yüzme.

Fotoğraf-51 Edirne Danışment Tabiat Parkı

Fotoğraf-52 Edirne Danışment Tabiat Parkı

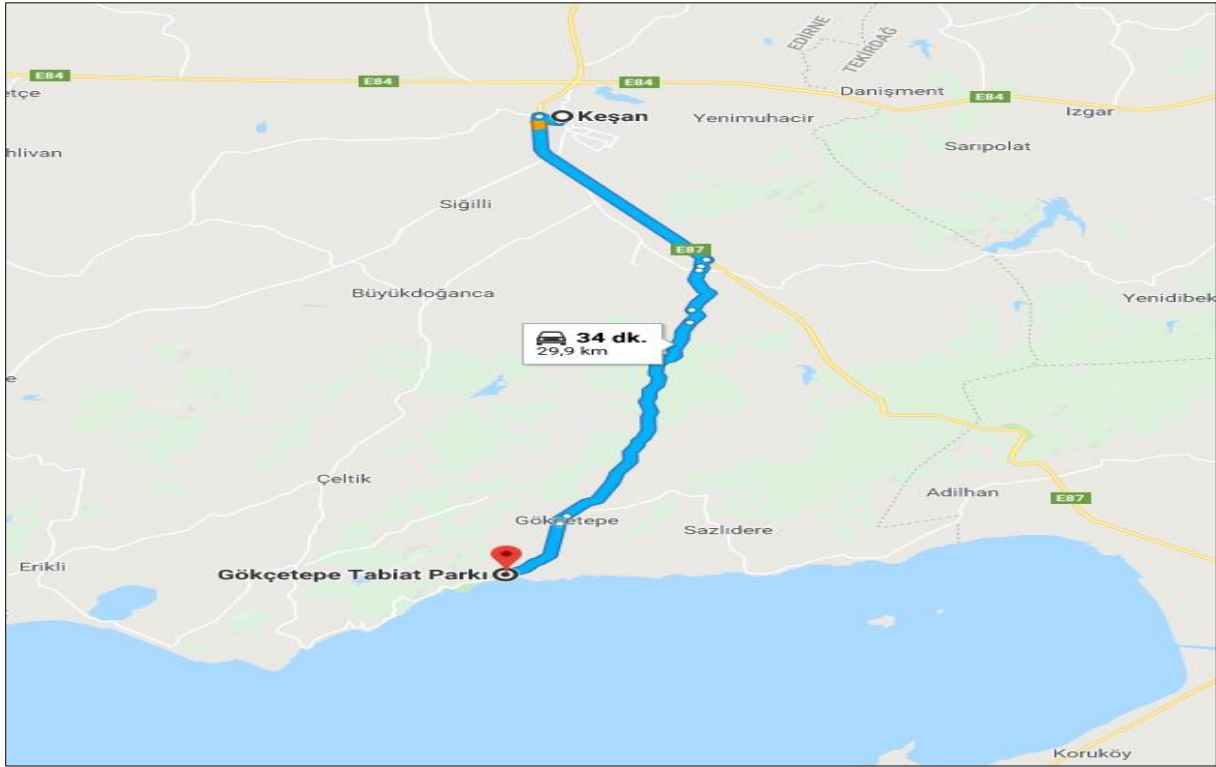

Fotoğraf- 53 Edirne Danişment Tabiat Parkı

Fotoğraf -54 Edirne Danişment Tabiat Parkı

4.2.2.2 Gökçetepe Tabiat Parkı

Şekil 7. Gökçetepe Tabiat Parkı Ulaşım KMZ

11.07.2011 tarihinde Tabiat Parkı ilan edilmiş olup, 07.03.2018 tarihli Bakanlık Olur'u ile alanı 50 ha'dan 61,8 ha'a çıkarılmıştır. Dünyanın kendi kendini temizleyen üç körfezinden birisi olan Saros Körfezinde bulunan Gökçetepe Tabiat Parkı kızıl çam ormanlarıyla denizin bulunduğu tabii ve rekreasyonel değere sahip önemli bir alandır.

Gökçetepe Tabiat Parkı, Keşan ilçe merkezine 28 km mesafede olup, sahaya D-550 Keşan-Uzunköprü-Edirne Karayolu ile ulaşılmaktadır. İstanbul il merkezine 258 km, Edirne il merkezine 140 km, Çanakkale il merkezine 103 km, Malkara ilçe merkezine 56 km, İpsala ilçe merkezine 55 km, Gökçetepe köyüne 3,7 km uzaklıkta bulunmaktadır. Ayrıca tabiat parkına denizden de ulaşmak mümkündür.

Dünyada kendi kendini temizleyen, berrak sadeliği ile Marmara ve Ege denizlerini birbirine bağlayan Saros Körfezi'nde bulunan Gökçetepe Tabiat Parkı içerdiği binlerce m² çam ormanı ile birçok araştırma sonucunda; havadaki gaz oranındaki uyum sebebiyle astım, alerjik hastalıklar gibi hastalıklara iyi geldiği belirlenmiştir. Bu nedenle Gökçetepe Tabiat Parkı oksijen deposu olarak da tanımlanabilir.

Sahada günübirlik kullanım alanları, bungalov kamp alanı, karavan kamp alanı,  adırlı kamp alanları, idare ve ziyaretçi merkezi, köy pazarı, market, büfe, lokanta, mescit, kafe, tuvalet, lojman, sıhhi tesis, oyun alanları, otopark, su deposu, piknik üniteleri, kamelya, ocak,  e me, bulaşık yıkama yeri, ilkyardıml  nitesi, plaj alanı, soyunma kabinleri ile du  alma yerleri bulunmaktadır.

Gökçetepe Tabiat Parkı'nda yapılabilecek Tabiat turizmi  e itleri ve faaliyetleri;

Tabiat Y r y   , Kamp-Karavan, Fotosafari, Piknik, Sportif Olta Balık ılı ı, Yüzme, Oryantiring, Okçuluk, Okçuluk, Balta atma, Paintball, Duvar Tırmanı ı, İp Parkuru, Canlı Langırt, Dalı , Su Sporları.

Fotoğraf -55Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı

Fotoğraf -56 Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı

Fotoğraf -57 Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı

Fotoğraf -58 Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı

Fotoğraf -59 Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı

Fotoğraf -60 Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı

Fotoğraf -61 Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı

Fotoğraf -62 Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı

Fotoğraf -63 Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı

4.2.3. Avlaklar

Ülkemizin coğrafi yapısı, bitki örtüsü ve yaban hayatı bakımından av turizminin gelişmesine elverişli konumdadır. Ancak av hayvanlarımız, bugün için belirli türler dışında av turizmine sunulabilecek belirli zenginliğe ulaşmış değildir.

Av turizmine açılacak avlaklar, Orman bakanlığı Doğa Koruma ve Milli parklar Genel Müdürlüğü tarafından tespit ve ilan edilmektedir. Ülkemizde av turizmi faaliyetleri; 4915 sayılı Kara Avcılığı Kanununun “Yerli ve Yabancı Avcıların Av Turizmi Kapsamında Avlanmalarına İlişkin Esas ve Usulleri İçerir Yönetmelik” ve Kanunun 15 ve 32. maddeleri kapsamında hazırlanmıştır. Sürdürülebilir avcılık ve tabii hayatın korunması ilkelerini gözeterek oluşturulmuştur

Avrupa ülkeleri arasında av turizminden elde edilen gelirler aşağıda gösterilmiştir.

İspanya : 6 milyar dolar	Fransa: 90 milyon dolar
G. Afrika : 500 milyon dolar	Macaristan: 25 milyon dolar
Almanya : 150 milyon dolar	Türkiye: 10 milyon dolar

Fotoğraf-64 Karaca

Geyik ve karaca gibi av hayvanlarının hayat alanlarına sahip olan Almanya’da yılda 58 bin geyik, 1 milyon 200 bin civarında karaca avlattırılırken; Türkiye’de yalnızca 40 geyik ve 30 karacanın avlattırılmasına izin verilmektedir.

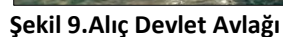
Abalar Genel Avlağı	Merkez-Havsa
Alıc Devlet Avlağı	Keşan- Uzunköprü
Balaban Devlet Avlağı	İpsala-Meriç
Beğendik Devlet Avlağı	İpsala-Keşan-Uzunköprü
Çöpköy Devlet Avlağı	Uzunköprü
Habiller Devlet Avlağı	Merkez-Havsa-Süloğlu
İpsala Genel Avlağı	İpsala
Lalapaşa-Danışment Devlet Avlağı	Lalapaşa-Süloğlu
Karahamza Devlet Avlağı	Meriç-Uzunköprü
Kemalpaşa Genel Avlağı	Merkez
Mecidiye Devlet Avlağı	Keşan
Meşeli Devlet Avlağı	Merkez-Havsa-Uzunköprü
Mimar Sinan Devlet Avlağı	Merkez-Lalapaşa-Süloğlu
Osmanlı Genel Avlağı	Havsa
Ömeroba Devlet Avlağı	Lalapaşa-Süloğlu
Paşayenice Devlet Avlağı	Meriç-Uzunköprü
Subası Devlet Avlağı	Meriç
Sultaniçe Devlet Avlağı	Enez-Keşan
Suluca Devlet Avlağı	Keşan
Süleymaniye Devlet Avlağı	Uzunköprü
Şehitler Devlet Avlağı	Enez İpsala Keşan
Tahal Genel Avlağı	Havsa- Uzunköprü
Tunca Devlet Avlağı	Merkez-Lalapaşa
Turkmen Genel Avlağı	İpsala-Keşan
Yenikarpuzlu Genel Avlağı	Enez-İpsala
Yerlisu Devlet Avlağı	Keşan

Tablo .6Edirne ili devlet avlakları

24.068 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili Merkez ve Havsa ilçelerinde bulunmaktadır. Avlakta bıldırcın başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, fiyu, boz ördek, kılkuyrak, elmabaş patka, sakarmeke, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

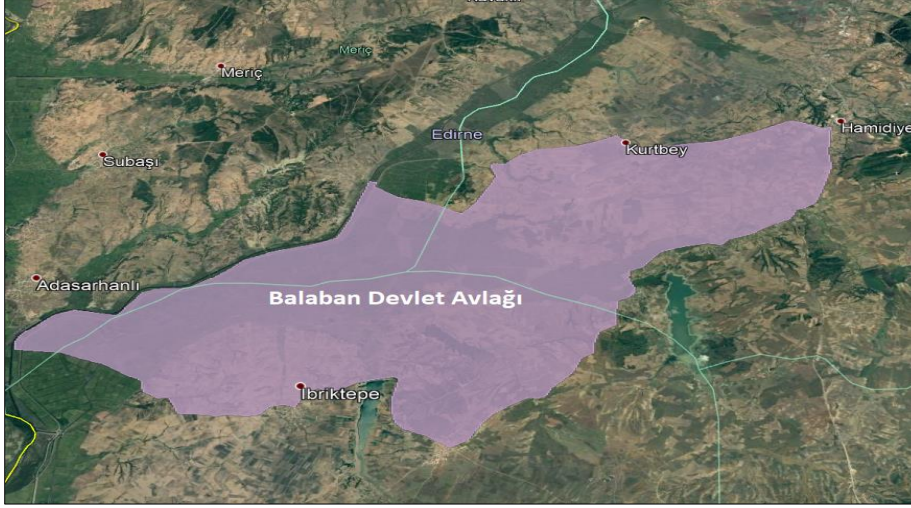

22.691 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili Keşan ve Uzunköprü ilçelerinde bulunmaktadır. Avlakta bıldırcın başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, sakarmeke, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

4.2.3.3 Balaban Devlet Avlağı

18.059 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili İpsala ve Meriç ilçelerinde bulunmaktadır. Avlakta bıldırcın başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, sakarmeke, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 10.Balaban Devlet Avlağı

4.2.3.4 Beğendik Devlet Avlağı

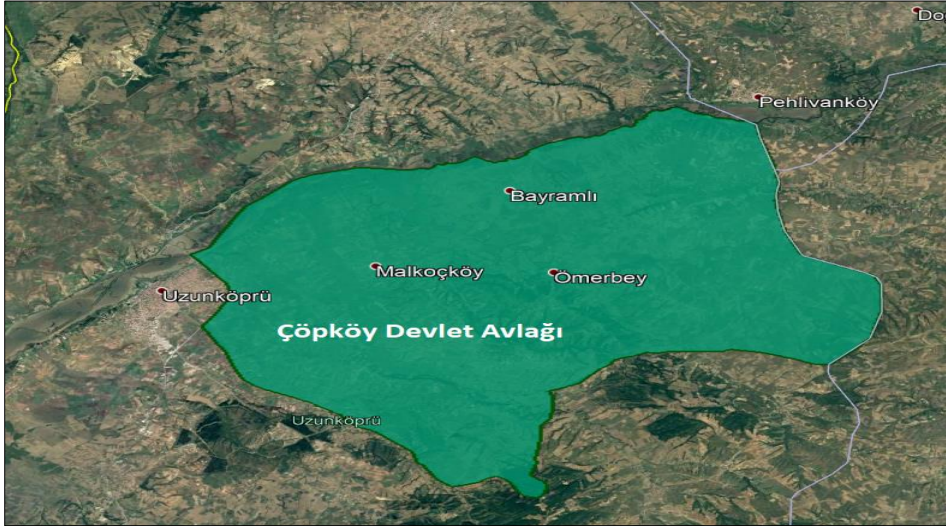
25.300 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili İpsala, Keşan ve Uzunköprü ilçelerinde bulunmaktadır. Avlakta bıldırcın başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, sakarmeke, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 11.Beğendik Devlet Avlağı

4.2.3.5 Çöpköy Devlet Avlağı

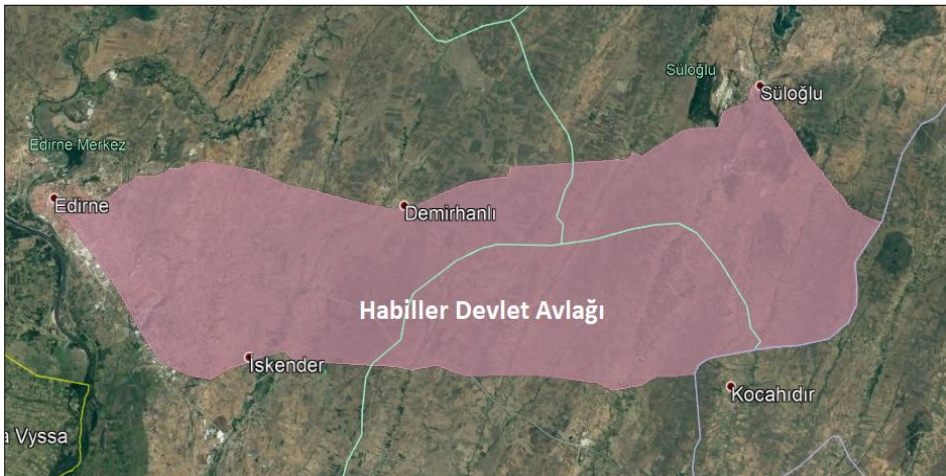
24.559 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili Uzunköprü ilçesinde bulunmaktadır. Avlakta bıldırcın başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, sakarmeke, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 12.Çöpköy Devlet Avlağı

4.2.3.6 Habiller Devlet Avlağı

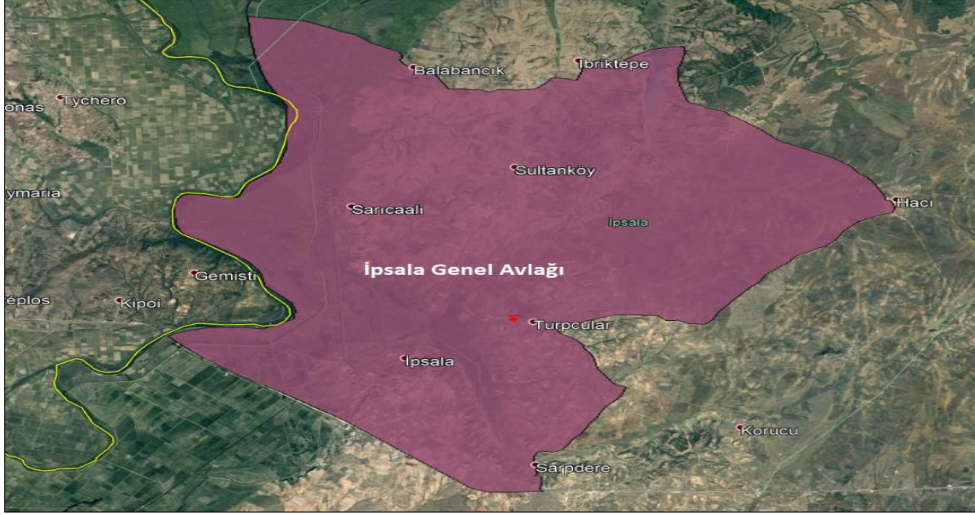
27.603 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili Merkez, Havsa ve Süloğlu ilçelerinde bulunmaktadır. Avlakta bıldırcın başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, sakarmeke, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 13.Habiller Devlet Avlağı

4.2.3.7 İpsala Genel Avlağı

19.253 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili İpsala ilçesinde bulunmaktadır. Avlakta yaban domuzu başta olmak üzere bıldırcın, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, sakarmeke, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 14.İpsala Genel Avlağı

4.2.3.8 Karahamza Devlet Avlağı

20.155 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili Meriç ve Uzunköprü ilçelerinde bulunmaktadır. Avlakta bıldırcın başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, sakarmeke, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 15.Karahamza Devlet Avlağı

4.2.3.9 Kemalpaşa Genel Avlağı

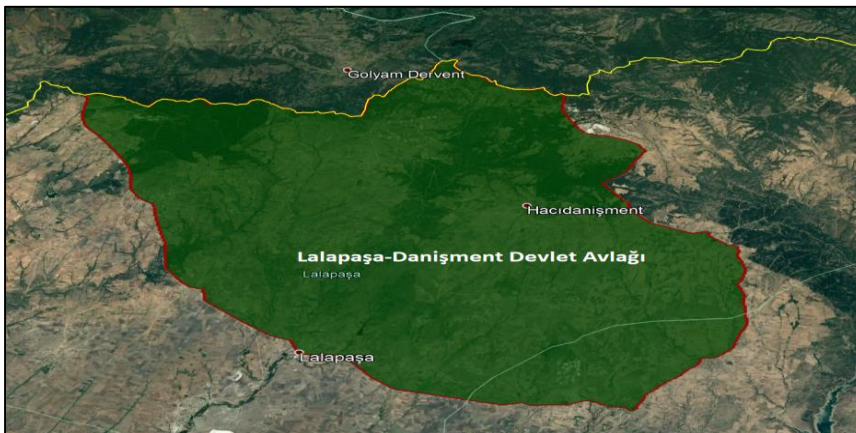
27.244 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili Merkez ilçesinde bulunmaktadır. Avlakta bildirgin ve sakarmeke başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 16. Kemalpaşa Genel Avlağı

4.2.3.10 Lalapaşa-Danişment Devlet Avlağı

Edirne ili Lalapaşa ve Süloğlu ilçelerinde bulunan saha ... yılında Genel avlak olarak tescil edilmiştir. 24.973 ha olan saha 2017 yılında sınır revizesi yapılarak 25.958 ha'a çıkarılmış ve Devlet avlağı olarak tescil edilmiştir. Avlakta yaban domuzu başta olmak üzere bildirgin, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, sakarmeke, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 17. Lalapaşa-Danişment Devlet Avlağı

4.2.3.11 Mecidiye Devlet Avlağı

19.766 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili Keşan ilçesinde bulunmaktadır. Avlakta bıldırcın başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, sakarmeke, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 18.Mecidiye Devlet Avlağı

4.2.3.12 Meşeli Devlet Avlağı

27.109 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili Merkez, Havsa ve Uzunköprü ilçelerinde bulunmaktadır. Avlakta bıldırcın başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, sakarmeke, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 19.Meşeli Devlet Avlağı

4.2.3.13 Mimar Sinan Devlet Avlağı

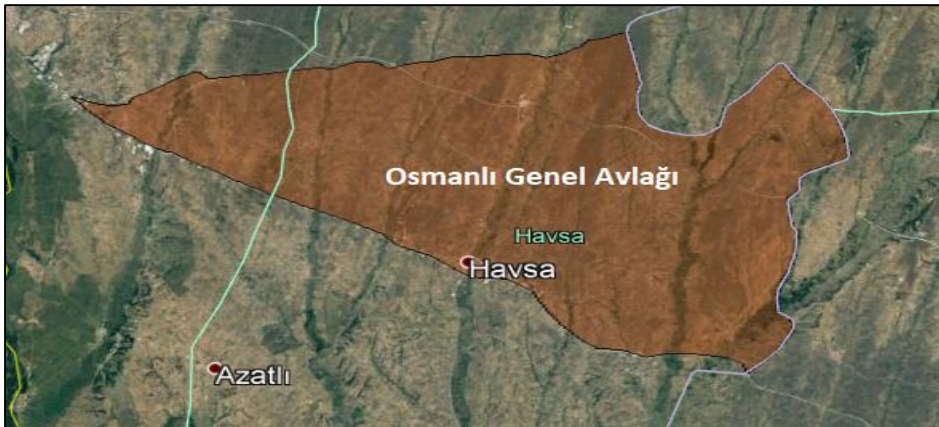
22.300 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili Merkez, Lalapaşa ve Süloğlu ilçelerinde bulunmaktadır. Avlakta bıldırcın başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, sakarmeke, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 20.Mimar Sinan Devlet Avlağı

4.2.3.14 Osmanlı Genel Avlağı

26.775 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili Havsa ilçesinde bulunmaktadır. Avlakta bıldırcın başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, sakarmeke, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

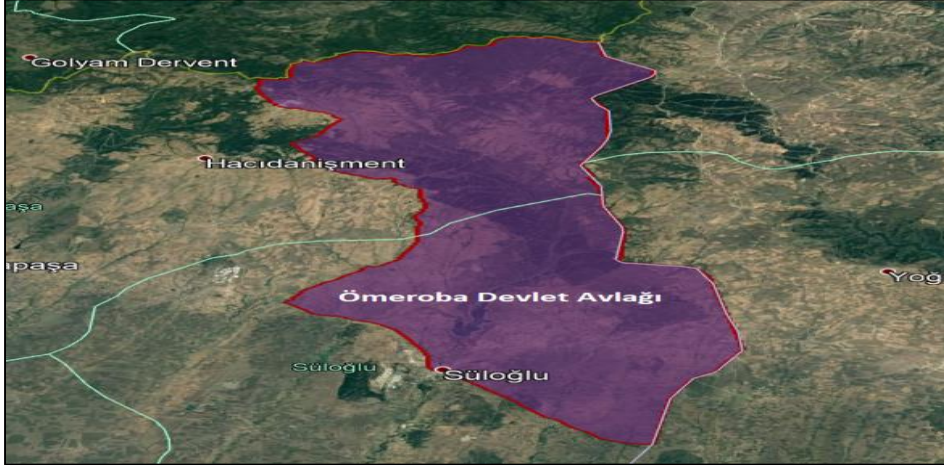

Şekil 21.Osmanlı Genel Avlağı

4.2.3.15 Ömeroba Devlet Avlağı

Edirne ili Lalapaşa ve Süloğlu ilçelerinde bulunan saha ... yılında Devlet avlağı olarak tescil edilmiştir. 21.500 ha olan saha 2017 yılında sınır revizesi yapılarak 24.138 ha'a çıkarılmıştır.

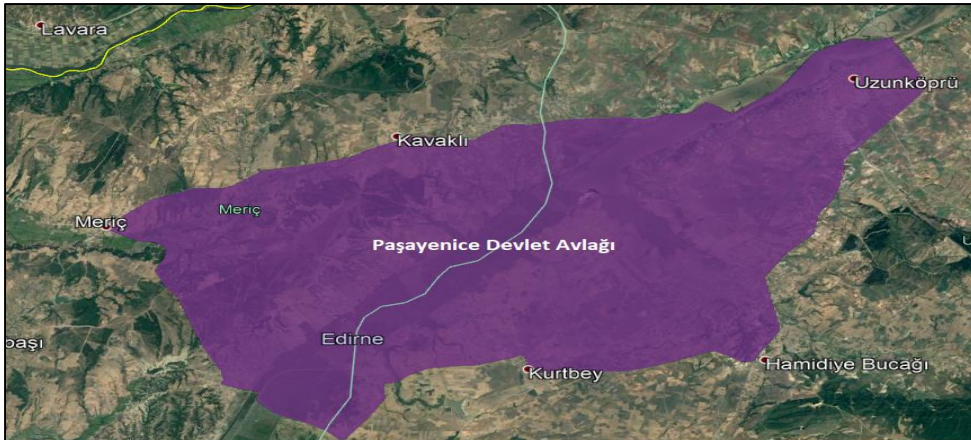
Avlakta yaban domuzu başta olmak üzere bıldırcın, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, sakarmeke, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 22.Ömeroba Devlet Avlağı

4.2.3.16 Paşayenice Devlet Avlağı

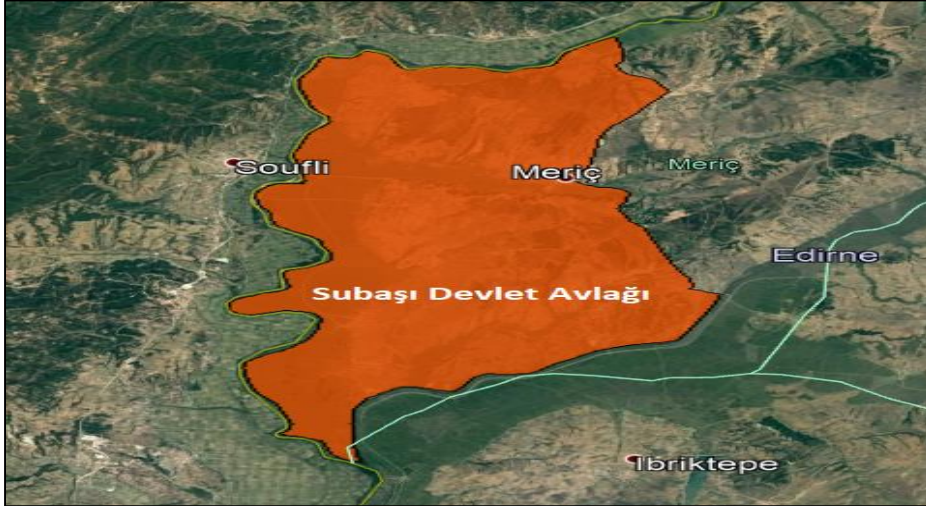
22.294 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili Meriç ve Uzunköprü ilçelerinde bulunmaktadır. Avlakta bıldırcın başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, sakarmeke, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 23.Paşayenice Devlet Avlağı

4.2.3.17 Subaşı Devlet Avlağı

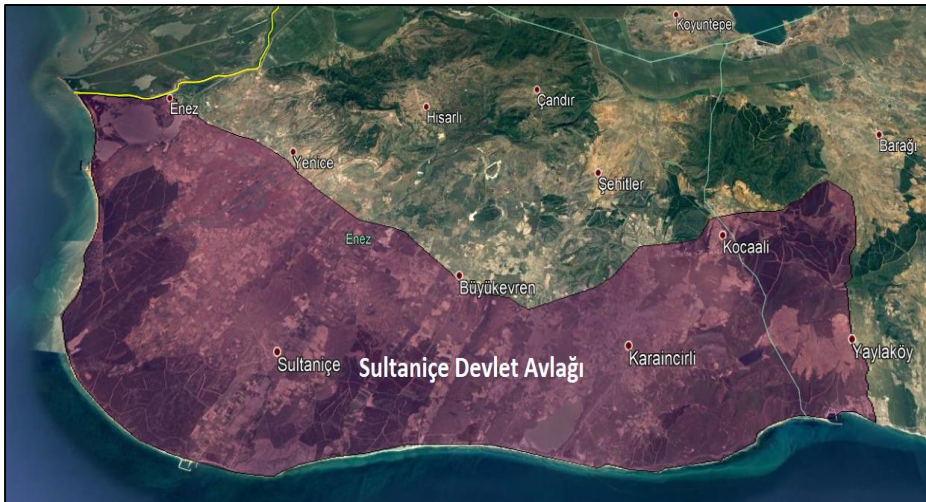
21.670 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili Meriç ilçesinde bulunmaktadır. Avlakta bıldırcın başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, sakarmeke, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 24.Subaşı Devlet Avlağı

4.2.3.18 Sultaniçe Devlet Avlağı

25.511 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili Enez ve Keşan ilçelerinde bulunmaktadır. Avlakta bıldırcın başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, sakarmeke, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 25.Sultaniçe Devlet Avlağı

4.2.3.19 Suluca Devlet Avlağı

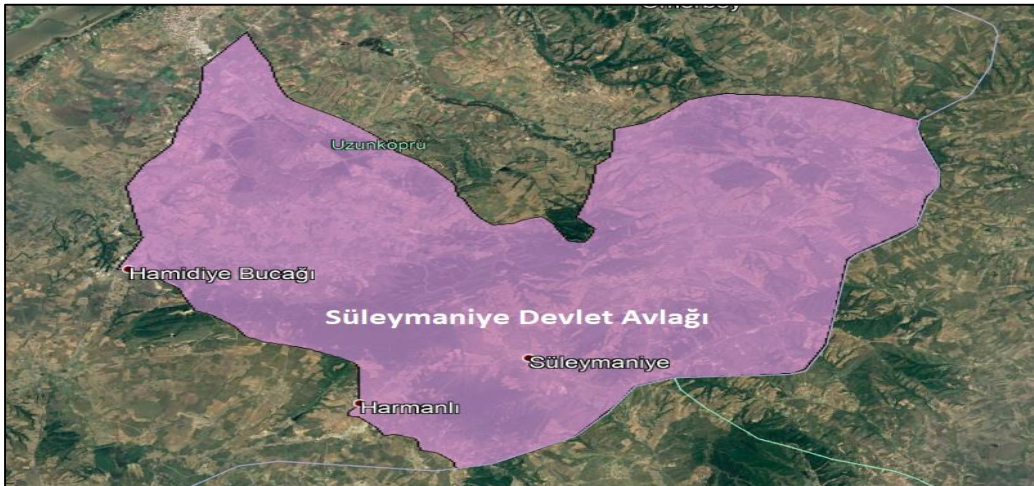
18.180 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili Keşan ilçesinde bulunmaktadır. Avlakta bıldırcın başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, sakarmeke, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 26.Suluca Devlet Avlağı

4.2.3.20 Süleymaniye Devlet Avlağı

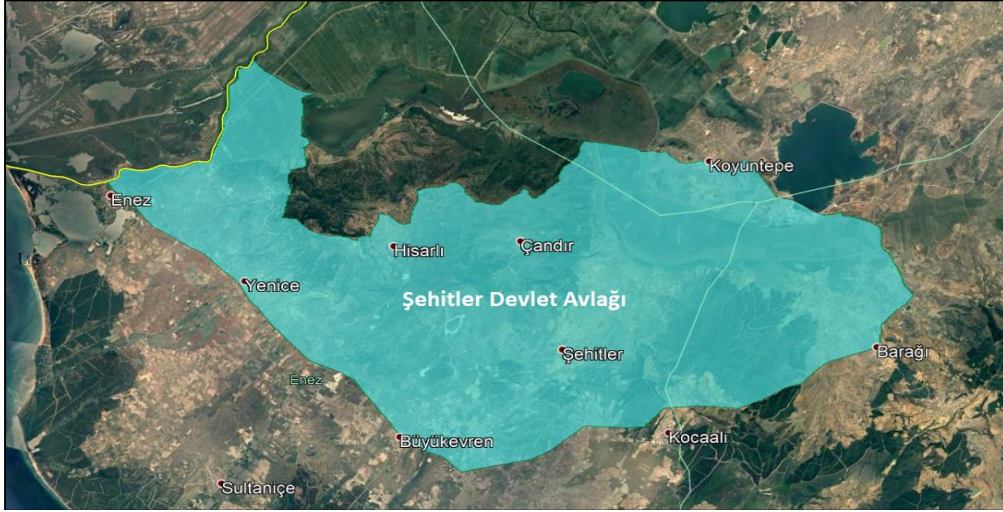
24.390 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili Uzunköprü ilçesinde bulunmaktadır. Avlakta yaban domuzu başta olmak üzere bıldırcın, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, sakarmeke, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 27.Süleymaniye Devlet Avlağı

4.2.3.21 Şehitler Devlet Avlağı

23.858 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili Enez, İpsala ve Keşan ilçelerinde bulunmaktadır. Avlakta bıldırcın başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, sakarmeke, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 28.Şehitler Devlet Avlağı

4.2.3.22 Tahal Genel Avlağı

18.355 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili Havsa ve Uzunköprü ilçelerinde bulunmaktadır. Avlakta yaban domuzu başta olmak üzere bıldırcın, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, sakarmeke, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 29.Tahal Devlet Avlağı

4.2.3.23 Tunca Devlet Avlağı

18.355 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili Merkez ve Lalapaşa ilçelerinde bulunmaktadır. Avlakta bıldırcın başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, sakarmeke, fiyu, boz ördek, kılkuyluk, elmabaş patka, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 30.Tunca Devlet Avlağı

4.2.3.24 Türkmen Genel Avlağı

20.153 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili İpsala ve Keşan ilçelerinde bulunmaktadır. Avlakta bıldırcın başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, sakarmeke, fiyu, boz ördek, kılkuyluk, elmabaş patka, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 31.Türkmen Genel Avlağı

4.2.3.25 Yenikarpuzlu Genel Avlağı

25.506 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili Enez ve İpsala ilçelerinde bulunmaktadır. Avlakta yeşilbaş başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, sakarmeke, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, kara tavuk, bildirgin ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 32.Yenikarpuzlu Genel Avlağı

4.2.3.26 Yerlisu Devlet Avlağı

23.211 ha'lık alanda tescil edilmiş olup Edirne ili Keşan ilçesinde bulunmaktadır. Avlakta bildirgin başta olmak üzere yaban domuzu, çakal, tilki, tavşan, çulluk, üveyik, sakarca kazı, sakarmeke, fiyu, boz ördek, kıkuyruk, elmabaş patka, kara tavuk, yeşilbaş ve tahtalı avı yapılmaktadır.

Şekil 33.Yerlisu Devlet Avlağı

4.2.4. Mesire Yerleri

Edirne ilindeki mesire yerleri Orman ve Su İşleri Bakanlığı Orman Genel Müdürlüğü, İstanbul Orman Bölge Müdürlüğü sorumluluğu altındadır. Edirne ilinde C tipinde toplam 9 adet Mesire Yeri bulunmaktadır. (Edirne ve Keşan Orman İşletme Müdürlükleri)

Fotoğraf-65Edirne Kent Ormanı

ADI	TİPİ	İLÇESİ	ALANI (Ha)
Lalezar	C		1,6
Kentormanı	C		21
İzzet Arseven Şehir Ormanı	C		4
Süloğlu	C		6,4
Mandadere	C		18,7
Kocadere	C		4,7
Danışment	C		3,06
Uzunkum	C		11,97
Yayla	C		4,07

Tablo -7 Mesire Yerleri

Fotoğraf-66 Edirne Mandadere Mesire Alanı

4.2.5. Seçkin Özellikli Diğer Sahalar

- **Göller**
 - Gala Gölü
 - Dalyan Gölü
 - Taşaltı Gölü
 - I.Tuzla Gölü
 - II.Tuzla Gölü
 - Bücürmene Gölü
 - Sığircık Gölü
 - Pamuklu Göl
 - Gölbaba
- **Barajlar**
 - Alrinyazı Barajı
 - Alıç Regülatörü
 - Kadıköy Barajı
 - Süloğlu Barajı
 - Sultanköy Barajı
 - Hamzadere Barajı
- **Kıyılar**
 - Saros Körfezi Kıyıları (Ege Denizi)
- **Akarsular**

- Ergene
- Meriç
- Tunca
- Arda

4.2.6. Doğal Sit Alanları

Doğal sit; 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını Koruma Kanunun 3.Maddesinin a bendinde yer alan tanımlara göre; Jeolojik devirlere ait olup, ender bulunmaları nedeniyle olağanüstü özelliklere sahip yer üstünde, yeraltında veya su altında bulunan korunması gerekli alanlardır. **Tabiat Varlığı** ise “jeolojik devirlerle, tarih öncesi ve tarihi devirlere ait olup ender bulunmaları veya özellikleri ve güzellikleri bakımından korunması gerekli, yer üstünde, yer altında veya su altında bulunan değerler” olarak tanımlanmıştır.

Doğal Sit ve Tabiat Varlığı arasındaki fark nedir? Bir başka ifade ile, “tabiat varlığı” mağara, anıt ağaç ve ağaç toplulukları gibi korunması gereken tabii varlıkları ifade ederken, “doğal sit” korunması gerekli tabii bir alanı ifade eder.

Edirne ilinde toplam 235 adet arkeolojik SİT alanı, 2 adet kentsel SİT alanı, 1’er adet arkeolojik kentsel ve arkeolojik tarihi SİT alanı ve 2 adet tarihi kentsel SİT alanı bulunmaktadır.

4.3. Edirne İlinin Bilinirlik Değerlendirmesi

Edirne, binlerce yıldan günümüze kadar çeşitli medeniyetlerin kurulduğu ve izlerinin görüldüğü bir coğrafi bölgede bulunması sebebiyle, gerek tabiat gerekse kültürel kaynak değerleri açısından oldukça zengindir. Bu bağlamda pek çok turizm türüne de mekân oluşturmaktadır.Tabiata dayalı turizm de bunlardan birisidir

Edirne’nin farklı bölgelerindeki Türk kültürünün yansıtıldığı yöresel el sanatları, Anadolu folkloru, geleneksel köy düğünleri, geleneksel sporları, tabii bir arboretum niteliğindeki florası, çeşitlilik arz eden faunası, olağanüstü peyzaj görüntülerine sahip yaylaları ve ormanları, Edirne’nin ve Türkiye’nin tabiat alanlarının mozağini oluşturmaktadır.

4.4 Edirne İlinde Uygulanabilecek Tabiat Turizm Çeşitleri

4.4.1. Kültür Turizmi

4.4.1.1. Film ve turizm

4.4.2. Gastronomi Turizmi

4.4.3. Tabiat-Kırsal Turizm

4.4.3.1. Tabiat Yürüyüşü

4.4.3.1.1Trekking

4.4.3.1.2Oryantiring

4.4.3.2. Tabiat Eğitimi (İzci Kampı)

4.4.3.3. Çadırılı, oto-karavan kamping

4.4.3.4. Yaban Hayatı (Fauna) Gözlemciliği

4.4.3.5. Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji)

4.4.3.6. Fotosafari

4.4.3.7. Kamp Karavan Turizmi

4.4.3.8. Açık Alan Aktiviteleri

4.4.3.8.1. Festival Turizmi

4.4.4. Spor Turizmi

4.4.4.1. Su Sporları

4.4.4.1.1. Sualtı Dalış Turizmi

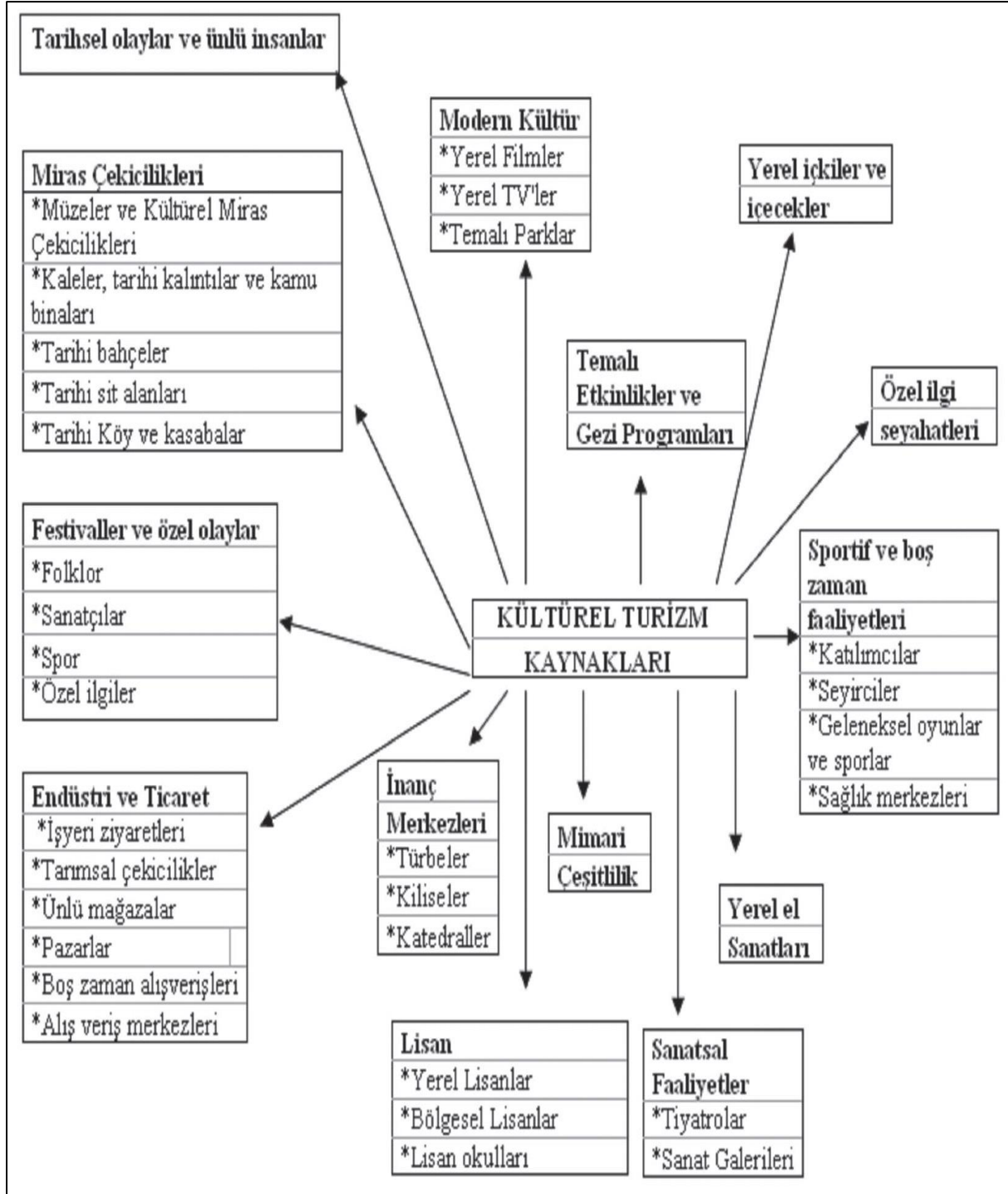
4.4.4.2. Okçuluk

4.4.4.3. Paintball

4.4.5. Av Turizmi

4.4.5.1. Sportif Olta Balıkçılığı

4.4.6. İnanç Turizmi

Tablo -8 Kültürel Turizm Kaynakları

4.4.1 Kültür Turizmi

Fotoğraf-67 Edirne Meriç Köprüsü

Fotoğraf-68 Edirne Tarihi Tren İstasyonu

Fotoğraf-69 Edirne Hidirlik Tabyası

Edirne, tarihi boyunca adım adım giderek büyüyen, gelişen tipik bir kentleşmeden çok, zaman zaman geriye dönümlü bir kentleşme süreci izlemiştir. Bu vaziyet esas olarak Edirne'nin coğrafi konumunun öneminden kaynaklanmıştır. Denebilir ki, hiç bir kent, coğrafi konumuna Edirne kadar bağlı bir kentleşme süreci izlememiştir. Öyle ki, elverişli coğrafi konumu, Edirne'nin hem kentleşmesinin en önemli itici nedeni olmuş, hem de tam tersi, zaman zaman gerilemesinin ve sönükleşmesinin kaynağı olmuştur.

Fotoğraf-70 Edirne Saray Kalıntıları

Edirne ilindeki kültürel alanlar: **Karaağaç, Selimiye Cami, Meriç Köprüsü, Beyazıt Külliyesi, Uzunköprü, Eski (Ulu) Cami, Saray Kalıntıları.**

4.4.1.1 Film ve turizm

Filmler ülke turizminde önemli kazançlar sağlanmasına da yol açıyor. Dünya çapında büyüyen bir fenomen olan film turizmi eğlence sektörünü geliştirirken aynı zamanda uluslararası seyahatleri de arttırıyor. Zira son on yılda giderek ön plana çıkmaya başlayan film teşvikli turizm, film ve dizilerin çekildiği mekânlara ciddi katkı sağlarken, mevsimselliği de ortadan kaldırarak yerel halka istihdam sağladığı gibi, turizm gelirlerinin artmasına da neden oluyor.

Fotoğraf-71 Edirne Film Çekimi

Türkiye’de bir çok ülke ile kıyaslanamayacak oranda kırsal sayılacak alanlara, tabii güzellikler, tarihi ve kültürel değerlere sahiptir.

Edirne ili sınırları içerisinde bulunan; Saray kalıntıları, taş köprüler, Kapalıçarşıları, bedestenleri, tarihi tren garı, Eski Edirne (Süleymaniye) Kaleler, Kliseler, Film şirketleri ve yapımcıları için çok önemli alanlardır.(Haberal, H. 2015)

Fotoğraf-72 Gala Gölü Milli Parkı

4.4.2. Gastronomi Turizmi

Yemek, kırsal turizmde önemli bir yere sahiptir. Bu önem, çeşitli boyutlarda meydana gelmektedir. Turistlerin yöresel olarak üretilen, yerel yiyecekleri tüketmesi bölgeye çarpan etkisi yapmaktadır. Böylece yerel ekonomi kazanç elde etmektedir. Ortaya çıkan bu çarpan etkisi yerel tüketimi canlandırmaktadır.

Edirne ilimizde **Ciğer, Kavala Kurabiyesi, Badem Ezmesi ve Kallavi** ulusal anlamda büyük bir üne sahiptir.

Fotoğraf-73 Edirne Tava Ciğeri

4.4.3. Tabiat-Kırsal Turizm

4.4.3.1. Tabiat Yürüyüşü

4.4.3.1.1. Trekking

Tabiat Yürüyüşü;Tabiatta, bir noktadan diğer bir noktaya varmak maksadıyla yapılan, genelde hafif tempolu, uzun ve zorlu sportif yürüyüşlerdir. Edirne ili Tabiat yürüyüşü (trekking) aynı zamanda foto/trekking yapılabilecek alanlar konusunda yüksek potansiyele sahiptir.

Bir bölgenin dağlık kesimlerinde, dağcılık tekniği gerektirmeden, zor ve sarp yerlere girmeden, küçük patikaların takip edildiği, belirli zorlukla ve özellikler gösteren tabiat şartlarında, yaş gruplarına uygun ve zamanla sınırlı olarak düzenlenen uzun yürüyüşlere **Tabiat yürüyüşü** denir.

Fotoğraf-74Edirne Keşan Kalesi Yürüyüş Parkuru

Tabiat yürüyüşü;Yöresel bir köy ziyareti ve yöre haklıyla etkileşim kurarak aynı hayatı paylaşmak, tabiigüzellikleri seyretmek ve tabii dokuyu incelemek, Yaban hayatını gözlemlemek maceralı deneyimler yaşamak (Örneğin, ip köprüler kullanarak akarsu geçmekvb.) gibi bir takım aktiviteleri içerir.

Fotoğraf-75Edirne Saroz Yürüyüş Parkuru

4.4.3.1.2. Oryantiring

Oryantiring nedir?

- Her türlü arazide yapılabilen,
- Katılımcıların kontrol noktalarını harita ve pusula yardımıyla en kısa zamanda bulmaya çalıştığı,
- Tabiatla iç içe yapılabilen,
- Tabiatda arkasında sadece ayak izi bırakan,
- Tabiatla uyumlu bir spordur.

Oryantiringi diğer benzer sporlardan ayıran en önemli unsur koşerken takip edilecek birinin veya işaretlenmiş bir rotanın olmamasıdır.

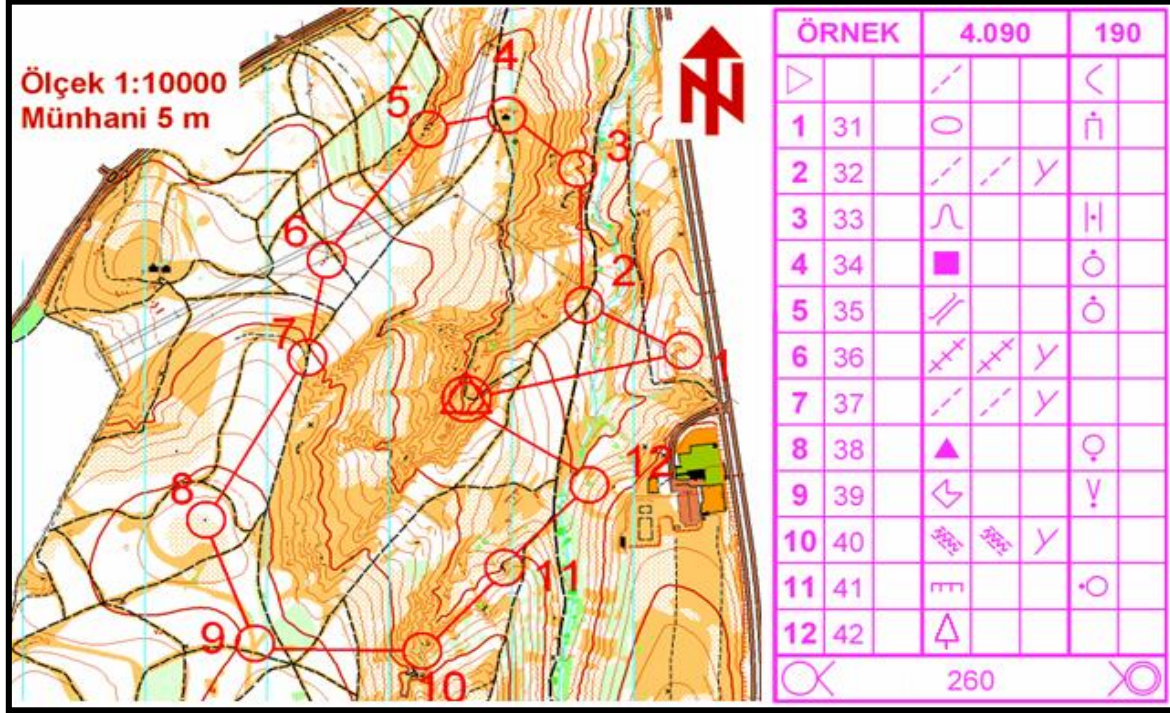
- Fiziki olduğu kadar zihni de çalıştırır.
- Sporcunun spor yaparken mantıklı düşünme ve problemleri bağımsız olarak analiz edip çözme yeteneğini geliştirir,
- Hedefe en kısa zamanda ulaşabilmek için cesur olmayı zorlar,
- Aile sporudur,
- Çevreci bir spordur,
- Sosyal bir spordur,

- Ucuz bir beden sporudur. İhtiyacınız sadece harita ve pusuladır.

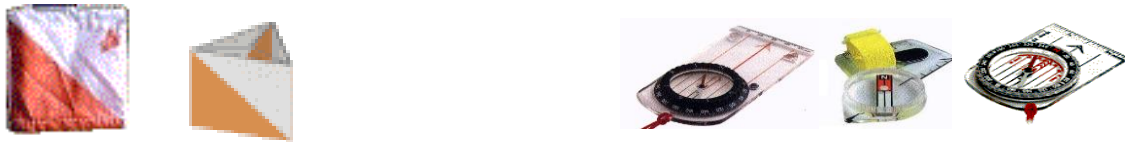
Kadın, erkek, genç, yaşlı, acemi ya da tecrübeli, zengin ya da fakir dünyanın her yerinde herkesin ilgisini çekebilecek bir spordur.

Oryantiring İçin Neler Gereklidir?

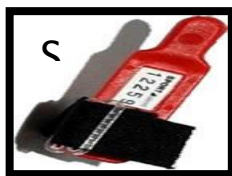
Harita

Hedef Kontrol Bayrağı Pusula

Kontrol Sistemleri

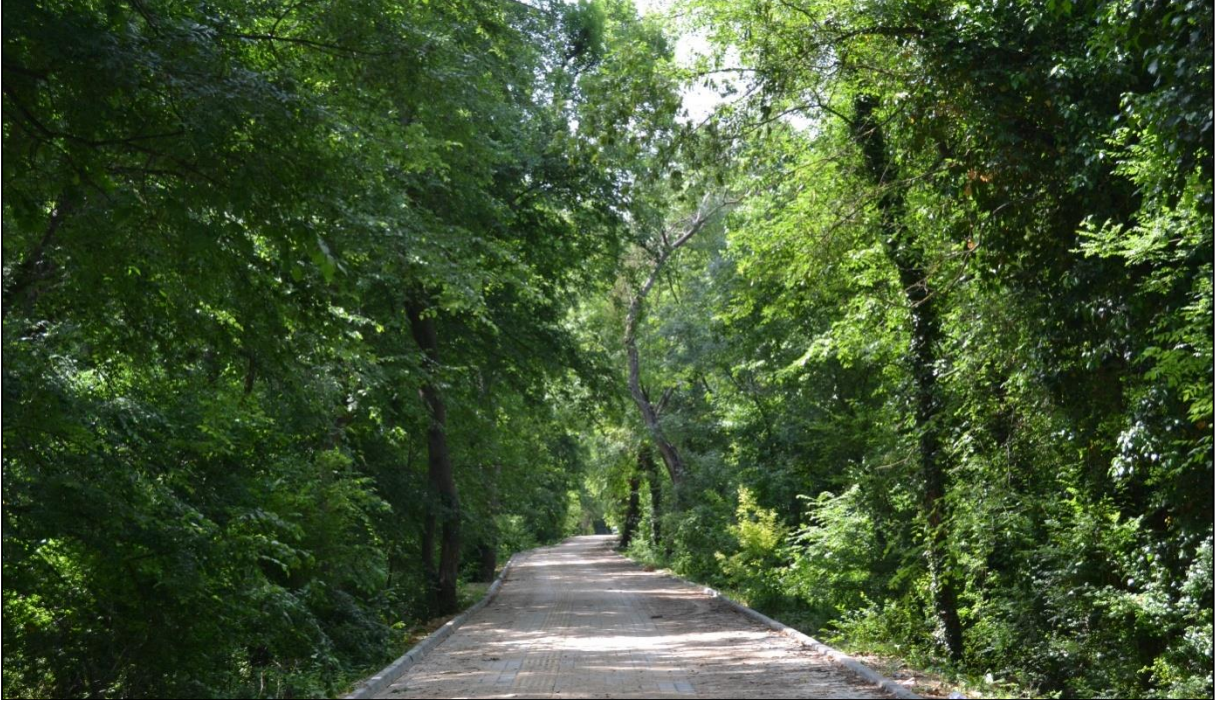
Spor

Kıyafeti

Şekil 34.Oryantiring Malzemeleri

Fotoğraf-76 Edirne Danişment Tabiat Parkı

4.4.3.2 Çadırlıoto-karavan Kamping

Fotoğraf-77 Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı

Kampçılık, Tabiat sporlarının ayrılmaz bir parçasıdır. Kampçılıkta en temel unsur tabiata saygıdır..Bir yandan konforunuzu düşünürken diğer yandan da ortamın tabiliğine zarar vermemeliyiz.

Bizlere böylesine mutluluk veren tabii güzelliklere saygı göstermek, birinci görevimiz olmalıdır. Bu da ancak eğitimle pekişmiş, bilinçli yapılan bir kampçılıkla mümkün olabilir.. Genellikle su kaynaklarına yakın, zemin olarak araç park etmeye ve çadır kurmaya elverişli alanlarda gerçekleştirilmektedir.

Diğer turizm türlerine göre daha ekonomiktir. Daha çok tabiat ile iç içe olmak isteyen turistler tarafından gerçekleştirilir. Farklı özelliklerdeki insanların bir araya gelmesi sebebiyle sosyal gelişimlerine olanak sağlayan,Atıl alanların maddi değerlere dönüşmesine olanak sağlayan,İnsanların yeteneklerini geliştirme imkânı sağlayan bir turizm türüdür.

4.4.3.3 Yaban Hayatı (Fauna) Gözlemciliği

Yaban Hayatı gözlemciliği son yıllarda dünyada ve ülkemizde popüler olmaya başlamış bir turizm çeşididir. Pek çok ülke, tabii yaban hayatı alanlarını insanların seyrine sunarak büyük gelirler elde etmektedir. İlimizde de Gala Gölü Milli Parkı ve Meriç Deltası Sulak Alanı gözlemcilik yapılabilecek yerlerdendir.Doğa Koruma ve Milli Parklar Genel Müdürlüğü 1. Bölge Edirne Şube Müdürlüğü yaban hayatının korunması, üretilmesi, envanterinin çıkarılması, bakımı, iyileştirilmesi ve geliştirilmesi gibi etkinlikler gerçekleştirilmektedir.

Fotoğraf-78 Edirne Yaban Hayatı Gözlemi

Fotoğraf-79 Yaban Hayatı

4.4.3.4 Kuş Gözlemciliği (Ornitoloji)

Kuş gözlemciliği “Kuşları hayat alanlarında gözlemlene ve tanımlama faaliyeti” şeklinde tanımlanmaktadır.

Kuş gözlemcisi, kuşları gözlemeyi kendine merak edinmiş kişilere denir. Kuş Gözlemciliği profesyonel bir uzmanlık alanı olabileceği gibi, münhal zamanları değerlendirmek için yapılan bir hobi olarak da sürdürülebilir. Dünyanın pek çok yerinde kuş gözlemciliğine merak sarmış milyonlarca insan yaşar. Mevsimlere göre sulak bir alan, bir orman, dümdüz bir bozkır hatta büyük bir şehrin tam ortası kuş gözlemcisinin seçtiği yer olabilir. Kuş gözlemciliği tabiati kuşların dünyasından tanımayı sağlayan bir gözlem sporudur. Her türlü hayat ortamında bulunan kuşlar, sağlıklı bir çevrenin en iyi göstergesidir. Edirne ilimizin bütün coğrafyasında kuş türleri gözlenebilmektedir.

Fotoğraf-80 Edirne Kuş Gözlemciliği

4.4.3.5 Fotosafari

Fotosafari ise tahmin edilebileceği gibi fotoğraf çekmek için yapılan gezintidir. Bu yürüyerek ya da araba, jip, otobüs, uçak vb. bir araç kullanarak bir yere bireysel veya grup olarak giderek yapılabilir. Maksat sadece fotoğraf çekmektir.

İlimiz pek çok tabii güzelliği, flora ve fauna zenginliği ve kültürü ile fotosafari için oldukça elverişli bir yöredir.

Fotoğraf-81 Fotosafari

Fotoğraf-82 Tür Koruma

4.4.3.6 Kamp Karavan Turizmi

Günübirlik dinlenme, eğlenme ve piknik maksatlı kullanımların yanı sıra, karavanlı kamp yapma olanağı sunan pek çok tabii alana sahip olan ilimizde, özellikle yaylalarımız kamp ve karavan turizmi açısından önemli alanlardır.

Fotoğraf-83Edirne Gökçetepe Tabiat Parkı

4.4.3.7. Açık Alan Aktiviteleri

4.4.3.7.1.Festival Turizmi

Fotoğraf-84 Edirne Kakava Şenliği

Son yıllarda yoğunlaşan çarpık yapılaşmaya karşı alınan tedbirlerle ve yapılacak şehrsel dönüşüm planlarıyla yaylalarımızda festival turizmi daha da önemli hale gelecektir. İlimizde öne çıkan festival turizmi kapsamında geleneksel olarak düzenlenen ve yazın habercisi olarak adlandırılan KAKAVA şenlikleri yapılmaktadır.

Fotoğraf-85 Edirne Kakava Şenliği

4.4.4. Spor Turizmi

4.4.4.1. Su Sporları

4.4.4.1.1. Sualtı Dalış Turizmi

Bilim ve teknolojinin gelişmesi ile yavaş yavaş gizemini yitirmeye başlayan denizler, uzay çağına girdiğimiz yirmibirinci yüzyılda hala bilinmeyenle doludur. Son yıllarda tüm dünyada çığ gibi çoğalan dalgıç sayısı, bu bilinmeyene olan özlemi ve keşif içgüdüsünü dile getirmektedir. Buda andığımız etkenlerden dolayı yepyeni bir turizm dalı olan " Dalış Turizmi'ni " ortaya çıkarmıştır.

Su altı dünyasının flora, fauna ve arkeolojik kültür varlıklarını görmek, fotoğraflamak, filme almak için sportif ve eğitim maksatlı dalışlar yapılır. Gökçetepe Tabiat Parkında bu spor için elverişli alanlar mevcuttur.

4.4.4.2. Okçuluk

Okçuluk. Kökeni insanoğlunun avcılık günlerine dayanan, oku bir yay aracılığıyla hedefe göndermeyi maksatlayan spor dalıdır. Edirne ilimizde Gökçetepe Tabiat Parkında atış poligonu bulunmakta ve bu spor dalı için uygun bir alandır.

4.4.4.3. Paintball

Paintball oyununda boya kapsülleri olan ve bu kapsülleri fırlatan havalı tarzda silahlar, iki takım ve sınırları belirlenmiş bir alan vardır ve doğru strateji ve beceri tek takımın kazanmasını sağlamaktadır. Silahlar ateşlenir, boya kapsülleri fırlatılır ve rakibe temas anında kapsüller patlar ve oyuncu oyundan elenir. Temel anlamda bu spor böyle oynanmaktadır.

Edirne merkez Karaağaç mevkiibu spor dalı için hazır bir atış poligonu alanı bulunmaktadır.

4.4.5. Av Turizmi

İlimizde av turizmi kapsamında avlattırılacak hayvanlar arasında yaban domuzu, tilki, çakal ve tavşan bulunmaktadır. Ancak bu türlerin büyük çoğunluğu avlattırılacak yoğunlukta bulunmadığından şimdilik yalnızca yaban domuzunun avına izin verilmektedir.

Avrupa ülkeleri arasında av turizminden elde edilen gelirler aşağıda gösterilmiştir.

İspanya : 6 milyar dolar	Fransa: 90 milyon dolar
G. Afrika : 500 milyon dolar	Macaristan: 25 milyon dolar
Almanya : 150 milyon dolar	Türkiye: 10 milyon dolar

Geyik ve karaca gibi av hayvanlarının yaşam alanlarına sahip olan Almanya’da yılda 58 bin geyik, 1 milyon 200 bin civarında karaca avlattırılırken; Türkiye’de yalnızca 40 geyik ve 30 karacanın avlattırılmasına izin verilmektedir.

4.4.6. İnanç Turizmi

Çeşitli dinlere mensup kişiler tarafından kutsal yerlerin ziyaret edilmesi, ibadetlerin yerine getirilmesi amacıyla yapılan gezilerdir. Anadolu farklı dillerin uğrak yerleri farklı inançlara sahip insanların birlikte yaşadıkları topraklar olarak dünyanın en ilginç coğrafyası yer alır. Çok sayıda tapınak, sinagog, kilise, cami gibi kutsal mekanlar Anadolu’da yer almaktadır. Edirne ilinde Selimiye Cami ve Külliyesi, Eski Cami, Üç Şerefeli Cami, Sweti George Bulgar Kilisesi, Büyük Sinagog, Darül Hadis Cami, Muradiye Cami, Gazimihal Cami, Keşan Hersekzade Cami, İpsala Alaca Cami, Uzunköprü’de İonnes Kilisesi, Enez’de Has Yunus Bey Türbesi

Fotoğraf-86 Edirne Üç Şerefeli Camii

4.5. Edirne İli ve İlçelerinin Öne Çıkan Tabiat Turizmi Değerleri Matrisi

Aktivite/Değer	Merkez İlçesi	Enez İlçesi	Keşan İlçesi	İpsala İlçesi	Lalapaşa İlçesi	Havsa İlçesi	Meriç İlçesi	Süloğlu İlçesi	Uzunköprü İlçesi
Değerler toplamı	7	10	7	1	1	1	5	1	4
Rafting (R)									
Mağaracılık (M)									
Dağ bisikletçiliği (DB)		x							
Dağ-yayla gezisi imkânı (DG)									
Peyzaj güzelliği/fotosafari (PF)	x	x	x				x		x
Yaylada konaklama/kamping (YK)									
Düzenlenmiş Tabiat gezisi rotası(DGR)			x						
Pansiyonculuk (P)									
Aktif yaylacılık(AY)									
Kelebek gözlemciliği imkânı (KeG)									
Sportif olta balıkçılığı imkânı (SOB)									
Milli park vb sahalar (MP)		x							
Kış sporları potansiyeli (KSP)									
Aktif kış sporları merkezi (KSM)									
Estetik şelale bulunan yerler (EŞ)									
Estetik göl/baraj olan yerler (EGB)		x	x						
Tescilli avlak sahası (AvS)	x	x	x	x	x	x	x	x	x
Yaban hayatı geliştirme sahası (YHGS)									
Çim kayağı (ÇK)									
Orman altı florası tanıma gezi imkânı(Mantar ve benzeri dâhil) (FGİ)									
Endemik Bitkilerin Gözlemi (EBG)	x	x	x				x		
Köy Pazarları(Orman meyvelerinden reçel marmelat, kurutulmuş meyve satılması kaydıyla) (KP)	x	x							
Çayır şeklinde gruplanmış dağ çiçekleri gezisi (görselliği yüksek olacak) (DÇG)									
Bakir Tabiat parçaları keşif gezisi(Bakir vadi ve bakir orman gibi gizli kalan değerleri keşfetme gezileri) (BDPKG)									
Dokusu bozulmamış kırsal miras gezisi (köyler) (KMG)									

Aktivite/Değer	Merkez İlçesi	Enez İlçesi	Keşan İlçesi	İpsala İlçesi	Lalapaşa İlçesi	Havsa İlçesi	Meriç İlçesi	Süloğlu İlçesi	Uzunköprü İlçesi
Yayla gezisi imkânı (Ya)									
Yaya gezi imkânı (Y)									
Tarihi eserler, sit alanı (Ts)	x	x					x		x
Şelale görme imkânı (Ş)									
Peyzaj değeri yüksek yerler, fotoğrafik yerler (P)	x	x	x						x
Mağara gezisi (Mğ)									
Jeolojik ve jeomorfolojik değerler (Jm)									
Bakir orman gezisi (Bo)	x	x	x				x		
Atla geziye uygun (At)									

Tablo 9. Tabiat Turizmi Değerleri Matrisi

5. SEÇKİN VE YÜKSEK DEĞER TAŞIYAN (X) YILDIZ ALANLARIN DEĞERLENDİRİLMESİ VE POTANSİYELİNİ GELİŞTİRME İMKÂNLARININ ORTAYA KONULMASINA İLİŞKİN ANALİZLER

5.1. Gala Gölü Milli Parkı

5.1.1. Alanla İlgili Genel Bilgiler

05.03.2005 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 2005/8547 sayılı Bakanlar Kurulu Kararıyla Türkiye’nin 36. Milli Parkı olarak ilan edilmiştir. Türkiye’nin önemli sulak alanlarından olan Gala Gölü Milli Parkı; 3.087 ha sulak alan (Büyük Gala Gölü, Küçük Gala Gölü, Pamuklu Gölü) ve 3.000 hektar ormanlık alan (Hisarlı dağı etekleri) olmak üzere toplam 6.087 ha alandan oluşmaktadır.

Meriç Deltası Sulak Alanı’nın önemli bir parçası olan Gala Gölü Milli Parkı hem zengin flora ve faunası ile hem de eşsiz manzarası ile önemli bir rekreasyonel potansiyele sahiptir. Gala Gölü Milli Parkı’nda 511 bitki taksonu bulunmaktadır. Bunlardan 3 tür endemik olup 36 bitki türü de ekonomik öneme sahiptir. Gala Gölü Milli Parkı’nda 217 tanesi kuş türü olmak üzere 517 hayvan türü yaşamaktadır.

Milli Park alanına Edirne üzerinden Edirne-Enez Devlet Karayolu takip edilerek veya Edirne üzerinden Edirne-İpsala Bölünmüş Devlet Karayolu üzerinden ulaşılabilir. Milli Park alanına en yakın havalimanı ise 185 km uzaklıktaki Çorlu ilinde bulunan Çorlu Havalimanıdır.

5.1.2. Sahanın Tabiat Turizmi Potansiyelinin Öne Çıktığı ve Sunduğu Aktiviteler

- Tabiat yürüyüşü (Trekking)
- Kamp ve karavancılık
- Yaban hayatı ve kuş gözlemciliği
- Av Turizmi

5.1.3. Sahanın Tabiat Turizmi Yönetimi Maksatları

- Yüksek kalitede küçük ölçekli hizmetler olarak, yakın köylülerin yerli ve yabancı konuklara iyi bilgi ve açıklamalar verebilecek şekilde yetiştirilmesi
- Nitelikli alan kılavuzları yetiştirmek için eğitici programları uygulama

- Köy Turist Bilgi Noktaları (TBN) kurulması
- Yürüyüş patikalarından oluşan bölgesel bir ağ kurmak, Tabiat ve kültür gezileri için önemli rotalar ve noktalar belirleme ve bunlara ulaşım ve bilgilendirme planı geliştirme
- Nitelikli konaklama yerlerini, yöresel yiyecekler sunan lokanta ve yerel hediyelik eşyalar satan satış yerlerini teşvik etme
- Tanıtım, bilgilendirici, açıklayıcı materyallerin sağlanmasını pazarlama etkinlikleri
- El sanatları pazarları ve düzenli günlük geziler için belirli tarihleri olan yıllık program geliştirme
- Seyir alanlarının oluşturulması

5.1.4.Önümüzdeki 3 Yıl İçin Turist Artış Öngörüsü

2016 : 3.000kişi

2017 %10 : 3.300 “

2018 %15 : 3.795 “

2019 %40: 5.313 “

Bu öngörünün temelleri;

Gala Gölü Milli Parkı Gelişme Planı kapsamında Milli Park alanı batısında öngörülen günübirlik kullanım alanları (GB) içerisinde önerilen kullanımlar günübirlik kullanıma yönelik sabit tesisler (giriş, kontrol ve danışma, kafeterya, sızdırmaz fosseptikli wc, büfe vb.) ile sayısı saha büyüklüğüne göre değişebilen tesisleridir,

Ayrıca günübirlik kullanım alanı içerisinde Gala Gölü Milli Parkı İdare ve Ziyaretçi Merkezi yapımı planlanmaktadır. Bununla birlikte Milli Park içerisinde 2 adet kuş gözlem kulesi yapımı ve günübirlik kullanım alanı içerisinde de seyir terasları yapımı gerçekleştirilecektir.Yurtiçi yenilikçi gezi işletmenleri ve yabancı gezi toptancılarının ilgisinin artması daha uzun kalışlı paketleri getirecektir;

Halihazırdaki ziyaretçi sayısı	Sahayı gezmek maksatlı gelen ve konaklayan: 0 kişi Ziyaretçi(konaklamayanlar) : 3.000 kişi
Para harcama	Yeme-içme ve yanında yöresel el sanatı ve yöresel kurutulmuş veya konserve ürünler alınarak para ödeme şekilleriyle kişi başına ortalama en az 25 TL harcama yapılmaktadır.
Ziyaretçi Profili	Bireysel gezginler: % 50, Eşler: %15 Aileler: %25 Tur grupları (tanıdık ve benzer talepteki kişilerin bir araya gelmesi şeklinde): %5, Diğerleri: %5
Gelişlerinin Sebebi	5 1- Tabiat Gezileri, 2- Yaban Hayatı ve Kuş Gözlemciliği (fauna gezileri), 3- Bakir Orman Gezileri, 4- Çadırli Kamp Turizmi 5- Tabiat Eğitimi Programları
Kıyaslanabileceği saha	Saha Milli Park olması nedeni ile kıyaslanabilir özelliklere başka bir saha yoktur.

Tablo 10: Sahanın Turizm Talebi Değerleri Tablosu

Ulaşılabilirlik Analizi		
Sahanın Uluslararası havaalanına yakınlığı	Orta derecede yakın; 1,5 saat (2-4 saat arasında)	
Alana Ulaşım	Özel taşıt (x) Toplu taşıma () Diğerleri (x) (Bisiklet, motosiklet, yürüyüş, atlı vb.)	Ziyaretçinin Genel ulaşım kanaati: Alan gününbirlik ulaşım açısından uzak bir noktadadır.
Sahaya, Edirne tarafından gidilmek istendiğinde normal binek araç ile ulaşımına uygun niteliklidir.		

Tablo 11: Ulaşılabilirlik Analizi Tablosu

Altyapı Analizi	Yetersiz	Yeterli	İyi	Açıklama
Taşımacılık ağı	x			
Yerel ağ(toprak, asfalt)	x			Yol standardı düşük olup iyileştirilmelidir.
Anayollara bağlantı		x		
Yerel genel taşımacılık	x			Özel araç dışında ulaşım imkânı yok
Programlar	x			
Ücretler		x		
İşaret levhaları		x		
Genel yer işaret levhaları		x		
Bilgi panoları		x		
Araçlar için park kapasitesi	x			
Bilgi alma ve tercüme kolaylıkları	x			
Restoran sayısı	x			Mevcut olanlar turizme uygun nitelikte değil

Tablo 12: Altyapı Analizi Tablosu

Restoranların durumu	Kategori	Sayısı	Açıklama
	Turistik	-	Alan içinde tesis yoktur
	Yerel	-	Yakın köyler ve ilçeler
Yemek Standartları	Yüksek standartlı yemek sunanlar : - Yeterli ve yöresel standartta yemek sunanlar: - Kötü standartta yemek sunanlar :-		
Barınma imkânları	Kategori (iyi-kötü-orta)	Kuruluş Sayısı	Yatak Sayısı
Oteller	-	-	-
Hoteller (Misafirhaneler)	-		
Yatak&kahvaltıoteli	-		
Rota üstü kulübeler	-		
Bungalov tarzı	-	-	-
Kamp alanı	-		
Diğerleri: Pansiyon	-		

Tablo 13: Yeme İçme Konaklama Analizi Tablosu

Sahanın kendine has seçkin ve diğer önemli özellikleri;			
		Var-Yok	Neler?
Sunduğu değerlerden	Tek-eşsiz olanlar var mı?	Var	Göl
	Biraz farklı ama değerli olanlar	Yok	
	Diğer ilgi çeken yerlere benzer olanlar	Var	Orman
Alan turist ziyaret döngüsüne girecek şekilde turistlerin ilgisini çekecek diğer alanlara yakın mı?	Evet	Danişment Tabiat Parkı	Ziyaretçi potansiyeli yüksek bir turizm alanıdır
Alandaki yabancı varlıklar	Bayrak türler	1.	2.
	Diğer ilginç yaban hayatı (fauna)	1. Vaşak	2. Ayı
	Endemik bitkiler,	Edirne lalesi (<i>Tulipagumusanica</i>)	

Tablo 14: Sahanın Kendine Has Seçkin ve Diğer Özellikleri Tablosu

Tatmin edici yaban hayatı izleme imkanı	Memeliler	Kuşlar	Açıklama
Garanti edilen türler var mı?	-	x	Ötücü orman kuşları
Genellikle rastlanma ihtimali	x	x	Yaban domuzu
Şans veya mevsime bağlı olanlar	x	x	Karaca
Alanda bulunan tesisler			
Sahadaki tesisler	Yetersiz	Yeterli	İyi
Rekreasyonel tesisler	x		
Spor tesisleri	x		
Diğerleri	x		

Tablo 15: Tatmin Edici Yaban Hayatı İzleme Tablosu

Sosyal ve ekonomik taşıma kapasitesi: Değerlendirme Şekli: 1- Tamamen Sağlanabiliyor, 2- Genel Olarak Sağlanıyor, 3- Veri Yok, 4- Çoğunlukla Sağlanamıyor 5- Hiç Sağlanamıyor

Göstergeler	1	2	3	4	5
Tüm ilgi grupları turizmden elde edilen gelirden eşit pay alırlar			x		
Tüm ilgi grupları turizm gelişimine oranlı bir miktar para yatırımı yapabilir		x			
Yerel ekonomi için turizm faydaları açıktır		x			
Turizm gelişimiyle ilgili paydaşların ihtiyaç, istek ve önerileri ele alınıyor		x			
Tüm ilgi gruplarına önem veriliyor		x			
İlgi gruplarının birbiriyle olan ilişkileri iyi		x			
Beraber çalışmanın önemi biliniyor		x			
İyi bir işbirliği içindeler		x			
Belirli kararların alınma maksadı saklanmıyor		x			
Yerel ilgi grupları karar almada söz sahibi			x		
Bölgesel ilgi grupları karar almada söz sahibi		x			
Diğer sektörler de turizm gelişimine fayda sağlıyor				x	
Turizm kırsal ekonomiye destek veriyor				x	
Geleneksel faaliyetler ve üretim türleri turizm gelişiminden sonra gelişme gösterdi				x	
Turizm gelişimi istihdamı artırma beklentilerini karşılıyor				x	
Yerel halk, özellikle gençler için yeni iş imkânı ortaya çıktı				x	
Kendi turizm işini kurmak isteyenlere yeterli destek veriliyor				x	
Turizm işi kurmak için eğitim ve öğretim veriliyor		x			
Planlı turizm uygulaması yapılıyor		x			

Sosyal ve ekonomik taşıma kapasitesi: Değerlendirme Şekli: 1- Tamamen Sağlanabiliyor, 2- Genel Olarak Sağlanıyor, 3- Veri Yok, 4- Çoğunlukla Sağlanamıyor 5- Hiç Sağlanamıyor

Yerel köyler ve kamusal alanın özelliği turizmden sonra zarar görmemiştir.		x			
Turizm temel olarak yerel mal ve hizmetlerden faydalanır	x				
Bölgemizi ziyaret eden turist sayısı yeterlidir				x	
Turizm kültürel mirasın devamına yardımcı oluyor		x			
Turizm endüstriyel mirasın sürdürülmesi için yardımcı oluyor			x		
Turizm gelişimi peyzaj dokusuna zarar vermiyor		x			
Turizm Tabiatın korunmasına yardımcı oluyor		x			
Turizm kültürel manzaranın korunmasına yardımcı oluyor		x			
Turizm hayat kalitesini artırıyor		x			

Tablo 16: Taşıma Kapasitesi Analizi Tablosu

Sosyal ve Ekonomik Taşıma Kapasitesi Verilerini Değerlendirme Sonuçları;

- 1- Gala Gölü MP sosyal ve ekonomik taşıma kapasitesi yönünden bir problem yaşamamaktadır.
- 2- Ekonomik kaynak ayrılmalı, kaynakların turizm gelişimi için yerinde kullanımı sağlanmalıdır.
- 3- Turizm sosyal hayat için müspet etkiler yapmış, kültür ve tabiatın korunmasına imkân sağlamıştır.

Ekolojik taşıma kapasitesi analizi					
Faaliyet	Genel etkiler Müspet /menfi	Korunan alan üzerindeki etki	Etki		
			Kabul edilebilir	Kabul edilemez	Kabul edilebilir ancak;
Kamping&piknik	müspet				
Ahşap Hediyelik eşyaların satılması,	müspet				Planlı ve yasal üretime dayanmalı
Dağcılık,trekking	-				
Su sporları	-				
Rafting	-				
Olta balıkçılığı	-				
Normal spor etkinlikleri	müspet				
Yeme içme	müspet		x		Yöre yemekleri öne çıkarılmalı
Tabiat yürüyüşü	müspet		x		Patikalar dışına çıkılmamalıdır
Mağaracılık	-				
Kanyoning	-				
Yaban hayatı gözlemi	müspet		x		Belirtilen yerlerde ve kurallara uygun olarak
Bilimsel geziler	müspet		x		

Tablo 17: Ekolojik Taşıma Kapasitesi Analizi Tablosu

Ekolojik Taşıma Kapasitesi Verilerini Değerlendirme Sonuçları;

- 1- Müspet olarak ele alınan faaliyetler taşıma kapasitesinin altında olduğundan artırılması ve izlenmesi ile alakalı tedbirler alınacaktır.

İzlemeye esas olan Ekolojik Göstergeler aşağıdaki şekilde incelenmelidir.

Ekolojik taşıma kapasitesinin etkileri;					
Ekolojik göstergeler	1	2	3	4	5
Bitkiler turizm artışından etkilenmemektedir			x		
Yürüyüş yollarından yürümeyen turistler bitkilere çok zarar veriyor			x		
Turizmden dolayı daha fazla toprak erozyonu meydana gelmektedir					x
Korunan alanın suları gözle görünür şekilde kirlenmektedir			x		
Turizm gelişimi sebebi ile balık miktarı azalmıştır				x	
Korunan alanın yer altı suları içme suyu olarak kullanılabilir			x		
Turistler yaban hayatı için rahatsız edici bir faktördür				x	
Turizmden dolayı flora ve faunada ölümler artmıştır				x	

Tablo 18: Ekolojik Taşıma Kapasitesinin Etkileri Tablosu

1- Tamamen doğru, 2- Genel olarak doğru, 3- Veri yok, 4- Çoğunlukla yanlış, 5- Hiç yok,

Ekolojik Göstergelerin değerlendirilmesi ile;

- 1- Turistlerin flora ve faunayıolumsuz yönden etkilememeleri için etkin denetim, uyarılar, otokontrol gibi mekanizmalara ağırlık verilmelidir.

Fiziki/İdari Taşıma Kapasitesi İncelemesi ve Değerlendirmesi;

Fiziki/İdari taşıma kapasitesi							
	Yer	Kapasite	1	2	3	4	5
Altyapı	Korunan alana giriş yolları				x		
	Korunan alandaki yol ağı		x				
	Korunan alan içindeki toplu taşıma araçları						
Park girişi	Park etme			x			
	Akış			x			
Park yeri imkânları	Yer sayısı			x			
	Biletleme			x			
	Yönlendirme		x				
Bilgi imkânları	İşaret levhaları			x			
	Yetkililer			x			
	Ziyaretçi merkezi						
	Ofisler						
	Basılı ve görsel materyal						
Yiyecek içecek temini	Tedarik			x			
Ticaret	Seçenekler				x		
Kolaylık tesisleri	Tuvaletler		x				
	Atıkların toplanması			x			
Patika ağı	Yeterlilik durumu				x		
Yaban hayatı izleme noktaları	Sayısı ve uygunluğu				x		

Fiziki/İdari taşıma kapasitesi							
Aktiviteler	Seçenekler				x		
	Paket Tabiat turları						
	Bisiklet kiralama						
	Araç kiralama						
	At-katır kiralama						
Çalışanlar	Yeterli sayıda					x	
	Donanımlı						x

Tablo 19: Fiziki/İdari Taşıma Kapasitesi Tablosu

(1-Akıcı, yeterli 2- İyi, 3- Fena değil, 4- Kötü, 5- Çok Kötü)

Fiziki/İdari taşıma kapasitesi yönünden yapılan değerlendirme;

- 1- İdaremiz personel yönünden yeterli donanımına sahip değildir, takviye edilmelidir.
- 2- Sahada temel ihtiyaçların karşılanması için altyapı çalışmalarına ağırlık verilmelidir.
- 3- Personelin donanımı artırılmalıdır.

5.2. Edirne İli ve İlçelerinin Kıyas Yöntemi İle Kısa Değerlendirmesi

Karşılaştırma yöntemi, kapsam dâhilindeki unsurun benzerleri ve rakipleri ile arasındaki farkı görmesi ve daha ilerlemesine itici güç olması maksat edinilerek verimliliği artırma yöntemidir.

Karşılıklı bilgi alışverişi olarak değerlendirilen bu yöntemde, kopyalama değil, kendi ürünlerimize yönelik ilham almak, uyarlamak hedeftir. Gelecek eğilimlerini şimdiden görüp, müşterinin isteklerini şimdiden karşılamaya hazırlıklı olmayı gerektirir.

Karşılaştırma yapılan ilçenin/ilin başarılı olduğu hususta takip ettiği yolun ilçede/ilde alınabilirliği araştırılmalıdır.

KIYAS USULÜ İLE TABİİ TURİZMİ POTANSİYELİ YÜKSEK OLAN BAZI İLÇELERİN DEĞERLENDİRİLMESİ			
Edirne ili			
İlçe	Kıyaslanan İl/ilçe	Kıyaslama sebebi,	Örnek Alınacak Deneyim
Enez	Keşan	İklim, tabiat ve şehir yapısı	Tabiat ve deniz kültürleri yapıları birbirlerine benzerliği sebebiyle Enez'in tabiat kültürünü geliştirmesi açısından Keşan örnek olabilir.
Merkez	Enez	Tarihi ve kültürel yapısı	Edirne merkezi tarihi değerleri yüksek bir yer olması sebebiyle Enez ilçesinde de bulunan tarihi yerlerin turizm açısından geliştirilmesine örnek olabilir.

Tablo 20: Kıyas Yöntemi ile Tabiat Turizmi Potansiyeli Yüksek Olan Bazı İlçelerin Değerlendirilmesi

5.3. Edirne İli Tabiat Turizmi Swot Analizi

Edirne’de Tabiat Turizminin SWOT analizini ortaya çıkarmak maksadıyla tarafımızca yapılan araştırmada aşağıdaki hususlar saptamıştır;

Güçlü Yanları

- Gala Gölü Milli Parkında 163 kuş türü ve 16 balık türünün bulunması
- Hem sulak alan hem de ormanlık alanın iç içe bulunması
- Danişment Tabiat Parkına deniz turizmi için gelen müşteri kitlesine; Kamping ve plaj hizmetlerinin bir arada verilebilmesi
- Ulaşımı kolay ve düzgün olması ayrıca Erikli sahiline 3 km mesafede bulunması
- Gökçetepe TP İlimizin tabii güzelliklerinin (deniz, kum, yeşillik) bir arada bulunduğu nadir yerlerden biri olması ve alanın büyüklüğü (53,0 ha) ve kamp alanının kullanım kapasitesi 1.140 kişi/gün olması.
- İl sınırları içerisinde bulunan Tarihi ve kültürel eserleri Ülkemiz için miras değeri taşımaktadır.
- Tarihi ve Kültürel alanların mevcut olduğu alanların varlığı
- Tarihi ve Kültürel varlıkların varlığı (Taş Köprüler, Kliseler, Mezarlar vs.)
- Bölgede kazıları tamamlanmış ve sürdürülen önemli tarihi şehirlerin varlığı
- Bölgenin tarihi şehirler bakımından zengin olmasına bağlı olarak zengin eserlerle süslü müzelere sahip olması
- Bozulmamış çevre ve flora ve fauna,
- Türk kırsal yerleşimcilerinin sınırsız Konukseverliği,
- Turistlerin tercihlerindeki değişimler,
- Mükemmel peyzaj ve coğrafik bakımdan ana turist pazarlarına olan yakınlık ve batı ile doğu arasındaki egzotik yapısıdır.
- Tabiat Turizmi Türkiye’de sürdürülebilir turizm anlayışına hizmet etmektedir.
- Tabiat Turizmi ülkemizin tanıtımında önemli bir rol oynamaktadır.
- Tabiat Turizmi geleneksel kıyı turizminin egemenliğinden kurtarıp, kırsal yörelerin dinlendirici atmosferinden yararlanmaya imkanlar sağlamaktadır.
- Türk kırsal halkın sınırsız konukseverliği olumlu bir tesir yaratmaktadır.

- Türkiye’ye gelen turistlerin tercihlerinde Tabiat Turizmine doğru değişimler olmuştur.
- Edirne kendine has coğrafyası, dört mevsimin birlikte yaşanabildiği iklimiyle ve eşsiz tabii güzellikleriyle kırsal turizmi en iyi şekilde gerçekleştirebilecek imkânlara sahip bir ülkedir.
- Tabiat turizmi, tabii çevrenin ve kültürel mirasın korunmasına katkıda bulunmaktadır.
- Türkiye’nin 2023 Vizyonunu belirleyen bir turizm stratejisinin olması.
- Bölgede birçok medeniyete ait değerlerin bulunması
- Bölgede gastronomi turizmini benzersiz kılacak Ziraatsal ürün çeşitliliğinin olması
- Tabiat parkları, milli parklar gibi tabii alanlar bakımından oldukça zengin olması

Zayıf Yanlar

- Gala Gölü Milli Parkı sınırları içerisinde İnsan faaliyetli hayvancılık faaliyetlerinin devam etmesi
- Milli Park yanında bulunan çeltik sahalarında bulunan çeltik evi tabir edilen binalarda av sezonunda yoğun bir şekilde avcı konaklaması olması. Zaman zaman Milli Park sahasında kaçak avlanma teşebbüslerinin olması
- Türkiye’de kırsal alanın gelişmesi ve kırsal alanlarda yaşayan insanların hayat kalitesinin yükseltilmesi açısından bazı gelişmeler kaydedilmişse de, bu gelişmeler henüz istenilen düzeye ulaşmamıştır.
- Kırsal turizmin geliştirilmesi konusunda bilgiyi toplama ve yaymada yaşanan zorluklar bulunmaktadır.
- Kırsal turizm alanındaki akademik çalışmalar yetersizdir.
- Kırsal alanda hizmet veren sivil toplum kuruluşları arasında koordinasyon eksikliği vardır.
- Turizm işletmelerinin yetersizliği (Konaklama –Yiyecek içecek- Ulaştırma)
- Kırsal alanda yaşayan insanların büyük çoğunluğu yabancı dil bilmemektedir.
- Kırsal turizm çok az sayıda kişi tarafından bilinmektedir.
- Türkiye’de Kırsal turizmde kırsal ürün çeşitliliği fazla değildir.
- Özellikle kültür turizmine ilişkin bilincin yeterince gelişmemiş olmaması tarihi şehirde kazı çalışmalarının hiç başlatılmamış olması,
- Tarihi eserlerin restorasyonu konusundaki sıkıntılar
- İnanç turizmi açısından elde bulunan değerlerin harabe olarak bulunması ve bu eserleri canlandırılarak otantik bir havaya büründürülememesi

- Tanıtım eksikliği
- Paket turlarının kampli inanç turizmine yönelik olmaması
- Alt ve üst yapının eksikliği
- Festival ve organizasyon eksiklikleri
- Kış turizmi için gerekli alt yapının yetersiz olması
- Bölgede flora turizmine uygun pek çok alan bulunmasına rağmen flora turizmi kapsamında yürütülen turistik faaliyetlerin çok az olması
- Yöre halkının bölgenin bitki türleri ve çeşitliliği hakkında bilgi sahibi olmaması
- Turizm potansiyeli taşıyan birçok mağaranın turizme açılmamış olması. Mağaralarda aydınlatma, yürüyüş yolları, havalandırma gibi imkanların yetersiz olması
- Turistik mağaraların içini ve dışını gösteren kroki

Fırsatlar

- Kırsal turizmin gelişmesi ile kırsal alanlardaki kadınların aile içi rollerinin değişmesi ve kadının çalışma hayatına daha tesirli olarak katılması kolaylaşmıştır.
- Şehirde yaşayan insanların tabiat hakkında bilinçleri artmaktadır..
- Kırsal turizme yönelik TV programlarında artış görülmektedir.
- Türkiye’de kırsal alana, turizm kavramına kolayca adapte olabilecek genç ve dinamik bir nüfus bulunmaktadır.
- Kırsal turizmin gelişmesiyle birlikte, yöreye ait ağaç işleri, halı, kilim, el işlemleri, süs malzemeleri gibi geleneksel el sanatları ve diğer hediyelik eşyalar pazarlanarak yöre halkına ek bir gelir sağlamaktadır.
- Yerel girişimcilik ruhunun gelişmesine ortam hazırlamaktadır.
- Kırsal alanda turizmin gelişmesine bağlı olarak yörede fiziksel alt yapı sorunu da ortadan kalkmaktadır.
- Gelir düzeyi diğer sektörlere göre düşük olan Ziraat üreticisine ek bir gelir sağlamak açısından büyük önem arz etmektedir
- Türkiye genelinde nadir bulunan varlıkların olması
- Keşfedilmemiş alanlar,
 - Tabiat parkları yapılması için uygun yeni alanlar
 - Tabiat turizme odaklanmış televizyon programlarının sayısında artış,

- Kırsal alana turizm kavramına kolayca adapte olabilecek genç ve dinamik nüfus,
- Televizyon ve sinema filmleri için uygun alanlardır.
- Dünya genelinde inanç turizmine olan alakanın artması
- Turizme yönelik finansal destekler
- İç turizmdeki hareketlenme
- Tarih ve kültür turizmine ilgilinin artması
- Turizme yönelik finansal destekler
- Tarihi eserlerin korunmaya alınmaması vebakımsızlık sebebiyle zarar görmesi
- Denetim ve kontrol eksikliği sebebiyle ziyaretçilerin sebep olduğu tahribat
- Bazı restorasyon çalışmalarının yapıların aslından uzak olarak yapılması sebebiyle önemini ve özelliğini kaybetmesi
- Bölgedeki tabii yapının ve flora çeşitliliğinin korunması için bir bilinçlenmenin söz konusu olması
- Bölgenin tabii olarak sahip olduğu bu zenginliğin sürdürülebilir ve tabiatı korumayı destekleyen vebunun yanında yüksek turizm geliri sağlayan bir turizm potansiyeli oluşturması

Tehditler

- Kırsal turizm, ziraattan gelir sağlayan halkın, ziraat sektörü dışına kaymasına sebep olarak ziraatın gerilemesine sebep olabilir.
- Yakında bulunan ziraat alanlarında yapılan zirai ilaçlamalar ekosistemde zararlı etkilere sebep olmaktadır.
- Tabiat parklarında profesyonel şekilde hizmet verilemediğinden daha az sayıda ziyaretçi gelmekte ve kaynak değeri düşmektedir.
- Avrupa’da iyi teşkilatlanmış Tabiat turizm merkezleri bulunması bir tehdit unsurudur.
- Yerli turist gelir çok düşük.
- Edirne’de Tabiat turizm alanında geniş çaplı sayılabilecek tesir edici bir dernek veya kooperatif bulunmamaktadır.
- Mevzuattan kaynaklanan sıkıntılar
- Küresel ısınma
- Küresel ısınma tesiri ile oluşan iklim değişikliklerinin bitki örtüsüne zarar vermesi

Fotoğraf- 87 Bitki Örtüsü

6. EDİRNE İLİ SÜRDÜRÜLEBİLİR TABİAT TURİZMİ STRATEJİLERİ

6.1. Gelişme Stratejileri

Strateji 1. Tabiat turizmi yatırım projelerine uygulanmak için teşviklerin sağlanması ile Edirne'de turizm sektöründe yatırımların artırılması

Strateji 2. Sürdürülebilir Tabiat turizmi ürünlerinin, turistik kalkınma sürecinde zarar görmeden, faydalı olan yerel çevre, toplum ve yöre kültürüyle uyum içinde işlenmesi

Strateji 3. Yüksek potansiyele sahip ilçelerde de yerel kalkınmada turizmin güçlü bir araç olarak öne çıkarılması

Strateji 4. Ürün çeşitliliğini artırma yoluyla, gelirlerin arttırılmasının sağlanması

6.2. Koruma Stratejisi

Strateji 1. Tabiat turizmi yatırım projelerinin sürdürülebilirliğini sağlamak maksadıyla gerekli önlemlerin alınması

Strateji 2. Tabiat turizmi faaliyetlerinin devamlılığını sağlamak maksadıyla halkın bilinçlendirilmesi ve eğitim çalışmalarının yapılması

6.3. Pazarlama Stratejisi

Strateji 1. Milletlerarası, ülke geneli, bölgesel ve yerel ölçekte markalaşmanın hedeflenmesi, ülke çapında tanıtım ve pazarlamaya ek olarak varış noktaları bazında tanıtım ve pazarlama faaliyetlerine başlanması

Strateji 2. Tabiat turizmi ürünlerinin her bileşeninde toplam kalite yönetiminin, sertifikasyonun etkin kılınması

Strateji 3. Toplumun farklı kesimlerine uygun fiyatta, kaliteli turistik ürün faaliyetlerinin sunulması, faydalandırmada yüksek ekonomik güç sahibi olmanın gerekmemesi

6.4. Ziyaretçi Yönetimi Stratejisi

Strateji 1. Koruma ilkeleri ve ziyaretçi yönetim kriterlerinin yaygınlaştırılması, bunun yanında, müşteri beklentilerine de dayalı sürdürülebilir ziyaretçi yönetiminin sağlanması

7. SONUÇ VE ÖNERİLER

Tatil yapmak şimdilerde, farklı uygarlıklar ve kültürel değerlerle buluşup tanışması, tatilcinin kendini yeniden tanıması ve tanımlaması, değişimin farkına vararak yeni heyecan ve maceralar yaşaması, pozitif enerjiye ulaşması, hayata daha dinç bir şekilde sarılması için “**Tabiat Alanlarında Olmak**” günümüz insanının en çok ihtiyaç duyduğu olgulardan biridir.

Dünyada 60 ve 70 li yılların moda turizm türü olup, sonra ona yeni türlerin eklendiği deniz turizmi, Türkiye’de son 10-15 yıldır altın çağını yaşamaya başlamıştır. Dış talebin artısında Türkiye’nin pek keşfedilmemiş bir ülke Kıyılarımızın henüz kirlenmemiş ve aşırı betonlaşmamış olması, tabii güzelliklerimizin zenginli ve iklimin uygunluğu, ucuzluk, Türk halkının misafirperverliği başlıca rol oynayan faktörlerdir.

Dünya turizminde yeni eğilimler çıktıkça, yeni yerler keşfedildikçe, bölgesel çatışma ortamları doğdukça, turizmin bir yerden başka bir yere kayması son derece çabuk olmaktadır. Kaldı ki bir de bunlara turizmde “moda olma” eklenmektedir. Dünya Turizm Teşkilatı’nın araştırmalarına göre 21. yüzyılda tüketici eğiliminin kültür turizmine yöneleceğine ilişkin saptamaları vardır.—Yapılacak olan, deniz turizmine alternatif ya da onu tamamlayan diğer türlerin ülkemizde gelişmesine çaba gösterilmesidir. İşte bu türlerden biri kırsal turizmdir.

Türkiye; dört mevsimin aynı anda yaşanabildiği, bakir ve yıpranmamış tabiatıyla, 4 saatlik uçuş mesafesiyle dünya nüfusunun %40’ına ulaşabiliyor olması, her çeşit coğrafi ve iklim çeşitliliğe sahip olunması, yerel kültürlerin, geleneklerin ve yaşam tarzlarının devam ediyor olması, tabiat ve macera turizmine yönelik büyük bir potansiyel taşıyor olması açısından jeopolitik bir önemin yanısıra biyoçeşitlilik, sosyokültürel kaynak değerleri bakımından da bir kıtanın sahip olabileceği bütün ekosistem ve habitat özelliklerine tek başına sahiptir. Ayrıca asırlardır birçok medeniyete ev sahipliği yapmış ülkemizin her bir köşesinde tabiat ile iç içe bir tarihi yaşatmaktadır.

Bu yüzden yapılan ve yapılacak olan çalışmaların önemi bir o kadar artmaktadır. Dünyada tabiat turizmi açısından gelişmekte olan ülkeler arasında **19. Sırada** yer almaktayız.

Cumhuriyetimizin kuruluşunun 100. yılında dünyadaki ilk on büyük ekonomi arasında yer alacak **“Büyük Türkiye”** idealinin gerçekleşmesi maksadıyla tabiat turizmi çalışmaları başlanmış ve süratle devam etmektedir.

İstihdamı ve bölgesel gelişim seviyelerini arttırarak ülkemizin tabiat turizmi potansiyelini **uluslararası bir marka haline getirerek** bütün korunan alanlarımızdaki yapı ve tesislerimizi tabiat turizmi uygulamalarına imkan verecek şekilde düzenlemekteyiz.

Tabiat temelli turizm anlayışı küresel boyutta da giderek yükselen bir değerdir. Yeni tip turistlerin beklentileri; deniz-güneş-kum üçgeninin hakim olduğu alışılmış turizm merkezlerinden uzakta, tabiat ile iç içe, abartılı olmayan tesislerde iyi bir oda, iyi hizmet ve tüm bunların başında bozulmamış ve temiz bir çevrede aktif bir tatil şeklindedir. Ülkemizdeki tabiat turizmi potansiyeli bu beklentiyi tam olarak karşılayacak düzeydedir. Bu açıdan bakıldığında Türkiye, sahip olduğu tabi güzellikleriyle ve korunan alanlarıyla değerlendirilmeyi bekleyen büyük bir ekoturizm potansiyeline sahiptir.

Tabiat Turizmi faaliyetleri kapsamında hedeflenen ve planlanan hususlar şunlardır;

- Tabiat Turizminde rekabeti ucuz ürün yerine, markalaşan turizm bölgeleri oluşturarak sağlamak,
- Var olan tabiat turizmi potansiyelimizi sürdürülebilirlik perspektifi içinde yeniden ele alıp planlamak,
- Tabiat Turizmini hükümetin sosyo-ekonomik hedeflerini destekleyecek şekilde geliştirmek,
- Tabiat Turizmindeki gelişmeleri sürdürülebilir çevre politikaları ile desteklemek,
- Uluslararası işbirliğini güçlendirmek,
- Tabiat Turizmi sektörel gelişme politikaları ve hedeflerinin, genel ulusal gelişme politikaları ve hedefleri ile uyumlu olmasını sağlamak,
- Küresel eğilim taleplerini izlemek ve buna yönelik planlama ve uygulamalar yapmak,
- Sürdürülebilir tabiat turizmi konularında kamu, özel ve sivil toplum kuruluşlarını bilinçlendirmek,
- Yurtiçi ve yurtdışı tanıtım ve pazarlama çalışmalarını etkin kılmak,

- Alternatif turizm odaklı (sağlık ve termal, golf, kış sporları, tabiat turizmi vb.) turizm kentlerinin oluşturulmasını sağlamak,
- Tabiat Turisti profiline odaklanan turizm ürünleri oluşturmak,
- Nitelikli turist sayısının ve turizm gelirlerinin artırılması için metotlar geliştirmek
- Tabiat Turizmiyle ilgili altyapı ve ulaşım yatırımlarında özel sektörün etkinliğini özendirerek kamunun yükünü hafifletmek,
- Tabiat Turizmi eğitimi ile işgücü kalitesini arttırmak ve sektörde sertifikasyon sisteminin etkin bir şekilde uygulanmasını sağlamak...
- Öncelikli tabiat turizmi türlerine ve gelişmişlik seviyelerine bağlı olarak **bölgesel düzeyde sektörel teşvik mekanizmaları geliştirmek**
- Tabiat Turizmi potansiyelimizi ortaya çıkararak **uluslararası bir marka haline gelmek**
- Dünya çapında benzerleriyle yarışabilir düzeyde **serbest turizm ticaret bölgeleri oluşturmak**

Bu hedefler doğrultusunda ülkemizin ulusal ve uluslararası pazarda turist sayısı ve turizm geliri bakımından **ilk 5 ülke arasına** girmek için tabiat turizmi sektöründe büyük bir seferberlik başlatılmasına ihtiyaç bulunmaktadır.

Türkiye’de Tabiat turizminin asıl müşterisi olacaklar yabancı turistlerdir. Diğer bir ifadeyle kırsal turizm dış turizmde yerini almalıdır. O yüzden kırsal turizme açılacak köyler bir nevi Geleneksel köy kültürümüzün temsilcileri olacağından titizlikle seçilmelidir.

Kültürel ve tarihi bakımdan çok zengin olan ülkemizde, bu konuya daha fazla önem verilerek, tarihi ve kültürel bakımdan turist çekebilecek kırsal alanlara daha fazla yatırım yaparak ve özellikle bu alanlarda yaşayan gençlere ek iş imkanları getirerek göç etmelerini önlemek olmalıdır

Plan aşamasından her türlü girişime kadar köy halkı her isin içinde yer almalı, muhakkak teşkilatlanmaları sağlanmalıdır. Ancak en basta eğitim gelmektedir.

Bütün bunların yerine getirilmesinde, başka deneyimlere başvurulmalı, aynısını yapmak yerine, yörenin kaynakları, yerel halkın talepleri ve yaratıcılığı ön plana çıkarılmalıdır.

Anadolu'nun turist çeken il ve ilçe merkezlerinde turistlerin kolayca erişim sağlayacağı turizm ofisleri kurularak bölge ile alakalı bilgi ve haritaların turistlerin faydalanabileceği şekilde yapılmalıdır.

Türkiye Ekonomisinin en önemli sektörlerinden biri olan turizm ve dolayısıyla Tabiat turizmi ülkemizin 7 coğrafi bölgesinde de kolaylıkla uygulayabilecek bir ekonomik faaliyettir. Turizm sektörünün hizmetler sektörü içerisinde yer alması, emek yoğun üretim gerektirdiği için, işsizliğin önlenmesine de katkı sağlayacaktır.

Turizmin çeşitlendirilmesi, bütün bir yıla yayılması strateji ve 2023 vizyonu çerçevesinde; Maksat; Türkiye dağlık alanlarını bir bütün içinde ele almak ve sunduğu kırsal turizm potansiyelini ortaya koymaktır. Türkiye genel alanı içinde en geniş yeri kaplayan dağlık alanlar, bünyesinde barındırdığı kırsal nüfusta en az gelir düzeyine sahip kitleleri oluşturmaktadır. Bu sebeple dağlık alanların sunduğu alternatif turizm potansiyeli çerçevesinde öncelikle jeolojik ve jeomorfolojik özellikler, tabii ortam şartlarındaki çeşitlilik ve korunmuş kültürel yapısıyla bu tür alanların kırsal turizm açısından son derece zengin olduğu sonucuna ulaşılmaktadır. Bu bölgelerde hayat savaşı veren kırsal nüfusun kalkınmasında ve yerinde tutulmasında yardımcı olacak ve ülke ekonomisine katkı sağlayacak bir politika ile bu alanların değerlendirilmesi önemli olacaktır .

-Tabiat turizme hizmet maksadıyla kurulan yeme içme tesislerinin tabiata uygun, abartısız yapılması, iletişim araçlarının çevreyi en az kirletecek şekilde geliştirilmesi, su ve enerji tüketiminin sürdürülebilirlik ilkeleri ile uyum içinde olması gerekmektedir. İşletmelerin kuruluş aşamasında genel dokuya uygun malzemeler kullanıp kullanmadığı denetlenmelidir. Faaliyet aşamasında da yerel yönetimler tarafından sık sık denetimleri gerçekleştirilmelidir.

-Tabiat turizmi potansiyeli değerlendirildiği takdirde bölge turizminin mevsimsellik özelliğinden kurtarılarak, yıl içine yayılması, böylece gelen turistlerin kalış sürelerinin uzatılabilmesi mümkün olacaktır.

-Tabiat turizmi bir yerleşme biriminde gelişebilmesi için coğrafi konumun ve kuruluş yerinin uygunluğu, tabii güzelliklerin, tarihsel ve kültürel çekiciliklerin varlığı ve korunmuş olması,

altyapı yeterliliği, konaklama olanakları, kırsal geleneksel üretim biçimlerinden en az birinin varlığı ve turiste sunulabilmesi, yerel halkın turizm için gönüllü olması önde gelen şartlardır. Türkiye ye gelen turistlerin deniz ve eğlence turizmden sonra en çok kültürel turizm maksatlı geldikleri göz önüne alındığında, sürdürülebilir turizme hizmet eden ekoturizmin yanında kırsal ve onunla bütünleşen kültürel turizmin üzerinde daha fazla durulması turizmin gelecekte devamlılığı için önem arz etmektedir.,

Kırsal alanların turistler tarafından ziyaretiyle kültür alışverişiyle beraber kırsal halkın dışa açılması sağlanabilecektir.

-Tabiat turizminin teşvik edilmesi ile bölgede yer alan tabii kaynakların korunması hususunda yerel halk daha titiz hareket edecektir. Kırsal alanda yapılan turizm faaliyetleri, kırsal nüfusun yaşadığı problemler için çözüm olarak görülmektedir. Kırsal turizmden beklenen ekonomik, sosyo-kültürel ve çevresel yararların sağlanması için öncelikli olarak yerel halkın gönüllü olması önemlidir.

-Tabiat turizminin kırsal nüfus tarafından benimsenmesi için bölge halkının hayat tarzları ve bölgenin özellikleri dikkate alınarak teşvikler sağlanmalıdır. Kırsal alanlarda ziraatsal faaliyetlerin temel geçim kaynağı olduğu düşünüldüğünde, turizme yönelik iş olanaklarının teşvik edilmesi ekonomik Problemler için araç olarak değerlendirilebilir

-Başka ulusların tarih ve kültürlerini taklit etmek yerine, yöresel ve geleneksel mimariye uygun, tabii çevrenin bütünlüğünü bozmayacak şekilde alt ve üstyapıların oluşması sağlanmalıdır. Bu da daha çok dikkat çekerek, tabii olarak bölgenin turistik faaliyetlerinin gelişmesini de katkı sağlayacaktır.

-Yöresel ve geleneksel mimariye uygun olmayan, çevreye uyumsuz çok yıldızlı ve çok yataklı tesisler yapmak yerine, çevreye uygun daha küçük ölçekli konaklama birimlerinin tercih edilmesi yöreye ait Tabiat turizm potansiyelinin hızlanmasını sağlayacaktır.

-Kitle turizmindeki plansız ve kontrolsüz gelişmelerin yol açtığı olumsuzluk, yarattığı çevresel tesir eder ve destinasyonların sürdürülebilirliği açısından tabiat merkezli işletmelere olan ihtiyaç günden güne kendini hissettirmektedir. Bu vaziyet bölgenin bir turizm destinasyonu

olarak sürdürülebilirlik ve Tabiat turizm bağlamında önemli bir imaj yaratmasına da yardımcı olacaktır.

- Bölgesel konaklama alanları cazibe noktalarına yakın mevcut alt yapı olanaklarının olduğu noktalarda seçilmelidir. Bu noktalardan sonra yaylalara çıkan yollar mevcut vaziyetiyle korunmalı.(Haberal. 2011 S.206)

-Yaylalarda konaklama, alışveriş, yeme içme konularında öncelikle mevcut yapılardan faydalanılmalı, bu yapılardan özgün olanlarının aslına uygun restorasyonu ile turizme kazandırılmaları teşvik edilmelidir. Yapılaşmanın yoğun olduğu yaylalarda yapılaşma dondurulmalıdır.

-Turistin yöre halkının evinde ve günlük yaşantısı içinde misafir edilmesi, yöresel ürünler ve el sanatlarının turiste tabiiçevrede arzı sağlanmalı, bu şekilde yöre halkı günlük yaşantılarıyla birlikte turizm olgusu içinde yer almalıdır.

-Belli yaylaları içeren pilot uygulamaları yapmadan yüksek oranlı teşviklerle, bütün yaylalarımızda yapılaşmayı teşvik ederek ve Tabiatı tahrip eden yanlış uygulamalardan kaçınılmalıdır.

-Bütün yapılaşmada özgün malzeme ve geleneksel otantik mimari tarz kullanılmalıdır.Yörenin tamamlayıcı unsuru olan otantik hayat ve kültürü muhafaza edilmeli, el sanatları geliştirilmeli ve teşvik edilmelidir. Aksi halde cazibe unsuru olan otantik hayat yerini modern hayata terk ederek mevcut kültürün kaybolmasına sebep olacaktır. Bu sebepe yöre halkının evlerini yörenin otantik yaşantısına göre restore ederek pansiyon olarak turiste verebilmeleri ve el sanatları üretimine katkıda bulunabilmeleri için kredi ile teşvik sağlanmalıdır.

-Yaylalardaki vadilerde teleferik sistemi oluşturulmalı ve bu sistemle turistlerin zirvelere ulaşimleri kolaylaşmalıdır.

-Yayladaki evlerin ve konakların ve konaklama tesislerinin mimarisi, iç ve dış tasarımı geleneksel otantik kültüre uygun olmalıdır. Tesis, yer ve dükkân isimleri, Festival ve yayla şenlikleri yaylalardaki müzikler, danslar, oyunlar, yiyecek ve içeceklerin çeşitliliği (mönü) içeriği ve sunumu geleneksel otantik kültüre uygun olmalıdır. El sanatları, hediyelik eşyalar,

yerel halkın kıyafetleri (erkek, çocuk, bayan), yerel halkın kullandığı alet ve araçlar, yerel halkın gündelik hayatı ve alışkanlıkları geleneksel otantik kültüre uygun olmalıdır.

-Otantik yaylacılığın kültürel temellerini korumalıyız. Bunlar; Yayladaki evlerin ve konakların ve konaklama tesislerinin mimarisi, iç ve dış tasarımı geleneksel otantik kültüre uygun olmalıdır. Tesis, yer ve dükkân isimleri, Festival ve yayla şenlikleri yaylalardaki müzikler, danslar, oyunlar, yiyecek ve içeceklerin çeşitliliği (mönü) içeriği ve sunumu geleneksel otantik kültüre uygun olmalıdır. El sanatları, hediyelik eşyalar, yerel halkın kıyafetleri (erkek, çocuk, bayan), yerel halkın kullandığı alet ve araçlar, yerel halkın gündelik hayatı ve alışkanlıkları geleneksel otantik kültüre uygun olmalıdır

Bu saydığımız bilgiler ışığında Edirne Yaylaları, Zengin ormanları, florası ve faunası ile Tabiat turizm için çok uygun bir yöredir.

-Edirne ilimizde Ülkemiz için miras değeri taşıyan birçok tarihi eser bulunmaktadır. Edirne birçok önemli olaya ev sahipliği yapmış farklı kültürlerin bir araya gelmesine araç olmuştur. İl sınırları içerisinde bulunan Tarihi ve kültürel eserleri Ülkemiz için miras değeri taşımaktadır.

Tabii ve kültürel mirastan doğrudan ya da dolaylı olarak sorumlu kamu kurum ve kuruluşları, konuyla alakalı uzmanlar, üniversiteler, sivil toplum teşkilatları, halk temsilcilerinin görüşleri alınarak öncelikle üst ölçekte planlar hazırlanmalıdır. Bu planlar doğrultusunda Yayla turizm merkezlerinin özelliklerine göre, alakalı kurumlarca hazırlanacak uygulama planlarını hayata geçirebilecek düzeyde bilgi birikimine sahip uzmanların, yerel yönetimlerin kadrosuna alınmaları sağlanmalıdır.

Tabii, biyolojik, kültürel ve toplumsal özgün kaynak değerlerinin, bilimsel olarak sürdürülebilir kılındığı Türk ve dünya kamuoyuna tanıtılmalıdır. (Haberal. 2011 s.206-207)

- Yapıların restorasyon çalışmalarının tamamlanarak yapılara gösterişli hava kazandırılmalıdır
- Eserlerin tanıtılmasında mitolojik değerlerden yararlanılmalıdır
- Turizm acentelerinin düzenli ve organize olarak bölgeye gelmesi sağlanmalıdır
- Paket turları kamplı inanç turizmine yönelik düzenlenmelidir
- Uluslararası festival ve teşkilatlar düzenlenmelidir

- Bölgemizde özellikle kültür ve tarih mirası yönünden zengin bölgelerde turistlere yönelik konaklama kapasiteleri geliştirilmelidir
- Tarihi ve kültürel varlıkların tanıtımı ve pazarlaması yönünde gerek direkt turistlere gerek tur operatörleri ve acentelere tanıtım filmi, broşür, el kitapçığı gibi görsel malzemeler hazırlanmalıdır
- Tarihi eserlere zarar verebilecek herhangi bir tahribatın önlenmesi maksadıyla kontrol ve denetim mekanizmalarının güçlendirilmesi gerekmektedir
- Özellikle tarihi ve kültürel varlıkların tahribatının önlenmesi için yerel halkın bilinçlendirilmesi ve eserleri sahiplenmesi sağlanmalıdır
- Paydaşların işbirliği ve teşkilatlanmasıyla bölgede kazılara fon ayrılması ve kazıların hızlandırılması sağlanmalıdır
- Bölgede bu turizm türünün geliştirilmesi için misyon ve vizyon belirlenmelidir (kalkınma ve rekabet aracı olarak gastronomi, uluslararası gastronomi destinasyonu olma)
- Gastronomi turizminde özellikle önem taşıyan kurumlar arası teşkilatlanma sağlanmalıdır
- Gastronomi turizmi için var olan ürünler seçilip öne çıkarılmalı, yeni ürün geliştirilmeli ve temalı yerel restoranlar oluşturulmalıdır
- Öğrenciler, yerel halk ve bu konuda hizmet verecek insanlara eğitim verilmelidir
- Turizm değeri taşıyan tabiat alanları ve kültür varlıklarının ulaşım yollarına yeterli yol ve yön gösteren levhaları yerleştirilmelidir.

KAYNAKÇA

Albayrak A, “*Alternatif Turizm*” Detay Yayıncılık Ankara 2013.

Çeken. H, Uçar. M, Ökten Ş. (2010) *Kırsal turizm ve kırsal kalkınma (Fethiye örneği)* Detay yayıncılık.

Haberal, H. (2011), “*Yaylacılık Kültürünün Yayla Turizmi İçindeki Önemi; Rize Yaylaları Örneği*,” Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi, Ankara.

Haberal, H. (2013) “*Yayla kültürü ve Yayla turizmi*”, Özyurt matbaacılık Ankara.

Haberal, H. (2015) “*Turizmde Alternatif; Ekolojik Turizm - Tabiat Turizmi - Kırsal Turizm- Yayla Turizmi*” Detay yayıncılık, Ankara

Kaypak, Ş, (2012) “*Ekolojik Turizm ve Sürdürülebilir Kırsal Kalkınma*” KMÜ Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar Dergisi 14 (22)

Kılıç, B, Kurnaz A (2010) “*Alternatif Turizm ve Ürün Çeşitliliği Oluşturmada Ekolojik Çiftlikler: Pastoral Vadi Örneği*” İşletme Araştırmaları Dergisi 2/4.

Kozak, N. Kozak M, Kozak M. 2000 “*Genel Turizm*” Ankara, Detay Yayıncılık,

Soykan, F (2003). “*Kırsal Turizm ve Türkiye Turizmi İçin Önemi*” Ege Coğrafya Dergisi, Sayı:12, 1–11.

Taş, S. (2012) “*Trabzon ve ekoturizm: Yerli Ziyaretçilerin Yöreyi Değerlendirmesine Yönelik Bir Araştırma*” T.C. Balıkesir Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Turizm İşletmeciliği Ve Otelcilik Anabilim Dalı Balıkesir

Türkiye Turizm Stratejisi 2023

Şerefoglu. C, (2009), “*Kalkınmada Kırsal Turizmin Rolü- 2007-2013 Yılları Arasında Ülkemizde Uygulanacak Olan İpard Kırsal Kalkınma Programındaki Yeri, Önemi ve Beklenen Gelişmeler*”, Uzmanlık Tezi, Ankara.

www.kultur.gov.tr

6.1 . KAPASİTE GELİŞTİRME Maksat: ilgili paydaşların tabiat turizmi açısından kapasitelerini geliştirmek

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süreler				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
1	1	Ekoturizm eğitimi	Yerel halkının Tabiat turizmi hakkında eğitimi, Tabiat turizmine sunulabilecek ürünlerin geliştirilmesi konusunda eğitilmesi. Bu konuda plan süresince en az 10 kurs açılarak 200 kişinin eğitilmesi sağlanacak.	İKTM, OSİ,	B,M,K,HEM, D	2016						
2	1	Ekoturizm Konseyi ve Ekoturizm Dernekleri Kurulması	Eko-turizmde hedef birliğinin sağlanması, İşbirliği için sözleşme imzalanması	İKTM, Kişiler, ÖG,V	M, B, K	2016						

6.1 . KAPASİTE GELİŞTİRME Maksat: ilgili paydaşların tabiat turizmi açısından kapasitelerini geliştirmek

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süreler				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
3	1	Hizmet ve ürün kalitesinin geliştirilmesi	Eko-turizm hizmetlerinin kademeli olarak geliştirilmesi için bir yerel nitelikler standardı oluşturulması, Geleneksel köy evlerinin pansiyona dönüştürülmesi projelerinin yapılması, Geleneksel düğün kompozisyonunun canlandırılması /yaygınlaştırılması, Plan dönemi sonunda standartlara uygun en az 100 adet ev pansiyonu oluşturulması	K, İKTM, OSİ, İÖİ, B, ÖG	B, M	2016						
4	1	Tabiat koruma eğitimcileri yetiştirme	Tabiat eğitimi için görev alacak eğitimcilerin eğitilmesi, plan dönemi içinde 20 adet eğitici eğitmek,	OSİ, Ü	TUBİTAK, Vİ, DKMPGM	2016						

6.1 . KAPASİTE GELİŞTİRME Maksat: ilgili paydaşların tabiat turizmi açısından kapasitelerini geliştirmek

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süreler				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
5	1	Yöre halkının Tabiat eğitimi	Tabiatı anlatmak için yöre halkın eğitilmesi, ayrıca çocukların eğitimi, Plan dönemi boyunca 300 yetişkin, 100 çocuğa Tabiat eğitimi verilmesi	OSİ, Ü, K, HEM	M, Belde Belediyeleri	2016						
6	2	Gönüllülük sisteminin oluşturulması	Tabiat gönüllülerinin seçimi Plan dönemi boyunca her ilçede 10'ar adet gönüllü seçilmesi	OSİ, Ü, K, B	Vk	2016						
7	3	Deneyim paylaşımı	Deneyim paylaşım programları oluşturulacaktır, kıyaslama bölgeleri ile ve ülke düzeyinde deneyim paylaşımı için 10 adet karşılıklı gezi düzenlenecektir.	Yöre halkı, K, İKTM, İÖİ, ÖG		2017						
8	2	Rehber eğitimi	Edirne genelindeki alanlara yönelik tamamı yöre halkından olmak üzere plan döneminde 20 adet Alan Kılavuzu yetiştirilmesi	OSİ, Ü, B, K, MEM	Vk	2017						

6.1 . KAPASİTE GELİŞTİRME Maksat: ilgili paydaşların tabiat turizmi açısından kapasitelerini geliştirmek

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süreler				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
9	2	Haritaların oluşturulması	Ekoturistler için rotaların yer aldığı haritaların oluşturulması ve basımı	İKTM, OSİ, K, İÖİ	STK, Vİ	2016						
10	2	İlgi gruplarının eğitimi	Hedef birlikteliği için ilgi gruplarının workshoplarla, toplantılarla hedeflere yönlendirilmesi, hedef birlikteliğinin sağlanması 11 yıl boyunca, her yıl 1 workshop düzenlenecektir.	İKTM, OSİ, V, K, B	B	2016						
11	2	Üniversitelere işbirliği	Her türlü faaliyetin planlanma, geliştirme ve uygulama safhalarında Edirne içinde ve yakınındaki üniversitelerden bilimsel destek alınması için işbirliği yapılacaktır,	GÜ, OSİ	İKTM, D	2016						

6.1 . KAPASİTE GELİŞTİRME Maksat: ilgili paydaşların tabiat turizmi açısından kapasitelerini geliştirmek

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süreler				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
12	1	Yerel profesyonel av kılavuzu eğitimi	Av turizmine profesyonel yaklaşım sağlanacaktır.	OSİ, HEM, Ü		2016						
13	3	Yabancı dil eğitimi	Yabancı ziyaretçilerle iletişim sağlanacaktır.	OSİ, HEM, Ü		2016						
14	1	Kurtarma Timlerinin kurulması	Dağ, kanyon ve mağara kurtarma Timlerinin kurulması sonucunda ziyaretçilerin güvenliği sağlanacaktır.	OSİ, AFAD, K		2016						

6.2. FİZİKSEL ALTYAPININ OLUŞTURULMASI Maksat; altyapıyı güçlendirmek, geliştirmek,												
Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
15	1	Her vadiye bir Tabiat Parkı	Her vadiye esnek kullanımlı tabiat parkı oluşturulacak.	OSİ, İÖİ, İKTM, K	D, ÇŞM, B	2016						
16	1	Tabiat Anıtları ve Anıt Ağaçlar	İlimizde Anıtsal özellik gösteren alanların ve ağaçların çoğaltılması ve halkın kullanımına açılması ve tanıtımı sağlanacak.	OSİ, İÖİ, İKTM, K	D, ÇŞM, B, TVKK	2016						
17	1	Milli Parklar	İlimizde katılımcı yaklaşımla 1 adet Milli Park Alanı Oluşturulacak	OSİ, OBM, İÖİ, İKTM, K	D, ÇŞM, B, TVKK	2016						
18	1	Yaban Hayatı Geliştirme Sahaları	İlimizde 2 adet Yaban Hayatı Geliştirme Sahası Oluşturulacak	OSİ, İÖİ, İKTM, K	D, ÇŞM, B, TVKK	2016						
19	1	Atık yönetimi	Katı atıkların yönetimi konusunda, vahşi depolama yapılması engellenecektir.	M, B, İÖİ	D, ÇŞM	2017						

6.2. FİZİKSEL ALTYAPININ OLUŞTURULMASI Maksat; altyapıyı güçlendirmek, geliştirmek,												
Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
20	1	Alan düzenleme	Kamp alanlarının ve günübirlik alanların düzenlenmesi, uygun yerlerde, ilçe planına uygun olmak üzere en az 3 motokaravan yeri düzenlenecekti	İKTM, K, İÖİ	D, ÇŞM, STK	2017						
21	1	Hizmet üniteleri geliştirme	Favori seçilen ilçelerde alan içinde kalan, atıl binaların onarımı ve turizmde kullanımı sağlanacaktır	K, İÖİ, OSİ, ÖG	D	2017						
22	1	Turizm Bilgilendirme Merkezleri Kurulması	Favori ilçelerde bilgilendirme merkezleri kurulacaktır, Bu merkezlerin atıl okul binaları veya köy evlerinin kiralınması veya restorasyonu ile oluşturulması.	İKTM, OSİ, K, B, İÖİ	D, Vİ	2017						

6.2. FİZİKSEL ALTYAPININ OLUŞTURULMASI Maksat; altyapıyı güçlendirmek, geliştirmek,

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
23	1	Patika düzenlemeleri (trekking yol ağı oluşturma ve düzenleme)	Trekking güzergâhı olarak tespiti edilen tüm sahalarda patika düzenlemeleri ve her türlü tanıtıcı, bilgilendirici elemanların yapımı	İKTM, OSİ, K, B, İÖİ	D, STK	2017						
24	2	Tabiat Müzesi kurulması	Favori ilçelerde Tabiat Müzesi ve Ekolojik Yorum Merkezleri kurulması için çalışmalar yapılacaktır.	OSİ, İKTM, K, B İÖİ	D, Ü	2017						
25	3	Mağaraların ziyarete açılması	Ziyarete açık olmayan mağaraların turist ziyaretine açılması için gerekli düzenlemelerin yapılması	İKTM, OSİ, K, İÖİ	D, Ü	2017						
26	2	Ziyaretçi merkezleri kurulması	Ziyaretçi merkezi vizyonunun katılımcılıkla oluşturulması, favori ilçelerde ziyaretçi merkezlerinin kurulması için çalışmalara başlanacaktır.	İKTM, OSİ, K, B İÖİ	D, İKTM, B, M	2018						

6.2. FİZİKSEL ALTYAPININ OLUŞTURULMASI Maksat; altyapıyı güçlendirmek, geliştirmek,

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
27	2	Karavan&mob il ev kamp yeri	Favori ilçelerde karavan ve taşınabilir ev organize kamp yerleri oluşturulması	OSİ, İKTM, K, B, İÖİ	D	2018						
28	2	Dağ bisikleti parkurları	Favori ilçelerde dağ bisikleti patikası ağı için, altyapı, araştırma ve organizasyonunun tamamlanması	OSİ, İKTM, K, İÖİ, B	D	2017						
29	2	Ulaştırma imkânlarının artırılması	Her türlü ulaşım seferlerinin artırılmasıyla ziyaretçilere kolay ulaşım imkânı sağlanacaktır.	V, İÖİ, THK, UB		2016						

6.2. FİZİKSEL ALTYAPININ OLUŞTURULMASI Maksat; altyapıyı güçlendirmek, geliştirmek,												
Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
30	1	Kırsal kesimlerdeki yol kalitesinin artırılması	Köy ulaşım yollarının ve orman yangın yollarının iyileştirilmesiyle ziyaretçilere kaliteli ulaşım imkânı sağlanacaktır	V, İÖİ, OGM, OSİ		2016						
31	1	Butik otel ve pansiyonculuğun arttırılması	İl ve ilçelerde butik otel ve pansiyonculuğun arttırılması ile ziyaretçilerin konaklama ihtiyaçları en üst seviyeye getirilecektir	K, Tİ, İKTM, B, M	Yöre Halkı	2016						
32	1	Yürüyüş platformlarının yapılması	Karstik yapılara yürüyüş için platformların ve işaretlemelerin yapılması ziyaretçi güvenliğini sağlayacaktır	OSİ, K		2017						

6.2. FİZİKSEL ALTYAPININ OLUŞTURULMASI Maksat; altyapıyı güçlendirmek, geliştirmek,												
Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
33	1	Şelalelerin ziyarete açılması	Şelalelerin ziyarete açılması ile turizme kazandırılmış olacaktır.	OSİ, ÇŞM, İKTM		2017						
34	2	Atık Su Yönetimi	Özellikle belediyeler ve atık su oluşturan tüm evsel ve endüstriyel atık sular oluşturan işletmelerden kaynaklı atık sular arıtılacak ve turizm alanları korunmuş olacaktır.	B, İÖİ, TSİ, OSİ	ÇŞM	2016						
35	1	Sportif olta balıkçılığına uygun iskelelerin yapılması	Sportif olta balıkçılığı meraklılarına ve sportif olta balıkçılığı turizmine altyapı oluşturulmak olacaktır	OSİ, İGTHM, İKTM	GSİM	2017						

6.2. FİZİKSEL ALTYAPININ OLUŞTURULMASI Maksat; altyapıyı güçlendirmek, geliştirmek,

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
36	2	Deniz bisikleti	Su sporlarına yönelik olarak göl üzerinde deniz bisikleti turlarının yapılması	ÖG	İŞM	2016						
37		Yaban Hayatı Gözlem Yerlerinin Belirlenmesi	Uygun yerlerde yaban hayatının gözlemlenmesi için uygun üniteler yapılacaktır	OSİ	STK	2017						
38	1	Kuş gözlem kulelerinin yapılması	Uygun sulak alanlara kuş gözlem kuleleri yapılarak kuş gözlemciliği ve kuş gözlemciliğine dayalı turizm altyapısı oluşturulmuş olacaktır.	OSİ	STK	2017						

6.2. FİZİKSEL ALTYAPININ OLUŞTURULMASI Maksat; altyapıyı güçlendirmek, geliştirmek,

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
39	1	Turizm alanlarına manzara seyir noktası ve seyir teraslarının yapılması	Bu alanlarda seyir noktası ve seyir terasları yapılarak cazibe arttırılacaktır	İÖİ, B, K, M, OSİ		2017						
40	2	Turizm alanlarına kuru tuvalet yapılması	Yaya, atlı ve bisikletli Tabiat gezi güzergâhları üzerinde uygun yerlere kuru tuvaletler yapılarak gezi parkurlarında atık yönetimi sorununa çözüm getirilmiş olacaktır	OSİ, İÖİ, K		2017						

6.3. ENVANTER, ÜRÜN OLUŞTURMA, ÜRÜN ÇEŞİTLENDİRME VE GELİŞTİRME, SERTİFİKALANDIRMA, TANITIM VE PAZARLAMANIN YAPILMASI**Maksat: Mevcut ekoturizm ürünlerinin ortaya çıkarılması, geliştirilmesi, tanıtımı ve pazarlamasını yapmak.**

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
41	1	Kültürel ürün envanteri ürünlerini sunuma hazır hale getirme	Geleneksel hayat tarzı, kültüre ilişkin olarak Tabiatdan toplanan, üretilen gıda maddeleri veya tabii materyalden üretilen el sanatları vb. Değerlerin tespiti, satılabilir hale getirilmesi, sözlü değerlerin envanteri, bunların turizme sunulabilir hale getirilmesi.	iKTM, OSİ, K, HEM,	D, Ü	2017						

6.3. ENVANTER, ÜRÜN OLUŞTURMA, ÜRÜN ÇEŞİTLENDİRME VE GELİŞTİRME, SERTİFİKALANDIRMA, TANITIM VE PAZARLAMANIN YAPILMASI

Maksat: Mevcut ekoturizm ürünlerinin ortaya çıkarılması, geliştirilmesi, tanıtımı ve pazarlamasını yapmak.

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süreler				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
42	1	Tabii ürün envanteri sunuma hazır hale getirme	Tabiatda gizli kalmış, henüz keşfedilmemiş olan turizme sunulabilecek değerlerin ortaya çıkarılması ve sunuma hazır hale getirilmesi, bunların basılı katalog haline getirilmesi sağlanacaktır.	İŞM, İGTHM, ÖG	Ü	2017						
43	1	Milli ve milletlerarası seviyede tanıtım	Sunuma ve tanıtıma ait senaryonun katılımcılıkla oluşturulması ve çerçevede milli ve milletlerarası düzeyde tanıtım materyallerinin basımı	OSİ, İKTİM, K, B, İÖİ		2017						

6.3.ENVANTER, ÜRÜN OLUŞTURMA, ÜRÜN ÇEŞİTLENDİRME VE GELİŞTİRME, SERTİFİKALANDIRMA, TANITIM VE PAZARLAMANIN YAPILMASI

Maksat: Mevcut ekoturizm ürünlerinin ortaya çıkarılması, geliştirilmesi, tanıtımı ve pazarlamasını yapmak.

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süreler				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
44	1	Ekolojik ürün satış merkezleri	Favori ilçelerde yöre insanının ürettiği ekolojik ve Tabiatdan toplanan ürünlerin satışına yönelik her ilçede enaz 1 tane olmak üzere 6 adet satış yerlerinin oluşturulması, vatandaşların üretim ve satış için yönlendirilmesi.	İKTM, Oİ, İGTHM, İÖİ, B	Vk, Yöre Halkı	2017						
45	1	Ev pansiyonculuğu	Favori ilçelerde aynı kalite standardındaki pansiyonların pazarlama ağı içine alınması sağlanacak,	İKTM, B, K, İÖİ, ÖG	Yöre Halkı	2017						

6.3.ENVANTER, ÜRÜN OLUŞTURMA, ÜRÜN ÇEŞİTLENDİRME VE GELİŞTİRME, SERTİFİKALANDIRMA, TANITIM VE PAZARLAMANIN YAPILMASI

Maksat: Mevcut ekoturizm ürünlerinin ortaya çıkarılması, geliştirilmesi, tanıtımı ve pazarlamasını yapmak.

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süreler				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
46	1	Tur operatörlerine saha tanıtımı ve tur destinasyonları	Tur operatörlerine sahanın gezdirilerek tanıtımı, görüşlerinin alınması, isteklerinin değerlendirilmesi, destinasyon şekillendirmelerinin yapılması, bu destinasyonlar üzerinde hizmet kalitesi ağı kurulması, destinasyonları destekleyici, olumlu etkileyici eklerin tespiti.	TÜRSAB, İKTM, OSİ, V, K, B, İÖİ	D, İKTM	2017						
47	2	Müşteri beklenti ve memnuniyet anketleri	Ziyaretçilerin beklentileri ve verilen hizmetlerden memnuniyetinin periyodik olarak ölçülmesi, her yıl 250 şer kişi ile sezon başı, ortası ve sonunda toplam 3 anket yapılacaktır.	İKTM, OSİ, K	Ü	2016						

6.3.ENVANTER, ÜRÜN OLUŞTURMA, ÜRÜN ÇEŞİTLENDİRME VE GELİŞTİRME, SERTİFİKALANDIRMA, TANITIM VE PAZARLAMANIN YAPILMASI

Maksat: Mevcut ekoturizm ürünlerinin ortaya çıkarılması, geliştirilmesi, tanıtımı ve pazarlamasını yapmak.

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süreler				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
48	3	Fuar sempozyumlar, festivaller	Fuar ve sempozyumlara aktif katılımlarla stand oluşturma, Edirne konulu sempozyum düzenleme, festivallerin kültürel değerleri öne çıkaran hale getirilmesi, her yıl en az 2 milli fuara katılım sağlanması,	İKTİ, OSİ, İGTHM, D, HEM,	B, D, Ü	2017						
49	2	Ekoköy ve Eko beldeler	Saha içinde tabii ve kültürel değerleri bozulmamış veya küçük bir çaba ile bu değerlerinin sunumu ve korunması kolayca başarılabilecek ve sürdürülebilirliği ve her ilçede en az 1 olmak üzere 9 köyün Ekoköy olarak dizaynı ve sunulması, bu konuda diğer koruma alanlarına örnek olacak pilot uygulama yapılması,	İKTİ, OSİ, K, İÖİ,	M, Vİ	2017						

6.3.ENVANTER, ÜRÜN OLUŞTURMA, ÜRÜN ÇEŞİTLENDİRME VE GELİŞTİRME, SERTİFİKALANDIRMA, TANITIM VE PAZARLAMANIN YAPILMASI

Maksat: Mevcut ekoturizm ürünlerinin ortaya çıkarılması, geliştirilmesi, tanıtımı ve pazarlamasını yapmak.

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süreler				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
50	2	Satış-Tutundurma çalışmaları	Ekoturizm değerleri dağıtım programı yapılması. Ekoturizm tutundurma programı hazırlanması. Bu maksatla, gerekli kişisel satış, reklam, tanıtım ve satış geliştirme etkinliklerinin belirlenmesi,	İKTM, OSİ, TSO, ÖG	D, B	2017						
51	1	Yerel standardı koruma	Eko-turizm hizmetlerinin kademeli olarak geliştirilmesi için bir yerel nitelikler standardı oluşturulması, bu şekilde orijinalliğin korunması ile bozulma ve kültürel melezleşmenin önüne geçilmesi	İKTM, OSİ, K	D	2017						
52	2	Yeni ürünler ve Ürün geliştirme	Yeni ürünlerin geliştirilmesi, yeni dizaynlar, yerel kültür elemanlarının figüre edilmesi, bilinmeyen veya kaybolmaya yüz tutmuş, yöresel yemeklerin sunulabilir hale getirilmesi	İKTM, Ü, OSİ, K, HEM, MEM	D, Ü, Yöre Halkı	2018						

6.3.ENVANTER, ÜRÜN OLUŞTURMA, ÜRÜN ÇEŞİTLENDİRME VE GELİŞTİRME, SERTİFİKALANDIRMA, TANITIM VE PAZARLAMANIN YAPILMASI

Maksat: Mevcut ekoturizm ürünlerinin ortaya çıkarılması, geliştirilmesi, tanıtımı ve pazarlamasını yapmak.

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süreler				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
53	2	İyi örnekleri öne çıkarma	Yılda bir kez Örnek pansiyon, Örnek lokanta, Örnek Ürün satış yeri seçimi, bunlara göre kalite standartlarının diğer aynı faaliyette bulunan kişi ve kurumlara yaygınlaştırılması,	İKTM, OSİ, İÖİ, K	D	2018						
54	1	Sertifika/kalite standardı programı	Pansiyonculara, lokantalara, ekolojik ürün üreticilerine yönelik sertifika ve kalite standardı programının hazırlanması ve uygulanması,	İKTM, HEM, K, B, OSİ	Ü, D, Hizmet üretenler	2017						
55	2	Yeni tesisler	Zamanla gelişim gösteren ve potansiyeli artan yerlere belirlenmiş ekoturizm standartlarına uygun yeni eko-turizm tesislerinin kurulması,	ÖG, OSİ, K, İÖİ, İKTM	D, B	2018						

6.3.ENVANTER, ÜRÜN OLUŞTURMA, ÜRÜN ÇEŞİTLENDİRME VE GELİŞTİRME, SERTİFİKALANDIRMA, TANITIM VE PAZARLAMANIN YAPILMASI

Maksat: Mevcut ekoturizm ürünlerinin ortaya çıkarılması, geliştirilmesi, tanıtımı ve pazarlamasını yapmak.

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süreler				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
56	2	Kurallar sistemi	Tur operatörlüğü, Rota kılavuzluğu, pansiyonculuk ve yerel ürünlerin satışı konusunda halkın da benimsediği bir iş düzenini ve kurallar sistemini ortaya koyan mekanizma geliştirilmesi,	İKTM, OSİ, K, B, Tur operatörleri, Hizmet üretkenler		2017						
57	1	Organik tarım	Korunan alanlarda organik tarımla üretim prensiplerinin yerleştirilmesi, plan dönemi sonunda sahaların yüzde 30 unda organik tarımın yapılıyor olmasının sağlanması,	İKTM, OSİ, İGTHM	M, D, Yöre Halkı	2017						
58	1	Yapı sistemi	Favori ilçelerde, köy, belde ve ilçelerde yeni yapılacak yapıların tamamen yerel mimariye uygun olmasının zorunlu hale getirilmesi	B, ÇŞM, M, K	D, Mimarlar Odası	2017						

6.3.ENVANTER, ÜRÜN OLUŞTURMA, ÜRÜN ÇEŞİTLENDİRME VE GELİŞTİRME, SERTİFİKALANDIRMA, TANITIM VE PAZARLAMANIN YAPILMASI

Maksat: Mevcut ekoturizm ürünlerinin ortaya çıkarılması, geliştirilmesi, tanıtımı ve pazarlamasını yapmak.

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süreler				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
59	1	Avlalarda av sayısının artırılması	Avlalarda av potansiyelinin ve av turizminin cazibesinin arttırılması	OSİ, Aİ		2016						
60	1	Avlalarda av kaynağına yem takviyesinin yapılması	Avlalarda av potansiyelinin ve av turizminin cazibesinin arttırılması,	OSİ, Aİ, D		2016						
61	1	Avlaların tanıtılması	Avlalar ve av kaynakları fuarlar, yabancı ve yerli televizyonlar, av dergileri vb. kaynaklarla ya da yerli ve yabancı av turizm acentalarıyla görüşerek tanıtılması sağlanacaktır.	OSİ, İKTİM, D, Aİ		2016						

6.3.ENVANTER, ÜRÜN OLUŞTURMA, ÜRÜN ÇEŞİTLENDİRME VE GELİŞTİRME, SERTİFİKALANDIRMA, TANITIM VE PAZARLAMANIN YAPILMASI

Maksat: Mevcut ekoturizm ürünlerinin ortaya çıkarılması, geliştirilmesi, tanıtımı ve pazarlamasını yapmak.

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süreler				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
62	1	Karstik yapıların tanıtılması	Edirne’de sayıca çok fazla olan karstik yapılarının tanıtımlarının yapılması ile ziyaretçi potansiyeli artacaktır.	OSİ, İKTM, STK		2016						
63	1	İç sularda sportif olta balıkçılığına uygun yerlerin belirlenmesi	Sportif olta balıkçılığı meraklılarına yeni alanlar belirlenmiş olacaktır.	İKTM, STK, Ü, OSİ, DSİ, İÖİ		2016						
64	1	Sportif olta balıkçılığı alanlarının tanıtılması	Sportif balıkçılık gruplarına ve tüm bu aktiviteyle ilgilenenlere balıkçılık sahalarının tanıtımı yapılmış olacaktır.	OSİ, İKTM, TA		2016						
65	1	Kuş envanterlerinin çıkarılması	Kuş gözlemciliği gruplarından faydalanan alanların kuş envanterinin çıkarılması sağlanacaktır.	OSİ, Ü, STK		2016						

6.3.ENVANTER, ÜRÜN OLUŞTURMA, ÜRÜN ÇEŞİTLENDİRME VE GELİŞTİRME, SERTİFİKALANDIRMA, TANITIM VE PAZARLAMANIN YAPILMASI

Maksat: Mevcut ekoturizm ürünlerinin ortaya çıkarılması, geliştirilmesi, tanıtımı ve pazarlamasını yapmak.

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süreler				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
66	1	Flora envanterinin çıkarılması	Hedef türlerin belirlenerek ilimizde dağılımlarına yönelik envanter çalışması yapılacaktır.	İŞM, Ü, İÖİ		2017						
67	1	Hassas Alanlar	Hassas Alanlar Belirlenecek korunması ve tanıtımı sağlanacaktır.	İŞM, Ü, İÖİ		2016						
68	2	Yayla Pansiyonluğu ve yayla turizminin geliştirilmesi	Yayla turizmi meraklılarına yeni alanlar oluşturulmuş olacaktır.	OBM, OSİ, TA	Yöre Halkı	2016						

6.4 . İZLEME VE DEĞERLENDİRMEYE YÖNELİK EYLEMLER

Maksat: Ekoturizm faaliyetlerinin izlenmesine ilişkin kriterlerin belirlenmesi, izlemenin yapılması, raporlama, değerlendirme ve geri bildirimlerin yapılması.

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
68	1	Değişimin sınırlarının belirlenmesi	Tabii ve kültürel değerleri etkileyen tüm turizm faaliyetlerinin kabul edilebilir değişimin sınırlarının belirlenmesi, bu çalışmanın hedefi yöresel düzeyde kabul edilebilir sınırların tespitidir.	OSİ, İKTİM, Ü	Vk, D	2017						

6.4 . İZLEME VE DEĞERLENDİRMEYE YÖNELİK EYLEMLER

Maksat: Ekoturizm faaliyetlerinin izlenmesine ilişkin kriterlerin belirlenmesi, izlemenin yapılması, raporlama, değerlendirme ve geri bildirimlerin yapılması.

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
69	1	Çevresel etkilerin izlenmesi	İndikatörlere göre izlenecektir	ÇŞM, OSİ, B	D, İKTM	2017						
70	1	Ekonomik etkilerin izlenmesi	İndikatörlere göre izlenecektir	İKTM, İGTHM, K, B, TSO	D, Ü	2017						
71	1	Sosyal ve kültürel etkilerin izlenmesi	İndikatörlere göre izlenecektir.	OSİ, İKTM, Ü	D	2017						

6.4.İZLEME VE DEĞERLENDİRMEYE YÖNELİK EYLEMLER

Maksat: Ekoturizm faaliyetlerinin izlenmesine ilişkin kriterlerin belirlenmesi, izlemenin yapılması, raporlama, değerlendirme ve geri bildirimlerin yapılması.

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
72	1	Sürdürülebilirlik için izlenmesi	İndikatörlere göre izlenecektir	OSİ, ÇŞM	D	2017						
73	1	Uyumun izlenmesi	Kurallar sistemine uyumun izlenmesi, uyumsuzluğun söz konusu olduğu hususları inceleme, uzlaşma arayışı, çözüm geliştirme, raporlama ve değerlendirme, Yaptırım uygulama	İKTİM, OSİ, ÖG, Hizmet üreten herkes	D	2017						

6.4.İZLEME VE DEĞERLENDİRMEYE YÖNELİK EYLEMLER

Maksat: Ekoturizm faaliyetlerinin izlenmesine ilişkin kriterlerin belirlenmesi, izlemenin yapılması, raporlama, değerlendirme ve geri bildirimlerin yapılması.

Eylem no	Öncelik	Eylem	Açıklama	Yapacak kişi ve kuruluşlar	İşbirliği ortakları	Başlangıç tarihi	Süresi				Bütçesi ve Finans kaynağı	Göstergeler
							2016	2017	2018	2019		
74	1	İzlemenin raporlama, değerlendirme ve geri bildirimlere dönüştürülmesi	Tabii ve kültürel değerlere etki yapan faaliyetlerin sınırlara göre durumunun izlenmesi ve raporlama, değerlendirme ve geri bildirimlerin yapılması	OSİ, İKTİM, Ü	D	2017						